

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS

Az intézményünk a Pedagógiai programját átdolgozta. A pedagógiai program módosításának oka jogszabályváltozás volt.

A 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel módosult az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet. A követelmények és tantervi program megváltozása a pedagógiai program átdolgozását tette szükségessé. A jogszabályváltozás a képzést a következőképpen érinti:

- A rendelet 1. melléklete szerint – a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatálybalépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

Helyi tanterv I. rész

- A rendeletnek – a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott – 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

Helyi tanterv II.rész

B. Alapfokú művészetoktatás.....	5
I. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	5
I./1. Pedagógiai alapelveink:	5
1.1. Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai	6
1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai.....	7
1.3. A nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai	7
1.4. Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei.....	8
I./2. Az egyes művészeti tevékenység oktatásának cél és feladatrendszere	8
2.1. Táncművészeti ág	8
2.2. Képző- és iparművészeti ág	9
2.3. Báb- és színművészeti ág	11
2.4. Zeneművészeti ág	14
I./3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	15
I./4. A tehetség-, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	16
I./5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	18
I./6. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, fejlesztése	19
6.1. A tanulók és a pedagógusok együttműködésének fórumai:	19
6.2. Szülő és a pedagógusok együttműködésének formái:	20
6.3. Együttműködés fejlesztése:	21
Nevelő és oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	23
II. Helyi tanterv	31
A) Képző- és iparművészeti ág	31
Vizuális alapismeretek	36
Rajz-festés-mintázás	36
Grafika tanszak.....	44
Festészet tanszak	49
Szobrászat	54
Fotó-videó tanszak	59
Bábkészítő tanszak	65
Bőrműves	70
Fatárgykészítő tanszak	77
Kézműves tanszak.....	83
Kerámia tanszak	87
Makett- és papírtárgy készítő	92
Textilműves tanszak.....	98
Tűzzománckészítő tanszak.....	103
B) Zeneművészeti ág.....	108
Furulya	112
Ütő.....	117
Gitár.....	121
Szolfézs	126
C) Színművészeti- és bábművészeti ág.....	134

Színjáték tanszak.....	135
Bábjáték tanszak.....	210
D) Táncművészeti ág.....	255
Néptánc	255
Társastánc.....	318
Modern- kortárstánc tanszak	338
III. Helyi tanterv	358
Képző- és iparművészeti ág.....	358
Képzőművészeti tanszak	367
Grafika és festészet tanszak.....	403
Szobrászat és kerámia tanszak	425
Fotó és film tanszak.....	443
Textil- és bőrműves tanszak.....	463
Környezet- és kézműves kultúra tanszak	487
Fém- és zománcműves tanszak	515
Zeneművészeti ág.....	540
Fafúvós tanszak-furulya	542
Akkordikus tanszak-ütő.....	562
Akkordikus tanszak-gitár	585
Szolfézs	602
Színművészeti-bábművészeti ág	642
Színjáték tanszak.....	649
Bábjáték tanszak.....	686
Táncművészeti ág.....	803
Néptánc tanszak.....	803
Társastánc tanszak.....	884
Modern tánc tanszak.....	923
II/2. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei	931
II/3. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei.....	931

B. Alapfokú művészetoktatás

I. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

I./1. Pedagógiai alapelveink:

Alapelvünk diákjainknak a magyarság és az európaiság értékeit közvetítő korszerű tudást és emberi mintát adni. Ennek érdekében arra törekszünk, hogy megalapozzuk tanítványaink személyiségét, képessé tegyük őket ismereteik birtokában mind az egyéni, mind a közösségi élet pozitív alakítására. Ehhez olyan iskolaképet kívánunk kialakítani, amely figyelembe veszi az iskolahasználók elvárásait, képes az értékek közvetítésére, ahol teret kap a tehetséggondozás, ahol a gyerek egész személyiségének fejlesztése sokoldalú, színes, változatos módon, demokratikus légkörben zajlik.

A tanulók fejlesztését segíti művészeti profilunk.

Oktatásunk személyre szabottan, a gyerek adottságait figyelembe véve történik.

*„Ha hallom – elfelejtem,
ha látom emlékezem,
ha csinálom – megtanulom.”*

Kínai mondás

A művészeti oktatás-nevelés sajátosságaiból következően iskolánk művészeti működése nem korlátozódhat az épületben folytatott tevékenységre. A város több iskolájában működő tanszakainkkal az iskolák helyi művészetoktatási igényeinek teszünk eleget. Az alapfokú művészetoktatási tevékenység pozitív sajátossága a művészetek „házhoz szállítása”, melyre a továbbiakban is törekszünk. Mindig fontos számunkra, hogy nevelési eredményeink minél szélesebb körben ismertek legyenek és városunk kulturális életét gazdagítsák. Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy a művészetek, a kultúra irányában elkötelezett embereket neveljünk. Csak a kulturális igény, aktivitás teremtheti meg egy város kulturális, művészeti életének alapjait. Érdeklődés és közönség nélkül nincs kulturális élet.

Felméréseink alapján tanulóink szülői háttere igen változatos. Lényeges különbségek vannak a diákok otthoni körülményei, neveltetésük, indíttatásai között. Érkeznek kiegyensúlyozott családi körülmények között élő gyermekek, de többszörös hátránnyal küszködők is. A délutáni képzés sok esetben az egyetlen kulturálódási lehetőség a gyermek részére. A foglalkozásokon eltöltött idő a személyiségfejlesztés speciális lehetősége mellett a deviáns magatartásformák megelőzését is szolgálja.

- Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képességei és tehetsége szerint az önmegvalósítás lehetőségét.
- A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a gondolkodási képességeket, az érzelmi-akarati jellemzőket, a testi és lelki egészséget egyaránt gondozzuk.
- A tehetségek fejlesztését kiemelten kezeljük.
- Reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány, illetve pálya kiválasztását.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét, valamint más népek, kultúrák, szokások megismerését.

Az Európai Unióhoz való csatlakozással szükségessé válik, hogy az iskolai nevelés-oktatás alapvető célja a kulcskompetenciák fejlesztése legyen.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

1.1. Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai

- Az iskola elsődleges célja az ismeretátadás, értékközvetítés, személyiségformálás, másodlagos célja az, hogy lehetőséget teremtsen az iskola tagjainak baráti kapcsolatok kiépítésére, az olyan alapvető szükségletek kielégítésére, mint a szeretet, az elfogadás, biztonság, megbecsülés, önbecsülés, mely alapvető szükségletei az embernek és az ember önmegvalósításának.
 - A tanítási-tanulási folyamat során strukturált tudást közvetítünk: az ismeretek megszerzése a megértés, az alkalmazás, a kreativitás képességének kialakításával.
 - A személyiségfejlesztés céljait szolgálja a művészeti tevékenységre nevelés, a képességek -értelmi, érzelmi, akarati, esztétikai -fejlesztése és a szükségletek alakítása.
 - A tanulási tevékenység közben és a tanulói közösségi élet során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, kommunikációs képességeit, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
 - Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése áll: meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesztjük minden egyes gyermekben személyiségének saját értékeit az integrációs fejlesztő munkánkkal összhangban.
- Arra törekszünk, hogy növendékeinkben kialakuljon a reális önértékelés

képessége, a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás, az egészséges önbizalom.

Valljuk, hogy a tehetség önmagában nem feltétlen érték. Csak akkor érték, ha a személyiség fejlődése lépést tart a tehetséggel.

Nevelésünk tehát a tehetség és az egész személyiség harmóniájának megteremtésére törekszik.

Pedagógiánk alapvető célja egyrészt, hogy a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú növendékeket - képességüknek és tehetségüknek megfelelően - készítsünk fel a továbbtanulásra és a társadalomba való majdani beilleszkedésre, másrészt arra törekszünk, hogy növendékeink képesek legyenek a művészetek befogadására, értésére és művelésére.

1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai

Szándékunk, hogy nevelő-oktató munkánk teremtsen olyan feltételeket, melyek szerint iskolánk legyen a lehetőségek tárháza, ahol minden tanuló megtalálhatja a saját érdeklődésének, képességeinek megfelelő tevékenységet. Nevelő-oktató munkánk csak akkor lehet sikeres, ha önálló értékvilágot, szellemiséget képvisel. Ennek tükröződnie kell a legapróbb részletekben is iskolánk légkörén, melynek lényegét dolgozóink szellemisége, viselkedéskultúrája teremti meg.

- Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés, az egyéni képességek kibontakoztatása áll.
- A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített és ezáltal motivált munkában kell fejleszteni a növendékek felelősségtudatát, a kitartás képességét és az érzelemvilág gazdagodását.
- Tudatosítani kell a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket.
- Fogékonnyá kell tenni gyermekeinket saját környezetük, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt.
- Erősíteni kell az Európához, az egyetemes kultúrához tartozás tudatát és készíteni más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére.
- Elő kell segíteni a szocializáció folyamatait.
- A növendékek kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről.

1.3. A nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai

- Fokozatosan vezetjük át őket a játékközpontú cselekvésekből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a problémamegoldáshoz.
- Fejlesztjük a növendékek kreativitását, gondoskodunk egészséges

terhelésükről, követjük érési folyamatukat.

- Értelmi és érzelmi alapozással formáljuk a személyiség erkölcsi arculatát, megismertetjük, gyakoroltatjuk a helyes magatartásformákat.
- Erősítjük a kortárskapcsolatokat.
- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rendszerint funkciójuknak megfelelően visszajelzést, értékelést adunk a növendékek fejlődéséről. Segítjük őket az önfejlesztő stratégiájuk alakításában.

1.4. Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei

1. A pedagógiai eszközök megválasztásában kitüntetett szempontok:
 - a) minden gyermek számára-az életkori jellemzők figyelembe vételével- képességeinek, érdeklődésének, valamint távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat biztosítunk.
 - b) személyes példamutatással neveljük növendékeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.

2. Intézményünkben az alábbi nevelési módszereket, eszközöket alkalmazzuk:

- a) A meggyőzés, a felvilágosítás és a tudatosítás módszerei;
- b) A tevékenység megszervezésének módjai: játékos módszerek, gyakorlás, megbízás, ellenőrzés- értékelés,
- c) A magatartásra ható módszerek:
 - ösztönző módszerek: helyeslés, biztatás, elismerés, szereplési/bemutakozási lehetőség, dicséret, osztályozás, oklevél, jutalmazás;
 - kényszerítő módszerek: felszólítás, kizárás az iskolából;

3. A nevelési módszerek különböző formái, változatai közül az alábbiakat alkalmazzuk leginkább:

- a) nyelvi (verbális) eszközök: beszéd, beszélgetés, mely lehet: szabad vagy irányított, spontán vagy tervezett, egyéni vagy csoportos;
- b) nem nyelvi (nonverbális) eszközök: mimika, szemmozgás, tekintet, testhelyzet, mozdulatok, gesztusok

I./2. Az egyes művészeti tevékenység oktatásának cél és feladatrendszere

2.1. Táncművészeti ág

2.1.1. A képzés célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és

mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

2. A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
3. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

2.1.2. Általános fejlesztési követelményei

Fejlessze

- a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Neveljen

- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- táncművészetet értő közönséget,
- táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel

- a szakirányú továbbtanulásra.

Az alapfokú táncművészeti oktatásnak nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.

2.2. Képző- és iparművészeti ág

2.2.1. Az oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság -alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kézügyességet, technikai érzékenységet fejleszti, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

2. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzó tanulóknak képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulóknak fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulóknak érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulóknak képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytiszteltet megteremtésében és a tanulóknak életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

2.2.2. Általános fejlesztési követelményei

Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.

Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.

Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait.

Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására, és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Készítse fel a tanulót:

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a vizuális információk, közlemények megértésére,
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- a legfontosabb kifejező eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére,

- a kifejezési eljárások használatára,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére,
- tervezésre, konstruálásra,
- a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- a baleset- és munkavédelmi előírások betartására,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére,
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére,
- a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé:

- a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban:

- az esztétikum iránti igényt,
- az esztétikai élményképességet,
- az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

2.3. Báb- és színművészeti ág

2.3.1. Az oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való kifejező készségeik kialakítására - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait. A konkrét szakmai célok az egyes tantárgyak anyagában találhatóak.

A képzés lehetővé teszi

a színművészet

területén:

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;
- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;

- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás - köztük társaik által készített produkciók - megtekintését;
- a színházi-drámai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak, mint művészi kommunikációs fonnának megtapasztalását;
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka adta örömteli együttlétét;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerését, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

A képzés lehetővé teszi **a bábművészet területén:**

- minél változatosabb bábos tevékenységformákban való részvételt;
- a bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- a bábszínpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését (pl. tér, idő, kép, ritmus, tempó stb.);
- az alapvető bábszínpadi technikák megismerését;
- a bábjátékos technikákkal való kísérletezést* továbbá a bábjáték mint művészi kommunikációs forma megtapasztalását;
- a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatását;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerését, és azokat bábos tanulmányaik során hasznosítani is tudják;
- a tanulók másutt szerzet ismereteinek (pl. tánc- és mozgásművészet, dráma, történelem, irodalom, vizuális kultúra stb.) alkalmazását, esetenként integrálását;
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;
- minél több élő és felvett bábelőadás - köztük társaik által készített produkciók - megtekintését.

2.3.2. Általános fejlesztési követelményei

A színművészet területén

Készítse fel a tanulókat:

- drámai szövegek értő - színészi szempontsorokat figyelembe vevő - olvasására;
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására;
- színházi improvizációra;

- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel;
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékokra;
- különféle szerepek megformálására;
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára;
- a más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során;
- színházi előadások elemzésére, értékelésére.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket;
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását;
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat;
- a színházi műfajokat;
- a szöveg- és előadás-elemzés szempontjait;
- a színészi játék alapvető iskoláit;
- a színészi alkotómunka fázisait, összetevőit;
- a színház jelenkori közösségeit, társadalmi szerepét
- napjaink színházi struktúráját.

A bábművészet területén

Készítse fel a tanulókat:

- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre;
- a partnerekkel való alkotó együttműködésre;
- színpadi szituációnak megfelelő improvizációra;
- a bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására;
- átlátni egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait;
- felismerni, hogy egy-egy téma milyen bábtechnikai és színpadtechnikai keretek között bontható ki leginkább;
- önálló feladatmegoldás esetén megindokolni témaválasztását és a technikai megoldás melletti döntését, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni;
- tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára;
- jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszására és reprodukálására;
- különféle szerepek megformálására;
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára, munkája során a színpad iránti alázatra;
- egyes színházi stílusoknak megfelelő játékmódra;

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a bábszínházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket;
- az animáció útján történő kifejezés sajátosságait;
- a főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát;
- a bábszínpadi konvenciókat;
- a bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit;

- a darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjait;
- a bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását;
- a rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játéktílusokat;
- a tárművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeit;

2.4. Zeneművészeti ág

2.4.1. Az oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

2.3.2. Általános fejlesztési követelményei

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének

formálása.

- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

I./3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A személyiséget a biológiai tényezők (öröklés) és a környezeti, nevelési hatások - egymással szoros kölcsönhatásban - együttesen határozzák meg. A környezeti hatások befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és miképpen valósul meg. Ezen tényezők között a legjelentősebb a nevelés-oktatás személyiségformáló hatása. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok négy területre bonthatók:

- a.) az értelem kiművelésére (kognitív kompetencia)
- b.) segítő életmódra nevelésre (szociális kompetencia)
- c.) egészséges és kultúrált életmódra nevelésre (személyes kompetencia)
- d.) a szakmai képzés alapozására (speciális kompetencia)

Az alapfokú művészetoktatás ezen területek gondozására nem azonos súllyal biztosít lehetőséget. Képzési rendszerünkben az első és a negyedik terület kap nagyobb hangsúlyt. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és eszközökből vezetjük le.

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. Valljuk, hogy személyiséget formálni az egész személyiségre hatni tudó művészetek jelenlétével lehet. A művészetek táplálják a növendékek kialakuló érzésvilágát, egyfajta minőségre való igényességet alakítanak ki bennük, s egyben szűrőként is szolgálnak az őket ma érő ingerözönben.

A művészeti nevelés biztosítja a személyes tapasztalatszerzést, mint tanulási módszert.

A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a

zeneművészetben, táncművészeiben, képző-és iparművészetben, színművészetben ötvöződnék. A művészeti neveléssel lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden tanuló élje át valamely területen a siker élményét, és ezzel fejlődjön önismerete és erősödjön egészséges önbizalma.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a növendékekben a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség. A művészeti nevelésünk megalapozza a tanulók esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A művészeti oktatás által létrejött pozitív élmények hozzásegítenek azokhoz az emberi tulajdonságokhoz, magatartási szokásokhoz, amelyek a műveltség területén az eredményes haladás, szereplés összetevői. A művészeti tevékenység, mint minden emberi tevékenység magában hordozza az ember személyiségformálásának lehetőségeit. A művészetnek, mint emberi produktumnak az az értéke, hogy az emberhez, az emberről szól.

A művészetoktatásban rejlő személyiségfejlesztő, értékteremtő tulajdonságok, készségek kialakításával, elsajátításával el kell érni, hogy a tanulók sajátos, speciális művészeti ismeretekkel, készségekkel rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik a tanulás során rendszeresen alkotó művészeti tevékenységgel, az interpretálással együtt járó pozitív élmények átélését, az alkotás és a siker örömeit, a szépség, az esztétikum katartikus átélését.

Törekszünk arra, hogy növendékeink olyan magatartási attitűdökkel és szokásokkal rendelkezzenek, amelyek biztosítékot jelentenek arra, hogy a tanulóknak kialakult - a művészetek befogadása, értése, művelése iránti nyitottság-esztétikai érzékenység nem szakad meg az alapfokú művészetiskolai tanulmányok befejezésével, hanem felnőtt korban is kulturális igényükké, életmódjukká válik.

I./4. A tehetség-, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Intézménytípusunk alapvető funkciója: a tehetségek gondozása, a velük született vagy szerzett képességeik továbbfejlesztése. Meg kell találni számukra azt az „utat”, amelyen elmélyülten és eredményesen törhetnek előre, hogy az átlagosat túlhaladó teljesítményekre legyenek képesek.

A tehetséges tanulók mind a képességek, mind a viselkedés, mind a magatartás terén eltérnek az átlagtól.

A tehetséges gyerekek nem egyformák. Legfontosabb személyiségjegyük az eredetiség, kreativitás, általában magas fokú tudásvágy, kíváncsiság, belső teljesítménykényszer, nagyfokú autonómia, önbizalom, kisebb mértékű alkalmazkodás jellemző.

A tehetséggondozásban nincs egy igazi út, amely minden gyermek számára járható. Az, hogy milyen programokkal és módszerekkel lehet egy-egy tehetséges gyerekkel vagy csoporttal foglalkozni csak bizonyos információk birtokában lehet megtervezni.

Ezek:

- Az érintett gyerek, gyerekek kora.

- Milyen szinten állnak, mit tudnak?
- Milyen motivációk inspirálják?
- Milyen a feladat iránti elkötelezettségük?
- Mit tud a pedagógus szakmailag nyújtani?
- Mennyiben lehet számítani a családi háttér támogatására?
- Milyen feltételrendszer mellett dolgozik a pedagógus?
- Mennyi időt és energiát tud és akar fektetni ebbe a munkába a pedagógus illetve a tanuló?

Mindezek tisztázása után a növendék(ek), szülők bevonásával a lehetséges módszereket közösen megválaszthatjuk.

Ezek:

- Évugratás, vagy léptetés: amikor egy tanévben esetleg 2 év anyagát is minden nehézség nélkül képes elsajátítani a gyermek.
- Gazdagítás, dúsítás: hogy az anyagot rövidebb idő alatt sikerül feldolgozni és a fennmaradó időben a növendékek egyéni fejlesztő programokkal dolgoznak.

A művészi képességek rendszerint korán megmutatkoznak, de a motivációs és akarati tényezőktől, a környezet serkentő-gátló hatásától is függ, hogy lesz-e belőlük művészi tehetség.

A tehetségek megmutatkozásának, bizonyításának, a tehetség mértékének megállapítására alkalmas tevékenységi formák az alábbiak :

- pályázatokon való részvétel (nemzetközi, megyei, városi szinteken) – minden tanszak
- versenyeken való részvétel (házi, városi, országos, nemzetközi) - minden tanszak
- külső rendezvényeken (más iskolai, városi, külföldi) való szereplés - tánc, zenei tanszakok
- gálákon, iskolai ünnepeken történő fellépések - tánc, zenei tanszakok
- helyi tárlatokon való bemutatkozás - képző és iparművészeti tanszakok;
- szaktáborokon való részvétel - minden tanszak.

A tehetséggondozás feltételei:

- a tehetségek kutatása, felismerése;
- megfelelő tárgyi-technikai feltételek biztosítása;
- napi kapcsolattartás az azonos növendéket oktatók-nevelők között;
- olyan oktatási légkör biztosítása, amely leküzdí a kreativitással szembeni akadályokat (pl.: az elmagányosodás érzését, kortársak megvetését, hibáktól való szorongás érzését, stb.);
- tehetséges pedagógusok, melyek nélkül eredményesen nem lehet tehetségeket nevelni-oktatni.

A tanári munka professzionális szakma. Azt a pluszt, amitől sokan alkotó művészetnek is tekintik - a pedagógus személyisége adja hozzá. Felelősége abban áll, hogy a reá bízott minden ember egyedi és megismételhetetlen. Ezért

az e „szakmát művelők személyisége és erkölcsi arculata oly mértékig feltétele a sikeres pályafutásnak, mint a szaktudásuk”.

I./5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egyén és a közösség fejlődése szoros összefüggésben áll egymással. Fejlett közösség pozitívan hat az egyén személyiségfejlődésére is. Egy csoportból csak akkor lehet közösség, ha tagjai szoros kapcsolatban vannak egymással, ha vannak közös céljaik, és az egyén saját céljait alá tudja rendelni a közösség magasabb rendű céljainak. A közösség kialakulása a társadalom kisebb-nagyobb létszámú csoportjainak létrejöttét jelenti, amelynek színterei, céljai meglehetősen sokfélék lehetnek.

Közös célok lehetnek:

- értékek, normák, hagyományok, szokások kialakítása,
- olyan normarendszer kidolgozása, amely az „én-tudat” fölé emeli a „mi-tudatot”
- a kidolgozott normák, törvények betartása és betartatása, annak értékelése
- cél lehet a más közösségek előtt közösségként való megjelenés, megmutatkozás, megmérettetés

A célok megvalósulása a közösséget sikerekhez juttatja. A sikerek újabb célkitűzésekhez vezetnek. A célok megvalósításakor sok közös programon kell részt venni. Ez közösségi élményekhez juttatja az egyéneket.

Az együtt eltöltött idő egymás jobb megismeréséhez vezet. Megtanít alkalmazkodni egymáshoz, egymás iránt felelősséget érezni. Az egyszerű szimpátiakapcsolatok barátságokká alakulnak.

A közösségfejlesztés az a pedagógiai folyamat, amely az egyén a természet és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Az iskolai élet során a tanulók megismernek különböző kultúrákat, szokásokat, életmódokat. Arra kell nevelnünk tanítványainkat, hogy legyenek nyitottak, megértők a másság iránt. és ez minden órán, folyamatosan felszínen tartott pedagógiai feladat.

A közösségi nevelés területei:

- a család
- az iskola
- az iskolán kívüli tevékenységek

A közös tevékenységekben kezdetektől fogva jelen van a mai értelemben vett művészi kifejezés és önmegvalósítás iránti igény. Minden kor kialakította a maga szellemi-kulturális alkotó, reprodukáló közösségeit, amelyekben az érzelmi és értelmi megnyilvánulások lehetőséget kaptak a kibontakozásra.

Napjaink társadalmában az elmagányosodás, a szellemi, érzelmi elszegényedés súlyos kortünet. E káros hatás ellensúlyozásaként a művészetoktatás nyújtotta közösségi tevékenységformák iránt az érdeklődés növekedése tapasztalható.

Az együttesen végzett munka során az egyén ismeretei integrálódnak a közösségi produktumban, az egyén személyiségében sokirányú fejlődés

tapasztalható. A tanuló képessé válik egyidőben szuverén önmagát a közösség tagjaként is értékelni. Szükségszerűen figyelnie kell társaira, velük egyetértésben kell végeznie munkáját. Többirányú figyelme fejlődik, kompromisszumtűrő képessége kialakul.

Iskolánkban a tánc és a képzőművészet tanszakainak tanulói csoportos órákon vesznek részt, míg a zeneművészeti ágban egyéni és csoportos oktatás is folyik. A műfajok jellegéből adódóan a növendékeknek számos alkalommal van lehetőségük közös produkcióikkal közönség elé állni.

Ezen alkalmakkor kidomborodik a tanulók egymásrautaltsága, mivel a csoport sikere az egyéni produkciókon is múlik. Ez mindenképpen fokozza a közösségérzést, a közösségért való munkálkodást is. A művészeti képzés során végzett közös munka, az alkotás öröme, a zene, a tánc, a színjátszás, mind-mind közösség- és személyiségfejlesztő hatással bír.

I./6. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, fejlesztése

Az oktatás-nevelés résztvevői nemcsak a gyerekek és a pedagógus, hanem minden olyan személy, aki kapcsolatba kerül az iskolával, az iskolás gyerekekkel. Legmeghatározóbb a család, hiszen értéket, kultúrát közvetít, elvárásokat fogalmaz meg, mintát ad.

A pedagógus és a szülők közötti aktív naprakész kommunikációs kapcsolat mind a tanuló, mind a szülő és a pedagógus szempontjából meghatározó jelentőségű. Az érdeklődő, együttműködő szülői hozzáállás a pedagógus számára nélkülözhetetlen tényező nevelő-oktató munkájában.

6.1. A tanulók és a pedagógusok együttműködésének fórumai:

A nevelés két alapvető tényezője: - a pedagógus és a növendék-egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van.

A nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a növendék aktivitásának kibontakozásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében.

Alkotó pedagógiai klíma megvalósítására törekszünk, melynek jellemzői egyfelől az igényesség, másrészt a növendékek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról

- a főtárgyi szaktanár folyamatosan tájékoztatja,

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén tájékoztatja,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül tájékoztatja.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban).

6.2. Szülő és a pedagógusok együttműködésének formái:

A gyermek fejlődését két alapvető nevelési tényező határozza meg, a család és az iskola. Szülőknek és pedagógusoknak közös célja: minden egyes tanuló személyiségének harmonikus, optimális fejlesztése. Ez akkor lehetséges, ha szülő és pedagógus társak a nevelésben, erejüket egyesítve azonos célokért, egybehangoltan végzik emberformáló munkájukat.

6.2.1. Szülői értekezletek:

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
- a szülők tájékoztatása:
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervéről, az aktuális feladatokról
 - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól
 - a helyi tanterv követelményeiről, az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról
 - a gyermek csoportjának tanulmányi munkájáról
 - az iskolai és a művészeti csoport céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról.
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Gyakorisága: tanévenként legalább kettő alkalommal.

Szükség esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk (rendkívüli esemény a csoportban, külföldi utazás, rendezvények, stb.). Az iskola részéről részt vesznek a tanszaki főtárgyi tanárok, az igazgató vagy helyettese.

6.2.2. Fogadóóra:

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. Minden pedagógus heti egy alkalommal a szülők rendelkezésére áll.

6.2.3. Nyílt tanítási nap:

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen az órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az adott tanszak életéről.

A szülői értekezletek, a fogadóórák, és a nyílt tanítási nap időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

6.2.4.Írásbeli tájékoztató:

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy művészeti csoport szintű programokról. Eszköze a tájékoztató füzet, a postával kézbesített levél, a hirdetőtábla, iskola honlapja.

6.2.5.Iskolai rendezvények, bemutatók

6.2.6.Tanszaki hangversenyek

A tanulók produkcióit meghallgatva a szülők tájékozódnak az éves munkáról.

6.2.7.Művészeti tanszaki kiállítások

A tanulók munkáiból szervezett kiállítások -félévkor és évvégén -az elvégzett tanulmányi munkát, a kiállító növendékek egyéni és tanszaki fejlődését mutatják be.

6.2.8.Művészeti nap

Hagyomány intézményünkben, hogy évvégén a táncművészeti ág és a zeneművészeti ág növendékei bemutatják az érdeklődőknek legújabb koreográfiájukat. A képzőművészeti tanárok kézműves foglalkozásai teszik kerek egészé ezt a rendezvényt.

6.2.9.Versenyekre, fellépésekre kíséret- szülői segítséggel

6.2.10.Alkalmi beszélgetések

6.2.11.A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve **választott képviselőik** útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

6.3. Együttműködés fejlesztése:

A pedagógus-diák és pedagógus-szülő kapcsolatok fejlesztését azok aktív működése jelentené. Elsődleges célunk ösztönözni az ilyen irányú kezdeményezéseket. A létrejöttüket és munkájukat támogatni kívánjuk.

Az intézményben folyó munka csak akkor lehet sikeres, ha az oktató-nevelő munka hármassága (szülő – gyerek – pedagógus) szorosan együttműködik, ha mindenki számol a többiek igényeivel.

Elsődleges feladat a hatékony információáramlás feltételeinek megteremtése a nevelőtestületen belül, a gyerekek között, valamint az iskola és a szülők között. (Iskolarádió, faliújságok, külső faliújság a kint várakozó szülőknek, hatékony üzenő rendszer, iskolaújság, honlap)

Az együttműködés alapja az a tény, hogy az iskola -szolgáltató intézmény. Ezért is fontos, hogy intézményünk, rendezvényeink nyitottak legyenek a szülők előtt.

Nevelő és oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Képző- és iparművészeti ág:

Helyiségek, helyiségek eszközei és felszerelései	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Mennyiség (db)
tanterem	a tanzakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott csoportos foglalkozásokhoz szükséges számban	Rendelkezésre áll
műterem, rajzterem	a tanzakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott csoportos foglalkozásokhoz szükséges számban	Rendelkezésre áll
Számítógépterem	a tanzakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott csoportos foglalkozásokhoz szükséges számban	Rendelkezésre áll
<i>Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai és oktatási eszközei</i>		
Tanterem		
tanulói asztalok, székek	a tanulók létszámának figyelembevételével 1	Tanulónként 1
nevelői asztal és szék	tantermenként 1	Tantermenként 1
tárolószekrény	tantermenként 1	tantermenként 1
tábla	tantermenként 1	tantermenként 1
vetítőállvány	tantermenként 1	tantermenként 1

vetítívászon	tantermenként 1	tantermenként 1
sötétítő függöny	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben
videokamera	iskolánként 1	5
CD-lejátszó, magnetofon	tantermenként 1	tantermenként 1
televízió, videolejátszó, - felvevő)	iskolánként 1	rendelkezésre áll
zárható vegyszertároló	tanszakonként 1	rendelkezésre áll
ruhatároló (fogas)	tantermenként 1	tantermenként 1
szeméttároló	tantermenként 1	tantermenként 1
Grafika, festészet, rajz-festés-mintázás		
mobil lámpa	műtermenként 2	rendelkezésre áll
festőállvány	4 tanulónként 1	rendelkezésre áll
szárító és tároló állvány	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
grafikai prés	iskolánként 1	rendelkezésre áll
égetőkemence	iskolánként 1	rendelkezésre áll
kézi szerszámok	tanulónként 1	rendelkezésre áll
rajzeszközök	tanulók létszámának figyelembevételével	rendelkezésre áll
kerámia		
fazekaskorong	2 tanulónként 1	rendelkezésre áll
szárító és tároló polc	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
agyaggyúró asztal	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
agyagnyújtó prés, szalagprés	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
kerámiaégető kemence	iskolánként 1	rendelkezésre áll
mintázó szerszámok	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
égetési segédeszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
mázázó eszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
mérési eszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll

tűzzománc		
fűrógép (állvánnyal)	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
satupad	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
szárító és tároló állvány	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
tűzzománc kemence	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
égetési segédeszközök	műhelyenként 6	rendelkezésre áll
fémmegmunkáló eszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
csiszoló és polírozó eszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
dörzs- és porító csészék	műhelyenként 6	rendelkezésre áll
vegyszeres tálak	műhelyenként 6	rendelkezésre áll
fotó-videó		
szárítóállvány	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
szárítóberendezés	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
fényképezőgép tartozékokkal	3 tanulónként 1	rendelkezésre áll
repróállvány, fotóállvány	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
fotó nagyító	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
fotólámpa	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
fotólabor eszközök	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
videokamera	6 tanulónként 1	rendelkezésre áll
montázsasztal	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
erősítő, keverő, mikrofon	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
kézműves		
munkaasztal, szék	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
szárító és tároló állvány	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
mintázó eszköz	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
varrógép	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
vasaló, vasalódeszka	műhelyenként 1	rendelkezésre áll
szövőállvány vagy szövőkeret	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll

kézműves kézi szerszámok	tanulók létszámának figyelembevételével 1 db	rendelkezésre áll
-----------------------------	---	-------------------

Zeneművészeti ág:

Helyiségek, helyiségek eszközei és felszerelései	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Mennyiség (db)
egyéni és kiscsoportos órák tanterem	a tanszakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott egyéni és kiscsoportos foglakozásokhoz szükséges számban	Rendelkezésre áll
<i>Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai és oktatási eszközei</i>		
Tanterem		
tanulói asztalok, székek	a tanulók létszámának figyelembevételével 1	Tanulónként 1
nevelői asztal és szék	tantermenként 1	tantermenként 1
szekrény	tantermenként 1	tantermenként 1
ötvonalas tábla	tantermenként 1	tantermenként 1
írásvetítő	tantermenként 1	tantermenként 1
CD-lejátszó, magnetofon	tantermenként 1	tantermenként 1
televízió, videolejátszó, - felvevő)	tantermenként 1	tantermenként 1
ruhatároló (fogas)	tantermenként 1	tantermenként 1
szeméttároló	tantermenként 1	tantermenként 1
egész alakos tükör	termenként 1	termenként 1
zongora	termenként 1	termenként 1
furulya	1 tanári + tanulók számának 30%-ának megfelelő számban	1+19 db

*Helyi tanterv
Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és
Alapfokú Művészeti Iskola*

hangszertartozékok	tanárok létszáma szerint 1 garnitúra	3
zongoraszék	tantermenként 1	2
lábzsámoly	tantermenként 2	2
kottatartó állvány	tantermenként 2	6
gitár	1 tanári + tanulók számának 30%-ának megfelelő számban	1+10 db
ütő hangszerek	a tanulók létszámának megfelelően	rendelkezésre áll
metronóm	tantermenként 1	rendelkezésre áll

Színművészet-bábművészet ág:

Helyiségek, helyiségek eszközei és felszerelése	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Mennyiség (db)
tanterem	a tanszakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott csoportos foglalkozásokhoz szükséges számban	Rendelkezésre áll
előadóterem, próbaterem	színpaddal	Rendelkezésre áll
jelmez-, kellék- és díszlettár	tanszakonként 1	Rendelkezésre áll
<i>Helyiségek bűtorzata, egyéb berendezési tárgyai és oktatási eszközei</i>		
Tanterem		
tanulói asztalok, székek	a tanulók létszámának figyelembevételével 1	Tanulónként 1
nevelői asztal és szék	tantermenként 1	Tantermenként 1
eszköztároló szekrény	tantermenként 1	tantermenként 1
tábla	tantermenként 1	tantermenként 1
vetítőállvány	tantermenként 1	tantermenként 1
vetítővászon	tantermenként 1	tantermenként 1
sötétítő függöny	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben
videokamera	tanszakonként 1	tanszakonként 1
CD-lejátszó, magnetofon	tantermenként 1	tantermenként 1
televízió, videolejátszó, -felvevő)	tantermenként 1	tantermenként 1

ruhatároló (fogas)	tantermenként 1	tantermenként 1
szeméttároló	tantermenként 1	tantermenként 1
<i>Előadóterem, próbaterem</i>		
mozgatható dobogók	tantermenként 1	tantermenként 1
egész alakos tükör	termenként 1	termenként 1
alapvető színpadi világítástechnikai és hangtechnikai berendezés	előadótermenként 1	előadótermenként 1
erősítők, hangfalak	előadótermenként 1	előadótermenként 1
egyszerű ritmus- és dallamhangszerek	az előadás igénye szerint	az előadás igénye szerint

Táncművészeti ág:

Helyiségek, helyiségek eszközei és felszerelései	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Mennyiség (db)
tanterem	a tanszakok és a tanulók számának figyelembevételével, az iskola munkarendje szerint az egyidejűleg megtartott csoportos foglalkozásokhoz szükséges számban	rendelkezésre áll
táncterem	iskolánként 1	rendelkezésre áll
kellékek, jelmezek, viseletek, fellépő ruhák	nemenként 1	rendelkezésre áll
<i>Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai és oktatási eszközei</i>		
Tanterem		
tanulói asztalok, székek	a tanulók létszámának figyelembevételével 1	tanulónként 1
nevelői asztal és szék	tantermenként 1	tantermenként 1
eszköztároló szekrény	tantermenként 1	tantermenként 1
tábla	tantermenként 1	tantermenként 1
sötétítő függöny	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben	ablakonként, az ablakok lefedésére alkalmas méretben
videokamera	tanszakonként 1	tanszakonként 1
CD-lejátszó, magnetofon	tantermenként 1	tantermenként 1
televízió, DVD- videolejátszó, - felvevő)	tantermenként 1	tantermenként 1
ruhatároló (fogas)	tantermenként 1	tantermenként 1
szeméttároló	tantermenként 1	tantermenként 1
Táncterem		
tükörrel borított fal felület	a terem egyik oldalán	rendelkezésre áll
balett rúd	a terem egyik oldalán	rendelkezésre áll

II. HELYI TANTERV

- az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező tanórai foglalkozások és azok óraszámai,
- az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei,
- a tanszakok szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag.

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

A képzés ideje: 12 év (2+6+4)

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

A KÉPZÉS TANSZAKAI, TANTÁRGYAI

Tantárgy		Évfolyamok													
		Előkészítő		Alapfok						Továbbképző					
		1	2	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4		
Képző- és iparművészeti ág	Grafika	Vizuális alapismeretek	2	2											
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2									
		Grafika					3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Festészet	Vizuális alapismeretek	2	2											
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2									
		Festészet					3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Szobrászat	Vizuális alapismeretek	2	2											
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2									
		Szobrászat					3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Fotó- videó	Vizuális alapismeretek	2	2											
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1

		Műhelyelőkészítő			2	2								
		Fotó-vidéo					3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Bábkészítő	Vizuális alapismeretek	2	2										
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2								
		Bábkészítő					3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Bőrműves	Vizuális alapismeretek	2	2										
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2								
		Bőrműves					3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Tantárgy		Évfolyamok												
		Előkészítő		Alapfok						Továbbképző				
		1	2	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	
Képző- és iparművészeti ág	Fatárgy készítő	Vizuális alapismeretek	2	2										
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2								
		Fatárgy készítő					3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Tűzzománc	Vizuális alapismeretek	2	2										
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
		Műhelyelőkészítő			2	2								
		Tűzzománc					3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Kézművesség	Vizuális alapismeretek	2	2										
		Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1

	Műhelyelőkészítő			2	2								
	Kézművesség					3	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Kerámia	Vizuális alapismeretek	2	2										
	Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Műhelyelőkészítő			2	2								
	Kerámia					3	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Makett- és papírtárgy készítő	Vizuális alapismeretek	2	2										
	Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Műhelyelőkészítő			2	2								
	Makett- és papírtárgy készítő					3	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Textilműves	Vizuális alapismeretek	2	2										
	Rajz-festés-mintázás			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Műhelyelőkészítő			2	2								
	Textilműves					3	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Vizuális alapismeretek
 Az előképzősök komplex művészeti tantárgya

Kötelező tárgyak:

Rajz-festés-mintázás

Műhelyelőkészítő

Műhelygyakorlat

Kötelező műhelygyakorlat választható tanszakai

Képzőművészet: grafika, festészet, szobrászat

Média: fotó-videó

Iparművészet: bábkészítő, bőrműves, fatárgykészítő, kerámia, kézművesség, makett- és papírtárgykészítő, textil, tűzzománckészítő

ÉRTÉKELÉS

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli. A félévi és év végi osztályzatokat az érdemjegyek alapján szükséges meghatározni. A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető. A tanulók munkáját félévkor ellenőrzőben, év végén bizonyítványban osztályzattal kell minősíteni.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS FELTÉTELEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programját figyelembevéve határozzuk meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján intézményünk állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

A vizsga tantárgyai:

- rajz-festés-mintázás
- műhelygyakorlat

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés-mintázás tantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső eredmény meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga-tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALAPISMERETEK RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS

A PROGRAM CÉLJA

- a látás és látványértelmező képesség fejlesztése,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése,
- a vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése: az elemzés,
- az elvont gondolkodás, a képi gondolkodás,
- a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés),
- jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben,
- jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben,
- a plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátítása,
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédia) megismerése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak ismerete,
- a vizuális kifejező készség fejlesztése.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok elvégzése után:

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- a rajz – festés – mintázás alapelemeit,
- a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
- a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában,

legyen képes:

- a látványt értelmezni,
- a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
- a síkban és térben alkotásokat létrehozni ,
- a művészettörténet nagy korszakait ismertetni.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, ábrázoló, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása.

A feladatmegoldás tükrözze a tanuló látványmegfigyelő, értelmező, megjelenítő, elemző, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező, alkotó készségét, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét, a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét.

A rajz, festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott alkotás.

A dokumentáció szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok...). A tanuló által benyújtott alkotás a feladatra adott megoldás vagy megoldások.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott eszközökkel (grafikai, festészeti vagy plasztikai eljárásokkal) készített tanulmány témája lehet:

- természetes forma,
- mesterséges forma,
- forma és mozgás,
- forma, tér, szerkezet.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező képesség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,

- kreativitás,
- manuális készség.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző célja

A korábbi években – illetve a műhelymunka során – elsajátított technikai és formai eszközök széles körű alkalmazása, az ezekben való jártasság elmélyítése a tanulók számára.

A továbbképző évfolyamain a rajzi, színbeli, illetve sík-és térbeli tevékenységek széles körű alkalmazása, gyakorlása lehetőséget adhat a tanulóknak a teljesebb önkifejezésre és a szakirányú továbbtanulásra.

A továbbképző feladatai:

- az önálló alkotómunka elemeinek kialakítása, azok sokrétű használata,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a látás és látványértelmező képesség, a megjelenítő képesség, a kompozíciós készség, az elvont gondolkodás (absztrakció és elvonatkoztatás, redukáló képesség) és az elemző képesség fejlesztése,
- jártasság kialakítása a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben, valamint az anatómiai ismeretekben.
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet megismertetése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak, s az azok ismerete alapján levonható tapasztalásoknak, összevetéseknek tárgyilagos, elemző ismerete.

A tanuló ismerje:

- a vizuális nyelv kifejezőeszközait,
- azok jel- és jelentszerét,
- a sík és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet kifejezőeszközait és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a vizuális nyelv kommunikációs eszközrendszerét,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes:

- a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák önálló (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására, sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,

- a látvány, illetve az abból történő absztrakció elemző értelmezésére, sokrétű
- feldolgozására (tanári segítséggel),
- a művészettörténeti korszakok megismert értékeit kreatív módon alkalmazni, adaptálni saját alkotómunkájukban.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc,

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, látványmegfigyelő, -értelmező, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása. A feladatmegoldás tükrözze a tanuló művészeti ismereteit, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetéről, szobrászatról -, a képzőművészeti műfajokról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudását. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét, tudását, művészi igényességét.

A rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott projektfeladat.

A projektfeladat megoldását bemutató portfólió szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának menetét (időterv, folyamatterv), fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, szerkezeti rajzok, forma- kompozíció-, és színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok, plasztikai kísérletek, makettek, látvány- és arculattervek...), a feladatra adott választ vagy válaszokat.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott (grafikai, festészeti, plasztikai) eljárásokkal készült tanulmány témája lehet:

- természetes formák,
- mesterséges formák,
- külső vagy belső tér,
- térben megjelenő figura,
- portré.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- kreativitás,
- manuális készség,
- művészeti ismeretek,
- esztétikai érzékenység,
- tárgyalkotó készség,
- a feladatmegoldás egyedisége, minősége, összhatása.

MŰHELYPROGRAM CÉLJA

Az előkészítő szakasz vizuális alapismereteire, az alapfok rajz-festésmintázás műveltséganyagra építve olyan műhelygyakorlat kialakítása, amely erősíti, kiegészíti a fenti tantárgyakban megszerzett ismereteket, jártasságokat, képességeket, és gyakorlati tevékenysége által lehetőséget teremt a tárgyalkotásra, környezetalakításra.

A tanulók vizuális élményképességére, képzetanyagára, képi gondolkodására építve olyan tárgyformáló tevékenység megvalósítása, amelyben fejlődik a kreatív tervező képzelet, az esztétikai érzék, a manuális és tárgyalkotó készség, a technikai érzékenység, a konstruáló és művészi képesség.

A MŰHELYPROGRAM FELADATAI

Olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, mely lehetővé teszi a fenti célok megvalósulását.

A műhelyprogram feladata, hogy ismertesse meg a tanulót:

- a választott műhelytevékenység – anyagaival, eszközeivel,
- a tárgykészítéshez szükséges tervezési folyamatokkal,
- a tárgykészítés alpműveleteivel, technikáival, munkavédelmével,
- a díszítés eszközeivel, lehetőségeivel.

Alakítsa ki azokat a speciális ismereteket, amelyek elsajátítása által képes lesz meghatározott célú és funkciójú tárgyak készítésére.

A MŰHELYMUNKA MÓDSZEREI

A gyermek alkotóképessége, életkori sajátosságánál fogva, legjobban játékos tevékenységgel alakítható. A képzés során olyan ismereteket kell adni, amelyet a későbbi élethelyzetekben aktivizálni tud, olyan magatartásformát kell kialakítani, hogy ki tudja hozni magából azokat az értékeket, amire szüksége van.

Olyan helyzetekre és gyakorlatokra van szükség, amelyek a gyermek kíváncsiságát, játékosságát, önállóságát, sablonoktól eltérő attitűdjét, sokirányú érdeklődését, érzékenységét, beleélő készségét megmozgatják, melyek elősegítik az élmények, az információk, tapasztalatok, ítéletek gazdagodását, az esztétikai érzékenység kifinomodását, a megjelenítő, konstruáló, környezetalakító, önkifejező, problémamegoldó képesség kifejlődését. Biztosítja a felfedezés, a siker örömét, a művészethez vezető utak személyes bejárását.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- az adott szakág legjelentősebb alkotásait,
- a tartalom és forma összefüggéseit,
- a tárgyformáló tevékenység anyagait, eszközeit,
- a tervezés, kivitelezés műveleteit,
- az alkotás módszereit,
- a díszítés eljárásait,
- a kifejezési módokat és lehetőségeket,
- a szín- és formarendezés alaptörvényeit,

legyen jártas:

- a formaelemzésben,
- a tárgyértelmezésben,
- a díszítménytervezésben,
- a kifejezési eszközök személyes jellegű használatában,

legyen képes:

- elméleti és gyakorlati ismereteinek alkalmazására,
- a forma jelentést hordozó funkcióinak megismerésére,
- a leendő tárgy elképzelésére, megtervezésére,
- a munkafázisok megállapítására,
- a legalkalmasabb anyagok megválasztására,
- a tárgyformáló eszközök használatára,
- az anyagok formálására, egyszerű tárgyak készítésére,
- a balesetmentes munkavégzésre,
- az elvégzett tevékenység értékelésére.

MŰHELYPROGRAM A TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMAIN

A MŰHELYMUNKA CÉLJA

A választott műhelygyakorlat tanításának célja, hogy azt az alapfokú képző- és iparművészeti művészoktatási intézmény tantárgyainak, (rajz-festés-mintázás, művészettörténet) műveltséganyagával közösen fejlessze:

- a vizuális megismerő, megjelenítő, kifejező, alkotó képességeket,
- a látást, a kézügyességet, a technikai érzéket,
- a kézműves konstruáló, tárgytervező-alakító készségeket,
- az esztétikai érzékenységet, ítéliképességet,
- a helyzetfelismerő, véleményalkotó, problémamegoldó képességeket.

A műhelygyakorlat célja:

- a tapasztalásra épülő, tevékenységbe ágyazott készség és képességfejlesztés,
- az értelmi és érzelmi gazdagítás,
- az életkori sajátosságokat figyelembe vevő tehetséggondozás,
- a sokoldalú személyiségfejlesztés.

A műhelygyakorlat célja, hogy a tanulók gondolataikat, elképzeléseiket a vizualitás, a tárgyformálás eszközeivel meg tudják jeleníteni

- ismerjék a választott műhely elméleti és gyakorlati tudnivalóit,
- esztétikai és technikai lehetőségeit,
- rendszerezék, alkalmazzák a megszerzett ismereteiket,
- legyenek képesek tervezésre, kivitelezésre, tárgyalkotásra.

A művészeti iskola tevékenysége járuljon hozzá, hogy a tanulók életkoruknak és képességüknek megfelelő vizuális műveltségre tegyenek szert, hogy képessé váljanak ezen ismereteik felhasználására a mindennapi életben és a továbbtanulásban.

A MŰHELYMUNKA FELADATAI

A tárgyalkotó műhelymunka feladata, hogy a tanulót ismertesse meg:

- a választott tárgyalkotó tevékenység jelentőségével, helyével, szerepével,
- alkalmazási lehetőségével,
- a választott tevékenység eszközeivel, anyagaival, technikáival, formanyelvével, konvencióival,
- a tervezés, dokumentálás módszereivel,
- a forma-díszítmény, az anyag-forma-technika-funkció-rendeltetés, hasznosság-szépség, életmód-tárgy-stílus összefüggéseivel.

Keltse fel a tárgyi világ, a környezet iránti érdeklődést.

A tárgyalkotó műhelymunka alakítsa ki:

- a szerszámhasználó, anyagalakító jártasságokat,
- a tárgytervező-kivitelező-alkotó képességeket,

- a munkaszervezés, ellenőrzés, eredményértékelés módszereit.

A képességeket olyan szintre fejlessze, hogy elképzeléseiket tárgyiasult formában meg tudják jeleníteni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje a választott műhelygyakorlat:

- fogalmát, műfaját, szerepét, jelentőségét, alkalmazási lehetőségeit,
- a legjelentősebb alkotásait, alkotóit, műhelyeit,
- a fejlődés szakaszait, technikai vonulatait,
- a kifejezés, megjelenítés eszközrendszerét, anyagait,
- az anyagalakítás eszközeit, eljárásait, technikai műveleteit,
- a felhasználás, feldolgozás, bemutatás lehetőségeit,
- a formázás, díszítés módjait,
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit.

A tanuló legyen jártas a választott műhelygyakorlat:

- kifejezési eszközeinek megismerésében, azok felhasználásában,
- a műfaj követelményeinek megfelelő átfogalmazásban, átírásban,
- a tervezés kétnyelvi eszközeinek, értelmező ábráinak alkalmazásában,
- a díszítés technikai műveleteiben,
- a kifejezés hagyományos és újszerű technikáiban,
- az egyéniségnek megfelelő: anyag, eszköz, formálástechnika, alkotói módszer, forma- és motívum megválasztásában, kivitelezésében.

A tanuló legyen képes a választott műhelygyakorlat:

- folyamatainak, alkotásainak, tárgyainak megismerésére; legjellemzőbb vonásainak megragadására,
-
- a feladatnak megfelelő megjelenítési, gondolatközlési, átírási gyakorlatok; tér, forma- és színtanulmányok; szerkesztési eljárások; modellek, makettek készítésére,
- a tervezési folyamatok önálló megoldására,
- a forma- díszítmény, forma- funkció összhangjának megteremtésére,
- a célnak megfelelő: kifejezési eszközök, anyagok, technológiák, eljárások, anyagmegformálás, alakítás megválasztására,
- a szerszámok, eszközök balesetmentes, szakszerű használatára,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre.

GRAFIKA TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A grafikai műhelygyakorlat tanítási célja, az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások megismerése. A grafika két fő területének: a képgrafikusi és az alkalmazott grafikai tevékenységnek megismertetése.

A grafikai műhelygyakorlat célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerkedjen meg a szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókkal,
- sajátítsa el a grafikai munkához szükséges technikai eszközök használatát,
- ismerkedjen meg a grafika lehetőségeivel és korlátaival (sokszorosítható grafikák, illusztráció, reklámgrafika...),
- tudja kiválasztani és alkalmazni az egyéniségének megfelelő grafikai technikát,
- ismerje a szaknyelvet,
- legyen tájékozott a grafika művészettörténetében,
- tevékenységének végzésében váljon önállóvá,
- legyen nyitott az új médiumok megismerésére (számítógép),
- felkészültsége legyen alkalmas arra, hogy tanulmányait szakirányban tovább folytathassa.

A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg:

- a grafikai tevékenységhez szükséges technikai anyagok, eszközök, szerszámok működésével, kezelésével,
- a grafikai művészet egy-egy kiemelkedő képviselőjével,
- a segédanyagok tulajdonságaival, használatával,
- a szabványokkal, a méretekkel, az installálási törvényekkel,
- a szakma rövid történetével,
- a képzőművészeti gyakorlatban, a feladatokban felhasználható művészeti elemekkel (pont, vonal, szín...),
- a képépítés törvényszerűségeivel,
- a színelmélet alapjaival.

A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a tanulóban:

- fejlessze ki a feladatok elvégzéséhez szükséges önálló, kreatív, alkotói módszert,
- alakuljon ki véleménynyilvánítási igény és képesség,
- alakuljon ki a készített mű esztétikus megjelenítésének képessége

KÖVETELMÉNYEK

Az alaphok végén a tanuló ismerje:

- a képépítés alapvető szabályait,
- a tanult grafikai technikákat, ezek továbbfejlesztési lehetőségeit és korlátait,
- az egyedi és sokszorosított grafika – különösen a megismert magasnyomási eljárások – sokszínű technikai lehetőségeit,
- a grafika történeti és technikai sajátosságait,
- a nyomtatásra és dűckészítésre alkalmas papírfajtákat, linó és fém anyagokat,

legyen képes:

- az eddig megismert grafikai technikák alkalmazására,
- vázlatkészítésre, motívumgyűjtésre, feldolgozásra, átírásra, dűcra dolgozásra,
- az egyedi és sokszorosított grafika – különösen a megismert magasnyomási eljárások- sokszínű technikai lehetőségeinek alkalmazására,
- esztétikus képi megjelenítésre.

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Grafika műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- grafikakészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló a grafikuművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, az egyedi és a sokszorosított grafikatechnikai lehetőségekről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását.

A grafika műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult grafikai technikák bármelyikének alkalmazásával megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai vagy tervezőgrafikai feladat (meghívó, bélyeg...),
- versillusztráció,

- természeti forma tanulmánya, átírása.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlat alapján megvalósított egyedi rajz vagy sokszorosításra alkalmas technikával elkészített grafikai alkotás, amely lehet:

- exlibris,
- embléma,
- piktogram,
- illusztráció,
- mintatervezés különböző felületek, faktúrák alapján.

3. A vizsga értékelése

A grafika műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői készség,
- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- alapvető anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- egyedi és sokszorosított grafikatechnikai ismeret,
- színelméleti alapismeretek,
- a kész munka összhatása

TOVÁBBKÉPZŐ

A tanuló ismerje és alkalmazza a modern XX. századi grafikai törekvések egyes eredményét, érdekességét. Ismerje a grafika történetét, fő törekvéseit, törvényszerűségeit és alapfokon legyen tájékozott a komputer grafikai használhatóságával.

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a legújabb nemzetközi és hazai sokszorosított grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a hazai kortárs grafika eredményeit.

A tanuló legyen képes:

- önálló kifejezőképességére és grafikai komponálásra,
- technikailag tiszta és kevert technikájú lapok létrehozására,
- az iparban használatos reklámhordozók reklámhordozók (könyv, lemezborító, plakát) tervezésére,
- klasszikus sokszorosított grafikai faximile reprodukció készítésére,

- önálló gondolatokkal és képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- kiállításra alkalmas munkák alkotására.

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Grafika műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- grafikakészítés 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Grafika műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, a tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a grafika anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A grafikai műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- stílustanulmány,

- borítóterv hang- és képanyaghordozókra (CD-, DVD-borító...),

- könyvborító terv, könyvillusztráció,

- naptár.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlatokból álló, betű és szöveg együttes kompozíciójára és szabadon választott technika alkalmazására épülő grafikai alkotás, amely lehet:

- plakát,

- könyvborító,

- vers- vagy prózaillusztráció.

2.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika anyagai, eszközei,

- grafikai technikák és technológiák,

- a grafika műfaji sajátosságai,

- a grafika művészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika művészet stíluskorszakai,
- a magyar grafika jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A grafika műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervező és kivitelező készség, a grafikai ismeretek gyakorlati alkalmazásának (egyedi és sokszorosított grafikák, vegyes technikák) szintje,
- eredetiség, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

FESTÉSZET TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A festészet műhelymunka célja, hogy a tanuló ismerje meg:

- azokat az anyagokat és eljárásokat, amelyek a festői munka legfontosabb elemei
- a szinten egyes alapvető problémáit s azok alkalmazását a festészetben,
- a festészeti technikákat, kifejezési (nyelvi) eszközeit,
- a szín és fény alapvető összefüggéseit,
- a sík és a szín, a tér és a szín látványban és alkotásban jelentkező összefüggéseit,
- a legkorszerűbb festészeti eljárások alapjait,
- a festészet határát kitágító képzőművészeti eljárásokat.

A festészet műhelymunka feladata, hogy a tanuló:

- sajátítsa el a festészeti technikákat, eljárásokat,
- szerezzen ismeretet a festészet, mint a képzőművészet egy műfaja jelentőségéről és történetéről.

A tanuló legyen képes:

- festészeti ismeretek elsajátításával az adott műfaj sokféleségében eligazodni,
- önálló alkotásokat készíteni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- a hagyományos festészeti technikákat,
- a technikák alkalmazásának módzatait,
- a festészet történetének nagy korszakait,
- a festészeti technikák határeseteit (p1.: montázs, kollázs, manipulált fotó, festett síkplasztikák),
- a fotó, film, videó, számítógép színalkotó és – visszaadó szerepét,

legyen képes:

- a megismert festészeti technikákkal műveket készíteni,
- figurákat, tájakat, tárgyakat ábrázolni,
- vázlatokat készíteni és azok után festményeket alkotni,
- síkban és térben, beállítás után és szabadon festményeket készíteni,
- a festészet határeseteit jelentő műveket (montázs, kollázs, fotómanipuláció, computergrafika) alkotni,
- véleményt alkotni a festészet történetének jelentős műveiről.

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Festészet műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- képtárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló festőművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, képépítési szabályairól, szintani alapjairól megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását.

A festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult festészeti technikák bármelyikének alkalmazásával elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- belső tér egy részletének feldolgozása,
- külső tér egy részletének feldolgozása,
- irodalmi mű illusztrációja,
- emberi, társadalmi vagy művészeti problémára adott válasz,
- érzelmi hangulatot kifejező önarcképsorozat,
- figurális ábrázolás a színek érzelmi hatásainak felhasználásával,
- díszletterv.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített festészeti alkotás.

A festészeti vizsgatárgy az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott színes kompozíció, amely lehet:

- különböző karakterű tárgyak csendéletszerű beállítása,
- a belső tér egy részletének ábrázolása,
- portré vagy önarckép,
- képző- vagy iparművészeti, esetleg irodalmi vagy zenei mű személyes átírása, stílusanulmány.

3. A vizsga értékelése

A festészet műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői képesség,
- képépítés, kompozíció,
- kifejezőerő, hangulati hatás,
- tartalomhoz illő technika megválasztása,
- a festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazásának (telítettség, lokál és valőr színek, kontrasztok, fény-árnyék-szín összefüggései) szintje,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- a kész munka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A tanuló legyen képes bonyolultabb festészeti feladatok önálló megértésére és elvégzésére, szabad alkotó munkára; az eddig megismert tananyagot felhasználva térben és síkban egyaránt színbeli, festészeti problémák megoldására. Rendelkezzen önálló kritikai véleménnyel a kortárs művészet hazai és külföldi mestereinek munkásságával kapcsolatban. Ismereteiről tudjon nagyméretű tervezett alkotásában számot adni.

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a festészet technikai eljárásait,
- a technikai eljárások alkalmazását különböző feladatokban,
- a kompozíció törvényeit,
- a szabadon értelmezett, de a festészet műfaját nem meghaladó eljárásokat (videó-festészet, computer-festészet),
- a színház és képzőművészet találkozását jelentő színpadi festészetet (díszlet),
- a festészettörténet nagy alkotásait,
- a festészetnek a művészettörténetben elfoglalt helyét,
- azokat a szakkifejezéseket, melyekkel egy festészeti alkotást jellemezhet, értelmezhet, elemezhet.

A tanuló legyen képes:

- önálló festészeti alkotások, festmények és színes dekoratív művek tervezésére és létrehozására,
- saját alkotó tevékenységének következetes nyomon követésére és dokumentálása (portfólió készítése),
- a megismert festészeti technikák változatos és szakszerű alkalmazására,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveiteit illetően,
- véleményének szakszerű kifejezésekkel való interpretálására.

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Festészet műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- képtárgyalkotás 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Festészet műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított nagyobb méretű, a tanult technikák bármelyikével elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- csendélet,
- portré,
- lakótér ábrázolása (otthoni környezet, saját szoba ...),
- jelmezterv,
- reklámtéma feldolgozása.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített festészeti alkotás.

A vizsgamunka az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, színes tervvázlatokra épülő, nagyobb méretű, szabadon választott technikával elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- természetes vagy mesterséges forma,
- enteriőrbe elhelyezett figura,
- saját fotó feldolgozása,
- illusztráció,
- elbeszélő képsorozat saját témára.

2.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a festészet anyagai, technikai eszközei,
- festészet nyelvi kifejezőeszközei (azok jel- és jelentésrendszere), műfajai,
- festészeti technikák és technológiák,
- a festészet műfaji sajátosságai,
- a festőművészet legjelentősebb alkotói és alkotásai,
- a festőművészet stíluskorszakai,

- a magyar festészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező képesség,
- a tervező és kivitelező képesség,
- szintani ismeretekben való jártasság,
- a kompozíció törvényeinek ismerete,
- a festészeti eljárások és technikák alkalmazásának szintje,
- eredetiség, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

SZOBRÁSZAT

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A szobrász műhelymunka célja:

- a vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót a tárgyalkotásra, a plasztikai alakításra, a szakirányú továbbtanulásra.

A szobrász műhelymunka feladata a vizuális neveléssel párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, mely lehetővé teszi a fenti célok megvalósulását.

A műhelymunka feladata, hogy ismertesse meg a tanulót:

- a szobrászművészet sajátos nyelvével, kifejezőeszközeivel, megnyilvánulási formáival,
- a tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,
- a szobrászműteremmel és felszerelésével,
- a munka során használt anyagok és szerszámok használatával,
- a kéziszerszámok készítésével,
- az új anyagokkal és azok használatával,
- a klasszikus szobrászat formai megoldásaival és az azoktól való elszakadás lehetőségeivel,
- a kreatív feladatokkal a tervtől a kész munkáig.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a szobrászat fontosabb eredményeit, művészettörténeti időrendiségben,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat,
- a szoborkészítés alapjait, a készítés technológiáját,
- a gyakorlatban megismert anyagok jellemző tulajdonságait és felhasználási területét,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat,

legyen képes:

- az anyagismeret birtokában alkalmazni a célnak legmegfelelőbb szobrászi eljárást,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyak elemzésére az anyag-funkció-forma szempontjai szerint,
- felismerni környezetében a pozitív esztétikai minőséget,

rendelkezzen:

- biztos rajztudással,
- műelemzési készséggel,
- agyagból történő mintázás készségével,
- a gipszmunkák terén alapvető ismeretekkel, gyakorlattal.

A SZOBRÁSZAT MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Szobrász műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc

- plasztikai tárgykészítés 140 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező plasztikai alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a szobrászat anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, a térépítés szabályairól és formatani ismereteiről megszerzett tapasztalatait. A plasztikai tárgyalakotó feladat megoldása mutassa be a tanuló szobrászati technikákban elért jártasságát, tudását.

A szobrászat műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész plasztikai tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi, tervezési munka alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- mintázott vagy vésett dombormű, terrakottából vagy gipszből,

- mintázott körplasztika, égetett agyagból vagy gipszből, festve vagy patinázva,

- drótból, fából vagy egyéb szobrászati anyagokból készített plasztika.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített plasztika.

Az intézmény által meghatározott szobrászati vizsgatárgy tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott plakett vagy dombormű meghatározott témára, természeti tanulmány vagy illusztráció,

- szobrászatban használatos mintázási, formálási eljárással készült körplasztika.

3. A vizsga értékelése

A szobrász műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- a szobrászat alapvető technikáinak (mintázás, gipszmunkák, faragás) ismerete, gyakorlati alkalmazása,
- térépítés, kompozíciós készség,
- egyszerű festési, patinázási eljárások ismerete,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása,
- a kész munka összehatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végén a tanuló ismerje:

- a szoborkészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat klasszikus műfajait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- a szobrász műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit – a szobor-entériór viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket,

legyen képes:

- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- önálló tervezésre anyag-funkció-forma egységében,
- terveit igényes műhelyrajzban megjeleníteni,
- megszerzett ismereteit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- az alkotómunka során pozitív élményeit beépíteni a műbe,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- pozitív formát készíteni agyagból, gipszből,
- a szobrászatban használatos speciális kézi szerszámokat (mintázófa, gipszelő szerszámok ...) előállítani,
- arányos kicsinyítésre és nagyításra,
- a természeti és mesterséges formák megmintázására, átírására, az alapvető anatómiai ismeretek alkalmazására,
- a szobrászat hagyományos anyagainak (terrakotta, fa, kő, bronz...) használatára,
- a szobrászat segédanyagainak (gipsz, plasztilin...) alkalmazására,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámok és gépek használatára,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezet összeállítására,
- érem, relief, portré, ember- és állatfigura mintázására, faragására,
- biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A SZOBRÁSZAT MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Szobrász műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- plasztikai tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Szobrász műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A tervező feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A plasztikai tárgyalkotó feladat megoldásában mutassa be a tanuló szobrászati technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A szobrász műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész plasztikai tárgy vagy tárgyegyüttes.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi, tervezési munka alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- mintázott vagy vésett dombormű, terrakottából vagy gipszből,

- mintázott körplasztika, égetett agyagból vagy gipszből, festve vagy patinázva,

- drótból, fából vagy egyéb szobrászati anyagokból készített plasztika,

- épülethez készült szobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített plasztika.

Az intézmény által meghatározott szobrászati vizsgatárgy tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott plakett vagy dombormű meghatározott témára,

- természeti tanulmány vagy illusztráció,

- szobrászatban használatos mintázási, formálási eljárással készült körplasztika,

- építészeti díszítőelem.

A szobrász műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a szobrászat anyagai, eszközei, műfajai,
- szobrászati technikák és technológiák,
- a szobrászat műfaji sajátosságai,
- a szobrászat legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a szobrászat stíluskorszakai,
- a szobrászat és az építészet kapcsolata,
- a magyar szobrászat jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

A szobrász műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság,
- térszervezés, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
- egyszerű festési, patinázási eljárások ismerete,
- kreativitás, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A szobrász műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

FOTÓ-VIDEÓ TANSZAK

1.A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A fotó-videó műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerje meg a fényképezés és a mozgófilm-készítés történetét, az amatőr célokra ma használatos fotó-videó eszközöket, azok működését és alkalmazásuk lehetőségeit,
- sajátítsa el az emlékképek és felvételek készítéséhez elengedhetetlen minimális ismereteken túl, a kreatív munkához szükséges ismereteket és gyakorlati fogásokat,
- igazodjon el a fotográfia és a film sajátos formanyelvén, tudjon önálló el képzelés alapján fotóillusztrációkat, sorozatokat, riportot illetve rövidfilmeket készíteni.

A fotó-videó műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerje meg a fényképezés és a videózás eszközeit, anyagait.
- legyen fogalma a fotók és mozgóképfelvételek felhasználásának módjairól (sajtó, nyomdaipar, reprodukciós és szemléltetési célok, egyéni és csoportos kiállítások, valamint részvétel hazai és nemzetközi pályázatokon),
- tájékozottság szintjén ismerje a legmodernebb információrögzítési-, tárolási - és továbbítási rendszereket (pl.: képek digitalizálása, képrögzítés CD-re, internet stb.)
- ismerje és alkalmazza az álló- és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai alapismereteket, elsősorban azonban ismerje meg a saját maga által használt fényképezőgépet
- tudja önállóan a helyes nézőpontot kiválasztani,
- tudja alkalmazni a kép felvétel közbeni és utólagos átalakításának fogásait

KÖVETELMÉNYEK

FOTÓ

A tanuló az alapfok végére:

- ismerje meg a fényképezés történetét, az amatőr célokra ma használatos fotó-eszközöket, azok működtetését és alkalmazásuk lehetőségeit
- ismerjen kortárs fotográfusokat
- sajátítsa el az emlékképek és felvételek készítéséhez elengedhetetlen minimális ismereteken túl, a kreatív munkához szükséges ismereteket és gyakorlati fogásokat

- igazodjon el a fotográfia sajátos formanyelvén, tudjon önálló elképzelés alapján fotóillusztrációkat, sorozatokat készíteni.
- a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait
- ismerjen és használjon legalább egy képnézegető programot
- tudja módosítani a kép kontrasztját, telítettségét stb. valamelyik program segítségével
- ismerje és alkalmazza a kompozíciós rendszereket (arany metszés, szimmetria-aszimmetria, átlós elrendezés, nyitott- és zárt kompozíciók)
- ismerje és alkalmazza a lényeg kiemelésének eszközeit (élesség, tértagolás, elhelyezés, képkivágás).
- tudatosan alkalmazza a képszerkesztésnél a kompozíció alapelemeit (pont, vonal, folt, tér, forma, szín)
- ismerje meg a PowerPoint bemutató lehetőségeit
- legyen jártas a csendélet, a csoportkép, a tájkép, a városkép és az életkép készítésében és értékelésében

legyen képes:

- biztonságosan és tudatosan használni a fényképfelvételek készítéséhez szükséges alábbi eszközöket: kamera, fényképezőgép, állvány, világítási eszközök

VIDEÓ

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- kamerája működését és az optikai képalakítás fogásait, a képkivágások (plánok) képalakító hatását
- az alapvető mozgókép készítési szabályokat
- a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének elveit, módszereit
- a rajz-és animációs filmek készítésének elveit (lapozható, sodorható képsorok)
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat
- a folyamat- és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben
- a munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló az alapfok végén legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
- képi gesztusokat, ábrákat, fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni,
- az idő-, és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
- egyszerű képregény-vázlatot elkészíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokot előállítani,
- helyesen használni az állványt a rezdülésmentes felvételek készítése érdekében,
- önállóan nézőpontot kiválasztani,
- egyszerűbb forgatási tervet készíteni és annak alapján filmet forgatni,

A FOTÓ-VIDEÓ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Fotó-videó műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- fotó-videó munka készítése 190 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a fotó-videóművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló fotóvideótechnikai jártasságát, tudását.

A fotó-videó műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész fotó-videóalkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi és szöveges tervezési munka alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó-videóalkotás, amely lehet:

- fotogram,
- mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel,
- egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban,
- képsorozat készítése azonos kompozíciós elv alapján,
- storyboard készítése.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotó-videóalkotás. Az intézmény által meghatározott fotó-videó vizsgamunka tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- tárgyfotó,
- környezetfotó,
- kockázással készült rövid tárgyanimáció,
- asszociációs montázssal elkészített rövid filmetűd.

3. A vizsga értékelése

A fotó-videó műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- labortechikai eszközök és eljárások ismerete,
- a fényképezés és videózás eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata,
- a kompozíció alapelemeinek ismerete, alkalmazása,
- a képkivágások képalakító eljárások ismerete,
- önállóság, eredetiség,
- dokumentáció.

TOVÁBBKÉPZŐ

FOTÓ

A továbbképző végére ismerje a tanuló a felvételi területek közül:

- a portrét, a sport- és akciófotót, a makrofelvételeket, a fotóriportot, az esszét és az illusztrációt

Legyen képes:

- felvételi tervet és ahhoz illeszkedő vázlatot készíteni, kritikus elemzésre és önértékelésre.
- önállóan tudjon készíteni egy PowerPoint bemutatót
- önállóan használja a Photoshop programot képmódosításra, a program előnyeit kihasználja

VIDEÓ

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a kamera működését,
- a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a fotó és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalók.

Legyen képes:

- Az elsajátított alapismeretek és gyakorlati tapasztalatok birtokában tudjon eligazodni a képi információs rendszerek között.

- a saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni, ismerje fel azok erőnyeit és hibáit
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására.

A FOTÓ-VIDEÓ MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Fotó-videó műhelygyakorlat - max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- fotó-videómunka készítése 180 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Fotó-videó műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a fotó-videóművészet anyagairól, eljárásairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló fotó-videótechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A fotó-videó műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész fotó-videóalkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi és szöveges tervezési munka alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított alkotás, amely lehet:

- portrészorozat különböző megvilágításban,

- a kollázs, montázs, frottázs, kemogram lehetőségeit kihasználó újszerű, egyéni próbálkozás,

- ritmusképzés ön- és vetett árnyékkal,

- reklámparódia.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotó-videóalkotás. Az intézmény által meghatározott fotó-videó vizsgamunka tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- portréfotó,
- reklámfotó,
- mikro- vagy makrovilágot bemutató fotó,
- kamerában vágott, mozgást kifejező mikrotörténet,
- kétszereplős jelenet nyersanyagának megszerkesztése a szereplők szemszögéből.

A fotó-videó műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- az álló- és mozgókép létrehozásának anyagai, eszközei és műfajai,
- a fotózás és a videózás technikai, technológiai,
- a fotóművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a fényképezés és a mozgófilmkészítés története,
- a magyar fotóművészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

A fotó-videó műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- labortechnikai ismeretek,
- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete,
- a képi kontrasztok ismerete,
- képkivágások képalakító hatásának alkalmazása,
- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása,
- felvételi terv és ahhoz illeszkedő vázlatok készítésének képessége,
- jelenetek képsorokra bontásának képessége,
- rövid, feszesen vágott technika alkalmazása.

A fotó-videó műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

BÁBKÉSZÍTŐ TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A bábkészítő műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- váljon képessé a művészetekről tanult ismereteit felhasználni,
- legyen képes látványteremtésre, mondanivalója bábokkal való kifejezésére és a bábok alapmozgásainak elsajátítására,
- ismerje meg az ősi formavilágot és legyen képes azt újjávarázsolva megfelelő jelrendszert kialakítani, használni.

A bábkészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerje meg a bábkészítés és bábojátás történetét,
- legyen képes megkülönböztetni a bábok alapvető típusait,
- sajátítsa el a legfontosabb bábotípusok elkészítési módját,
- értelmezze a bábok karakterét, speciális ruházatát, plasztikáját,
- tanulja meg a bábomozgatást, bábojátást,
- anyagismereti tudásával tárja fel az alkalmazható anyagokat,
- ismerje meg a szerszámok, gépek biztonságos használatát.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- a bábotörténet legfontosabb vonulatait (képmutogatástól a legbonyolultabb mechanikákig),
- a darab mondanivalójának és a kiválasztott bábotípusnak a kapcsolatrendszerét,
- a felhasználható anyagok tulajdonságait és célszerű felhasználhatóságukat,
- a báboművészet szintetizáló képességét az irodalom, a képzőművészet, a zene és a mozgásművészetek között,

legyen képes:

- a képzőművészet lehetőségeit, eszközeit felhasználva olyan tárgyakat, figurákat készíteni, amelyek színpadon a “színész” feladatait látják el,
- tartalmat adni az egyszerű tárgyaknak, eszközöknek,
- a célnak megfelelően az egyszerű és az összetettebb képzőművészeti megoldásokat megtalálni,
- megbízható szerkezeteket konstruálni, amelyek stabilá és biztonságossá, ugyanakkor megfelelően mozgathatóvá teszik a figurákat,
- játszani a műfaj adta átváltozási lehetőségekkel,
- különböző módszerekkel plasztikussá tenni a kiszemelt tárgyat, vagy kialakítani a bábo plasztikáját,
- kosztümöt készíteni a plasztikára és azt megfelelő módon felerősíteni, elősegítve az átváltozásokat és a játék könnyedségét.

A tanulóknak alapvetően tisztában kell lenni azzal a ténnyel, hogy mozgatható, színpadra állítható bábot kell készíteniük, nem pedig kiállítható képzőművészeti alkotást.

A BÁBKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Bábkészítő műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- tárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő bábtervező, bábkészítő képességét, a bábkészítés, bábjátás műfaji sajátosságairól, a bábművészet szintetizáló hatásáról megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló bábkészítésben megszerzett ismeretét, jártasságát.

A bábkészítő műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési, dramaturgiai dokumentációval együtt benyújtott kész bábok.

A tanári irányítással megvalósított vizsgamunka dokumentációja tartalmazza a 2-3 szereplős darab kiválasztását, a zeneválasztást, a színpad- és díszletterveket, a szereplők formájának, karakterének terveit, a ruhaterveket, a bábok és a kosztümök szabásmintáját, a szabadon választott bábtechnikával készülő bábok szerkezeti vázlatát, szerelési rajzát.

A tervezési munka alapján anyagban megvalósított báb lehet:

- pálcás,
- wayang,
- gyűszű- vagy kesztyűs báb.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önálló rajzi-tervezési munka alapján elkészített díszlet és báb.

A díszlet az intézmény által megadott mű dramaturgiájára elkészített színpadképterv eleme. A báb ezen darab egyik figurája, melyet a tanuló az általa tervezett műhelyvázlat alapján készít.

A báb többek között lehet:

- rögtönzött báb,
- árnybáb.

3. A vizsga értékelése

A bábkészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- dramaturgiai készség,
- látványtervező készség,
- karaktermegjelenítő képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és kifejező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- bábkészítési alapismeret,
- bábjátzási alapismeret,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végére az alapozó szakaszban tanultakon túl a tanuló ismerje:

- a játéktér lehetőségeit,
- a dramaturgia alapvető szabályait, különös tekintettel a bábműfajra,
- az emberi test anatómiáját,
- a karakteres mozgás lényegét,
- az animáció lényegét,
- a fényhatás kifejező erejét, a fény tulajdonságait,

legyen képes:

- különböző típusú bábokat megtervezni, elkészíteni, bemozgatni,
- a tartalomhoz megválasztani a legkifejezőbb bábtípust (technikát), anyagot, zenét, teret,
- egyszerű etűdöt bemutatni.

A BÁBKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

- Rajz-festés-mintázás max. 120 perc
- Bábkészítő műhelygyakorlat max. 240 perc
- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- tárgyalkotás 180 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Bábkészítő műhelygyakorlat max. 10 perc

- etűd bemutatása max. 2 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyaló képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, kifejezőképességét, a bábkészítés anyagairól, azok felhasználási lehetőségeiről, a bábkészítés munkafolyamatairól, a játéktér lehetőségeiről, a dramaturgia szabályairól, az animáció lényegéről, a bábjáték műfaji sajátosságairól, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyaló feladat megoldása mutassa be a tanuló báb- és animációs játékkészítésben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A bábkészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési, dramaturgiai dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott báb- vagy animációs játékre alkalmas tárgycsoport.

A tanári irányítással megvalósított vizsgamunka dokumentációja tartalmazza a többszereplős darab kiválasztását, a zeneválasztást, a háttérelemek terveit, a szereplők és játékelemek formájának terveit, bábok esetében a bábfigurák karakterének terveit, a ruhaterveket, a bábok és a kosztümök szabásmintáját, a szabadon választott bábtechnikával készülő szereplők szerkezeti vázlatát, szerelési rajzát.

A tervezési munka alapján anyagban megvalósított báb többek között lehet:

- kézi báb,
- wayang báb,
- marionett báb.

A tervezési munka alapján megvalósított animációs játék többek között lehet:

- tárgyjáték.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önálló rajzi-tervezési munka alapján elkészített díszlet és szerepjátékszóra alkalmas báb.

A díszlet az intézmény által megadott mű dramaturgiára elkészített színpadképterv eleme. A báb ezen darab egyik figurája, melyet a tanuló az általa tervezett műhelyvázlat alapján készít.

A színes tervvázlat alapján elkészített báb többek között lehet három ujjra és tenyérre, gyűszűvel, fejjel, végtagokkal kialakított kosztümös kesztyűsbáb.

A bábkészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a bábjátszás története,
- a bábművészet szintetizáló képessége az irodalom, képzőművészet, zene- és mozgásművészet között,
- a bábok típusai,
- a bábkészítés anyagai,
- a játéktér lehetőségei,
- a dramaturgia alapvető szabályai,
- az animáció lényege,
- a bábkészítés egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A szóbeli vizsga emellett tartalmazza a dramaturgiába illő egyszerű etűd bemutatását az elkészített bábbal.

A vizsga értékelése

A bábkészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- dramaturgiai készség,
- látványtervező készség,
- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, modellező készség,
- karaktermegjelenítő készség,
- formaalkotó és kifejezőkészség,
- a terv egyedisége,
- konstruáló készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- bábkészítési alapismeret, jártasság,
- a dramaturgiának megfelelő bábtypus, karakter alkalmazása,
- a báb mozgathatósága,
- a műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

A bábkészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontosság,
- bábjátszási ismeret, a báb és a bábmozgatás összhangja,
- kommunikációs készség.

BŐRMŰVES

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A bőrműves műhelymunka célja:

- a vizuális nevelés ismereteire alapozva, azzal párhuzamosan, azt erősítve és kiegészítve a tanulókkal megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik őket az önálló tárgyakoltásra, környezetetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- a hagyományos népi kultúra, ezen területének továbbéltetése, átörökítése, valamint a múlt értékeink beépítése a mai tárgykultúrába, tárgyakoltó tevékenységbe,
- a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, - megőrzésre nevelés. a természetes anyag feldolgozásával a természetközeli szemlélet mélyítése, az esztétikai, művészi, konstruktív érzékenység kialakítása,
- e nagy múltú szakma történeti és jelenkori megismerése,
- a természetes bőr hagyományos kézműves megmunkálási módjainak elsajátítása,
- a bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A bőrműves műhelymunka feladatai:

- a bőr felhasználásának, bőrtárgyak készíttörténetének (szakmatörténetének) megismertetése,
- a bőrből készíthető tárgyak körének megismerése a népművészetben, a viselettörténetben és a mai használatban,
- alap-, kellék- és segédanyagok megismerése,
- kéziszerszámok, gépek megismerése, használata,
- a bőr feldolgozásának műveletei, technikái,
- tárgytervezési alapismeretek elsajátítása – a tervezés forrásai, a felhasználási célból kiinduló tervezés, vázlatok, szerkesztett minták, makett, modell készítése, az elkészült munka elemzése,
- díszítmények formakincse – anyaggyűjtés, másolás, kiemelés, tervezés,
- a kézműves tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalók biztosítása,
- élményszerű megismerés és tapasztalatszerzés a tananyaggal kapcsolatban (pl.: múzeumlátogatás, irányított gyűjtőmunkák, megfigyelések végzése), igényes kézműves termékek létrehozásával az értékek megbecsülése, a munkára nevelés,
- a bőrműves szakirodalom bemutatásával az önművelés lehetőségének meg-
alapozása.

A feladat a fentiek alapján azoknak az alapozó és speciális ismereteknek az elsajátítása és begyakorlása, melyek biztosítják a tanulók számára a meghatározott célú alkotómunka elvégzését a tervezéstől a kivitelezésig. A műhelyprogram feladata a balesetmentes, munkavédelmi előírásoknak megfelelő jártasság kialakítása az eszközhasználatban. Irányított tárgyelemzéseken és tervezési folyamaton keresztül a tárgy, a környezet és a használó ember összhangjára, harmóniájára való figyelemfelhívás, ezzel az esztétikai érzék és ítéloképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- az alkalmazott anyagok tulajdonságait, papírok szálirányát, hajlásirányát, bőrök eltérő területi tulajdonságait,
- a ragasztók használati tulajdonságait,
- a cérnák használati tulajdonságait,
- a kéziszerszámok használatát,
- a motívum-, mintagyűjtés forrásait, másolási módszereket,
- az egyszerű nyomtatási technikákat (krumplidúc, papírdúc, parafadugóba szúrt szegek...),
- a batikolást papírra, textilre, bőrre,
- a tervezés folyamatát,
- a bőrfestést, pácolást,
- az égetéssel történő bőrformázást,
- a domborítást, metszést,
- a rátétes díszítéseket filcen, vékony bőrön,
- a bőrből készített tárgyak körét a népművészetben, viselettörténetben, a mai használatban,
- a szíjhasítás szerszámait, módszereit.
- a bőrvágó kés helyes használatát,

legyen jártas:

- az anyagok pontszerű, hálós, vagy teljes felületű ragasztásában,
- egyenes hajtások képzésében különféle anyagokon, biegelés, riccelés a kartonok hajtásánál, behajtás képzése papíron, textilen, műbőrön, bőrön,
- hímző Öltések készítésében,
- fűzős összeerősítésben (fonallal, vékony bőrszíjjal),
- három- és többágú lapos és gömbölyű fonatok készítésében zsinórral, bőr szíjakkal,
- egyszerű tárgyak vázolásában, látszatrajzok, szerkezeti rajzok készítésében, alkatrészek műszaki rajzának szerkesztésében és a mintavágásban,

legyen képes:

- ollóval egyenes és ívelt vonalakat pontosan vágni,
- egyszerű kézivarrásokkal összeerősíteni filcet, vékony bőrt,
- a készítendő tárgyak használati céljait megfogalmazni, elemezni az elkészült darabokat használati, esztétikai, kivitelezési szempontokból.

A BŐRMŰVES MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Bőrműves műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 30 perc

- tárgykészítés 150 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező képességét, a bőrművesség műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló bőrművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását.

A bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész bőrműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján, szabadon választott díszítési és összeállítási technikával (metszéssel, festéssel, lyukasztással, poncolással, domborítással, rátéttel, díszítővarrással, hímzéssel, fűzéssel, fonatokkal, gyöngyökkel, posztóval vagy filccel ...) készített vizsgamunka lehet:

- használati tárgy (irattartó, könyvborító, tároló doboz...),
- ajándéktárgy.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített bőrműves tárgy.

A bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott használati funkcióra alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott bőrműves technikával létrehozott alkotás (névjegyartó, tolltartó, szemüvegtok...).

3. A vizsga értékelése

A bőrműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kifejezőkészség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- bőrműves alapismeret,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végén a tanuló ismerje:

- a szakmatörténetet – a bőr feldolgozásához kapcsolódó kézműves mesterségeket, azok kialakulását, történetét, tevékenységi körüket,
- a bőr felhasználási lehetőségeit, a bőrműves termékek fajtáit,

- a bőrműves mesterségekhez fűződő anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait,
- a bőr szerkezetét, felépítését, kikészítését, topográfiáját,
- a kiegészítő és díszítőanyagok fajtáit – csont, fa, fém, gyöngy..., kiegészítők alkalmazási lehetőségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatait:
- a tervezéshez elképzeléseiknek plasztikus megjelenítéséhez szükséges eszközrendszert,
- a sík- és térábrázolás törvényszerűségeit, a színelmélet alapjait, a stilizálás, ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit, a tervezés szempontjait, alap- és szabásminták elkészítését,
- a szabás eszközeit, módjait, szempontjait (anyagra helyezés, gazdaságosság, jelölés), az összeállítás előkészítő folyamatait, az összeállítás módjait – varrások, fonások, fűzések fajtáit, a díszítési módokat, technikákat – szironyozás, domborítás, festés, batikolás, metszés, rátétek, bőrhímzés alkalmazását,
- a viselettörténetet, különös tekintettel a bőrből készült öltözet-kiegészítőkre,
- a múzeumokban bemutatott bőrös vonatkozású tárgyakat,
- a szakirodalmat,
- a népművészet bőrműves emlékeit,
- a bőrműves munkákhoz kapcsolódó eszközöket, használatukat - a szerszámok helyes kezelését,
- az alapvető gépek (tűzőgép, vékonyítógép) kezelését,
- a munka- és balesetvédelmi szabályokat,

legyen jártas:

- a bőrdíszítési módszerek alkalmazásában (metszés, domborítás, rátétes díszítés, szironyozás, batikolás, égetés, szélezés, poncolás, festés, pácolás),
- a műhelyben található gépek, szerszámok használatában (varrógép, lemezolló, köszörű, vékonyítógép),
- a tervezés folyamatában,
- a tárgyak mintáinak megszerkesztésében, mintavágásban,
- csont-, fakellékek elkészítésében,

legyen képes:

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon, tárgyi formában megjeleníteni,
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni,
- munkájában a funkció-forma-díszítés harmóniáját megteremteni,
- a bőrműves munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására,
- a tárgyak fajtájának ismeretében a megfelelő alapanyagok kiválasztására,
- arányos méretezésre,
- a bőr eltérő területi tulajdonságainak megfelelően szabni,
- késsel egyenes és ívelt vonalakat pontosan szabni különféle vastagságú anyagokon,
- a tárgyhoz és az anyaghoz megfelelő összeillesztési és díszítési technika ki választására,

- különböző anyagokat pontszerű, hólos és teljes felületen ragasztani,
- behajtásokat képezni egyenes, domború, homorú vonalakon,
- különféle anyagokat összeerősíteni varrópadon kézivarrással, két tűvel, fűzéssel, varrógéppel,
- gömbölyű és lapos fonatok készítésére,
- gombkötésre,
- szíjhasításra,
- a készítendő tárgyak vázlat-, szerkezeti, nézeti, műszaki rajzának készítésében és a mintavágásban,
- a hagyományos kézműves mesterségek értékeit a modern kor követelményeihez igazítva továbbéltetni,
- munkájában a munkavédelmi, balesetvédelmi előírások betartására.

A BÖRMŰVES MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Börműves műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc

- tárgyalkotás 200 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Börműves műhelygyakorlat max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalkotó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionak, tartalomnak megfelelő formatervező készségét, a börművességhez tartozó anyagok tulajdonságairól, felhasználási lehetőségeiről, a börművesség munkafolyamatairól, a bördíszítési módszerek műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól, a népművészet börműves emlékeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló börművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A bőrműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész bőrműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján (vázlat-, szerkezet-, nézet-, műszaki rajzi dokumentáció), szabadon választott díszítési és összeállítási technikával (metszéssel, festéssel, pácolással, lyukasztással, poncolással, domborítással, rátéttel, díszítővarrással, hímzéssel, fűzéssel, fonatokkal, gyöngyökkel, filccel, irhával, szaruval ...) valódi bőrből létrehozott vizsgamunka lehet:

- öltözet- vagy viseletdarab (lábbeli, kesztyű, sapka, mellény...),
- ékszerkollekció (hajdísz, karkötő, medál...),
- öltözetkiegészítő kollekció (öv...),
- a lakáskultúra eleme (doboz, tükör, irattartó...).

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített bőrműves tárgy.

A bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített terv alapján tetszőleges bőrműves díszítő technikával megoldott alkotás (öltözetkiegészítő, ékszer ...).

A bőrműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a bőrművesség alapanyagai,
- a bőr felhasználási lehetőségei, területei,
- a tárgytervezés és -készítés szempontjai,
- bőrműves technikák, technológiák,
- bőrműves díszítési módok,
- jelentéstartalom a tárgyakon,
- a bőrműves mesterségek története, szakosodása (tímár, varga, csizmadia, szűcs, szíjgyártó ...),
- a magyar pásztorművészet,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei,
- a bőrművesség egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A bőrműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje,
- a megfelelő munkafolyamatok megválasztása,
- a börműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának (szabás, összeállítás, díszítés) szintje,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a börműves tárgy összehatása, a funkció - forma - díszítmény összhangja.

A börműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontosság,
- kommunikációs készség.

FATÁRGYKÉSZÍTŐ TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A fatárgykészítő műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- széleskörű elméleti és gyakorlati ismeretekre tegyen szert a fa megmunkálása terén,
- sajátítsa el azokat az alapozó és speciális ismereteket, készségeket melyek képessé teszik a műhelygyakorlaton előforduló feladatok átlátására, kivitelezésére,
- ismerje meg a famíves tárgyak sokféle funkcióját és azon túlmutató humán értékeiket,
- szerezzen olyan alapismereteket és készségeket, hogy később el tudjon készíteni saját magának és szűkebb környezetének fatárgyakat,
- legyen képes felelősségteljes, pontos munkavégzésre, kitartó összpontosításra, az általa készített tárgy, tárgycsoport, a hozzá kapcsolódó dokumentáció esztétikus megjelenítésére,
- pályaválasztását, továbbtanulását elősegítse,
- alkotó gondolkodását megalapozza és kialakítsa.

A fatárgykészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerje meg a faművesség jelentőségét a szerves kultúrában, lehetőségeit a mai városi polgári kultúrában,
- szerezzen tapasztalatot a leghasználatosabb hazai fafaják tulajdonságait, megmunkálhatóságát illetően,
- ismerje meg a tárgykészítéshez szükséges szerszámok, eszközök, berendezések működését, használatát, kezelését,
- ismerje a tárgyformáláshoz kapcsolódó tervezési, dokumentációs rajzkészítési módszereket, megközelítési módokat, szemléleti elvárásokat,
- ismerje a készítési eljárások alapszabályait,
- ismerje a tárgykészítési műveletek célját, folyamatát, különböző módjait,
- legyen képes használni a tárgyalt témákhoz, a készített tárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmat, életkori szintjének megfelelően alakuljanak ki mindazok a tervező, átíró, tárgyalgó teremtő, anyagformáló, munkaszervező képességek melyek az igényes alkotómunkához szükségesek, ismerje a tűz- és baleseti veszélyforrásokat, elhárításuk módjait, szabályait

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a fa általános műszaki tulajdonságait,
- a fa szerkezetét, a leghasználatosabb puha- és keményfa jellemző tulajdonságait,
- a magyar pásztorélet szokásait, jellegzetességeit,

- a pásztorfaragások jellemzőit,
- a paraszti ülőalkalmatosságok közül a széket, kupásszéket, a felvidék néhány áttört faragású ülőbútorát,
- a faipari szerszámok, gépek működési elvét, veszélyforrásait,
- a fakötések, illesztések néhány változatát,
- a népi építészet boronaépítkezéssel változatát,
- az ácsolt láda szerkezetét, funkcióját,
- az intarziakészítés elvét,
- az asztalos-, a bognár- és a kádármesterség főbb jellemzőit,
- néhány fából készült népi hangszer elkészítésének elvét,

legyen képes:

- egyszerű vesszőfonási műveletre,
- helyes, biztonságos szerszámfogásra,
- derékszögű, sima felületek kialakítására,
- szögelésre,
- diófa pácolásra,
- viasz- és olajbevonat készítésére,
- karclozás, spanyolozás, domborfaragás egyszerűbb változatainak igényes kivitelezésére,
- fakanál, kupásszék létrehozására vájó szerszámokkal,
- sarokkollós csapolású szögtengely mentén nyitható fedelű doboz készítésére,
- végtagjait mozgató, rétegelt lemezfigura készítésére,
- gurulós játék kialakítására,
- ácsolt láda, vagy ládika készítésére,
- támlás paraszti szék készítésére,
- szétszedhető kecskelábás asztal (vagy modelljének) elkészítésére,
- több rekeszes játékbútor létrehozására (nem csapolásos illesztéssel),
- vésett geometriai díszítések,
- áttört faragások és
- egyszerű intarzia megalkotására.

A FATÁRGYKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Fatárgykészítő műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 30 perc

- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti érzékenysége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő konstruáló, formatervező készségét, kreativitását, a fatárgykészítés műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló fatárgykészítés során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását.

A fatárgykészítő műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész faműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján szabadon választott díszítési és összeállítási technikával készített (anyagdarabolással, fűrészeléssel, hasítással, vájással, marással alakított; reszeléssel, csiszolással tisztázott; fakötéssel, ragasztással, szegeléssel, csavarozással összeállított; karclozással, spanyolozással, áttört- vagy domborfaragással, intarziával díszített; felületkezelt, pácolt, viaszolt...) fatárgy lehet:

- fajták,
- hagyománytárgy,
- lakberendezési tárgy, bútor (doboz, szék ...).

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített faműves tárgy. A faműves vizsgamunka az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező tárgytípus díszítése a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott faműves technikával (előkészített, kiszabott fa alapra, adott funkció függvényében, a forma - díszítmény összhangjának figyelembevételével).

A vizsga értékelése

A faműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- faműves alapismeret,
- megfelelően alkalmazott faműves technikák,
- a vizsgamunka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végén a tanuló ismerje:

- a Kapoliak munkásságának lényegét,
- az asztalos-, a bognár- és a kádármesterség főbb jellemzőit,
- a fából készült népi hangszerek készítésének elvét,
- a paraszti gazdálkodás néhány faeszközét,
- a magyar népművészet formáit, jeleit, szimbólumait,
- a busójárást, mint népszokást,
- a kéregedény készítés elvét,
- a népi építészet főbb jellemzőit,
- az erdélyi köríves nyilatú kiskapuk némelyikét,
- az intarziakészítés több változatát,
- festett erdélyi, dunántúli parasztbútorokat,
- a földfestékes túróenyv-kötőanyagú festésmódot,
- a Szórákaténusz Játékmúzeum jelentőségét,
- az esztergályozás elvét,

legyen képes:

- mozgatható karú-lábú fabábú elkészítésére,
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére,
- faálarc létrehozására,
- kereplő hangszer készítésére,
- ivócsanak vagy sótartó vájószerszámokkal való előállítására; egyéb pásztor-készég tartozékainak előállítására a pásztorművészet technikai eljárásaival,
- domborfaragású bot, tükörkeret megalkotására,
- asztalka, szék kifűrészelésére (egy fahasábból játék céljaira),
- asztal (vagy modelljének) elkészítésére,
- több fiókos kisszekrény (vagy modelljének) létrehozására,
- talicska (vagy modelljének) elkészítésére,
- ácsolt kiskapu összeállítására,
- igényes intarzia munka megalkotására,
- bölcső vagy szekrény készítésére, földfesték alapú túróenyv kötőanyagú festésére hagyománykövető jelekkel.

A FATÁRGYKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Fatárgykészítő műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc

- tárgyalkotás 200 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Fatárgykészítő műhelygyakorlat max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti elkötelezettsége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező készségét, kreativitását, a faművesség anyagairól, tárgyalgó technikáiról, felületdíszítési módzatairól, a faművesség műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló fatárgykészítő műhelygyakorlat során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A fatárgykészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész faműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján (vázlat-, szerkezet-, nézet-, műszaki rajzi dokumentáció) szabadon választott díszítési és összeállítási technikával készített (anyagdarabolással, fűrészeléssel, hasítással, vágással, marással, esztergályozással, faragással; fakötéssel, ragasztással, szegeléssel, csavarozással összeállított; reszeléssel, csiszolással gyalulással tisztázott; karclozással, spanyolozással, áttört- vagy domborforgással, intarziával, festéssel díszített; felületkezelt, pácolt, viaszolt...) fatárgy lehet:

- fajáték,
- munkaeszköz,
- népi hangszer,
- hagyománytárgy
- lakberendezési tárgy, bútor.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített faműves tárgy. A vizsgafeladat az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező tárgytípus (bot, tükörkeret, kazetta ...) díszítése, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott faműves technikával (előkészített, kiszabott fa alapra, adott funkció függvényében, a funkció - forma - díszítmény összhangjának figyelembevételével).

A fatárgykészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a fatárgykészítés anyagai, az anyagok tulajdonságai,
- a fatárgykészítés eszközei, műveletei,
- a tervezés szempontjai,
- a díszítés módjai (karclozás, spanyolozás, domborforgás, áttört faragás, intarzia ...),

- felületkezelési eljárások,
- a faművesség alkalmazási területei, tárgyi emlékei,
- jelentéstartalom a tárgyakon,
- pásztorfaragások,
- fajtékok,
- népi hangszerek,
- paraszti bútorok (ülőalkalmatosságok, asztalok, ácsolt és festett ládák ...),
- a népi építészet fából készült elemei, szerkezetei (boronaépítkezés, kapuk)
- a paraszti gazdálkodás fából készült eszközei,
- a faművesség történeti fejlődése, technikai változásai,
- az asztalos, bográn- és kádármesterség főbb jellemzői,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei,
- a fatárgykészítés egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A fatárgykészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- faműves alapismeret,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje,
- a terv egyedisége,
- a megfelelő faműves műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a faműves technikák műfaji sajátosságainak megfelelő alkalmazása,
- a forma és a díszítmény összhangja, a vizsgamunka összehatása.

A fatárgykészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

KÉZMŰVES TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A kézműves műhelymunka tanításának célja:

A kézműves tevékenységek megismertetésével a hagyományos népi kultúra ezen területének átörökítése, a múlt értékeinek beépítése a mai tárgykultúrába, tárgyaló tevékenységbe. A természetes anyagok felhasználásával a természetközeli szemlélet kialakítása és megerősítése, a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének megalapozása, az értékteremtés és – megőrzés igényének létrehozása.

A kézműves műhelymunka feladatai:

- a manuális és konstruáló képesség, a kreativitás fejlesztése, az esztétikai érzékenység mélyítése,
- a hagyományos kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása,
- a hagyományos tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának bemutatása,
- a hagyományok megismertetésével múltunk, népi örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése,
- a hagyományos kézműves tevékenységek szerepének és alkalmazási lehetőségeinek feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok között,
- a tárgy, a környezet, a létrehozó és használó ember viszonyának, harmóniájának felfedeztetése tárgyelemzéseken és a tárgyaló tevékenységen keresztül,
- a természethez, környezethez való kötődés mélyítése élmény-, ismeret- és tapasztalatszerzés által,
- azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a nyújtása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését,
- az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének fel fedeztetése a kézműves tevékenységen keresztül,
- a felhasznált anyagok megfigyelése, elemzése, az alakításukhoz szükséges eszközök megismerése jártasság kialakítása balesetmentes használatukban,
- a kéz ügyesség, a technikai érzék, a tervező – teremtő fantázia fejlesztése,
- az értékteremtésen és – megőrzésen keresztül a munkára nevelés.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló:

ismerje meg a hagyományos kézműves tevékenységek minél szélesebb körét;
alakuljon ki benne a kézművesség iránti nyitottság, érdeklődés;
tudjon pozitívan viszonyulni a természethez és a múlt értékeihez,

rendelkezzen ismeretekkel:

- a természetes anyagokról és felhasználási lehetőségeikről,
- a tárgyaló tevékenység szerepéről, területeiről, szempontjairól,

legyen jártas:

- a kézművesség eszközeinek segítségével elképzelései, ötletei megvalósításában,
- egyszerű technológiájú tárgyak készítésében,
- a felhasznált anyagok megfigyelésében,
- a kézműves munkafolyamatok alkalmazásában (tervezés, anyag- és technikaválasztás, kivitelezés, díszítés),
- a gazdaságos munkavégzésben,
- a munkafolyamatokhoz szükséges eszközök megfelelő, balesetmentes használatában,
- a tárgyak elemzésében,

legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az önálló tárgyalkotásra, esztétikus, igényes kivitelezésű termékek létrehozására,

fedezze fel:

- a tárgyakban rejtő esztétikumot,
- a hagyományos kézművesség szerepét a modern körülmények között és saját életében.

A KÉZMŰVES MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Kézműves műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc

- tárgyalkotás 200 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Kézműves műhelygyakorlat max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalkotó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét. A kézművességhez tartozó anyagok tulajdonságairól, felhasználási lehetőségeiről, a kézművesség munkafolyamatairól, a díszítési módszerek műfaji sajátosságairól, esztétikai

törvényszerűségeiről, hagyományairól, a népművészet kézműves emlékeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló kézművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A kézműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész kézműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján (vázlat-, szerkezet-, nézet-, műszaki rajzi dokumentáció) szabadon választott díszítési és összeállítási technikával (ásványi, növényi vagy állati eredetű anyagokból készült, formázással, fonással, szövással, nemezeléssel, domborítással, varrással, faragással, batikolással...) létrehozott vizsgamunka lehet:

- használati tárgy
 - = lakástextil, öltözetkiegészítő,
 - = népi gyermekjáték,
 - = népi hangszer,
 - = hagyománytárgy ...,
- ajándéktárgy.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített kézműves tárgy. A kézműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített terv alapján, hagyományos kézműves anyagokból, tetszőleges kézműves technikával megoldott alkotás (öltözetkiegészítő, ékszer...).

A kézműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a kézművesség anyagai,
- kézműves technikák, technológiák,
- kézműves díszítési módok,
- tárgyakhoz kapcsolódó hagyományok, jelentéstartalom a tárgyakon,
- a kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a kézművesség tárgytípusai,
- a kézművesség legjelentősebb tárgyi emlékei, alkotói, műhelyei,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei,
- a kézművesség egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A kézműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje,
- a terv egyedisége, kreativitása,
- az anyag- és eszközhasználat szintje,
- a kézműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának (szabás, összeállítás, díszítés...) szintje,
- a megfelelő kézműves műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció - forma - díszítmény összhangja.

A kézműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

KERÁMIA TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A kerámia műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan:

- tegyen szert a tanuló alapvető mesterségbeli tudásra,
- rendszerezze és közvetítse azokat az ismereteket, melyeknek birtokában a tanuló számára lehetőségessé válik a művészeti szakközépiskolára való felkészülés.

A kerámia műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg:

- a kerámiaművészet sajátos nyelvével, kifejező eszközeivel, formakincsével megnyilvánulási formáival,
- a tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,
- egyes technológiai eljárások kivitelezésével és azok alkalmazási területével,
- kerámiatárgyak készítésének folyamatával a tervtől a kész munkáig,
- a kerámiakészítés környezet-, tűz- és balesetvédelmi szabályaival.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, a készítés technológiáját,
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket ,
- a kerámiatörténet fontosabb állomásait,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat,

legyen képes:

- a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
- elképzeléseit rajzban rögzíteni, ezeket igényesen megoldani,
- a helyes munkamenetet betartani,
- tapasztalatait, ismereteit – életkori szintjének megfelelő önállósággal -, tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- műalkotások értő befogadására,
- felismerni környezetében a pozitív esztétikai minőséget,
- a megismert munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A KERÁMIA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Kerámia műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- tárgykészítés agyagból 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgóképesége. A feladat tükrözze a tanuló kerámiaművészet műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A tárgyalgóképes feladat megoldásában mutassa be a tanuló kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kerámiatárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján megvalósított, égetett és/vagy festett, mázazott alkotás, amely lehet:

- felrakással vagy korongozással készült egyszerűbb használati tárgy vagy díszedény,

- mintázott, festett vagy mázazott plasztika.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített kerámiatárgy.

A kerámia vizsgamunka az intézmény által meghatározott tárgytípus, színes tervvázlat alapján agyagból, választott technikával, nyomhagyásos, pecsételt vagy plasztikus felületdíszítések alkalmazásával létrehozott alkotás, amely lehet:

- korongozott tálka vagy edény,

- felrakással készült edény,

- lapból épített, kerek vagy szögletes alaprajzú edény,

- a kerámiában használatos kézi formázási, mintázási eljárásokkal készült plasztika.

3. A vizsga értékelése

A kerámia műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, plasztikai, tárgytervező készség,

- alapvető eszköz- és szerszámismeret,

- felrakott, korongozott és lapból épített edénykészítés fázisainak, azok helyes sorrendjének ismerete,

- alapvető díszítési eljárások ismerete,

- egyszerű festési, mázazási módok ismerete,
- forma és díszítmény összhangja,
- a tárgyak színezésének, színvilágának harmóniája.

TOVÁBBKÉPZŐ

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a kerámia alapanyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- egyes tárgytipusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
- a kerámiatörténet fontosabb állomásait,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- önálló tervezésre a forma és funkció szoros kapcsolatának szem előtt tartásával,
- terveit látványos és formaértelmező rajzokban igényesen megjeleníteni,
- megszerzett ismereteit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
- a cél és az eredmény összevetésére,
- a rendeltetés, forma és díszítmény szempontjai szerint a műtárgyak elemzésére,
- a megismert munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A KERÁMIA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc
Kerámia műhelygyakorlat max. 240 perc
- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- tárgykészítés agyagból 180 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Kerámia műhelygyakorlat max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége. A feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a kerámiaművészet műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A tárgyalgó feladat megoldásában mutassa be a tanuló kerámiatechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész kerámiatárgy vagy tárgyegyüttes.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján megvalósított, égetett és/vagy festett, mázazott alkotás, amely lehet:

- felrakással, korongozással vagy a kézi formázási technikák kombinációjával készített használati tárgy vagy díszedény, dombormű, csempe vagy mintázott, festett, mázazott plasztika,
- gipszforma segítségével préselt edény,
- öntőforma segítségével öntött edény.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített kerámiatárgy.

A kerámia vizsgamunka az intézmény által meghatározott tárgytípus, színes tervvázlat alapján, agyagból, választott technikával, plasztikus felületdíszítések alkalmazásával létrehozott alkotás, amely lehet:

- korongozott tál vagy edény,
- felrakással készült edény,
- lapból épített edény,
- dombormű, csempe,
- kézi formázási módok kombinációjával készített tárgy,
- a kerámiában használatos mintázási eljárásokkal készült plasztika.

A kerámia műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma

- a kerámia anyagai,
- a kerámiaformázás műveletei, technológiái,

- díszítési eljárások,
- égetési módok,
- a kerámiaművészet fejlődési korszakai,
- a magyar agyagművesség,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, plasztikai, tárgytervező készség,
- a rajzi tervezés és a kivitelezés pontossága,
- a tárgykészítési technikák alapvető ismerete,
- alapvető díszítési eljárások ismerete,
- kerámiafestési, -mázazási módok ismerete,
- forma és díszítmény összhangja,
- a tárgyak színezésének, színvilágának harmóniája.

A kerámia műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

MAKETT- ÉS PAPÍRTÁRGY KÉSZÍTŐ

A PROGRAM CÉLJA, FELADATAI

A makett és papírtárgy műhelymunka tanításának célja:

- az anyagi minőségek, esztétikai értékek iránti fogékonyság fejlesztése,
- a tanulók problémaérzékenységének, manuális készségének és igényességének kialakítása,
- a tanulók mesterségbeli tudásának megalapozása.

A műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan:

- olyan alapozó és speciális ismeretek nyújtása, amelyek elsajátítása és begyakorlása révén a tanuló képes lesz a papírból önálló tervező és kivitelező munka révén művészi tartalmú alkotásokat létrehozni,
- az anyag széleskörű ismerete folytán könnyítse meg a tanuló munkáját a különböző művészeti területeken.

A papírtárgykészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan ismertesse meg a tanulót:

- a papír kultúrtörténeti jelentőségével,
- a papírművészet műfajaival,
- a papírkészítés folyamatával,
- a tárgyalkotás anyagaival, eszközeivel,
- a gazdaságos és sokrétű felhasználás módzataival,
- az alkotó folyamat fázisaival,
- a munkafogásokkal,
- az eszközök balesetmentes használatával,
- a tárolás és konzerválás módjaival.

Alakítsa ki és mélyítse el a tanulóban:

- azokat a tulajdonságokat, amelyek révén képessé válik a tanultakat adaptálni és alkotó munkát végezni,
- az igényt az általa készített tervek, leírások, alkotások pontos, esztétikus ki vitelezésére, bemutatására,
- a véleménynyilvánítás igényét és képességét,
- rendszeres, céltudatos gondolkodást, készséget a gazdaságos megoldások keresésére.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a papír történetét, gyártási folyamatát, eszközeit,
- a papírfajtákat, azok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit, szabványos méreteit (A sorozat),
- a papírmegmunkálás eszközeit,
- a munkafolyamatok sorrendiségének jelentőségét,

- a gyakorlatban elsajátított technika hibalehetőségeit, törekedjen ezek elkerülésére és tudja a jelenségek magyarázatait,
- néhány tárgy elemzésén keresztül a forma és funkció jelentőségét,
- a forma és díszítmény szerepét, törekedjen ezek egységének a megteremtésére,
- a betűírás történetét, a betűtípusokat,
- néhány papírajáték készítését, használatát,
- az origami történetét, a papírhajtogatás szimbólumait, alapfogásait,
- a sárkánykészítés történetét, az aerodinamika alaptörvényeit,
- a papírnak más anyagokkal történő társítási lehetőségeit,
- a makett és modell közötti különbséget,

legyen képes:

- a tanult elméleti és gyakorlati ismereteit alkotó módon alkalmazni,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- gyakorlati tapasztalatai birtokában egyszerűbb tárgyakból variáció sorozatot készíteni,
- a műhelyrajzokat értelmezni, igényesen megvalósítani,
- az elkészült munkát elemezni, megítélni.

A MAKETT- ÉS PAPIRTÁRGYKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- tárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti igényessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő konstruáló, formatervező készségét, kreativitását, igényességét, a makett- és papírtárgykészítés műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldásában mutassa be a tanuló makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat során megszerzett manuális készségét, technikai jártasságát, szakmai tudását.

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval és műhelyrajzokkal együtt benyújtott makett, papírtárgy vagy tárgycsoport. A benyújtott - tanári irányítással

tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján szabadon választott összeállítási és díszítési technikával készített, papír vagy makettezésre alkalmas anyag felhasználásával kialakított tárgy vagy tárgycsoport lehet:

- játék vagy szerepjátszást elősegítő tárgy,
- használati tárgy,
- épületmakett vagy tárgymodell,
- mobilszobor.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített makett vagy papírtárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott technikával (festett, nyomtatott, batikolt anyagból, anyag társítással...) alakított és (a funkciónak megfelelően kép és szöveg alkalmazásával...) díszített alkotás (képeslap, boríték...).

3. A vizsga értékelése

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tervek és műhelyrajzok igényessége,
- tárgy- és formatervező képesség,
- konstruáló készség, kreativitás,
- díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret,
- a papír kínálta formai, alkalmazási követelmények figyelembevétele,
- a vizsgamunka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A tanuló a továbbképző végén a fentiekben felül ismerje:

- a papírfajtákat, azok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit, szabványos méreteit (A és B sorozat),
- a papír felhasználásával, megmunkálásával kapcsolatos tipikus feladatokat, feladatsorozatokat és azok megoldási lehetőségeit,
- az anyagismeret birtokában alkalmazni a célnak megfelelő eljárásokat,
- saját ötleteit a technológiához igazítani és megvalósítani azokat,
- a betűírás és a nyomtatás történetét, különböző módozatait,
- néhány jellegzetes papírajáték készítését, használatát,
- a papírhajtogatás szimbólumrendszerét,
- a tervezés ergonómiai szempontjait,
- a papírnak más anyagokkal való társítási lehetőségeit, azok korlátait,
- a könyvkötés alapfogásait, eszközeit,

- a papírművesség irányzatait jelentős alkotóit és munkásságukat,
- az aktuális feladathoz kapcsolódó területek elméleti és gyakorlati követelményeit,
- a jelentésre, rendeltetésre utaló formai jellemzőket, történeti és kortárs tárgyakon,
- a papír szakszerű tárolásának feltételeit,
- a papír konzerválásának és restaurálásának anyagait, eszközeit, műveleteit,

legyen képes:

- a feladatok megoldásához szükséges rajzi, tervezési és műhelyrajzok értelmezésére, igényes elkészítésére, bemutatására,
- a papír megmunkálásához használt eszközök, gépek, berendezések rendeltetésszerű használatára,
- a papírfajtákat, a megmunkálás módjait a feladatnak, az igényeknek legmegfelelőbbben kiválasztani és alkalmazni,
- a művészeti háttér és elméleti ismeretek integrálására, alkalmazására a feladat megoldásában,
- a pozitív esztétikai minőségeket környezetében felismerni,
- a feladat megoldásával kapcsolatban kreatív módon ötletekkel, elképzelésekkel előállni, azok mellett érvelni.

A MAKETT- ÉS PAPIRTÁRGYKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- tárgyalakotás 180 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakotó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti elkötelezettsége. A tárgytervező feladat tükrözze a

tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező készségét, a makett- és papírtárgykészítés anyagairól, sík- és téralakítási módjairól, felületdíszítési módozatairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló műhelygyakorlat során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész makett, papírtárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján (vázlat-, szerkezet-, nézet-, műszaki rajzi dokumentáció), szabadon választott díszítési és összeállítási technikával készített vizsgamunka lehet:

- csomagolóanyag, csomagolási eszköz (tasak, zsák, doboz ...),
- használati tárgy,
- épületmakett, tárgymodell,
- könyv, mappa,
- térkonstrukció,
- relief vagy szobor.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített makett- vagy papírtárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített terv alapján tetszőleges technikával (festett, nyomtatott, batikolt anyagból, agyagtársítással...) alakított és (a funkciónak megfelelően kép és szöveg alkalmazásával...) díszített alkotás (egyedi mappa, névjegykártya...).

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a makett- és papírtárgykészítés anyagai, az anyagok tulajdonságai,
- a papírkészítés folyamata,
- a papírművészet, területei, műfajai,
- a könyv, a betűírás története,
- a papírművészet technológiai, eszközei,
- a tervezés ergonómiai szempontjai,
- az alkotói folyamat fázisai,
- díszítési módok, anyagtársítási lehetőségek,

- a papír tárolásának, konzerválásának, restaurálásának anyagai, eszközei, műveletei,
- a makett- és papírtárgykészítés egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tervek és műhelyrajzok szintje,
- a terv egyedisége,
- tárgy- és formatervező képesség,
- konstruáló képesség,
- díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret,
- a papír kínálta formai, alkalmazási követelmények figyelembevétele,
- a műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgamunka összhatása.

A makett- és papírtárgykészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

TEXTILMŰVES TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA

Cél az alkotás örömeinek felkeltése, fokozása, beépítése a mindennapjaikba.

A textilműves műhelymunka célja, hogy a tanuló:

- a megismert műfaji lehetőségeket egyéniségének megfelelően tudja használni, alkalmazni,
- tudjon bánni a megszerzett ismeretekkel, anyagokkal, technikákkal,
- legyen képes a tervezési feladat megoldására (rajz-, szín- és formaismeret, kompozíciós készség) és a terv kivitelezésére,
- legyen képes textiles feladatok elkészítésére, kivitelezésére, esztétikus megjelenítésére.

A textilműves műhelymunka feladata, hogy ismertesse meg a tanulóval:

- a textilt, mint anyagot,
- a textil felhasználhatóságának sokszínűségét,
- a textil sajátosságait,
- a természetes és a mesterséges szálak anyagokat,
- az őstextileket,
- a szövést előkészítő műveleteket (felvetés, leszövés, szövés, stb.),
- a textilnyomás technikáját (dúcnyomás, filmnyomás, sablonkészítés, hengernyomás),
- a gobelinszövést,
- a varrás és a hímzés fajtáit, alkalmazási lehetőségeit,
- a rátétkészítést, a textilplasztikát,
- a vegyszereket, festékeket,
- a gépi és kézi varrást,
- a textil történetét az őskori textilemlékektől a mai modern – hazai és külföldi – textilművészeti törekvésekig.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a tanult egyszerűbb textiltechnikákat,
- az eszközöket, anyagokat,
- a textiltörténet jelentősebb állomásait a művészettörténet folyamatában, a textil felhasználásának sokszínűségét, a szövés alapjait,

legyen képes:

- alkalmazni a tanult technikákat,
- a művészettörténeti, múzeumi, népművészeti anyagra támaszkodva tervezési feladatok megoldására,
- esztétikai minőségek felismerésére, önálló munkák létrehozására.

A TEXTILMŰVES MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Textilműves műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- tárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakító képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség természetes alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalakító feladat megoldása mutassa be a tanuló textilművességben megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A textilműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész textilműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján szabadon választott műveletekkel (szövással, nemezeléssel...) létrehozott tárgy vagy a vásárolt textil meghatározott funkció szerinti alakításával (szabás, varrás...), díszítésével (szálhúzás, hímzés, batikolás, festés, nyomódúcos mintázás, applikálás, kollázsszerű anyagátársítás...) létrehozott vizsgamunka lehet:

- használati tárgy,

= textilbáb,

= öltözetdarab, öltözetkiegészítő,

= lakástextil...,

- textilplasztika.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textilműves tárgy.

A vizsgamunka az intézmény által meghatározott használati funkcióra alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott textilműves technikával létrehozott alkotás. A textilműves tárgy többek között lehet asszociációra, motívumképzésre alkalmas formák átírásával, különféle eljárással díszített öltözködési vagy lakástextil.

3. A vizsga értékelése

A textilműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tárgytervező képesség,
- formaalakító és díszítményképző készség,
- kifejező készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- textiles alapismeret (alapanyag- és anyagalakítási ismeret, jártasság),
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végén a tanuló ismerje:

- az anyag, forma, funkció összefüggéseit,
- a szövési technikákat,
- a szövéshez használt eszközöket, fogalmakat,
- a XX. Századi magyar és külföldi textil törekvéseket,

legyen képes:

- a tíz év során szerzett elméleti és gyakorlati ismeretanyag feldolgozására és alkalmazására,
- önálló gondolatok kifejezésére és megvalósítására,
- tervek készítésére,
- művészi érték létrehozására,
- saját képek, szőnyegek elkészítésére,
- a textil és más anyag „ötvözésére”, egymással való alakítására,
- társai és saját munkáit, művészi alkotásokat elemezni, véleményezni.

Alakuljon ki a tanulóban:

- a teremtéshez, alkotáshoz szükséges készség,
- az igényesség és a mesterségbeli alázat

A TEXTILMŰVES MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Textilműves műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc

- tárgyalakotás 200 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Textilműves műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. A textilműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga tartalma:

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakotó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező készségét, a textilművesség természetes alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, tárgyköreiről, a hagyományos és kortárs textilek, a lakás- és öltözködéskultúra esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalakotó feladat megoldása mutassa be a tanuló textilművességben megszerzett jártasságát, mesterségbeli tudását, művészi igényességét.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész textilműves tárgy vagy tárgye gyűttes.

A benyújtott - a tanári irányítással tervezett és kivitelezett színes rajzi, tervezési munka alapján szabadon választott műveletekkel - szövéssel (torontáli, szumák, ógobelin, erdélyi festékes), nemezeléssel - létrehozott tárgy vagy a vásárolt textil meghatározott funkció szerinti alakításával (szabás, varrás...), díszítésével (szálhúzás, hímzés, batikolás, festés, nyomódúcos mintázás, applikálás, kollázsolt anyagtársítás...), illetve a felsorolt műveletek kombinációjával létrehozott vizsgamunka lehet:

- használati tárgy,

= textilbáb,

= öltözetdarab, öltözetkiegészítő (kalap, táska, öv...),

= lakástextil...,

- textilplasztika.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textilműves tárgy.

A textilműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott használati funkcióra alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott textilműves technikával létrehozott alkotás.

A vizsgamunka többek között lehet szabad anyagátársításokkal létrehozott használati tárgy.

2.2. A textilműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a textilművesség természetes alapanyagai,
- a textilművesség vegyszerei,
- textilt létrehozó eszközök, technikák,
- a textil fajtái, a textilművesség szerkezete,
- textilműves díszítési módok,
- a társműfajok (grafika, festészet) megjelenése a textilen, a textilművesség ágai,
- szőttesek, szőnyegek,
- a textilművesség legjelentősebb tárgyi emlékei,
- népi textiliák,
- textilképek, textilplasztikák a kortárs művészetben,
- divattörténet,
- textilművesség egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

3. A vizsga értékelése

3.1. A textilműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- tárgyformáló, díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje,
- a terv egyedisége,
- a műfaji lehetőségek egyéni alkalmazása,
- a műveletek, munkafolyamatok helyes alkalmazása,
- az alkalmazás szintje,
- a textilműves tárgy összhatása, esztétikuma.

3.2. A textilműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

TÜZZOMÁNCKÉSZÍTŐ TANSZAK

A PROGRAM CÉLJA

A tűzzománcozó műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan, összetett tevékenységrendszerével fejlessze:

- mindazokat a megjelenítő, ábrázoló, konstruáló, tárgytervező képességeket, amelyek nagy szerepet játszanak a látás, a kézügyesség, a technikai érzékenység, az ízlés és a vizuális műveltség kialakításában,
- problémamegoldó feladataival szolgálja a kreativitás fejlődését,

A tűzzománcozó műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg:

- a zománcművészet sajátos nyelvével, kifejező eszközeivel, formakincsével, konvencióival, műfajaival, esztétikai törvényszerűségeivel,
- a képalkotás, tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,
- a technika munkafogásaival, alkalmazási lehetőségeivel,
- a tűzzománcozott dísz- és használati tárgy készítésével,
- a zománckészítés, környezet-, tűz- és balesetvédelmi szabályaival.

A tűzzománcozó műhelymunka feladata, hogy alakítsa ki mindazokat a tervező, átíró, kifejező, tárgyalkotó, teremtő, szerszámhasználó, díszítő, anyagformáló, munkaszervező képességeket, amelyek az igényes alkotómunkához szükségesek.

KÖVETELMÉNYEK

Az alapfok végén a tanuló ismerje:

- a zománcművészet példáit,
- a tervezés fázisait, munkafolyamatait,
- a zománcozás alapismereteit: a zománccanyag és a zománcozható fém tulajdonságait; a tűzzománcozás technikai feltételeit; a zománccbevonás, díszítés technikáit; a szárítás, égetés műveleteit; a zománcozás munkavédelmi előírásait,

legyen képes:

- zománcozási műveletek végzésére: a fémek, zománccok előkészítésére; a fémek formára alakítására; a fémek zománccal való bevonására; homogén és bolygatott felületek kialakítására, textúra és faktúra képzésre, kitakarásra, lefedésre, visszakaparásra, ráfestésre; zománccgrafika kialakítására; játékos zománccdíszek, táblák, muráliák készítésére.

A TŰZZOMÁNCKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Tűzzománc műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc

- tárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és formatervező készségét, a zománcművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló zománctechnikai jártasságát, szakmai tudását.

A tűzzománckészítő műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tűzzománcozott tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján alapozott vagy alapozatlan lemezre a tanult zománctevonási, díszítési technikák alkalmazásával létrehozott vizsgamunka lehet:

- zománcozott kép,

- zománctetét,

- zománcozott ékszer vagy zománcozott ruhakiegészítő.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített zománcozott tárgy.

A zománcozott vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján megtervezett, lealapozott lemezre az alábbi zománctevés technikával vagy azok kombinációjával (visszakaparás, rászítálás, csurgatás, borzolás, ráfestés, átegetés, glicerines megoldás...) létrehozott zománckötés.

A munka kivitelezésénél a kiégetés fázisához szaktanári felügyeletre van szükség.

3. A vizsga értékelése

A tűzománckészítő műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- látványmegfigyelő képesség,
- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró képesség,
- tárgytervező képesség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- zománcozási alapismeret (zománccelvitel, szárítás, égetés),
- zománccsízítési ismeret,
- megfelelően alkalmazott műfaji sajátosságok,
- a zománcozott tárgy összehatása.

TOVÁBBKÉPZŐ

A továbbképző végén a tanuló ismerje:

- a tervezéshez, gondolatai képi-plasztikai megjelenítéséhez szükséges eszközrendszert: a sík és térábrázolás, alakítás törvényszerűségeit; a stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit; az átírás, komponálás gazdag variációit; a vonal, folt, szín, ritmus, méretarány kiemelő, kifejező szerepét,
- a zománcművészet fogalmát, díszítő szerepét; a zománcművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, alkotóit, műhelyeit; a zománcművészet fejlődési szakaszait, technikai vonulatait, stíluskorszakait; a zománcművészet kifejező eszközeit; az ipari és iparművészeti zománctechnikát,
- a zománcozáshoz szükséges tudnivalókat: a zománcozás anyagait; a zománcműhely berendezéseit; a zománcozás gépi és kézi eszközeit, szerszámait; a fémalakítás, megmunkálás műveleteit: a különböző zománctechnikákat, technológiákat (a zománccelvités, a rekesz-, sodrony-, süllyesztett-, mélyvágású- és azsúrzmánc technikáit); a zománccsízítési módokat (az egyedi és az ipari sokszorosító díszítési eljárásait); a felhordott zománc szárítását, égetését; az égetés utáni műveleteket; a kész zománccsízítés feldolgozásának kivánalmait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket zománckészítő munkájába beépíteni,
- a zománckészítő feladathoz kapcsolódó tér, forma, színtanulmányokat; betű, ornamentika és zománcterveket; maketteket; magyarázó és műszaki rajzokat készíteni,
- a forma funkció, a forma-díszítmény összhangjának megteremtésére,
- a zománcozási művelet előkészítésére: a zománcozáshoz szükséges anyagok mennyiségének, méretének kiszámítására; a szükséges anyagok, technológiai megválasztására; a fémek zománcozásra való előkészítésére (méretre-, formára vágására; fűrészelésre, fúrásra; a felület széleinek

eldolgozására, a felület egyengetésére, csiszolására, polírozására; a fém lágyítására, edzésére; a felület tapadóképességének kialakítására; rekesz és sodronykészítésére),

- a zománcozás műveleteinek elvégzésére: zománcbevonására, díszítésére, az égetés és az égetés utáni műveletek elvégzésére,
- a zománcozás eszközeinek balesetmentes használatára,
- alkalmazott zománcművek, cégérek, címerek, épületdíszek, lakberendezési tárgyak, ruhakiegészítők, ékszerek készítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre.

A TŰZZOMÁNCKÉSZÍTŐ MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Tűzzománckészítő műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- tárgyalkotás 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tűzzománckészítő műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézményünk úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalkotó képessége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó, formatervező készségét, a zománcművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló zománctechnikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

2.1. A tűzzománckészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész tűzzománcozott tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka (tanulmányrajz, tervvázlat, szerkezet-, nézet-, műszaki rajzi dokumentáció) alapján vörösréz lemezre ipari- vagy ékszerzománc használatával készített, festőzománc vagy ötvöszománc (filigrán-, rekesz-, sodrony- vagy azsúr-) technikával díszített tűzzománcozott tárgy vagy tárgyegyüttes lehet:

- címer, cégér,

- ékszerkollekció (függő, medál, melltű, hajdísz, gyűrű, karperec ...),

- ruhakiegészítő kollekció (gombok, csatok, öv- és táskarátétek ...),
- lakberendezési tárgy (kép, díszdoboz, szelence, tálka, kisplasztika ...),
- épületdísz (portál, murália, névtábla, címer ...).

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített zománcozott tárgy.

A zománcozott vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján megtervezett, lealapozott lemezre létrehozott tűzzománc alkotás.

A vizsgamunka többek között lehet zománcgrafika vagy zománcfestmény.

2.2. A tűzzománckészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a zománcművészet műfaji sajátosságai,
- a zománcozás anyagai,
- a fémalakítás műveletei,
- zománc technikák és műveletek,
- zománcdíszítési módok,
- a zománcművészet legjelentősebb tárgyi emlékei, alkotói, műhelyei,
- a zománcművészet fejlődési szakaszai, technikai vonulatai, stíluskorszakai,
- a magyar zománcművészet,
- a zománcozás egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

3. A vizsga értékelése

3.1. A tűzzománckészítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje,
- a terv egyedisége,
- a zománcozási műveletek, munkafolyamatok ismerete,
- a zománcozási ismeretek gyakorlati alkalmazásának (zománcozás, szárítás, égetés, égetés utáni műveletek) szintje,
- a zománcozott tárgy összhatása, esztétikuma.

3.2. A tűzzománckészítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

B) ZENEMŰVÉSZETI ÁG

Az oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

Általános fejlesztési követelményei

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a

zenei életben.

- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

Képzési idő: 12 év (2+6+4)

Főtárgy: tanult hangszer: furulya, ütő, gitár

Kötelező tárgy: szolfézs

korrepetíció (furulya, ütő tanszakon)

Tantárgy		<u>Évfolyamok</u>												
		Előkészítő		Alapfok						Továbbképző				
		1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Zeneművészeti ág	Hangszeres tanszak	Furulya			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
		Ütő			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
		Gitár			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocskátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocskátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. Kiskorú esetén a szülő aláírásával kell az alapvizsgára a jelentkezési lapot kitölteni.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocskátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. Kiskorú esetén a szülő aláírásával kell a záróvizsgára a jelentkezési lapot kitölteni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az intézmény szaktanárai állítják össze a helyi tanterv alapján oly módon, hogy azokból mérhető és elbírállható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság tagjait a szaktanár és az iskolavezetőség egy tagja képviseli, a vizsgabizottság elnöke a mindenkori szolfézsstanár.

Vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

„A” tagozat: szolfézs kötelező

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

2. Szóbeli vizsga tantárgya

„A” tagozat: szolfézs kötelező

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Főtárgy, tanult hangszer.

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

„A” tagozat: szolfézs kötelező

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

2. Szóbeli vizsga tantárgya

„A” tagozat: szolfézs kötelező

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Főtárgy, tanult hangszer.

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga–tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát tett a tanuló, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga–tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga–tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga–tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

FURULYA

Képzési idő: 12 év (2+6+4)

“A” tagozaton: (2)+6+4 évfolyam

Főtárgy: furulya (egyéni)

tanítási óra: heti 2x30 perc

Korrepetíció (zongorakíséret): a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.(az előírtak szerint)

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos)

tanítási óra: heti 2x45 perc

A FURULYATANÍTÁS SZAKIRÁNYÚ FELADATAI

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható
- egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.
-

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba illesztésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

KÖVETELMÉNYEK

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait.

A növendék ebben az esetben is

- tudjon a tanult hangterjedelemben abc-s hangnévvel biztosan kottát olvasni,
- rendelkezék jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.

A növendékek egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:

- legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,
- rendelkezék biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén (az előképző követelményei felül)

A növendék

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílus hűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképességgel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében $f^1 - (f^3 - ig) g^3 - lg - in F$,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a *t*, *r*, *d* hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
- ismerje az $f^1 - (f^3) g^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, korrigálja tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A vizsga időtartama: 15-25 min.

Az alapvizsga műsora:

„A” tagozat

- 1 skálaképlet az ötképletes skálákból 3#-3b-ig,
- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén).

- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476-7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 EMB 13160-3), Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F-dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos(Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén).

A vizsgaanyag kottából való előadása megengedett.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. Századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben (e^1) f^1 - a^3 (c^3)-ig in F,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az f^1 - a^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,
- rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,

- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképeséssel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

- **Záróvizsga követelmények**

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke(Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hoffmeister), Telemann: Fantáziák(Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust-hof I-III. (Amadeus) nehézségi szintjén).
 - Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel (Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot a kamaramű és etűd kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

ÜTŐ

Képzési idő: 12 év

„A” tagozaton: 2+6+4 évfolyam

Főtárgy: ütő (egyéni).

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos)

AZ ÜTŐHANGSZER TANÍTÁS SZAKIRÁNYÚ FELADATAI

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a növendékekkel

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechikákat.

Fordítson figyelmet

- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, az üstdob hangolására.

KÖVETELMÉNYEK

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

- a zeneiskolában használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban

használt idegen nyelvű elnevezéseit,

- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a növendék

- kotta hű játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra.
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 2 kisdobgyakorlat (nehézségi szint: Knauer: Kisdobiskola 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola 48., 69., 127., 145., 173.);
- 1 dallamhangszeres mű (nehézségi szint: Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád);
- 1 kamaramű (nehézségi szint: Krell-Holzmann: Cake Walk Parade; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc);
- 1 periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat – kamaramű kivételével – lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

- szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a tanuló

- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrációképesseggel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 2 kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II.rész 16.,18.,35.; Keune: Kisdobiskola 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Üstdobgyakorlatok 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén);
 - 1 dallamhangszeres mű (Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyaros rondo nehézségi szintjén);
 - 1 kamaramű (Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime – Percherine, Entertrainer, John O’Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió/1 tétel, Sigfried Fink: Trommeltanz/Junior’s beat nehézségi szintjén);
- rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus-és dallamhangszeres műveket is szólaltassaon meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat – kamaramű kivételével – lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,
 - előadásmód,
 - árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
 - változó tempók önállóan és együttesben,
 - a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
 - memória,
 - alkalmazkodóképesség,
 - állóképesség

GITÁR

Képzési idő: 12 év

„A” tagozaton: 2+6+4 évfolyam

Főtárgy: gitár (egyéni).

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos)

A gitártanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):

- a gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit,
- a gitár irodalmát, történetét, a gitáriródalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait,
- a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot,
- differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,
- laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,
- a két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg

- a játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését,
- a legato játékot,
- a staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását,
- a gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok),
- a tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat különböző figurációkkal,

- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a tanulókat a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangsín elsajátítására.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a precíz hangszerhangolásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Tanítsa meg a tanulókat a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló rendelkezzen a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképeséggel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket.

Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségi szinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkíséréssel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmónia felbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),

- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Champion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

– Egy klasszikus etűd: Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab bemutatása a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncjátéka, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene: pld. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória, állóképesség.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Rendelkezzék a tanuló ismeretekkel

- a fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól,
- a különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, étouffé, dobolás),
- a gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról,
- a hangszer múltjáról, hagyományairól.

Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén).

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtétéles (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek (Lantszvitok (EMB 13184) cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).– XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V.).

– Egy kamaramű. Nehézségi szint: Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi)

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás célja:

A zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkozás kialakítása, amely segíti a tanulókat a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában.

A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy

- az általános zenei képességek fejlesztését, és
- a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

- a tanuló személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,
- átfogó zenei műveltség kialakítása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
- a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:
 - = ritmus-metrum,
 - = tiszta intonáció,
 - = tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
 - = dallamhallás,
 - = többszólamúság-harmóniaazonosítás,
 - = zenei olvasás-írás,
 - = zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
 - = zenei memória,
 - = rögtönzés,
 - = zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.

A szolfézstanítás – a hangszerstanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,

- mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottaig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.

Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J-I).

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).

Ismerje a pentaton hangsort (J-I).

Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J).

Ismerje a háromféle moll hangsort (J-I), ismerje a modális hangsorokat (J-I).

Tudja megállapítani a hangnemeket – hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),
- ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).

Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsseptim-hangzat felépítését (K).

(A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).

Ismerje a mollbeli VII. Fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).

Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J-I).

Ismerje a funkciós vonzást (I).

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát. (J-I)

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempó giusto magyar népdalt szöveggel (K),
- igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a szonátaformát,
- a rondót,
- a barokk és klasszikus táncokat (J-I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J-I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

- 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),
- 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes, vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:
 - = középkor,
 - = reneszánsz,
 - = barokk,
 - = klasszika,
 - = romantika,
 - = XX. Század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választhatja ki az A) és B) feladatsor közül vagy hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

1. Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése (a) – vagy megadott periódus előtag kiegészítése utótaggal (b.).

a) Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a–av felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán két szólamban (funkciós basszussal) tizenkétszer hangozhat el.

b) A megadott periódus – előtag a diktált periódus nehézségi szintjéhez hasonló. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A kiegészítendő periódus kottaképe a táblára kerül vagy feladatlapon előre elkészített.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) – szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tizenkétszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

2. Könnyű klasszikus kétszólamú periódus szólamainak kiegészítése. Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló. A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és a kiegészítendő periódus hiányos kottaképe.

Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja. Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

2. Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon előadni 5 népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon előadni 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A gyakorlati vizsgán a vizsgabizottság a tanuló elméleti tudásának vizsgálatához a hangszeres vizsga-darabjaival kapcsolatosan zenei kérdéseket tehet fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket (K).

Legyen áttekinthetősége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).

Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).

Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:

- melizma,
- főhang,
- váltóhang,
- átmenőhang (J-I).
- Ornamentek (I).

Ismerje a kvintkört. (J)

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J-I).

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,

- a modellskálákat,
- a Reihe-t (J).

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés fogalmát (J-I).

Ismerje

- a hármashang- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. Fokú szűkített septim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről, és felépíteni abszolút rendszerben (K),
- a cluster fogalmát.
- Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:
- ismerje fel a funkciókat hallás után (K),
- ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K-J),
- ismerje az alterációk szerepét (J-I),
- ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján (J-I).

Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:

- alterációk,
- tercrokonság (I).

Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).

Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.

Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Ismerje

- a barokk szonátaformát,
- a Scarlatti-féle szonátaformát,
- a klasszikus szonáta-rondót,
- romantikus szonátát (I-J).

Tudjon lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I-J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a tanuló 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- gregorián zene,

- reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- a középkor hangszeres világi zenéje,
- kora barokk (Monteverdi, Pucell),
- barokk:
 - = J. S. Bach (invenció, fúga, korál, szvit, oratorikus művek),
 - = Händel (oratórium, concerto),
 - = Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
- klasszicizmus:
 - = szonáta,
 - = szimfónia,
 - = kamarazene,
 - = opera,
 - = versenymű,
- romantika:
 - = zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
 - = dal,
 - = szimfonikus költemény,
 - = opera,
- a századforduló zenéje:
 - = impresszionizmus,
 - = második bécsi iskola,
- Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- kortárs zeneszerzők.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választhatja ki, illetve hasonló követelményszintű feladatsort állíthat össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

1. Írásbeli vizsga

– Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést

tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólabban nyolcszor hangozhat el.

– Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

2. Szóbeli vizsga

– Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

– A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

C) SZÍN- MŰVÉSZETI- ÉS BÁBMŰVÉSZETI ÁG

Képzési idő: 12 év (2+6+4)

Tantárgy		<u>Évfolyamok</u>												
		Előképző		Alapfok						Továbbképző				
		1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Szín- művészeti- báb- művészeti ág	Bábjáték tanszak	Bábjáték	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Bábmozgatás			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1
		Báb- készítés			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5				
		Beszéd és ének			1	1	1							
		Vers- és prózamon- dás						1	1	1	1	1	1	1
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Szín- játék tanszak	Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2				
		Szín- játék									2	2	3	3
		Beszéd- gyakorlat			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		
		Mozgás- gyakorlat			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		
		Kötelezően válasz- tható: vers- és prózamon- dás vagy kreatív zenei gyakorlat			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámai

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Tanórán kívüli foglalkozások

Tanórán kívüli szervezett tevékenységformák:

- ✓ színházlátogatások;
- ✓ tanulmányi kirándulások;
- ✓ rendezvények, rendezvénysorozatok, kurzusok, tréningek a film, a színház, a kritika stb. témakörökben neves szakemberek közreműködésével tanulói és szaktanári kezdeményezés alapján;
- ✓ egyéni tehetségfejlesztés (egyéni foglalkozás keretében).

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag

Drámajáték

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát. A tanulók értsék és tanulják meg a közösségi lét hasznosságát, a közösség építésének módját. Ezáltal váljanak képessé különböző viselkedési minták elemzésére, elfogadására, irodalmi és színházi alkotások befogadására, értelmezésére és létrehozására. Meg kell jegyezni, hogy produkció létrehozása a drámajáték keretén belül nem lehetőség, hanem kötelesség. Nem lehet úgy felhasználni a drámajáték és a színház egyéniségfejlesztő rendszerét, hogy nem adunk lehetőséget ennek bemutatására. Ez ad célt a gyakorlatoknak. A csoport megmutatkozásának közösségformáló energiája van, a bemutatóra készülés fontos motiváció a tanulók számára, a színpadra lépés növeli az önbizalmat, oldja a gátlásokat. A színjátékosok és a nézőtér kommunikációja, „összelélegzése” meghatározó felszabadító élmény, kivételes jelentősége van az identitáskeresés éveiben. Természetesen hatalmas a tanár felelőssége abban, hogy milyen megmutatkozási, milyen játéklehetőséget kínál a tanulóknak, milyen produkciót enged a nézők elé, hiszen egy gyermekszínházi előadás színvonalának nem csak esztétikai tétje van. A nevelési cél eléréséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus ismerje a színházi hatásdramaturgia

alapelveit, a színházi jelek természetét. A közös alkotó munkában mozgósítani tudja az alapvető színházi konvenciókat, birtokolja és alkalmazza a színházi kifejezés eszközkészletét.

A képzés feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ az improvizációs technikákat,
- ✓ a színház és a társművészetek alapjait,
- ✓ a színházi alapfogalmakat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ fantáziáját,
- ✓ figyelmét, fegyelmét és önismeretét,
- ✓ kreativitását, alkotóképességét,
- ✓ gesztusnyelvi kifejezőképességét,
- ✓ a kapcsolatteremtő és együttműködő képességét,
- ✓ a térbeli tájékozódását és a kreatív térhasználatot.

Alakítsa ki a tanulóban

- ✓ a kifejező beszéd és mozgás képességét.

Tegye képessé a tanulót

- ✓ a test kontrollálására,
- ✓ az improvizációs technikák alkalmazására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- ✓ saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát,
- ✓ a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- ✓ a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- ✓ figyelme tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit,
- ✓ társai, önmaga és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban,
- ✓ a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait,
- ✓ az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában,
- ✓ az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban,
- ✓ a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,
- ✓ összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és

mozgásformák, illetve a szerepjáték lehetőségeit,

- ✓ a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Legyen képes

- ✓ figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- ✓ társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- ✓ a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatosabb használatára,
- ✓ a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
- ✓ érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- ✓ érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,
- ✓ tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
- ✓ pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg,
- ✓ kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
- ✓ saját teste, mozgása, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára,
- ✓ egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban,
- ✓ különböző – felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt – érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
- ✓ összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
- ✓ a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Előképző évfolyamok

Első évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a ritmus fogalmát,
- ✓ a mozgás-mozdulatlanság fogalmát,
- ✓ a szerepjáték élményét.

Fejlessze

- ✓ a ritmusérzéklet,

- ✓ a beszéd- és mozgáskészséget,
- ✓ a csoportos megszólalás képességét,
- ✓ a játékban történő együttműködés képességét,
- ✓ egyén és csoport együttműködését.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a ritmus fogalmát,
- ✓ a szerepjátékok kapcsolódó magatartásformákat, azok jelentését,
- ✓ maszkok készítésének módját, használatát.

Legyen képes

- ✓ a játékban való aktív részvételre,
- ✓ a ritmus átélésére,
- ✓ helyes szerepvállalásra,
- ✓ néhány mondóka, egy-két rövidebb vers önálló elmondására.

Tananyag

Az előképző első évfolyamán a tananyag szerkesztett játék köré fonódik. A szerkesztett játékot mondókákból, ütemhangsúlyos versekből állítsuk össze. Tegyük lehetővé minden tanuló számára a rövid önálló és a kórusos megszólalást egyaránt, a mintegy tízpercnyi tudatos színpadi játékot, de ne várjuk el zárt szituációk eljátszását, a figurateremtést, figuratartást, jellemfejlődés ábrázolását.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ a kifejezést segítő, a játékot előmozdító beszédgyakorlatok;
- ✓ önismereti és társismereti játékok (a további évfolyamokon is megjelennek a tanulók életkori sajátosságainak, képességeinek és a fejlesztési célnak megfelelően);
- ✓ tükörjátékok;
- ✓ maszk készítése.

Második évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a gesztusnyelv legalapvetőbb elemeit, ennek üzenetét,
- ✓ az érzékszervi funkciókat,
- ✓ a szerepjátékban, csoportos játékban keressék az egyéni figura kialakításának módját.

Fejlessze

- ✓ az egyéni megszólalás képességét,

- ✓ kreativitást,
- ✓ az érzékelés és a megfigyelés képességét.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a közösségben végzett munka legalapvetőbb követelményeit,
- ✓ az egyéni és társas megszólalások szabályait (kórusok, felelgetések, közös fokozás, kórust ellenpontoszó megszólalások).

Legyen képes

- ✓ a tér pontos érzékelésére,
- ✓ különböző tipikus magatartásminták utánzására,
- ✓ rögzített játékok felidézésére,
- ✓ önálló szövegmondásra.

Tananyag

Az előképző második évfolyamán a tananyag etűdjáték köré fonódik. Az etűdjáték folyamatos színpadi munkát követel, hangulatilag összefüggő, legalább négy-öt versből, prózarészletekből, mesékből állítsuk össze. Ezeket sok mozgással, közös akcióval, világos, változatos térformákkal kollektív játékként szóltassák meg a tanulók, ne versösszeállításként. Még nincs történetmesélés, de elvárható a játszóktól az érzés- és hangulatváltások folyamatos közvetítése.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ fogócskák;
- ✓ kiszámolók;
- ✓ egyszerű történetek alkotása, megjelenítése tablókban;
- ✓ magatartásminták gyűjtése megfigyeléssel.

Alapfokú és továbbképző évfolyamok

Első évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a tér érzékelését, használatát és jelentését,
- ✓ a történet, s a történetben szereplők fontosságát,
- ✓ az alapérzelmek (szeretet, harag, aggodalom, irigység stb.) kifejezésének és megjelenítésének módját.

Fejlessze

- ✓ a beleélés képességét,

- ✓ a verbális és nonverbális kifejezőeszközöket,
- ✓ a társakkal való együttműködés képességét.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a tér érzékelését, használatát és jelentését,
- ✓ a történet, s a történetben szereplők fontosságát,
- ✓ az alapérzelmek (szeretet, harag, aggodalom, irigység stb.) kifejezésének és megjelenítésének módját.

Legyen képes

- ✓ egy egyszerű, könnyen követhető történet (pl.: La Fontaine, Aesopus) átélésére, elmesélésére, színpadi megjelenítésére,
- ✓ a társak gesztusainak értelmezésére.

Tananyag

A tananyag egy egyszerű állatmese vagy tanító, esetleg verses mese köré fonódik. A mese feldolgozása és színpadra állítása során fontos, hogy a tanulók kontaktust tudjanak teremteni egymással egy egészen rövid és világos szituációban.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ szituációs játékok;
- ✓ improvizációk, csoportos improvizációk;
- ✓ koncentrációs, figyelemfejlesztő gyakorlatok (a további évfolyamokon is megjelennek a tanulók életkori sajátosságainak, képességeinek és a fejlesztési célnak megfelelően);
- ✓ ritmus a mozgásban, beszédben;
- ✓ szövegek különböző stílusban való megjelenítése.

Második évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a bizalom fontosságát,
- ✓ a történetmesélés, kontextusteremtés, fokozás, feszültségkeltés szabályait,
- ✓ a meseelemeket, a jellegzetes számokat, tipikus mesefordulatokat, alakokat.

Fejlessze

- ✓ a kapcsolatteremtés képességét,
- ✓ a fiúk és lányok együttműködésének képességét,
- ✓ az eltérő magatartásformák, gondolkodásmódok („különc” viselkedés) megértését és elfogadását,

- ✓ a szociális érzékenységet.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a bizalom fontosságát,
- ✓ a történetmesélés, kontextusteremtés, fokozás, feszültségkeltés szabályait;
- ✓ a meseelemeket, a jellegzetes számokat, tipikus mesefordulatokat, alakokat.

Legyen képes

- ✓ szerepvállalásra, a szereppel járó tulajdonságok megértésére, megjelenítésére,
- ✓ tudatos koncentrációra,
- ✓ elfogadásra, a bizalom átélésére,
- ✓ az egyre fontosabbá váló kortárs kapcsolatok ábrázolására egy-egy szituációban,
- ✓ egy történet közös dramatizálására a megismert munkaformák (kórusok, tablók stb.) segítségével.

Tananyag

A tananyag olyan népmesék köré fonódik, melyek tartalmazzák a szokásos mesefordulatokat, állandó meseelemeket, típusokat.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ koncentrációs, figyelemfejlesztő gyakorlatok;
- ✓ bizalomgyakorlatok (a további évfolyamokon is megjelennek a tanulók életkori sajátosságainak, képességeinek és a fejlesztési célnak megfelelően);
- ✓ egyszerűbb szituációs játékok (rövid, világos kereteket megadó, ismert élethelyzeteket feldolgozó rögtönzések);
- ✓ természetes megszólalást segítő beszédtechnikai gyakorlatok.

Harmadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a beleélés lehetőségét,
- ✓ a másik sorsának átélését a játékban,
- ✓ az archetípusos érzelmek megélését,
- ✓ a szokások, tradíció, törvények meghatározó jelentőségét az egyes magatartásformákban, viselkedésmódokban,
- ✓ a szertartásjáték formáit,
- ✓ a feszültséget a szituációban, színjátékban,

- ✓ a kapcsolatteremtés fontosságát.

Fejlessze

- ✓ a kreativitást, a fantáziát,
- ✓ az együttműködést, a csapatmunkára való képességet,
- ✓ a kíváncsiság és elfogadás képességét,
- ✓ a felelősségvállalást,
- ✓ a problémaérzékenységet, problémamegoldási készséget,
- ✓ a túlzó, sűrítő, lényegkiemelő színjáték képességét.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a beleélés lehetőségét,
- ✓ a másik sorsának átélését a játékban,
- ✓ az archetipusos érzelmek megélését,
- ✓ a szokások, tradíció, törvények meghatározó jelentőségét az egyes magatartásformákban, viselkedésmódokban,
- ✓ a szertartásjáték formáit,
- ✓ a szituációban, színjátékban megjelenő feszültséget,
- ✓ a kapcsolatteremtés fontosságát.

Legyen képes

- ✓ tudatos, alkotó színpadi jelenlétre,
- ✓ feszültségteremtésre,
- ✓ konfliktusmegoldásra,
- ✓ az egyes alakok hagyományainak, értékrendjének, világlátásának a figura cselekvéseiben, döntéseiben való felismerésére, átélésére és megjelenítésére,
- ✓ jellemzésre nonverbális eszközökkel, illetőleg ennek értelmezésére,
- ✓ egy-egy figura, helyzet magját túlzó eszközökkel megjeleníteni,
- ✓ csoporton belül a versengés és kooperáció termékeny harmóniájának megteremtésére.

Tananyag

A tananyag olyan népmese vagy népmesék, amelyek megismertetik a tanulókat más kultúrákkal (pl.: Ezeregyéjszaka, Pancsatantra, indián, afrikai mesék). A mese feldolgozása során szembesülni kell egy másik kultúra értékrendszerével és gondolkozásmódjával, valamint követelményrendszerével.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ koncentrációs, figyelemfejlesztő gyakorlatok;
- ✓ bizalomgyakorlatok;
- ✓ fantáziajátékok;

- ✓ improvizációs gyakorlatok (párban és csapatban);
- ✓ a szerepcsere, szerepátvétel improvizációs formái;
- ✓ kontextusépítő játékok;
- ✓ a kiválasztott mese közegében játszódó drámaóra;
- ✓ a szociokulturális különbségekből fakadó konfliktusokat feldolgozó drámaóra.
- ✓

Negyedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ az önálló történetalkotás lehetőségét,
- ✓ a sors, a történet, a jellem fogalmát,
- ✓ a különböző morális problémák értelmezésének, megélésének és megjelenítésének módját,
- ✓ a különböző morális problémák megoldásának útjait, lehetőségeit.

Fejlessze

- ✓ a problémamegoldó gondolkodást,
- ✓ a probléma feltárásának, megfigyelésének képességét,
- ✓ a koncentrációt,
- ✓ az empátiát,
- ✓ a nonverbális jelek érzékelését és értelmezését,
- ✓ a helyzetek, szituációk érzelmi hátterének feltárását, elemzését segítő képességeket,
- ✓ egyes viselkedésformák, cselekvések, döntések szociális hátterének feltárási és megfogalmazási képességét.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ az önálló történetalkotás lehetőségét,
- ✓ a sors, a történet, a jellem fogalmát,
- ✓ a különböző morális problémák értelmezésének, megélésének és megjelenítésének módját,
- ✓ a különböző morális problémák megoldásának útjait, lehetőségeit.

Legyen képes

- ✓ közös dramatizálásra,
- ✓ a közös dramatizáláson keresztül jellem felépítésére,
- ✓ konfliktuskezelésre,
- ✓ történetalkotásra.

Tananyag

A tananyag olyan történet feldolgozása, melynek csak az alappontjait, dramaturgiai fordulóit adjuk meg. Szituációs játékokkal, „tanítási drámával” teremtjük meg a történet kontextusát.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ bizalomgyakorlatok;
- ✓ improvizációs játékok;
- ✓ koncentrációs játékok szöveggel, mozgással.

Ötödik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a világ, a társadalom, az ember, a legfontosabb életérzések értelmezésének művészi és mitikus módját,
- ✓ a metaforikus, szimbolikus látásmódot,
- ✓ a szimbolikus ábrázolás alapvető színpadi eljárásait, a szimbolikus játék sajátosságait,
- ✓ a jelenkor meghatározó racionális, empirikus tudományos megismerése és a mitikus, művészi megismerés közötti különbséget,
- ✓ a humort, mint a problémamegoldás egyik módját,
- ✓ az érzések, érzelmek színpadi megjelenítésének eszközeit,
- ✓ a mitológia legfontosabb kultúrtörténeti, vallási vonatkozásait, amelyből egy vagy több mítoszt eljátszanak.

Fejlessze

- ✓ az önismeretet, a pozitív jellemvonások tudatos fejlesztésének képességét,
- ✓ a fizikai, intellektuális, szociális kompetenciákat a színjátékon keresztül,
- ✓ a kreatív gondolkodást,
- ✓ a kezdeményezőkézséget, az aktivitást,
- ✓ az önállóságot,
- ✓ a hétköznapi élethelyzetek elemzésének készségét, metaforikus szimbolikus megjelenítésének képességét.

Ösztönözze

- a tanulót a hétköznapi élethelyzetek háttérének tudatos kutatására.
- alakítsa ki a tanulóban egészséges testképet.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a világ, a társadalom, az ember, a legfontosabb életérzések értelmezésének

- ✓ művészi és mítikus módját,
- ✓ a metaforikus, szimbolikus látásmódot,
- ✓ a szimbolikus ábrázolás alapvető színpadi eljárásait, a szimbolikus játék sajátosságait,
- ✓ a jelenkor meghatározó racionális, empirikus tudományos megismerése és a mítikus, művészi megismerés közötti különbséget,
- ✓ a humort, mint a problémamegoldás egyik módját,
- ✓ az érzések, érzelmek színpadi megjelenítésének eszközeit,
- ✓ a „mitológia” legfontosabb kultúrtörténeti, vallási vonatkozásait, amelyből egy vagy több mítoszt eljátszanak.

Legyen képes

- ✓ egy történet önálló értelmezésére, elemzésére,
- ✓ a színpadi figurák érzelmeinek átélésére, megjelenítésére,
- ✓ a színpadi szimbólumok üzenetének megértésére,
- ✓ a színpadi szimbólumok érzelmi feldolgozására,
- ✓ szimbólumalkotásra,
- ✓ az improvizáció minden formájában (egyéni, páros, csoportos, teljesen rögtönzött, megbeszélte) kreatív, kezdeményező megnyilvánulásra,
- ✓ személyes érzelmek szimbolikus átfogalmazására a játékban.

Tananyag

A tananyag mitológiák (pl.: görög, kelta, finn) nagy története vagy történetei. A mítoszon keresztül megérthetik, és megtanulhatják a tanulók, hogy különböző világértelmezések léteznek, s megkereshetik benne önmaguk kérdéseit, válaszait.

Gyakorlatok, játékok:

- ✓ bizalomgyakorlatok;
- ✓ önismereti és társismereti játékok;
- ✓ koncentrációs, figyelemfejlesztő gyakorlatok;
- ✓ páros és csoportos improvizációk (improvizációk mítikus hősökkel, közegben, tárgyakkal, helyszíneken stb.);
- ✓ táncok, szertartásjátékok;
- ✓ relaxációs gyakorlatok;
- ✓ kellék-, maszk-, jelmezkészítés.

Hatodik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- saját élmények, történetek művészi újrafogalmazásának lehetőségeit,
- szimbólumok létrehozásának módját saját élmények alapján,
- a konfliktuskezelés színpadi lehetőségeit.

Fejlessze

- a pontos, lényegre törő kérdések megfogalmazásának képességét a világ bonyolult jelenségeiről, a kritika és önkritika képességét,
- a művészi alkotások iránti fogékonyságot,
- a társművészetek befogadásának képességét,
- ✓ az empátiát, a problémaérzékenységet más sorsok iránt.

Alakítson ki a tanulóban helyes önképet, segítése elő integrált énkép kialakítását.

Ösztönözzé a tanulót a művészi gondolkodásmód alkalmazására saját élethelyzeteiben.

Követelmények

A tanuló ismerje

- saját élmények, történetek művészi újrafogalmazásának lehetőségeit,
- szimbólumok létrehozásának módját saját élmények alapján,
- a konfliktuskezelés színpadi lehetőségeit.

Legyen képes

- tanulmányai során szerzett színházi, dramatikus tapasztalatainak alkotó módú felhasználására,
- egy élet és ember ismeretét mozgósító történetnek, valamint kontextusának megjelenítésére,
- cselekvések összetett háttéréről (lélektani, szociális) gondolkodni, azt elemezni,
- más értékrendek, normák, viselkedésformák megértésére, elfogadására,
- az eddig megismert tréningekhez, játékokhoz szükséges problémamegoldó, társakat segítő, inspiráló aktivitásra.

Tananyag

A tananyag életjáték létrehozása. Az alkotás során mozgósítani kell és lehet az összes színpadi játékot és az ezeket előkészítő tréninget, gyakorlatot. A világ és az én művészi megismerése, értelmezése saját élethelyzetre alkalmazható. Az életjáték létrehozása során el kell és lehet jutni a konfliktusok és azok megoldásának újrafogalmazásáig, azok magasabb szintű megértéséig, kezeléséig.

Gyakorlatok, játékok:

- bizalomgyakorlatok;
- önismereti és társismereti játékok;
- koncentrációs, figyelemfejlesztő gyakorlatok;
- páros és csoportos improvizációk.

Színjáték

A színjáték főtárgy meghatározó céljai megegyeznek a drámajáték alapvető céljaival. A képzés a korábbi évfolyamok munkájára épül: a megszerzett képességek elmélyítésére, tudatosítására, finomítására, az életkori sajátságokhoz történő igazítására törekszik. Ugyanakkor új tevékenységformák, munkamódszerek lépnek be, a képzés hangsúlya a színházi formák felé tolódik.

A képzés mindvégig három pilléren nyugszik. Ezek az önálló szövegmunka, a színházi tréning és az előadás létrehozása.

Az egyéni fejlesztéshez nélkülözhetetlen az önálló szövegmunka (versek, kisprózák, monológok, drámarészletek). A kidolgozás jórészt önállóan, otthon történik (szövegválasztás, elemzés, tanulás, beállítás), majd a tanár közreműködésével (értelmezés, segítő instrukcióik) csiszolják, végül a csoport, illetve nagyobb közönség előtt mutatják meg az elkészült produkciót. A megtanult szövegek, részletek számtalan gyakorlat alapjául szolgálnak. Ez a tevékenység nélkülözhetetlen az egyéni fejlesztéshez, ugyanis a kollektív munka során a tanuló meghatározott szerepekkel találkozik (a szövegek által kínált figurák, az időkeretek behatárolnak), viszont az egyéni produkció során más és más megszólalásmódokat tapasztalhat meg, más és más szenvedélyeket, érzelmeket élhet meg, más és más gondolatokat közvetíthet. Az így megszerzett jártasságok részévé válnak színjátszói munkájának.

A színjáték tantárgy másik nélkülözhetetlen eleme a folyamatos tréning. Az alapgyakorlatok (improvizációs formák) vissza-visszatérnek az árnyaltabb, mélyebb és intenzívebb kifejezés érdekében. Az ismétlés nem mechanikus, a tréning gyakorlatainak témáját a tanulók fejlődéséhez, életkori problémáihoz szükséges igazítani. A rögtönzés keretének (figura, cselekmény, kimenet, stílus stb.) megadását, a formát (néma, gesztikus, realista, szimbolikus stb.) a színjátékos készségek, ismeretek gyarapodásához érdemes szabni.

A színjátékos jártasságok előadás készítése, illetve bemutatása során sajátíthatók el. Számos tapasztalat gyűjthető a színpadon, ezért ha értékes, hatásos produkció jön létre, érdemes minél többször eljátszani. A megmutatkozás motivál, a sikerélmény visszaigazol, a bemutatóig vezető közös út csapatot kovácsol, a próbafolyamat stációi mély és élményszerű tudást nyújtanak a színházi alkotófolyamat, a színházművészet természetéről. A drámapedagógia befelé dolgozó tevékenységformái mellett a művészetoktatás sajátja a közönség elé lépés.

A képzés feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- az összetettebb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- az alapvető színházi szakkifejezéseket,
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat,
- a színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadás-elemzés szempontjait és módszereit,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító, a színjátszói energiákat elfojtó vagy kiszabadító megnyilvánulások különbségét,
- a színészi alkotómunka fázisait,
- a színészi tevékenység alapvető elemeit,
- a színházi alkotómunka főbb összetevőit,
- a színház jelenkori társadalmi szerepét,
- napjaink színházi struktúráját.

Fejlessze a tanuló

- érzelemkifejező eszköztárát az összetett karakterek ábrázolásához,
- mozgásos karakteralkotó technikáit,
- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszközeit,
- szereprepertoárját, illetve ezen keresztül ön- és társismeretét,
- improvizációs képességét,
- szöveg- és előadás-elemzési képességét,
- azon képességét, hogy a valóságon keresztül értelmezni tudja a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot,
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejezőeszközeit.

Ösztönözze a tanulót

- elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára,
- elgondolások és történetek színházi eszközökkel történő megjelenítésére,
- színházi előadások megtekintésére (szabadidejében),
- iskolán kívüli produkciókban való részvételre, tapasztalatainak megosztására társaival,
- társai előtti előadások tartására,
- a látott vagy részvételével zajló előadások véleményezésére,
- a színházi/drámai szakirodalom, illetve szaksajtó tanulmányozására.

Biztosítson lehetőséget

- hivatásos, alternatív, amatőr társulatok és kortárs (diák) csoportok élő színházi előadásainak megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére,
- színházi előadások videofelvételeinek megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére,

- működő színtársulatok munkájába való betekintésre,
- a technikai fejlesztés terén a tanulók speciális igényeinek kielégítésére,
- a helyzetgyakorlatok, színházi improvizációk körén túlmenően csoportos színházi alkotó tevékenységben való részvételre,
- többféle műfaj és/vagy színházi stílus színészi megtapasztalására,
- a tanulók igényeitől függően nyilvános bemutató(k) tartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- az alapvető színházi szakkifejezéseket,
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadás-elemzés szempontjait és módszereit,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
- a színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját.

Legyen képes

- a különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játéokra,
- más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi improvizációra,
- a társak játékát előmozdító, a színjátszói energiákat felszabadító megnyilvánulásokra,
- különféle szerepek megformálására,
- drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- a valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot.

Hetedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a túlzó, tipizáló, karakteres ábrázolás formajegyeit,
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát,
- az intenzitás, a színészi energia fogalmát,
- a tipizáló játékmód módszerét (kiemelés, sűrítés),
- a visszatérő szabályjátékokat,
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában,
- a fokozást, kiállás, váltás eljárásait, hatását,
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit (önálló munka, teljes improvizáció, megbeszélte improvizációk stb.),
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit,
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító, a színjátszói energiákat elfojtó vagy kiszabadító megnyilvánulások különbségét,
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül,
- a szituációt meghatározó körülményeket (kik, mit, miért, hol, mikor, kivel),
- a feszültséget, fordulatot, jelenetnyitást, zárást, jelenépitést, fokozást, intenzitásnövelést egy jeleneten belül.

Fejlessze

- a koncentrációt,
- a társak játékának érzékelését, az abból való építkezés készségét,
- a kezdeményező-készséget,
- a megfigyelőkészséget (önmaga és a társak reakcióinak megfigyelését),
- a játékkedvet, az energia felszabadításának képességét,
- az alkotó fantáziát, a teremtő kreativitást,
- az önfeledt, egyben koncentrált játékállapot megteremtésének adottságát,
- az arányérzéklet, játékintenzitást,
- az önkifejezést,
- a kíváncsiságot, nyitottságot,
- az együttműködési készséget.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a túlzó, tipizáló, karakteres ábrázolás formajegyeit,
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát,

- az intenzitás, a színészi energia fogalmát,
- a tipizáló játékmód hatását,
- a visszatérő szabályjátékokat,
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában,
- a fokozás, a kiállítás, a váltás eljárásait, hatását,
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit (önálló munka, teljes improvizáció, megbeszélte improvizációk stb.),
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit,
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító, a színjátszói energiákat elfojtó vagy felszabadító megnyilvánulások különbségét,
- az idő múlását, a helyszín változását, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül,
- a szituációt meghatározó körülményeket (kik, mit, miért, hol, mikor, kivel),
- a feszültséget, fordulatot, jelenetnyitást, zárást, jelenépitést, fokozást, intenzitásnövelést egy jeleneten belül.

Legyen képes

- tipizáló, túlzó ábrázolásra,
- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nonverbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani,
- saját testi adottságai, személyisége szerint fogalmazni,
- életismeretét, tapasztalatait mozgósítva megragadni, megformálni tipikus figurákat, emberi alaphelyzeteket,
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra,
- tanári segítséggel személyes tartalmak közlésére alkalmas, neki való, szövegek kiválasztására, értelmezésére,
- a kiválasztott szövegeket önállóan interpretálni, tanári instrukciók mentén újabb és újabb változatokat kidolgozni,
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül,
- csendben, inspiráló figyelemmel kísérni társai játékát,
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaival együtt dolgozni,
- a szituációt meghatározó körülményeket (kik, mit, miért, hol, mikor, kivel) figyelembe véve improvizálni,
- a feszültséget növelni, fordulatot cselekménybe építeni, jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni, fokozni, intenzitás növelni egy jeleneten belül,
- saját ötleteit megfogalmazni, eljátszani.

Tananyag

1. Önálló szöveg munka

A hetedik évfolyamon a tanulók félévenként legalább három verset (pl.: Petőfi Sándor, Weöres Sándor, Varró Dániel) tanulnak meg. Ezek között legyen olyan, amely az egyéni humor megmutatkozására ad módot, olyan, amely bensőséges érzelmek kifejezésére ad lehetőséget, és olyan, amely által erős indulatok, nagy szenvedélyek jeleníthetők meg. Ezekből a vezető tanár döntése alapján készül szerkesztett vagy nem szerkesztett összeállítás, munkabemutató vagy előadás.

2. Előadás

A legjobb improvizációkból etűdjáték készül különböző szervező elvek (tematikus, hangulati, helyszín) alapján. Az elkészült anyag színvonala, szerkesztettsége alapján demonstrációként, munkabemutatóként vagy előadásként kerülhet a nézők elé. A bemutató lehet nyitott vagy zárt körű (meghívott közönség előtt zajló). A hetedik évfolyamon végezett munka nem követeli meg, hogy feltétlenül előadással záruljon!

3. Tréning

Szövegfragmentumok, verssorok, dialógusrészletek az improvizációkhoz

Szabályjátékok

Tükörgyakorlatok

Csoportépítő játékok

Bizalomgyakorlatok

Koncentrációs gyakorlatok

Improvizációk szöveg nélkül, mondathelyettesítő eszközökkel (idegen nyelv, halandzsa, számok, városnevek stb.), megadott szavakkal (Maradsz! – Megyek!) vagy mondatokkal (Most higgyek neked? – Nem mondhatok mást.)

Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel

Egyidejű egyéni improvizációk (mindenki játszik, nincs „közönség”)

Drámaórák

Nyolcadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét,
- a jelenetek előadásá szerveződésének módozatait, törvényszerűségeit (kontraszt, motívumátvitel, tempó, ritmus),

- az egyes színészi kifejezőeszközök (arcjáték, gesztus, megszólalásmód stb.) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt,
- a tipizáló ábrázolás elmélyítésének módozatait,
- a színészi reprodukció jelentőségét és módszereit (a színészi alkotómunka legfontosabb iskoláit, ezek alapvető eljárásait – Sztanyisz-lavszkij, Mejerhold, Anton Csehov stb.),
- az epika és a dráma különbségét, a dramatizálás lehetőségeit és módszerit,
- a történetmesélés színházi eszköztárát,
- a színpadi humor természetét, eszközeit;
- a kollektív játék formai jegyeit (kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái stb.),
- az együttes játék színrevitelének meghatározó munkaformáit (önálló verziók, mondatgyűjtés, dialógusírás, képek felrakása stb.),
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját,
- a jelenetépítő, illetve -blokkoló akciókat, reakciókat,
- a helyszín- és jelenetváltás, valamint az időkezelés konvencióit egy előadás összetett jelrendszerében,
- egy jelenet szociokulturális, történelmi közegének jelentőségét (szokások, erkölcsi törvények, meghatározottságok),
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét.

Fejlessze

- a koncentrált állapot megtartásának készségét,
- az egészben (teljes alkotófolyamat, előadás) látás képességét,
- a befelé figyelés adottságát, a helyes önértékelést, önkritikát,
- a színészi energiák kezelésének készségét,
- az alkotó fantáziát, a teremtő kreativitást,
- az odaadó, önfelelt, mégis tudatos játék képességét,
- az arányérzéklet (a nézői figyelem fókuszálásának készségét: a tanulók érzékeljék, mikor, mennyire fontos akciójuk, tudjanak a kórusból „előlépni” és visszaállni),
- a vitakészséget, az érvelés kultúráját, ötletek, gondolatok artikulációját,
- az alkotó párbeszéd képességét a csoport minden tagjával,
- a nyitottságot, empátiát,
- a közösségi érzést, felelősségérzetet.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét,

- a jelenetek előadásá szerveződésének módozatait, törvényszerűségeit (kontraszt, motívumátvitel, tempó, ritmus),
- az egyes színészi kifejezőeszközök (arcjáték, gesztus, megszólalásmód stb.) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt,
- a tipizáló ábrázolás elmélyítésének módozatait,
- a színészi reprodukció jelentőségét és módszereit,
- az epika és a dráma különbségét, a dramatizálás lehetőségeit és módszereit,
- a történetmesélés színházi eszköztárát,
- a színpadi humor természetét, eszközeit (gépiesség, kontraszt, funkció és státus különbsége, meglepetés, inkongruens közlés stb.),
- a kollektív játék formai jegyeit (kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái stb.),
- az együttes játék színrevitelének meghatározó munkaformáit (önálló verziók, mondatgyűjtés, dialógusírás, képek felrakása stb.),
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját,
- a jelenetépítő, illetve -blokkoló akciókat, reakciókat,
- a helyszín- és jelenetváltás, valamint az időkezelés konvencióit egy előadás összetett jelrendszerében,
- egy jelenet szociokulturális, történelmi közegének jelentőségét (szokások, erkölcsi törvények, meghatározottságok),
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét.

Legyen képes

- a tipizáló játékot mélyíteni, egyéníteni,
- a színészi váltás éles és finom változataira,
- saját testi és pszichikai adottságai ellenében, abból kimozdulva, „ellene” játszva fogalmazni,
- az egyes színészi kifejezőeszközök (arcjáték, gesztus, előadásmód stb.) együttes és elkülönített használatára,
- mozgósítani a tipizáló ábrázolás árnyaltabb eszközeit,
- személyes élményeinek, gondolatainak „alapanyagát” figurába, jelenetbe sűríteni,
- a nézői figyelem fókuszálására (tudjon „előlépni” a kórusból, visszaállni),
- egységes színészi intenzitású (partnerekkel összehangolt) improvizációra,
- a jelenet szociokulturális, történelmi közegét (szokások, erkölcsi törvények, meghatározottságok) figyelembe véve improvizálni,
- az együttes játék színrevitelének meghatározó munkaformáiban együtt dolgozni társaival (önálló verziók, mondatgyűjtés, dialógusírás, képek felrakása stb.),

- tanári segítséggel saját világérzésének, gondolatainak megfogalmazására alkalmas kisepikai alkotást választani,
- önismerete segítségével karakteréhez illő monológot választani, amelyet személyes hitellel, így hatásos módon tud megszólaltatni,
- az általa kiválasztott szövegekből saját értelmezését több variációban, különböző eszközökkel megjelölni,
- a csoport összes tagjával magas szinten együttműködni, együtt dolgozni,
- ötleteit az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani.

Tananyag

1. Önálló szövegmunka

A nyolcadik évfolyamon a tanulók félévenként egy-egy prózarészleten dolgoznak. Az egyik szöveg (pl. Franz Kafka-novellák, Örkény-egypercesek, Garaczi László-írások) a korosztály groteszk, kritikus látásmódjának, humorának megszólaltatására ad lehetőséget, a másik a lélekábrázolásra kínál lehetőséget (pl. Kosztolányi-, Csáth-, Kaffka Margit-novellák).

Az önálló szövegmunka keretében félévenként tanári segítséggel vagy önállóan egy-egy monológot választanak a drámairodalom klasszikusaitól (Szophoklész, Shakespeare, Molière). Ezeket színházszerűen, cselekvő módon mutatják be.

2. Előadás

Az év során elkészülő előadás egy verses vagy prózai epikus mű dramatizálása. A színre állítás kollektív játékként, a diákszínjátszó formanyelven történik. Ez a forma mindenki számára lehetőséget nyújt a megmutatkozásra, az elsajátított színészi kifejezőeszközök mozgósítására. A történetmesélés buktatói, az epika tér- és időkezelése, az ebből fakadó nehézségek, a dialógusok hiánya kreatív hozzáállást feltételeznek és serkentenek – az együttes játékok formanyelvének alkalmazását és megújítását feltételezik. Ugyanakkor a történetben rejlő drámai helyzeteket érdemes zárt, színházi szituációként megformálni. Az alpműben legyen humor, mélység, legyenek olyan konfliktusok, alaphelyzetek, amelyek a személyes érintettséget biztosítják, vagyis az életkori problémákra (identitáskeresés, felnőttvilág hazugságai), a csoport belső történéseire rímelenek. Érdemes értékes alkotásokkal foglalkozni. A forma sokszínűségéhez elengedhetetlen a tartalom gazdagsága. Bátran nyúlhatunk a „diákszínjátszó” klasszikusokhoz (Lúdas Matyi, A helység kalapácsa, János vitéz, Toldi, Karinthy-szövegek), ezek azért lettek klasszikusok, mert remek játéklehetőséget nyújtanak. Inspiráló lehetőség az egyes mitológiák (görög, kelta, germán, finn, magyar) nagy történeteinek színre állítása. Feldolgozhatunk a korosztályról (is), korosztályhoz (is) szóló kortárs szövegeket is (pl. Garaczi László: Pompásan buszozunk, Varró Dániel alkotásai stb.).

A közismert történet dramatizálása szabadabb, kreatívabb hozzáállást tesz lehetővé. Az újramesélés alapja, hogy figyelmesen újraolvassuk – felfedezzük – a remekműveket, így az adaptáció során mindenki személyes gondolatait közölheti. A új felfedezés az első megfogalmazás izgalmát hordozza. Az előadás készítése nem történetfelmondás, hanem interpretáció.

3. Tréning

Versrészletek, klasszikus művekből (Shakespeare, Molière, Csehov) kiemelt mikrodialógusok

Szabályjátékok

A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok (csak hanggal, mozgással, kifejezőeszközök ütköztetésével)

Önismereti és társismereti játékok

A bizalomgyakorlatok bonyolultabb, merészebb verziói

Többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok

Műalkotás (festmény, fotó, zene) inspirálta improvizáció

Improvizációk megadott cselekményvázra

Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel, illetve felkészülés nélkül

Hosszú (tíz percet is meghaladó) csoportos és páros improvizációk, jelenetváltással, illetve zárt helyzetben

Történetmesélő improvizációsor

Improvizációsor adott figurákra – figuratartással, a figura kibontásával

Színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámaórák

Kilencedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét,
- ✓ az élményfelidezés (belső képek, emlékek, mozdulatok stb.) lehetőségeit, technikáit;
- ✓ a színjáték hitelességének feltételeit, törvényszerűségeit,
- ✓ a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló pszichofizikai módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés),
- ✓ a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit,
- ✓ a jelmez figurateremtő erejét, hatását,
- ✓ a státuszjátékokat,
- ✓ saját színjátékos egyéniségének meghatározó státusát (domináns, gyenge státusú),

- ✓ a státusjeleket (nonverbális jelek, beszéd mód),
- ✓ a státus és helyzet, státus és funkció, státus és cselekvés kontrasztjából fakadó termékeny feszültségeket, ezek jelenetépítő hatását,
- ✓ az alkotófolyamathoz szükséges munkaformákat (dialógusírás közösen, önálló jelenet kidolgozása stb.),
- ✓ az alkotófolyamat stációihoz nélkülözhetetlen belső feltételeket (alkotó közreműködés, nyitottság, a reprodukció fegyelme stb.),
- ✓ a színjátékos megrögzült státusának jelenetblokkoló hatását (a játékos nem hajlandó feladni személyes státusát),
- ✓ a sűrítés drámai feszültség növelésének technikáit (feszítő körülmények, figurák előélete, jelenet előzményei, cselekvések, döntések következményei),
- ✓ egy-egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét,
- ✓ a drámai dialógus sajátosságait.

Fejlessze

- ✓ az érzelmefelidezés képességét,
- ✓ a színjátékos humorérzékét,
- ✓ az elmélyült, türelmes munka képességét,
- ✓ a verbális kifejezőerőt, az íráskészséget,
- ✓ az alkotó fantáziát, a teremtő kreativitást,
- ✓ a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét készségét,
- ✓ a játékintelligenciát,
- ✓ a szintetikus gondolkodást,
- ✓ az érzékenységet, a toleranciát,
- ✓ az eltérő személyes tempó, különböző szintű, különmemű tehetség elfogadásának képességét, az ebből fakadó feszültségek kezelését.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét,
- ✓ az élményfelidezés (belső képek, emlékek, mozdulatok stb.) lehetőségeit, technikáit,
- ✓ a színjáték hitelességének feltételeit, törvényszerűségeit,
- ✓ a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló pszichofizikai módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontosító játék, elhallgatottat feltáró cselekvés).
- ✓ a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit,
- ✓ a jelmez figurateremtő erejét, hatását,
- ✓ a státusjátékokat,
- ✓ saját színjátékos egyéniségének meghatározó státusát (domináns, gyenge státusú),
- ✓ a státusjeleket (nonverbális jelek, beszéd mód),

- ✓ státus és helyzet, státus és funkció, státus és cselekvés kontrasztjából fakadó termékeny feszültségeket, ezek jelenetépítő hatását,
- ✓ az alkotófolyamathoz szükséges munkaformákat (dialógusírás közösen, önálló jelenet kidolgozása stb.),
- ✓ az alkotófolyamat stációihoz nélkülözhetetlen belső feltételeket (alkotó közreműködés, nyitottság, a reprodukció fegyelme stb.),
- ✓ a színjátszók megrögzült státusának jelenetblokkoló hatását (a játészó nem hajlandó feladni személyes státusát),
- ✓ a sűrítés drámai feszültség növelésének technikáit (feszítő körülmények, figurák előélete, jelenet előzményei, cselekvések, döntések következményei),
- ✓ egy-egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét,
- ✓ a drámai dialógus sajátosságait.

Legyen képes

- az eltartás és azonosulás fokozataira,
- státusváltásra jeleneten belül és jelenetek között,
- a saját státus ellenében fogalmazni, új státusállapotokat kipróbálni,
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására,
- ✓ önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének technikáit,
- a csendes, visszafogott, mégis intenzív, szuggesztív játéokra,
- stílusosan egységes, szociokulturálisan hiteles mondatokban megszólalva improvizálni,
- kelléket használva improvizálni,
- dialógust írni közösen, önálló jelenetet kidolgozni, változatokat készíteni,
- a sűrítés drámai feszültség növelésének technikáit (feszítő körülmények, figurák előélete, jelenet előzményei, cselekvések, döntések következményei) önállóan alkalmazni,
- egy-egy jelenet lélektani háttérét kibontani, megmutatni,
- az alkotófolyamat stációihoz nélkülözhetetlen belső feltételeket (alkotó közreműködés, nyitottság, a reprodukció fegyelme stb.) pillanatnyi hangulattól, formától függetlenül megteremteni,
- személyiségét, színészi alkatát ismerve új kihívást jelentő monológokat keresni (tanári segítségadással),
- monológok színházszerű kidolgozására, ahol harmóniában van a kifejezőeszközök, technikák tudatos használata (térbeli helyzet, akciók, szünetek, hangerő stb.) és a lehető legnagyobb hitelesség, megéltség,
- társai ötleteit, impulzusait továbbépíteni, saját ötleteivel összhangba hozni,
- ötleteit a készülő előadáshoz igazítani.

Tananyag

1. Önálló szövegmunka

A tanuló a magyar dráma ismert és kevésbé ismert 19. századi, 20. század eleji klasszikusaitól (Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Szigligeti Ede, Csiky Gergely, Molnár Ferenc, Bródy Sándor, Szép Ernő, Szomory Dezső, Bíró Lajos, Déry Tibor stb.) választanak monológot. Fontos szempont, hogy a választott anyag a figurateremtés új útjait nyissa meg a színjátzó előtt, a szöveggel végzett munka új megszólalásmódot tegyen lehetővé.

A második félévben visszatér a versmondás. A tanulóknak három verset kell választaniuk, ezt egyetlen szempont befolyásolja csak: hogy minél személyesebb tartalmak kifejezésére alkalmas szöveget leljenek.

2. Előadás

A csoport tematikus improvizációkból közösen ír drámát. A közvetlenségnek és a megformáltságnak egyszerre kell érvényesülnie. Rögtönzésekből jelenetek íródnak, a jelenetektől színjáték szerveződik. Nem elég laza atmoszferikus, tematikus kapcsolatot találni a helyzetek között.

3. Tréning

Jelenetrészletek, dialógusok idegen nyelven

Státuszgyakorlatok

A kifejezőeszközöktől megfosztott játékmód, gyakorlatai

Önismereti és társismereti játékok

A bizalomgyakorlatok bonyolultabb, merészebb verziói

Többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok

Jelenetek szerepcserével

Improvizációk a helyzetet meghatározó körülményének (figura, hely, végkifejlet) vagy ezek együttesének megadásával

Páros, hármas, négy- vagy ötszereplős improvizációk felkészüléssel, illetve felkészülés nélkül

Egyéni improvizációk, a csoportvezető, illetve a csapat tagjainak instrukcióira rögtön reagálva, azokat követve

Jellemfejlődést ábrázoló improvizációsor

A kellékhasználat gyakorlatai

A közösen írt színjáték döntési helyzeteit körbejáró drámaórák

Tizedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a szimbolikus ábrázolás, stilizáció esztétikáját,

- ✓ a szerepépítést elősegítő munkamódszereket, eljárásokat (belső monológ, szereplők elő és utóéletének megírása, emblemikus tárgy, gesztus),
- ✓ a szerepívet, a jellemábrázolást,
- ✓ a cselekvő elemzést,
- ✓ a folyamatos színészi gondolkodást,
- ✓ a különféle színházi műfajok (commedia dell'arte, bohózat, lélektani dráma) játéktílusát,
- ✓ a szimbolikus ábrázolás, a stilizáció eljárásait, ezek hatását,
- ✓ egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt,
- ✓ a drámai alapanyag színrevitelének állomásait (olvasó, asztali, rendelkező, lejáráó próba stb.) és ezek célját,
- ✓ a hűtlen hűség etikáját, az alaplí tiszteletlen tiszteletét, a felelős alkotói szabadságot az interpretációban,
- ✓ a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek),
- ✓ a színre állított mű hatásdramaturgiáját,
- ✓ az adott mű értelmezéséhez nélkülözhetetlen történelmi, kultúrtörténeti, filozófiai, néprajzi vonatkozásokat,
- ✓ egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (tempó, kontraszt, várakozás stb.).

Fejlessze

- ✓ az ízlést, és az ítéelőerőt,
- ✓ az alkotó fantáziát, a teremtő kreativitást,
- ✓ a szimbolikus kifejezés készségét,
- ✓ a közösségben létezés, a közös célért végzett tevékenység minden lelki feltételét.
- A záró évfolyamon a fejlesztés célja a képzés során megszerzett képességek, készségek, jártasságok szintézise. Továbbá, hogy a tanuló vizsgahelyzetben minél eredményesebben számot tudjon adni ezekről. A megszerzett elméleti ismereteket, színészi tudást, munkaszervezési, gyakorlati jártasságot önállóan alkalmazni tudják az alkotó folyamatban (egy jelenet színrevitelében).

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a szimbolikus ábrázolás, stilizáció esztétikáját,
- ✓ a szerepépítést elősegítő munkamódszereket, eljárásokat (belső monológ, szereplők elő és utóéletének megírása, emblemikus tárgy, gesztus),
- ✓ a szerepívet, a jellemábrázolást,
- ✓ a cselekvő elemzést,

- ✓ a folyamatos színészi gondolkodást,
- ✓ a különféle színházi műfajok (commedia dell'arte, bohózat, lélektani dráma) játékstílusát,
- ✓ a szimbolikus ábrázolás, a stilizáció eljárásait, ezek hatását,
- ✓ egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt,
- ✓ a drámai alapanyag színrevitelének állomásait (olvasó, asztali, rendelkező, lejáró próba stb.) és ezek célját,
- ✓ a hűtlen hűség etikáját, az alpmű tiszteletlen tiszteletét, a felelős alkotói szabadságot az interpretációban,
- ✓ a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek),
- ✓ a színre állított mű hatásdramaturgiáját,
- ✓ az adott mű értelmezéséhez nélkülözhetetlen történelmi, kultúrtörténeti, filozófiai, néprajzi vonatkozásokat,
- ✓ egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (tempó, kontraszt, várakozás stb.).

Legyen képes

- ✓ szerepív ábrázolására,
- ✓ jellemfejlődés megélésére, bemutatására,
- ✓ a cselekménykövető és -építő folyamatos gondolkodásra, „belső monológ” kidolgozására,
- ✓ a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében,
- ✓ önállóan jelenet színre állítására,
- ✓ a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésről az expresszív játékmódig különböző megnyilvánulásokra,
- ✓ az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára;
- ✓ folyamatos igényes munkára (ne a főpróbaidőszakban „pörögjenek” fel),
- ✓ ötleteinek a színre állított drámához, a színre állításhoz történő igazítására.

Tananyag

1. Önálló szöveg munka

Az év során egy – ha szükséges, tanári segítséggel – kiválasztott jelenetet, jelenetsort próbálnak önállóan. A jelenet által megkövetelt játékmód éppen ellentétes legyen a közös produkció fogalmazásmódjával: ha lélektani-realista a produkció, akkor stilizált-szimbolikus és fordítva. A rendező-tanár faci-litátor, visszajelzéseket ad az egyes munkafázisokban, de nem „rendez bele” a produkcióba.

2. Előadás

Olyan klasszikus, modern, kortárs dráma színre állítása köré szerveződik a munka, amelyben mindenki valódi feladatot, igazi játéklehetőséget kap, melynek alapkonfliktusai meghatározó életélményei azonosak vagy megfeleltethetőek a korosztály számára. Ennek feltétlenül értékes drámai alkotásnak kell lennie, ne követelje meg a teljes újrafogalmazást (adaptációval, önálló alkotás színrevitelével korábban már megismerkedtek).

A szöveg, az értelmezés által megkövetelt színházi nyelv egyaránt lehet realista-naturalista, illetve stilizált-szimbolikus (de elképzelhető, hogy a kettő keveredését vagy stiláris váltást hív elő a darab). A munkafolyamat egyfajta szintézis: lehetőséget ad a képzés során megszerzett tudás alkalmazására, a következetes, nagy igényű színházi alkotómunka természetének megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Szerencsés, ha a csapat tagjai megélik, hogy a színház összművészet. Rendkívül hasznos és valójában nélkülözhetetlen, hogy a látványelemek megteremtésében, a zenék megszólaltatásában, a mozgások, táncok betanításában részt vegyenek azok a diákok, akik kedvet éreznek ehhez.

3. Tréning

A záró évfolyamon végigvesszük a továbbképző gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk a játszóknak az általuk bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, ismeretek szintetizálására, felfrissítjük az elfeledett elemeket.

Analóg helyzetek a készülő előadás szituációihoz

Improvizációk különböző stílusban (vásári színjáték, klasszikus tragédia, lélektani dráma)

Versek, versrészletek szimbolikus-stilizált feldolgozása

Az atmoszférateremtés gyakorlatai

Azonos hangulatú, szimbolikus kapcsolódó improvizációsor

A dráma közegében játszódó drámaóra

Beszédgyakorlatok

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, adottságaiknak és képességeiknek megfelelően – dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

A beszédgyakorlatok tantárgy tananyaga az egyes évfolyamokon a drámajáték/színjáték tantárgy tananyagához kapcsolódik.

A képzés feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a beszéd folyamat részeit (légzés, hangadás, kiejtés) és azok összefüggéseit, egymásra utaltságát,
- ✓ a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit és azok beszédtechnikai elemeit,
- ✓ az egészséges beszélőtől elvárható hangzás összetevőit,
- ✓ a beszéd állapot értékelésének szempontjait,
- ✓ a hibás beszéd állapot jegyeit,
- ✓ a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat és egyszerű beszédgyakorlatokat.

Alakítsa ki a tanulóban

- ✓ az önelemzés és önértékelés igényét és képességét,
- ✓ a beszéd elemzésének képességét,
- ✓ a beszéd szervek tudatos, pontos és célszerű használatát,
- ✓ a beszéd során megnyilatkozó személyiségjegyek fölismerésének, megértésének és létrehozásának képességét,
- ✓ az önképzés igényét.
- ✓ Fejlessze a tanuló
- ✓ kifejező kedvét,
- ✓ hallási figyelmét és érzékenységét,
- ✓ koncentrációs készségét,
- ✓ játékoságát életkorának megfelelően,
- ✓ képzelőerejét és megfigyelő képességét,
- ✓ a produktív és reprodukciós kifejezőkészségét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- ✓ a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,
- ✓ a légző- és hanggyakorlatokat, artikulációs gyakorlatokat és játékokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal, valamint irodalmi szövegekkel,
- ✓ a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat,
- ✓ az általában érvényes hangsúlyszabályokat,
- ✓ az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét.

Legyen képes

- ✓ a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságainak legjobban megfelelő beszéd állapot elérése érdekében,
- ✓ a követendő és elvetendő beszéd példa felismerésére hallás alapján,
- ✓ a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és saját beszédében.

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

A tanuló ismerje (az előbbieken kívül)

- ✓ a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását,
- ✓ a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó),
- ✓ a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit.

Legyen képes (az előbbieken kívül)

- ✓ ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására,
- ✓ dramatikus és színpadi munkájában az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására.
- ✓

Első évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a beszéd folyamatát,
- ✓ a szó, a hang és a mozgás (gesztusok, mimika) szerepét a közléseinkben,
- ✓ az egyszerű beszédfejlesztő játékokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koncentrációs készségét,
- ✓ hallási figyelmét,
- ✓ játékos hangadó kedvét,
- ✓ artikulációs ügyességét,
- ✓ megfigyelőképességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ saját és mások beszédállapotának tanulmányozására,
- ✓ véleményének megfogalmazására,
- ✓ fölismert gyengeségeik megerősítése érdekében gyakorlásra.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a csoportos koncentrációs-, lazító-, légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokat, játékokat,
- ✓ saját beszédének erényeit és gyengéit.

Legyen képes

- ✓ aktív részvételre a játékokban, gyakorlatokban,
- ✓ a beszélők tartós figyelésére, megfigyelésére,
- ✓ 40-50 szótagnyi szöveg elmondására egy szólamként,
- ✓ artikulációs ügyesítő szólamok elmondására emlékezetből.

Tananyag

Egyszerű lazítójátékok, gyakorlatok
Légzőgyakorlatok, a légutak használata
Hangjátékok
Artikulációs gyakorlatok, beszédmozgást ügyesítő játékok
Ritmus- és tempógyakorlatok
Egyszerű hangsúlygyakorlatok

Második évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a légzés alapfeladatát (élettani légzés) és annak szerepét a beszédben,
- ✓ a légzéstípusokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ önmegfigyelő és önszabályozó képességét,
- ✓ türelmét és megértését önmaga és mások iránt.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ légzése célszerű és észrevétlen használatára beszéd közben (zaj és látvány nélkül)
- ✓ a rendszeres gyakorlásra.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ saját légzésmódját és az esetleges teendőit,
- ✓ légzéskapacitását, és a fejlesztés gyakorlatait,
- ✓ a magánhangzók pontos, tiszta ejtését erősítő hallás- és artikulációs mozgásgyakorlatokat.

Legyen képes

- ✓ légzése egyszerű szabályozására,
- ✓ hosszabb (40-50 szótagnyi) szólamok elmondására egy levegővétellel,
- ✓ a levegő feltűnésmentes pótlására.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- ✓ Légzéstípusok

- ✓ Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok hangokkal, szósorokkal, mondókákkal és versekkel

Hanggyakorlatok

- ✓ Hangerőjátékok a légzés tudatos irányításával

Artikulációs gyakorlatok, játékok

- ✓ Áll- és ajakgyakorlatok
- ✓ Magánhangzó-gyakorlatok

Ritmus- és tempógyakorlatok

Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok

Harmadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a rezonancia és a középhang fogalmát,
- ✓ a mell- és a fejhang fogalmát és hangzását,
- ✓ a beszédhibákat (selypesség, raccsolás) és a beszéd zavarait, akadályait (hadarás, dadogás, szervi eredetű hangadási és artikulációs hibák),
- ✓ a hanglejtés szerepét,
- ✓ a tájszólás és a beszédhiba különbségét.

Fejlessze a tanuló

- ✓ érzékenységét, megértését és tűrőképességét saját és mások beszédbeli nehézségei iránt,
- ✓ életkorát figyelembe véve hanggi teljesítményét, változatosságát,
- ✓ játékos hangadó kedvét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ saját hanggi adottságainak megismerésére, megerősítésére és gazdagítására,
- ✓ a beszéd zenei elemeinek (hangmagasság, erő, szín) változatos használatára,
- ✓ artikulációjának csiszolására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a gyakori beszédhibák elnevezését, hangzását és annak különbözőségét a tájszólástól,
- ✓ a dadogás és hadarás fogalmát, és az ilyen tünetek kulturált kezelésének módját,
- ✓ az artikulációs fejlesztő és korrekciós gyakorlatokat.

Legyen képes

- ✓ a gyakorlatokban alkalmazni a rekeszlégzést,
- ✓ 50-60 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ hallás útján felismerni a hibás ejtést,
- ✓ artikulációjának csiszolására alkalmas szöveget emlékezetből elmondani,
- ✓ ismert szöveget szájról olvasva fölismerni,
- ✓ beszédes feladataiban tempót váltani.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- ✓ Rekeszlégzés hanyatt fekve
- ✓ Kapacitásnövelő gyakorlatok
- ✓ Légzésszabályozás, a pótlevegő technikája

Hanggyakorlatok, játékok

- ✓ A középhang (oldott mellhang) gyakorlatai hangzókkal, szavakkal, mondókákkal
- ✓ A légzés és a hangerő, hangszín kapcsolata

Artikulációs gyakorlatok

- ✓ Szájról olvasó játékok
- ✓ Hallásgyakorlatok (hibás és helyes ejtés megkülönböztetése)

Ritmus- és tempógyakorlatok ~ váltások

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok ~ kérdések

Negyedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a koncentrációs légzőgyakorlatokat,
- ✓ a változatos, gazdag hangadás kifejezőerejét,
- ✓ a mutálás eseményét és az ezzel kapcsolatos teendőket,
- ✓ az artikuláció ritmusformáló szerepét.

Fejlessze a tanuló

- ✓ életkor engedte hangji teljesítményét,
- ✓ hallásfigyelmét és hangji emlékezetét,
- ✓ artikulációs biztonságát és pontosságát.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a helyes légzés és hangadás mindennapos használatára,
- ✓ az állandó megfigyelésre,
- ✓ az igényes artikulációra,
- ✓ a rendszeres gyakorlásra.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a koncentrációs légzőgyakorlatokat,
- ✓ a beszédhang használatának természetes és kímélő módját,
- ✓ saját hangi adottságát, korlátait és feladatait.

Legyen képes

- ✓ légzésakadályok nélkül beszélni (zaj, látvány, légszomj),
- ✓ 60-70 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ időmértékes – legalább három Weöres Sándor-verset – ritmizálni hangos és néma szövegmondással egyaránt.

✓

- ✓ Tananyag

Légzőgyakorlatok

- ✓ Koncentrációs légzőgyakorlatok, játékok
- ✓ A pótlevegő technikája

Hanggyakorlatok

- ✓ Hangmagasság- és hangerőgyakorlatok
- ✓ Természetes és kitalált hangadási módok, játékok

Artikulációs gyakorlatok

- ✓ A magánhangzók időtartama
- ✓ A sziszegő és a susogó hangok hibái

Ritmusgyakorlatok ~ az időmértékes verselés

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok ~ a tagadás

Ötödik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a szóbeli közlemények és a beszéd technikai elemeinek összefüggését (hangszín, hangerő, tempó, szünet),
- ✓ a sziszegő és a susogó hangok korrekciós és karbantartó gyakorlatait.

Fejlessze a tanuló

- ✓ hangadási sokszínűségét,
- ✓ hallási figyelmét,
- ✓ beszédfigyelmét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a változatos, adottságaival összhangban lévő hanghasználatra hétköznapi és színpadi beszédhelyzetben egyaránt,
- ✓ a verbális és nonverbális közlemények együttes értelmezésére,

- ✓ pontos, igényes artikulációra.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a sziszegő és a susogó hangok helyes hangzását,
- ✓ saját ejtésével kapcsolatos teendőit,
- ✓ a nonverbális közlemények szerepét és eszközeit.

Legyen képes

- ✓ mozgás közben alkalmazni a rekeszlégzést,
- ✓ 70-80 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ a szükséges legkevesebb feszültséggel a hangerőt fokozni,
- ✓ ismert szöveggel, valamennyi jel figyelembevételével társait szinkronizálni,
- ✓ időmértékes verseket az értelmi hangsúlyok figyelembevételével, skandálás nélkül megszólaltatni (pl. a Lúdas Matyi részlete).

Tananyag

Légzőgyakorlatok ~ szöveges gyakorlatok

Hanggyakorlatok ~ feszültségmentes szöveges gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok ~ sziszegők, susogók

Ritmus- és tempógyakorlatok ~ ritmusjátékok, ritmuskánonok

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok ~ az összetett mondatok

Hatodik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ saját és mások beszédállapota értékelhetőségének szempontjait,
- ✓ a személyes (hétköznapi) és a nyilvános (színpadi) megszólalás követelményeit, különbségeit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ beszédbeli (tartalmi, formai) igényességét,
- ✓ saját és mások beszédének értékelésében az árnyaltságot,
- ✓ saját és mások beszédgondjaival kapcsolatos megértés és türelem képességét.

• Ösztönözze a tanulót

- ✓ a természetes, színes, adottságaikat megszólaltató beszédmódra,
- ✓ a tanultak alkalmazására minden hangos megnyilatkozásukban.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ saját adottságait, erényeit és hiányosságait és az ezzel kapcsolatos teendőket,
- ✓ a hétköznapi és a színpadi megszólalás követelményeinek megfelelő szabályozás lehetőségeit.

Legyen képes

- ✓ legalább 80-90 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ saját és mások beszédállapotát reálisan értékelni,
- ✓ a színpadi munkájában érthetően, érdekesen és természetesen, egyéni módon beszélni,
- ✓ a tanult gyakorlatokat alkalmazva szerepléseire beszédbemelegítéssel is fölkészülni (memoriterek felhasználásával).

Tananyag

Légzőgyakorlatok ~ a légzés hangjai

Hanggyakorlatok ~ szöveges gyakorlatok váltásokkal

Artikulációs gyakorlatok ~ utánzó játékok

Ritmus- és tempógyakorlatok

- ✓ Csoportos, többszólamú ritmusjátékok
- ✓ Tempóváltás

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok ~ variációk azonos szólamokon belül

Hetedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ irodalmi anyagok beszédtechnikai szempontból történő feldolgozásának szempontjait,
- ✓ a suttogott színpadi beszéd követelményeit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ figyelemmegosztó képességét,
- ✓ ritmus- és tempóérzékét mozgásos beszédgyakorlatokban.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ feladatai tartalmi és formai (beszédtechnikai) szempontú elemzésére egyaránt,
- ✓ képességeit, adottságait jól kihasználó megszólalásokra,
- ✓ beszédállapota gondozására.

Követelmények

Ismerje a tanuló

- ✓ a suttogás technikáját,
- ✓ a hangerő, hangszín – és ezek váltásainak – és a szünetnek közleményformáló szerepét.

Legyen képes a tanuló

- ✓ 90-100 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ a beszédgyakorlatok mondása közben a figyelmét legalább még egy tevékenységre fordítani (a haját befogni stb.),
- ✓ suttogva is érthetően beszélni.

Tananyag

Légzőgyakorlatok ~ figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok ~ fizikai állapotok, közérzetek a hangban

Artikulációs gyakorlatok ~ suttogott szövegmondás

Ritmus- és tempógyakorlatok ~ szavak, rövid szólamok ritmizálása
(pl.: közmondások)

Nyolcadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a váltás (hangerő, hangszín, tempó), a fokozás és csillapítás figyelemfelkeltő és -megtartó szerepét,
- ✓ a blattolást.

Fejlessze a tanuló

- ✓ egyre árnyaltabb kifejezőkedvét,
- ✓ beszédfigyelmét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ beszéde gondozására,
- ✓ színpadi és hétköznapi beszédhelyzeteiben az igényességre, az árnyalt, gazdag kifejezésre tartalmi és formai szempontból egyaránt.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a váltás lehetőségeit,
- ✓ a szórend jelentésformáló szerepét (Petit láttam. Láttam Petit.).

Legyen képes

- ✓ legalább 15 perces beszédbemelegítést önállóan, szövegesen (memoriterekkel) végezni,

- ✓ 100-110 szótagnyi szöveget egy szólamként elmondani,
- ✓ alkalmazni a hangerő, hangszín és tempó váltásait színpadi feladataiban és lehetőleg hétköznapi beszédhelyzeteiben is,
- ✓ önállóan, fegyelmezetten és kitartóan beszédgyakorlatokat végezni,
- ✓ ismeretlen szépirodalmi szöveget értően tolmácsolni.

Tananyag

Légzőgyakorlatok ~ váltásokkal

Hanggyakorlat ~ szöveges gyakorlatok erő- és magassági váltásokkal

Artikulációs gyakorlat ~ tempó- és hangerőváltásokkal

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat ~ szórend-variációk

Mozgásgyakorlatok

A tantárgy célja a tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színjáték-foglalkozásokon történő részvételre; az alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátítása és elméleti megismertetése; a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve a koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén; az esetleges sérülések, az ütközésektől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

A félórás időkeret döntően befolyásolja a tanítási óra szerkezeti felépítését, metodikai szerkezetét. A tanórán alkalmazott gyakorlatok fizikai, élettani és pszichés terheire a tanulókat kellőképpen fel kell készíteni a baleset- és sérülésveszély elkerülése érdekében.

Helytelenül felépített foglalkozáson nem jön létre az optimális koncentrációs állapot, érzékszervi és „motoros” (a mozgás idegrendszeri vezérlő mechanizmusai) fogékonyság.

A tanóra hagyományos értelemben vett bemelegítő szakaszát nem lehet didaktikusan elkülöníteni a fő tanítási anyagtól. A foglalkozásokat passzív, nyújtó jellegű gyakorlatsor után a fokozatosság elve alapján a kis intenzitású, alacsony fizikai igénybevétellel járó feladatoktól kell felépíteni úgy, hogy a kellő pszichés és fizikai állapot létrejöhessen.

A képességfejlesztés különböző területeit (a kondicionális, a koordinációs és az érzékeléssel összefüggő képességeket) a tanórai gyakorlatban nem lehet egymástól teljesen elkülöníteni, változó hangsúllyal, de mindig jelen vannak. Ezért a feladatok éves bontásában az egyes területek fejlesztésének időszakos hangsúlyai jelennek meg.

A hatékony foglalkozás érdekében az óra szervezeti kereteinek kialakítását, a figyelmi, motivációs állapot kialakítását, a rendelkezésre álló tér használatát, az

egymásra való odafigyelést, a csoportos együttműködést, hibajavítást, az értékelés, önértékelés lehetőségét az egyes gyakorlatokban, gyakorlatsorokban kell érvényesíteni.

A tréning jellegű foglalkozás előnye a komplexitásban, időbeli hatékonyságában, sajátos motiváló és összetartó erejében van. A tanítási folyamat előrehaladtával fordítsunk egyre nagyobb figyelmet a tudatosításra, hogy megalapozzuk az önálló munkát.

A mozgás tantárgy legfontosabb feladata a komplex pszichés, mentális és fizikai képességfejlesztés, amely alkalmassá teszi a tanulót a különböző színpadi feladatok elvégzésére.

A képzés feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a mozgásgyakorlatok tréning menetét,
- ✓ a bemelegítés menetének fiziológiai okait,
- ✓ a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségét, illetve rendszerét,
- ✓ a különböző gyakorlattípusok szerkesztésének menetét,
- ✓ a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait,
- ✓ a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

Fejlessze a tanuló

- ✓ mozgáskoordinációs készségét,
- ✓ koncentrációs készségét, és teherbíró képességét,
- ✓ fizikai képességeit, kondícióját, rugalmasságát,
- ✓ mozgásmemóriáját,
- ✓ mozgástechnikai ismereteit, rendszerező képességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a bemelegítés gyakorlatainak koncentrált és intenzív elvégzésére,
- ✓ a különböző próbahelyzetek, szituációk megfelelő próbaállapotban történő megoldására,
- ✓ önálló, a saját képességei által megkívánt tréning elvégzésére,
- ✓ egyes feladatok előkészítéseként helyes bemelegítés, gyakorlatsor megválasztására és elvégzésére,
- ✓ helyes tematikájú tréning felépítésére és megtartására.

Biztosítson lehetőséget

- ✓ a témakör módszertanának elemző megismerésére,
- ✓ különleges, speciális feladatok elvégzésére előkészítő módszerek megismerésére,
- ✓ különböző stílusú mozgástechnika tréningek megismerésére, az azokon

való részvételre,

- ✓ működő szintársulatok, színházi műhelyek tréningmódszereinek élő vagy videofelvételen történő megtekintésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- ✓ a bemelegítés menetének élettani hatásait,
- ✓ a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit,
- ✓ a különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módjait.

Legyen képes

- ✓ a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére,
- ✓ a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére.
- ✓

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

A tanuló ismerje

- ✓ a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, a tréningstílusokat,
- ✓ a mozgástechnikai tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

Legyen képes (az előbbieken kívül)

- ✓ egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére.

Első évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a bemelegítés alapgyakorlatait,
- ✓ a koordinációs és kondicionáló gyakorlatokat,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ kondícióját az intenzitás, az időtartam, és az ismétlésszám figyelembevételével,
- ✓ koordinációs képességét,
- ✓ állóképességét, ízületi mozgékonyágát,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a helyes testtartás kialakítására, csoportos térmozgások segítségével a tér hatékony kihasználására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a bemelegítés alapgyakorlatait,
- ✓ a koordinációs és kondicionáló gyakorlatokat,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatokat,
- ✓ a fő térirányokat.

Legyen képes

- ✓ tanári irányítással bemelegítés elvégzésére tükörmozgással,
- ✓ a tér megfelelő érzékelésére, hatékony kihasználására,
- ✓ a járás- és futásgyakorlatok, az ugrógyakorlatok, a koordinációs, a koncentrációs és az egyszerűbb ritmikai gyakorlatok pontos elvégzésére.

Tananyag

A bemelegítés alapgyakorlatai, passzív és aktív nyújtó-lazító módozatai: csípőlazító gyakorlatok terpeszülésben, aszimmetrikus ülésben, térdelésben, sarokülésben lábujjtámasszal, illetve lefeszített lábfejjel.

A törzs fő izomcsoportjainak meghatározása hason, háton fekvő helyzetben különböző feszítő-ernyesztő gyakorlatokkal, az első és hátsó ív tónusának tudatos vezérlése; törzshajlítások különböző térirányokban, vállöv nyújtása, karfeszítések elöl, hátul, vállforgatások támaszban.

Futás- és ugrógyakorlatok, játékok: érintő-, váltó-, párosfogó játékok, utánzó szökdelések („indián”, „nyuszi”, „sántaróka”, „béka” stb.).

A látásérzékelés kiterjesztése (periferikus látás) labdás bemelegítő játékokkal, labdagurítások, majd átadások csoportban egy vagy több labdával.

Térkitöltő gyakorlatok, a tér egyensúlyban tartása járás-, futásgyakorlatokkal, szabálytalan, társtól függő térmozgásokkal.

Térérzékelő, koordinációs gyakorlatok, játékok: „erdő” fogó, székfoglaló, csukott szemmel végzett tájékozódó gyakorlatok, hangkövetéses gyakorlatok.

Járási- és futásgyakorlatok (ügyelve az indítások, megállások, irányváltoztatások változatos végrehajtására).

Koncentrációs és ritmikai gyakorlatok zene használatával, járásban és futásban indítás-megállítási gyakorlatok, csendreflex, járás, futás a zene ütemére.

Második évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a bemelegítés alapgyakorlatainak páros kivitelű változatait,
- ✓ a játéktér és a nézőtér fogalmát, illetve a köztük fennálló irányviszonyok jellemzőit,
- ✓ a koncentrációs és csoportos ritmikai gyakorlatokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koordinációs képességét a hosszanti tengely körüli fordulatokkal,
- ✓ egyensúlyérzékét a természetestől eltérő testhelyzetekben végzett gyakorlatokkal,
- ✓ állóképességét a teljes foglalkozáson való intenzív, kitartó közreműködéssel,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét.

Ösztönözze a tanulót a társas együttműködésre, szabálykövetésre szabályjátékokban.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a bemelegítés alapgyakorlatainak páros kivitelű változatait,
- ✓ a mozgás területén használatos térirányokat,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatokat, a zenei ütem „mérő” és a tempó fogalmát.

Legyen képes

- ✓ tanári irányítással bemelegítő gyakorlatsor elvégzésére,
- ✓ a tér megfelelő érzékelésére, hatékony kihasználására,
- ✓ a társak mozgásától függően a járás- és futásgyakorlatok, az ugrógyakorlatok koordinált elvégzésére,
- ✓ kondicionáló jellegű ismétléses gyakorlatsorok kitartó végrehajtására,
- ✓ egyszerűbb koncentrációs és ritmikai gyakorlatok pontos elvégzésére.

Tananyag

A sor és oszlop kialakítása, távolságtartás járás, futás közben, nyitódás, záródás.

Térjátékok különböző térformák felvételére, formálására, kikerülései gyakorlatok.

Futásos gyakorlatok: különböző tempójú futástípusok ritmustartással, ritmusváltással és irányváltással.

Gyakorlatok tempótartással, gyorsítással, lassítással, lassított mozdulatokkal, gyors, dinamikus, impulzív mozdulatok, ellenpontosítás dinamikai eszközökkel.

Indítás-megállítási gyakorlatok, illetve reflexjátékok: indítás és megállás gyors és lassú tempóban, egyéni és páros helyzetekben.

Lassított mozgás: lassított mozgás különböző testhelyzetekben, a zene hangulatának, tempójának követése klasszikus vagy más, nem monoton ritmusú zene segítségével.

Forgások, fordulatok: forgások karlendítéssel, láblendítéssel, változatos gerinchelyzetekben, súlypont tudatos vezetésével.

Kar és láb összehangolt ritmikus mozgása, taps és lépés egyszerűbb kombinációi.

Harmadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a bemelegítés speciális formáit, azok páros és önálló kivitelű módzatait,
- ✓ talajtechnikai alapgyakorlatait,
- ✓ 4/4-es ritmusú egyéni és páros ritmikai gyakorlatokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ kombinatív és problémamegoldó képességét szabályjátékok felhasználásával,
- ✓ kondícióját és koordinációs képességét utánozó mozgások segítségével,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét egyéni és páros ritmusgyakorlatokkal.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ egyszerűbb feladatok önálló megoldására,
- ✓ önkontrollra, önfegyelmre, önmagával szembeni igényességre.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ talajfogás, legördülés technikáját, esés gyakorlatokat,
- ✓ a test, testrész mozgatásának lehetőségeit és korlátait,
- ✓ a testfogás módzatait, a társan végezhető támaszhelyzetek és a terhelhetőség egyes lehetőségeit.

Legyen képes

- ✓ tanári irányítással bemelegítés elvégzésére,
- ✓ a járás- és futás gyakorlatok, az ugró gyakorlatok, a koordinációs, kondicionáló, koncentrációs és ritmikai gyakorlatok pontos elvégzésére,
- ✓ felelősségteljes fegyelmezett munkavégzésre páros gyakorlatok esetén is.

Tananyag

A tér kitöltése a tér belső egyensúlyának megteremtése véletlenszerűen változó hatások alapján.

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok: egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben; vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással.

Bizalomgyakorlatok csoportokban; döntés-billenés helyzetekben történő gyakorlatok, bizalomjátékok, testdöntések párban a testtónus tudatos vezérlésével.

Kar- és/vagy lábcsúsztatások, gördülések hosszanti tengely körül, gördülések szélességi tengely körül, aszimmetrikus gurulások előre, hátra.

A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok: a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása.

Kézen átfordulás oldalra különböző kiinduló- és véghelyzetekből.

Izolációs gyakorlatok, feszítés, ernyesztés különböző izomcsoportokban elkülönítve egy-egy ízületi részt. Testszobrászat, egyéni és csoportos állókép készítése.

4/4-es ritmus megjelenítése gimnasztikus elemekkel.

Hangkeltés lépéssel, tapssal, csapással, a mozdulat ritmizálása.

Negyedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval:

- ✓ a bemelegítés gyakorlatainak egész testre kiterjedő formáit, a „stretching” jellegű nyújtás-lazítás technikáját,
- ✓ a középmagas testhelyzetből való esés- és gurulástechnikákat,
- ✓ a 3/4-es és 6/8-os ritmikai gyakorlatokat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koordinációs képességét kondícióját, ízületi mozgékonyágát,
- ✓ koordinációs képességét időkorlátok és a szinkronmozgások bevezetésével,
- ✓ periférikus látását, megosztott figyelmi képességét térkitöltő feladatok segítségével,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét.

Ösztönözze a tanulót egyes technikai elemek és variációk önálló felfedezésére, megtalálására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a „stretching” jellegű nyújtás technikájának sajátosságait,
- ✓ az eséstechnikák biztonságos, veszély nélküli kivitelezését, az azokhoz való segítségnyújtás módját,
- ✓ a csoportos ritmuskialakítás módszereit és azok koncentrációs és ritmikai hátterét.

Legyen képes

- ✓ tanári felügyelettel önállóan bemelegítő alaptréning összeállítására és elvégzésére,
- ✓ a tanult elemekből egyszerűbb gyakorlatsorok, kombinációk létrehozására,
- ✓ a tér megfelelő érzékelésére, a zárt és nyitott térhelyzetekben való biztonságos feladatvégzésre,
- ✓ a járás- és futásgyakorlatok, az ugrógyakorlatok, a koordinációs, kondicionáló, koncentrációs és ritmikai gyakorlatok pontos elvégzésére.

Tananyag

Tér kitöltése belső téregyensúly megteremtésével álló helyzetben és változó intenzitású mozgás közben; érintés-, hang- és csendreflex gyakorlatok.

Ugrás-, esés- és talajgyakorlatok: talajról való elemelkedés, talajfogás páros gyakorlatokban, társ gördítése talajon.

3/4-es, 6/8-os ritmus megjelenítése gimnasztikus elemekkel és talajtechnikai alapgyakorlatokkal: lépés, taps, csapás, mozdulat ritmizálása kiscsoportos szólambontással.

Fekvő emelések háton és térdelő támaszban, háton emelések.

Gurulások páros láb kicsúsztatásával, lefeszített lábfejjel, láblendítések lábujjtámaszba érkezéssel, karlendítések, összehangolt kar- és láblendítések, különböző fekvő helyzetekből lendítéses fordulatok magasabb súlyponti helyzetekbe.

Láblendítések ülésben támasszal, aszimmetrikus támasszal, láblendítések talajtámaszból változatos lábtartással, lendítőlábak talajra érkezése lefeszített lábakkal, lábujjtámaszba érkezéssel, ülőforgás, ülőforgás láblendítéssel térdelésbe, féltérdelésbe.

Ötödik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a bemelegítő gyakorlatsorok tervezési szempontrendszerét,
- ✓ a bemelegítő gyakorlatsorok önálló alkalmazását,
- ✓ az állatutánzó mozgástechnikákat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koordinációs képességét,
- ✓ izületi mozgékonyágát, izületi mozgáshatárok kiterjesztését,
- ✓ állóképességét,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét.

Ösztönözze a tanulót a helyes testtartás kialakítására, a test tudatos kontrollálására, önálló értékítéletre.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a bemelegítés menetének élettani hatásait,
- ✓ bemelegítő gyakorlatsorok összeállításának szempontjait,
- ✓ a koordinációs és kondicionáló gyakorlatokat,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatokat.

Legyen képes

- ✓ tanári segítséggel bemelegítés megtervezésére,
- ✓ önálló bemelegítő gyakorlatsorok elvégzésére,
- ✓ a koordinációs és kondicionáló gyakorlatok hatékony elvégzésére,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatok kitartó és pontos végrehajtására,
- ✓ a tér megfelelő érzékelésére, hatékony kihasználására, összetett térirányok megtartására koncentrált gyakorlatkivitel megtartásával.

Tananyag

Szabályos térformák kialakítása, mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút tériránytartás.

Haladó lépéskoreográfiák 1/4, 1/2, 3/4 fordulatok változatos használatával, két-, három-, négyfős lépéskombinációk szinkronban való végrehajtása, önálló betanulása.

Társ segítségével forgás, gurulás, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel, talajra vezetés és talajról emelkedés, valamint ezek lendületi kivitelezése.

Izolált ernyesztések a talajhoz legközelebbi izülettől felépítve; eséstechnika fal segítségével, társsal, egyénileg.

Gurulás kar tompításával előre, hátra emelt helyzetből; páros lábesúsztatások súlyponti helyzet változtatásával előre, hátra, oldalra; talajra vezetések a kar vezetésével térdelőülésből, térdelésből, féltérdelésből, hajlított állásból, állásból, felugrásból, mélybeugrásból; gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel.

Páros gyakorlatként a ritmus szólamokra bontása, csoportos ritmusszekció kialakítása, 5/4-es, 7/8-os, 9/8-os aszimmetrikus ritmusok kialakítása.

Hatodik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit,
- ✓ a nonverbális gyakorlatvezetés módszerét,
- ✓ a testtudatot, testérzetet fejlesztő módszereket.

Fejlessze a tanuló

- ✓ nonverbális kommunikációs készségét,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét egyéni ritmikai gyakorlatok segítségével,
- ✓ testtudatát, testérzetét páros szinkrongyakorlatok segítségével.
- Ösztönözze a tanulót felelősségteljes önálló gyakorlatvégzésre.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit,
- ✓ a követéses gyakorlatvezetés módszereit,
- ✓ a társas elemekben rejlő kombinációs lehetőségeket,

Legyen képes

- ✓ önálló gyakorlatvezetésre, a már ismert bemelegítő gyakorlatsorok alkalmazásával,
- ✓ önálló gyakorlattervezésre a kötelező és szabadon választható gyakorlatelemek felhasználásával és azok megfelelő módon való kombinálásával.

Tananyag

Előkészítő akrobatikus gyakorlatok: gurulás előre, hátra, támasz- és billenés gyakorlatok, kézen átfordulás oldalra.

Párban fellépések csípőre, combra; felugrások szemből, oldalról csípőre, combra és törzsre.

Csoportos emelések vállmagasságig és érintő magasságig.

Összefüggő gyakorlatsorok készítése két-, három-, négyfős csoportokban talajtechnikai elemek, lépéskombinációk, forgások, fordulatok változatos felhasználásával, azok önálló betanulása és szinkronban való végrehajtása.

7/8-os aszimmetrikus ritmusok lépéskombinációk, járások, futások, talajtechnikai elemek felhasználásával ritmusgyakorlatok, zenekísérettel, illetve anélkül.

Megadott sorrendben teljes testre fölépített testérzet gyakorlatok, testrészeltolások, elkülönített testrészirányítások; testhullám, karhullám és felugrások szemből mellkashoz.

Hetedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a különböző gyakorlattípusok egymásra épülésének kölcsönhatásait,
- ✓ a láb karakteres vezetésének módozatait, a kar plasztikus mozgásának lehetőségeit, testrészvezetéses futásokat,
- ✓ a koordinációs és kondicionáló gyakorlatokat,
- ✓ a ritmika fogalmát, a nem szabályos ritmikai eszközöket.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koordinációs képességét, koncentrációs és ritmikai képességét karakterizált, jellegében markáns eltéréseket mutató mozgássorokkal,
- ✓ egyensúlyérzékét kontakt előkészítő elemek segítségével.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a különböző ritmikai és dinamikai szempontok érvényesítésére különböző típusú lépés- és járásgyakorlatok esetén,
- ✓ önálló feladatmegoldásra és csoportos együttműködésre,
- ✓ a társ vagy partner munkájának tiszteletére, önmérsékletre, őszinte együttműködésre.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módozatait,
- ✓ karakterformák kialakításának lehetőségeit,
- ✓ a láb karakteres vezetésének technikáját, a kar plasztikus mozgásának lehetőségét,
- ✓ testrészvezetéses futásokat, azok belső vezérlő mechanizmusait,
- ✓ a ritmika fogalmát, a nem szabályos ritmikai eszközöket.

Legyen képes

- ✓ a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére,
- ✓ a mozgás dinamikai jegyeinek megváltoztatására és irányítására,

- ✓ egyéni és csoportos alkotó együttműködésre.

Tananyag

Lábmozgás karakterizálása, mozgássor felépítése, karmozgás karakterizálása, mozgássor felépítése, vonulástervezés.

Gurulás kar tompításával előre, hátra emelt helyzetből.

Talajra vezetések hosszanti tengely körüli forgásból, forgó ugrásokból.

Szökkenések első és hátsó fekvőtámaszból csípőlendítéssel, illetve ezekből talajra vezetések térdelésbe, fekvésbe.

Különböző eséstechnikák ülésből talajon, székről, állásból.

Mozgásimprovizációk, talajkombinációk és ritmikai elemek felhasználásával.

Kommunikáció ritmikával, kérdés-felelet játék párban, ritmusimprovizációk, ritmusképletek felépítése és feloldása.

Nyolcadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a folyamatos testrészevezetési és a tört vagy szaggatott testrészevezetési tréningtechnikákat,
- ✓ a lendület nélküli és lendülettel végzett emelésttechnikákat.

Fejlessze a tanuló

- ✓ koordinációs képességét és kondícióját izolációs gyakorlatokkal, teljes testre kiterjedő gyakorlatsorokkal,
- ✓ a tanuló koordinációs képességét egyensúlyérzékét és térirányérzetét, kondícióját a megszakítás nélküli zenére végzett koreográfia segítségével,
- ✓ koncentrációs és ritmikai képességét improvizációs feladatokkal.

Ösztönözze a tanulókat

- ✓ csoportos gyakorlatsor szaktanár irányítása nélküli bemutatására,
- ✓ egyéni képességük, esetleges kiugró teljesítményük vállalására, megmutatására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a bemelegítés menetének élettani hatásait,

- ✓ a folyamatos testrészvezetéses és a tört vagy szaggatott testrészvezetéses tréningirányzatokat, azok technikai hátterét,
- ✓ a koncentrációs és ritmikai gyakorlatokat.

Legyen képes

- ✓ egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, koncentrált végrehajtására, illetve körültekintő levezetésére,
- ✓ a megfelelő próbaállapot elérésére.

Tananyag

A gerinc hullámmozgása hason fekvésben, állásban, álló helyzetben és haladó lépés közben.

Ugrás-, esés- és talajgyakorlatok: egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről, esés fordulásból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel.

Csoportos ritmuskoreográfiák az ismert járások, futások, talajtechnikai elemek, lépéskombinációk és térmozgások felhasználásával, zenekíséret nélkül.

Emelés- és támaszgyakorlatok: mérleg- és vállállás tartások, ún. fekvő emelés helyzetekben, azok változatos kombinációi.

Karakterformák felépítése lépés-, járás- és futásgyakorlatok segítségével, önálló gyakorlatsorok létrehozása.

Ritmizált vonulásimprovizációk térben elhelyezve.

Vers- és prózamondás

A képzés feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, amelyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak,
- ✓ azokat az eljárásmodokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, amelyek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez,
- ✓ a művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, amelyek tudatos működtetésével a hallgató a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet,

- ✓ a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét,
- ✓ a szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait,
- ✓ a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit,
- ✓ a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit,
- ✓ a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit.

Ösztönözze a tanulót arra, hogy

- ✓ műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak,
- ✓ faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük,
- ✓ próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken,
- ✓ vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatokon,
- ✓ járjanak előadóművészi estekre, oratórikus előadásokra, és keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt hallgassanak és videofelvételt nézzenek.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- ✓ azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, amelyek segítségével képesek megfejteni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket,
- ✓ a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében),
- ✓ azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, amelyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében,
- ✓ a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjon ilyet készíteni és elmondani.

Legyen képes

- ✓ a légző-, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatok alkalmazására,
- ✓ a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeinek felhasználásával arra, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjaként adja át a hallgatóknak, a közönségnek,
- ✓ a szöveg elemzésére és annak megfogalmazására, miért fontos neki a választott alkotás, és mit kíván azzal üzeni a befogadónak,
- ✓ önállóan és verskompozícióban is kb. húsz szabadon választott mű előadására (vers és próza – népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva),
- ✓ saját és társai teljesítményének elemzésére, körültekintő értelmezésére.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje (az előbbieken kívül)

- ✓ a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyen képes azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatában,
- ✓ a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartásjáték összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait,
- ✓ a szertartásszínház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

Legyen képes (az előbbieken kívül)

- ✓ szóban és írásban annak megfogalmazására, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a költőt, író, s mi az, ami a közvetítő-előadót inspirálja a mű tolmácsolására,
- ✓ újabb művek megszólaltatására,
- ✓ szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjáték megalkotására, továbbá partner segítségével annak pódiumi térbe helyezésére (az oratórikus rendezés kívánalmai szerint).

A vers- és prózamondás tantárgy tananyaga az egyes évfolyamokon a drámajáték/színjáték tantárgyhoz kapcsolódik.

Első évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ az előadásra szánt szövegek kiválasztásának szempontjait,
- ✓ a versek, szövegek megfejtésének, megértésének módját,
- ✓ a zeneiséget biztosító verselemeket,
- ✓ a hangmodulációs lehetőségeket,
- ✓ a vers- és mesemondás örömét,
- ✓ a szövegtanulás technikáját.

Fejlessze a tanuló

- ✓ fantáziáját, beleélő képességét,
- ✓ együttműködését, mások iránti figyelmét,
- ✓ közlő szándékát.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ versek, mesék olvasására, megtanulására,
- ✓ beszédkészségének természetes és változatos használatára, annak gondozására, fejlesztésére,
- ✓ vers- és mesemondó feladatok vállalására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a közlésekben a beszéd szerepét,
- ✓ az előadótól elvárható beszédmódot.

Legyen képes

- ✓ társaival csoportosan vers és mese mondására,
- ✓ közönség előtti versmondásra,
- ✓ pontos és tartós memorizálásra,
- ✓ a művek lényegének összefoglalására, saját szavaival történő megfogalmazására,
- ✓ a beszédgyakorlat keretében tanultak alkalmazására,
- ✓ a már ismert szövegekből álló lista készítésére, amelyet a tanév során öt verssel és egy verses mesével kibővít.

Tananyag

Elbeszélő költemények, verses mesék, felelgetős (párbeszédés) versek megszólaltatása csoportosan és egyénileg.

Második évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a népmese gyűjteményeket, gyűjtőket és földolgozókat,
- ✓ a népmese, irodalmi mese, prózai és verses mese fogalmát,
- ✓ a műmesék jeles magyar szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ beszéd- és kifejezőkészségét (verbális és nonverbális),
- ✓ felelősségérzetét a véleményformálásban,
- ✓ igazságérzetét, humorérzékét,
- ✓ érzékenységét mások sorsa iránt.

Tegye képessé a tanulót

- ✓ a beszéd sokszínű eszközeinek használatára előadása során,
- ✓ a mimika és a gesztusok természetes és szükséges igénybevételére,
- ✓ meselánc mondására.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ a kiválasztott szövegben megismert eseményekről, szereplőkről kialakított véleményének megfogalmazására,
- ✓ versek, mesék olvasására és könyv nélküli elmondására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ azokat a módszereket, amelyek segítségével megfejtheti a mesék üzenetét,
- ✓ ismerje fel az ismétlődő mesefordulatokat.

Legyen képes

- ✓ helyes hangsúlyozással mesemondásra,
- ✓ a szöveg váltásokkal, szünetekkel tagolására,
- ✓ társai előadásának elemzésére, értelmezésére,
- ✓ a szöveglista magyar népmesével történő bővítésére.

Tananyag

Magyar népmesék (eredeti és átírt)

Jeles magyar szerzők meséinek feldolgozása

Népi mesemondók és színművészek mesélésének, mesejátékoknak

meghallgatása, megnézése és elemzése, megbeszélése

Egy választott mese megtanulása és előadása

Harmadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ más kultúrák, sorsok, szokások megismerésének lehetőségeit meséken keresztül,
- ✓ az egzotikus mesék világát.

Fejlessze a tanuló

- ✓ be- és elfogadókészségét ismeretlen és szokatlan dolgok, jelenségek, viselkedésmódok iránt,
- ✓ fantáziáját (gondolkodásban, érzelmileg és beszédben egyaránt),
- ✓ empátiáját.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ ismereteinek bővítésére a mesékben megismert kultúrákkal kapcsolatban,
- ✓ a választott szövegek aprólékos elemzésére, és ennek segítségével a teljes megértésre a sikeres tolmácsolás érdekében,
- ✓ beszédének fejlesztésére, gyakorlásra, kifejezőeszközeinek gazdagítására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ az előadás beszédbeli eszközeit (hang, tempó, ritmus, tagolás, nonverbális eszközök),
- ✓ az előadó felelősségét a produkció sikerében,
- ✓ a kontaktus lehetőségét a hallgatósággal.

Legyen képes

- ✓ egzotikus mesék megértésére és megszólaltatására,

- ✓ a beszéd magas szintű kifejezőeszközeinek használatára,
- ✓ a szöveglista egzotikus mesével történő bővítésére,
- ✓ közönség előtti mesemondásra.

Tananyag

Távoli népek mesekincse (pl.: Ezeregyéjszaka, Pancsatantra, indián, afrikai mesék)

A tanulók által kiválasztott mese feldolgozása és előadása

Negyedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ lírai és epikai művek elemzésének menetét,
- ✓ a mű és az előadó közötti gondolati és érzelmi kapcsolat megteremtésének útjait.

Fejlessze a tanuló

- ✓ gondolkodását,
- ✓ érzelmei kifejezésének bátorságát,
- ✓ gondolatai, érzelmei, véleménye őszinte, hiteles kifejezésének eszköztárát.

• Ösztönözze a tanulót

- ✓ mások kifejező eszközeinek megfigyelésére, a követendő példák befogadására,
- ✓ az érzelemdús kifejezés érdekében eszköztárának gazdag használatára,
- ✓ beszéde folyamatos gondozására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a lírai és az epikai művek előadásmódja közötti különbségeket,
- ✓ a felsorolás, közbevetés és az írásjelek megszólaltatásának módját.

Legyen képes

- ✓ az alkatához, személyiségéhez leginkább illő mű és önkifejezési forma megtalálására,
- ✓ az előbeszéd legfontosabb törvényeinek követésére,
- ✓ a durva hangsúlyhibák felismerésére és javítására saját és társuk beszédében,
- ✓ a szöveglista nyolc új verssel történő bővítésére.

Tananyag

Lírai művek elemzése és megszólaltatása a magyar és világirodalomból (dal, elégia, óda, szatíra, tanító költemény)

Elbeszélő művek a magyar és a világirodalomból (verses vagy prózai mesék, mondák, legendák, balladák)

Leíró költemények (táj- és tárgyrajz, életkép, jellemkép)

Legalább három választott mű előadói szintű tolmácsolása (tanulónként)

Ötödik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulót

- ✓ a hazai kispróza-irodalom jelentős alkotóival és legalább egy-egy művével.

Fejlessze a tanuló

- ✓ szövegelemző képességét,
- ✓ a mondatívek törésmentes megszólaltatásának képességét,
- ✓ humorérzékét,
- ✓ blattolási és hangos olvasási képességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ az írók munkásságának széles körű megismerésére, szabadidejében az olvasásra,
- ✓ irodalmi élményeinek, felfedezéseinek megosztására, azok szóbeli megfogalmazására,
- ✓ mondanivalója tolmácsolására alkalmas írások megtalálására és bemutatására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a hazai kispróza irodalom nagyjait (Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Sarkadi Imre, Örkény István, Lázár Ervin) és azok néhány írását,
- ✓ a felelősségét humoros művek megszólaltatásakor,
- ✓ a nyelvi humort,
- ✓ önmagával kapcsolatban a szövegválasztás szempontjait (téma és terjedelem).

Legyen képes

- ✓ egy műnek közönség előtti érthető és érdeklődést keltő, emlékezetből való tolmácsolására,
- ✓ a lámpaláz kezelésére,
- ✓ nyelvünk eső dallamvonalának alkalmazására,
- ✓ a témához és a helyzethez alkalmazkodó, színes modulációjú beszédre, olvasásra,

- ✓ előadásában a szöveg gondolati, érzelmi tartalmának tolmácsolására,
- ✓ a szöveglista bővítésére egy magyar kisprózai művel.

Tananyag

A tanulók életkorának és érdeklődésének megfelelő kisprózai művek (Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Sarkadi Imre, Örkény István, Lázár Ervin) megszólaltatása

Hatodik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a költői-írói szándék személyessé formálásának útját, módját,
- ✓ a metaforikus, szimbolikus ábrázolási és kifejezési módokat,
- ✓ a versműsorok szerkesztésének és rendezésének alapszabályait,
- ✓ jelentős versmondó-művészeinket és produkcióikat,
- ✓ a versek megzenésítésének hazai példáit és szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ eszköztárát, amely a szöveg gondolati és érzelmi tartalmának kifejezéséhez szükséges,
- ✓ a beszéd zenei elemei iránti érzékenységet és azok használata iránti igényét (ritmus, dallam),
- ✓ önismeretét, kritikai és önkritikai képességét,
- ✓ szókincsét szóban és írásban.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ őszinte önvizsgálatra és kritikára,
- ✓ szókincsének gyarapítására,
- ✓ verstani ismeretei bővítésére,
- ✓ árnyalt kifejezésre tartalmi és formai szempontból egyaránt,
- ✓ beszédének folyamatos gondozására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a versműsorok szerkesztésének és rendezésének alapszabályait,
- ✓ neves prózai és zenés versmondóink produkcióit,
- ✓ kommunikációs készségének erényeit és hiányosságait,
- ✓ az előadói stílusok jegyeit, meghatározóit,
- ✓ az előadói magatartás elvárásait,
- ✓ saját beszédállapotával kapcsolatos feladatait, gyakorlatokat.

Legyen képes

- ✓ versműsorokban, szavalóversenyeken, ünnepi rendezvényeken való szereplésre,
- ✓ kulturális rendezvényeken szervezői-rendezői feladat vállalására,
- ✓ legalább tíz – különböző stílusú – vers elmondására bármikor,
- ✓ saját kommunikációs képességének megfelelő értékelésére,
- ✓ társai munkájának megfontolt kritikával történő segítésére,
- ✓ a szöveglista bővítésére legalább öt, ünnephez (nemzeti, családi, egyházi) kapcsolódó verssel.
- ✓ Tananyag

Az előadói stílusok jegyei, az előadói magatartás

Neves előadóművészeink

Versműsorok szerkesztésének alapszabályai

Szerkesztett műsor készítése a magyar és világirodalom egyes szám első személyében írt, a tanulók életkorának és beszédképességének (hanggi adottságának, személyiségük érettségének) megfelelő verseiből

Hetedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ az előbeszéd, a felolvasás, előadói beszéd, színpadi beszéd különbségeit és követelményeit,
- ✓ az előadói beszéd eszközeit, fogásait,
- ✓ az alkalmi és szertartásos beszédek típusait és azok szerkesztési szabályait,
- ✓ a drámai monológ, monodráma, irodalmi levél fogalmát, szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ szövegszerkesztési képességét (fölkészülés, elrendezés, előadás),
- ✓ kritikai és önkritikai képességét,
- ✓ olvasási (blattolási) képességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ szóközi (előadói) beszédek megismerésére, tanulmányozására, létrehozására és elmondására,
- ✓ prózai és verses drámai szövegrészletek (monológok), irodalmi levelek előadására,
- ✓ a blattolás gyakorlására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a szóközi (előadói) beszéd szerkezetét, nyelvi kifejezési módját, alaptípusait (alkalmi, politikai, szertartás),

- ✓ a hatás elérése érdekében alkalmazható beszédtechnikai fordulatokat,
- ✓ történelmünk jeles szónokait (pl.: Kossuth Lajos, Deák Ferenc).
- ✓ a szövegválasztás szempontjait,
- ✓ az irodalom jeles levelezőit (pl.: Petőfi Sándor, Arany János, Goethe, Heine).
- ✓ Legyen képes
- ✓ egy előadói beszéd elmondására,
- ✓ szónoki művek megszólaltatására,
- ✓ drámai szövegrészletek bemutatására,
- ✓ a szöveglista bővítésére legalább három verses vagy prózai monológgal, irodalmi levéllel.

Tananyag

A szónoki (előadói) beszéd sajátosságai, előadói beszéd készítése és megszólaltatása, híres beszédek (pl.: Kossuth Lajos, Deák Ferenc) elemzése, ismert szónoki művek megszólaltatása

Drámarészletek, monodrámák, verses és prózai irodalmi levelek (pl.: Petőfi Sándor, Arany János, Goethe, Heine) megszólaltatása

Nyolcadik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a szakrális és profán szertartások funkcióját, összetevőit, dramaturgiáját,
- ✓ a rítusszínházi műhelyeket, előadásait,
- ✓ a szöveg, a zene és a mozgás kapcsolódásának lehetőségeit.

Fejlessze a tanuló

- ✓ kezdeményező kedvét és önállóságát a műsorok megalkotásában,
- ✓ alkotókedvét,
- ✓ az önművelés és önképzés iránti igényét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ önálló szertartásjáték készítésére és az abban való részvételre,
- ✓ a szertartásszínház hivatásos és alternatív produkcióinak széles körű megismerésére,
- ✓ kommunikációs készségeinek gondozására és fejlesztésére.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ a szertartásszínház dramaturgiáját, szabályait,
- ✓ annak hazai és nemzetközi képviselőit, műhelyeit (Somogyi István,

Grotowski).

Legyen képes

- ✓ dramaturgiai és rendezői ismereteinek alkalmazására,
- ✓ szertartásjáték létrehozására vagy abban alkotó közreműködésre,
- ✓ véleményének szóbeli vagy írásbeli megfogalmazására,
- ✓ beszédének, kifejezőképességének önálló gondozására,
- ✓ a szöveglista legalább öt újabb verssel történő bővítésére.

Tananyag

Beavatási szertartások, egyházi szertartások, magyar betlehemes játékok

A szertartásjátékok dramaturgiája

A szertartásszínház hazai és nemzetközi képviselői (pl.: Somogyi István, Grotowski)

Szertartásjáték készítése

Kilencedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a felolvasószínház szabályait, dramaturgiáját,
- ✓ a pódiumi játék tartalmi követelményeit, szabályait.

Fejlessze a tanuló

- ✓ önállóságát,
- ✓ együttműködő képességét,
- ✓ kifejezőkedvét és eszköztárát,
- ✓ színpadi fegyelmét,
- ✓ előadóképességét.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ művek válogatására, műsorok szerkesztésére,
- ✓ hivatásos versmondók, előadóművészek munkásságának megismerésére,
- ✓ mondanivalójának egyre árnyaltabb megfogalmazására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ az önálló műsor megtervezésével, előkészítésével, szervezésével és rendezésével kapcsolatos teendőket, a munkafolyamatokat,
- ✓ a pódiumi játékok fajtáit (ünnepi, előadói, szerzői, megemlékezés, szertartás),
- ✓ saját lehetőségeit és korlátait.
- Legyen képes
- ✓ saját műsor összeállítására és annak megrendezésére,

- ✓ a társművészetek kínálta lehetőségek (zene, mozgás, fény) fölhasználására,
- ✓ önálló műsorának a próbákig való eljuttatására,
- ✓ feladat- és szerepvállalásra társai műsorában,
- ✓ a durva hibák fölismerésére és javítására saját és társai beszédében,
- ✓ a szöveglista legalább öt újabb szöveggel (bármely műfajban) történő bővítésére.

Tananyag

Az önálló műsor – szerkesztett összeállítás szerkesztési elvei, szabályai
Szerkesztett egyéni vagy csoportos műsor előkészítése tanári irányítással
A kritika készítésének szempontjai

Tizedik évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- ✓ a próbafolyamat menetét, eseményeit,
- ✓ az önképzés, önművelés lehetőségeit és fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- ✓ véleményformáló és kritikai készségét,
- ✓ színpadi biztonságát és önbizalmát.

Ösztönözze a tanulót

- ✓ mondanivalója árnyalt, pontos, gazdag kifejezésére,
- ✓ megszerzett pódiumi ismereteinek alkalmazására, bővítésére,
- ✓ versmondásra, szerepvállalásra,
- ✓ olvasásra és újabb művek megtanulására.

Követelmények

A tanuló ismerje

- ✓ nyelvünk törvényeit, melyeket az élőbeszéd során követnie kell,
- ✓ az előadásban a társművészetek szerepét,
- ✓ saját erényeit és hiányosságait.

Legyen képes

- ✓ egyéniségének, alkatának, életkorának, képességeinek és mondanivalójának kifejezésére alkalmas pódiumműsor létrehozására és bemutatására,
- ✓ saját és társai munkájának önálló értékelésére, és bírálatának érthető megfogalmazására,
- ✓ önképzésre, kommunikációs készsége fejlesztésére.

Tananyag

Az előző évfolyamon – tanári irányítással – előkészített egyéni vagy csoportos pódiumi műsor kidolgozása és bemutatása

Egymás munkájáról kritika készítése szóban és írásban

Művészeti záróvizsgára készülő tanulóknak önálló munka: versek, monológok, prózarészletek felhasználásával szerkesztetlen összeállítás készítése és előadásának begyakorlása, vagy szabadon választott anyagok felhasználásával szerkesztett összeállítás készítése és begyakorlása

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei

A követelményeket „Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag” című rész tartalmazza minden egyes tantárgyra vonatkozóan.

A beszámoltatás formái

1. Évközi beszámoltatás

- ✓ Gyakorlati feladat végrehajtása önállóan vagy tanári irányítással
- ✓ Szóbeli felelet
- ✓ Írásbeli felelet

2. Év végi beszámoltatás (vizsga)

- ✓ Nyilvános bemutató
 - színpadi produkció (előadás és/vagy jelenet, jelenetek)vagy
 - csoportos gyakorlatsorvagy
 - bemutató óra (tanári irányítással végrehajtott feladatok)
- ✓ Gyakorlati feladat végrehajtása (önálló munka; pl.: gyűjtőmunkák, gyakorlatsor összeállítása, levezetése stb.)
- ✓ Szóbeli vizsga (pl.: előadás-elemzés)
- ✓ Írásbeli vizsga (pl.: teszt, esszé)

3. Művészeti alapvizsga és művészeti záróvizsga

A beszámoltatási formák alkalmazásának szabályai

a) Az év végi beszámoltatás (vizsga)

- ✓ az előképző évfolyamain nem kötelező,
- ✓ az 1–10. alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanult valamennyi tantárgyból kötelező:
 - gyakorlati tantárgyakból a nyilvános bemutató kötelező,

- 9. és 10. évfolyamon a főtárgy követelményei alapján kötelező előadás bemutatása,
- a szaktanárok választása alapján lehetőség van a kombinált beszámoltatásra: több tantárgyból összevontan számolnak be a tanulók a tanév anyagából (pl. a színpadi előadást úgy kell összeállítani, hogy abból mérhető legyen a színjáték, a mozgásgyakorlatok, illetve a beszédgyakorlatok tantárgy adott évre előírt követelményeinek teljesítése is).

b) Év közben a beszámoltatás rendszeres (legalább három alkalom).

c) Művészeti alapvizsga az utolsó alapfokú évfolyamra előírt követelmények teljesítését követően tehető.

d) Művészeti záróvizsga az utolsó továbbképző évfolyamra előírt követelmények teljesítését követően tehető.

A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. Az alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az intézmény oly módon állítja össze, hogy azokból mérhető és elbírálni lehet a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, a tanulóknak – a szaktanár által a megadott kötelező elemek felhasználásával összeállított – begyakorolt gyakorlatsort kell önállóan, csoportos formában bemutatniuk.

A művészeti alapvizsga tantárgyai

- ✓ drámajáték
- ✓ beszédgyakorlatok
- ✓ mozgásgyakorlatok

A művészeti záróvizsga tantárgyai

- ✓ színjáték
- ✓ egy választott tantárgy az alábbiak közül:
 - beszédgyakorlatok
 - mozgásgyakorlatok
 - vers- és prózamondás

A fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak a tanuló csak azt választhatja, amelyet legalább százharmincnyolc órában tanult, valamint a választott tantárgyból az évfolyamokra előírt követelményeknek eleget tett.

3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik bábjáték tanszakon vers- és prózamondás tantárgyból megszerzett záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor a tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

4. Az alapvizsga és záróvizsga minősítése

Az intézmény a vizsgatantárgyaknál meghatározott értékelési szempontsor alapján minősíti a tanuló teljesítményét.

A tanuló teljesítményét az alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Az intézmény a színjáték tanszakon beszédgyakorlatok, valamint mozgásgyakorlatok tantárgyból köztes vizsga lehetőségét biztosítja.

A köztes vizsga eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzata a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A drámajáték tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Drámajáték

• improvizáció	2–3 perc
• színpadi produkció	
jelenet	3–5 perc
vagy	
előadás	20–25 perc

2. A vizsga témakörei

A drámajáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli *kétfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- ✓ megadott zárómondattal;
- ✓ megadott nyitómondattal;
- ✓ világos helyzet egyértelműen meghatározott figurákkal, némajátékkal;
- ✓ világos helyzet, egyértelmű figurák megjelenítése szöveg helyettesítő eszközökkel (pl.: számokkal);

- ✓ megadott figurákkal és cselekvéssel;
- ✓ megadott figurára és helyszínre;
- ✓ megadott végkimenetellel;
- ✓ megadott nyitóakcióval.

A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges gyakorlatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *próza*i színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.

A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

3. A vizsga értékelése

A drámajáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:

- ✓ a szituáció megértése;
- ✓ a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- ✓ hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- ✓ feszültségteremtés;
- ✓ hangulatteremtés;
- ✓ fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;
- ✓ figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);
- ✓ együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság.

Színpadi produkció:

- ✓ hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- ✓ figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);
- ✓ együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- ✓ feszültségteremtés;

- ✓ atmoszférateremtés.

A színháték tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színháték

• improvizáció		3–5 perc
• színhadi produkció		
	jelenet	5–7 perc
	vagy	
	előadás	35–40 perc

2. A vizsga témakörei

A színháték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli *egyéni és háromfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- ✓ szöveg nélküli improvizáció;
- ✓ improvizáció megadott cselekményváz alapján;
- ✓ improvizáció rövid dialógusok alapján;
- ✓ improvizáció fordulattal;
- ✓ improvizáció tárgyakkal;
- ✓ improvizáció megadott figurára és helyszínrre;
- ✓ improvizáció megadott eseménnyel és figurákkal;
- ✓ rövid jelenet készítése rövid vers alapján;
- ✓ jelenet rövid dialógusokra (legfeljebb három-három rövid mondat);
- ✓ megadott helyzet státusváltással;
- ✓ páros improvizáció megadott atmoszférával (nyers, lírai) és stílusban (lélektani dráma, bohózat).

A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz egyéni, valamint legalább tíz háromfős improvizációs feladatokból álló tételsort kell összeállítania. A tételsoroknak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmazniuk. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a

jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A tanulónak egy egyéni és egy páros improvizációs feladatot kell elvégeznie, a feladatokat a tanár által előzetesen elkészített tételsorokból húzhatja.

Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciói alapján variációkat kell bemutatni.

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.

A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

3. A vizsga értékelése

A színjáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:

- ✓ a szituáció megértése;
- ✓ a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- ✓ hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- ✓ feszültségteremtés;
- ✓ hangulatteremtés;
- ✓ fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;
- ✓ koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- ✓ együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság;
- ✓ instrukciók követése.

Színpadi produkció (előadás, jelenet):

- ✓ hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása (színjátékszói energiák);
- ✓ feszültségteremtés;
- ✓ koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- ✓ együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- ✓ atmoszférateremtés;
- ✓ kapcsolatteremtés.

A beszédgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

- csoportos gyakorlatsor 15–17 perc
- egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat 2–3 perc

2. A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- ✓ légzőgyakorlatok ~ koncentrációs légzőgyakorlatok; légzésszabályozó gyakorlatok (különböző hosszúságú szólamok, nyelvtörő mondókák);
- ✓ szöveges hangerőgyakorlatok ~ a színpadi középhangerő, az erőteljes (nem ordított) és a halk, intim hangvétel;
- ✓ szöveges hangmagasság-gyakorlatok legfeljebb egyoktávnyi terjedelemben;
- ✓ artikulációs játékok, gyakorlatok ~ magánhangzó-gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére és a helyes időtartam megtartására; az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörők pergő tempójú mondásával; pontos, laza, pergő artikuláció (mondókák, versek) mozgás közben, fizikai terhelés közben;
- ✓ ritmus- és tempógyakorlatok – versek, mondókák ütemezése (pl.: tapssal, járással, mozgással) tempóváltással; időmértékes versek ritmizálása (skandálva és az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével is).

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

Kötelező elemek:

- ✓ a szóhangsúly (összetett szavak, személynevek, számnevek, évszámok);
- ✓ a kijelentés, a kérdés, a tagadás hangsúlya és hanglejtése;
- ✓ az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi.

A hangsúly- és hanglejtésgyakorlatokhoz a szaktanárnak tíz tételből álló tételsort kell összeállítania egyénileg elvégezhető gyakorlatokból a megadott kötelező elemek felhasználásával.

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- ✓ a gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- ✓ a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- ✓ koncentráció;
- ✓ együttműködés;
- ✓ hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok:

- ✓ a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek, hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások);
- ✓ a hangsúlyszabályok alkalmazása (összetett szavakban, személynevekben, számnevekben, évszámokban);
- ✓ a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam).

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

- csoportos gyakorlatsor 15–17 perc
- egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat max. 3 perc

2. A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- ✓ légzőgyakorlatok ~ légzésszabályozás változó hosszúságú szólamokkal; koncentrációs légzőgyakorlatok kötött mozgássor végrehajtása közben; légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben;
- ✓ hanggyakorlatok ~ szöveges hangerő- és hangmagasság-gyakorlatok, a hangerő és a hangmagasság váltásai; az érzelmek, indulatok hangformáló

szerepének megszólaltatása;

- ✓ artikulációs gyakorlatok ~ a beszédtempótól, hangerőtől és hangszíntől független, pontos, kifejező artikuláció;
- ✓ ritmus- és tempógyakorlatok ~ hangsúlyos verselésű és időmértékes versek megszólaltatása hangos és néma szövegmondással, tapssal, járással, kopogással, mozgással ritmizálva; egyszerű prózai szövegek ritmizálása.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat

- Ismeretlen prózai szöveg (részlet) felolvasása a hangsúly és hanglejtés szabályainak alkalmazásával.
- A felolvasásra szánt szöveget a szaktanár jelöli ki (pl.: Gárdonyi Géza *Szüleim gyémántja* című művéből, Lázár Ervin meséiből).

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- ✓ gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- ✓ a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- ✓ koncentráció;
- ✓ együttműködés;
- ✓ hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat (blattolás):

- ✓ a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek);
- ✓ a hangsúlyszabályok alkalmazása;
- ✓ a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam);
- ✓ a lényeg kiemelése;
- ✓ érdekesség (hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások).

A mozgásgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 15–20 perc

2. A vizsga témakörei

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- ✓ a bemelegítés alapgyakorlatai ~ lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika;
- ✓ térformáló, térérzékelő gyakorlatok, játékok ~ különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatok;
- ✓ futásos gyakorlatok ~ különböző tempójú futástípusok ritmus- és irányváltással;
- ✓ indítás-megállítási gyakorlatok, játékok ~ indítás és megállás gyors és lassú tempóban, egyéni és páros helyzetekben;
- ✓ lassított mozgás ~ lassított mozgás különböző helyzetekben;
- ✓ egyensúly- és vezetéssel gyakorlatok ~ egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben; vezetéssel gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltással irányítással;
- ✓ bizalomgyakorlatok ~ döntés-billenés helyzetekben történő gyakorlatok;
- ✓ ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ talajról való elemelkedés, talajfogás páros gyakorlatokban egymás segítségével, forgás, gurulás, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- ✓ A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- ✓ A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
 - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
 - térformák felvétele, formálása;
 - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
 - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
 - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 15–20 perc

2. A vizsga témakörei

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- ✓ lépés-, járás- és futásgyakorlatok ~ karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés- és járásgyakorlat esetén; a gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása, testrészevezetéses futások;
- ✓ ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről, esés fordulásból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel;
- ✓ előkészítő akrobatikus gyakorlatok ~ gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kézen átfordulás oldalra;
- ✓ lassított mozgás ~ a mozdulat lassítása, lassított mozgás különböző helyzetekben, gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel;
- ✓ a mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok ~ a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása;
- ✓ emelés- és támaszgyakorlatok ~ mérleg és vállállás tartások, ún. fekvő emelés helyzetekben.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- ✓ A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- ✓ A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
 - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
 - térformák felvétele, formálása;
 - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
 - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
 - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

A vers- és prózamondás tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Vers- és prózamondás: egyéni produkció

- szerkesztetlen 5-7 perc
 vagy
- szerkesztett 20 perc

2. A vizsga témakörei

A tanulónak az alábbi összeállítások egyikét alkalmazva kell elkészítenie és bemutatnia egyéni produkcióját.

Szerkesztetlen összeállítás

A tanuló szabadon választott tíz vers, öt drámai monológ és egy prózai mű (részlet) előadásával készül, a művek összeállításakor nem kell egységes szerkesztői elvet követnie.

A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott produkció(ka)t kell előadnia.

Szerkesztett összeállítás

A tanulónak szabadon választott szerkesztési elvnek megfelelő önálló műsort kell összeállítania. Az összeállítás alapulhat a magyar és a világirodalom alkotásain, dokumentum- és más híryananyagokon egyaránt, tartalmazhat zenét és mozgáskoreográfiát. Az anyagválogatást és a szerkesztést a tanulónak önállóan kell végeznie.

Zene, illetve hangeffektusok, egyéb technikai eszközök alkalmazása esetén a vizsgán igénybe vehető segítő, akinek személyéről a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A vizsga értékelése

A vers- és prózamondás gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

- ✓ Előadásmód (biztonságos szövegtudás, hitelesség, hangulatteremtés, kapcsolatteremtés)
- ✓ Beszédtechnika (érthetőség, érdekesség, egyéni stílus)

- ✓ **Anyagválogatás, szerkesztett összeállítás esetén:**
- a szerkesztés ~ a tanuló életkorának és személyiségének megfelelő verseket választott-e;
 - értelmezés ~ azaz érthető-e az előadó szándéka.

BÁBJÁTÉK TANSZAK

BÁBJÁTÉK

A tantárgy tanításának célja

A tanszak általános céljain és feladatain belül az előkészítő képzés speciális célja, hogy a gyerekek a kisiskoláskori életkori sajátosságoknak megfelelően játékos gyakorlatok keretében sajátítsák el a legalapvetőbb bábos, drámai kifejezésformákat, törekedve ezen belül az expresszív alkotóképesség megőrzésére, illetve fejlesztésére; arra, hogy a tanulók megtapasztalhassák a bábkészítés, a figurateremtés lehetőségeit; a megszemélyesítő, önkifejező játék által fejlődjön manipulációs készségük; bábok mozgatásával, térbe helyezésével fejlődjön mozgáskoordinációjuk, térérzékelő, kommunikációs és kapcsolatteremtő képességük.

Az alapfokú képzés során a tanulók a bábjátékot mint komplex kifejezési formát ismerjék meg - a bábkészítés, a bábmozgatás, a (színpadi) játék stb. szintéziseként. Az 1-2-3. évfolyamokon az egyszerű mozgatási és színpadtechnikai módok megismerése és azok játékos alkalmazása a cél, míg a 4-5-6. évfolyamokon a kísérletező-kutató munka és a nagyobb technikai tudást igénylő, esetleg bemutatóval végződő felkészülés a jellemző.

A bábjáték tantárgynak a továbbképző évfolyamokon célja és betöltendő feladata, hogy az egyes részterületekre szakosodott tanulók tevékenységének érvényesüléséhez teret adjon, évfolyamonként legalább egy bemutatásra szánt (vizsga-) előadásban összefogja azt, mindezt a jól megalapozott mesterségbeli tudás művészi szint felé közelítésének, a művészi érzékenység és látásmód kialakításának szándékával.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- **tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára**
- **jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszására és reprodukálására**
- **színpadi szituációnak megfelelő improvizációra**
- **a partnerekkel való alkotó együttműködésre**
- **a bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására**
- **felismerni, hogy egy-egy téma milyen báb- és színpadtechnikai keretek között bontható ki leginkább**
- **átlátni egy-egy báb- és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait**

Önálló feladatmegoldás esetén megindokolni témaválasztásukat és a technikai megoldás melletti döntésüket, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni. **Ismerjék**

- **az animáció útján történő kifejezés sajátosságait**
- **a bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit**
- **a bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását**
- **a bábszínpadi konvenciókat**
- **az alapvető szakkifejezéseket**
- **a főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát**

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására,
- különféle szerepek megformálására,
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára, munkájuk során a színpad iránti alázatra,
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre,
- elméleti és gyakorlati tudásuk összekapcsolására,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő játékmódra.

Ismerjék (az előbbieken kívül):

- a darab, szerep és előadás-elemzés módszereit,
- a rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játékstílusokat,
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeit,
- az egyes működési struktúrákat.

Előkészítő

A készítés ismertesse meg a tanulókkal:

- **a bábkészítéshez használható alapvető technikai fogásokat**
- **bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének módját**
- **a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)**
- **a bábos játék szabad térben történő módjait és egyszerű színpadi terek használatát**
- fejlessze a tanulók:
- **animációs látásmódját**
- **beleélő képességét**
- **lényegkiemelő, karakteralkotó képességét**

- **improvizációs készségét**
- **ösztönözze a tanulókat:**
- **a bábkészítéssel, bábmozgatással való kölcsönhatás kialakítására**
- **csoportos alkotóforma gyakorlására**
- **az alkotótársakkal való toleráns magatartásra**
- **biztosítson lehetőséget:**
- **a kisgyermekkorai befogadói magatartástól elindulva a műfaj műhelytitkaiba való lépésenkénti bevezetésre**
- **életkornak, adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő feladat elvégzésére**
- **különböző színpadi karakterek megformálására**
- **csoportos bábjátékos feladatok végrehajtására**
- **bábszínházi előadás megtekintésére**

Alapfok

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- **a bábjáték műfaji sajátosságait**
- **a bábjátékos tevékenység főbb összetevőit**
- **a bábjátékozás során végbemenő alkotómunka fázisait**
- **a bábszínpadi játék konvencióit**
- **az egyszerű bábtechnikák és bábszínpad-technikák alkalmazási lehetőségeit**
- **a bábjátékkal kapcsolatos szakkifejezéseket**

fejlessze a tanulók:

- **animációs látásmódját**
- **beleélő képességét**
- **karakteralkotó képességét a bábmozgatás, színpadi ének-beszéd és bábkészítés tantárgyak szintéziseként**
- **improvizációs készségét**
- **önálló feladatmegoldó képességét**
- **önálló véleményalkotó képességét**

ösztönözze a tanulókat:

- **elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára, megjelenítésére**
- **a bábkészítéssel, bábmozgatással való kölcsönhatás kialakítására**

- **csoportos alkotóforma gyakorlására**
- **az alkotótársakkal való toleráns magatartásra**

(A 4. évfolyamtól:)

- **kísérletező szemlélet kialakítására, a műfaj határainak keresésére**
- **a társművészetekben való alapvető tájékozódásra és az azokban rejlő lehetőségek keresésére, felhasználására**
- **a társművészetekhez tartozó kifejező eszközeik fejlesztésére - elsősorban a hangszertudás, mozgásművészetek, képzőművészet (festészet - szobrászat) vonatkozásában**
- **szakirodalom, szaksajtó tanulmányozására, a társművészetek területén is**

biztosítson lehetőséget:

- **az előadói, alkalmazói magatartás és a művészi látásmód kialakítására a bábjáték kifejező eszközeinek segítségével**
- **a bábjáték, mint komplex művészeti ág megismeréséhez**
- **a bábművészet kultúrtörténeti áttekintésére**
- **életkornak, adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő feladat elvégzésére**
- **különböző színpadi karakterek megformálására**
- **egyéni és csoportos bábjátékos feladatok végrehajtására**
- **önálló kezdeményezések (tanári segédlettel) kidolgozására, az abban szerzett tapasztalatok értékelésére**
- **alkalmanként más évfolyamok (képzési szint) tanulóival történő együttműködésre (p1. részfeladatok egy nagyobb apparátust igénylő előadásban)**
- **alkalmanként más művészeti ág képzésében résztvevő tanulókkal való együttműködésre (p1. díszletkészítés - vizuális tagozat, zenei közreműködés - hangszeres osztályok)**
-

Továbbképző

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a bábjátékban, mint művészeti ágban rejlő esztétikai értékeket,
- az egyetemes és magyar bábtörténet jelentős, a helyi tanterv programjához kötődő kultúrtörténeti vonatkozásait,
- napjaink bábjátékszásának (tananyaghoz kötődő) művészi törekvéseit, gyakorlatát,
- lehetséges működési struktúrákat (családi bábszínház, utcaszínház, stb...)

- a bábjátásás lehetséges társadalmi szerepeit (pedagógia, gyógyító, művészi).

Fejlessze a tanulók:

- a bábjáték komplexitásának értékelését,
- elemzőképességét, kritikai szemléletét,
- önálló feladatmegoldó képességét,
- önálló véleményalkotó képességét.

Ösztönözze a tanulókat:

- elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára és megjelenítésére,
- tervezői, kivitelezői, előadói stb. részfeladataikat a bábjáték egészének szolgálatában végezzék,
- elgondolások önálló megvalósítására (egyszemélyes színház),
- csoportos alkotóforma gyakorlására (műhelymunka)
- az alkotótársakkal való toleráns magatartásra,
- kísérletező szemlélet kialakítására, a műfaj határainak keresésére,
- a társművészetekben való alapvető tájékozódásra és az azokban rejlő lehetőségek keresésére, felhasználására,
- a társművészetekhez tartozó kifejező eszközeik fejlesztésére – elsősorban a hangszertudás, mozgásművészetek, képzőművészet (festészet-szobrászat) vonatkozásában,
- a szakirodalom, a szaksajtó tanulmányozására, a társművészetek területén is.

Biztosítson lehetőséget:

- a műfaj műhelytitkaiba való bevezetésre – s ezen keresztül az előadói, alkalmazói magatartás és a művészi látásmód kialakításáig a bábjáték kifejező eszközeinek segítségével,
- a bábjáték, mint komplex művészeti ág megismeréséhez,
- a bábművészet kultúrtörténeti áttekintésére,
- a próbák kezdetétől a bemutatóig tartó alkotói folyamat gyakorlására,
- életkornak, adottságnak és érdeklődésnek megfelelő feladat elvégzésére,
- különböző színpadi karakterek megformálására,
- egyéni és csoportos bábjátékos feladatok végrehajtására,
- önálló kezdeményezések kidolgozására (tanári segédlettel), az abban szerzett tapasztalatok értékelésére,
- egyéni differenciált fejlesztésre,
- a bábjátékon belül az érdeklődésnek és szakirányú képzésnek megfelelő feladatok ellátására,
- tradicionális bábszínpadi művek és irodalmi művek bábszínpadi adaptációjának bemutatására,

- az elkészült előadás reprodukálására (intézményen belüli és kívüli fellépések), az így szerzett tapasztalatok értékelésére és azok gyakorlatba való visszafordítására,
- alkalmanként más művészeti ág képzésében résztvevő tanulókkal való együttműködésre (pl. díszletkészítés – vizuális tagozat; zenei közreműködés – hangszeres osztályok).

BÁBMOZGATÁS

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- **tanári instrukciók mentén végzett munkára**
- **bemutatott és/vagy önállóan megtervezett mozdulatsor gyakorlás általi elsajátítására, reprodukálására**
- **egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására**
- **az ismert bábtechnikák, illetve azok mozzgatási elvének tudatos alkalmazására**
- **a megismert mozzgatási technikák improvizáció során történő alkalmazására**

Az alapfok elvégzését követően a tanulók ismerjék:

- **a bábmozgatással kapcsolatos alapvető szakkifejezéseket**
- **az általuk használt bábu felépítését, alkotórészeinek elnevezését**

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül):

- **az általuk készített bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozzgatására,**
- **bonyolult mozzgatási technikájú bábu működtetésére,**
- **kifejező, karaktereknek megfelelő bábmozgatásra.**

Ismerjék (az előbbieken kívül):

- **az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat, azok alkalmazását,**
- **az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását.**

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- **a tradicionális bábtechnikák mozzgatási elvét, azok egyszerűsített változatait**
- **a tradicionális bábtechnikák bábszínpadi alkalmazását**
- **a bábu felépítésével, mozzgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket**

fejlessze a tanulók:

- **finommotoros kézmozgását**
- **kézmozgás általi közvetlen vagy közvetett kifejezőkészségét**
- **a mozzgató kéz és a mozzgatott tárgy közötti összhangot**
- **az érzelmek/gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét**

ösztönözze a tanulókat:

- **a bábkészítéssel, bábjátzással való kölcsönhatás kialakítására**
- **önálló elgondolás alapján a saját készítésű bábu egyedi mozgatói rendszerének kialakítására**
- **a társművészetekben, rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására (tánc, pantomim, animációs film)**
- **önálló kísérletezés, gyakorlás általi fejlődésre**

biztosítson lehetőséget:

- **a tradicionális bábtechnikák elvén készült egyszerűbb változatok mozgatójának elsajátítására**
- **az életkornak, adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő bábmozgatói feladat elvégzésére**
- **különböző színpadi karakterek a báb mozgatója általi megformálásához**
- **egyéni és csoportos mozgatói feladatok végrehajtására**
- **önálló kezdeményezések kidolgozására**
- **működő bábszínházak vagy bábművész munkájába való betekintésre**
- **élőben vagy videofelvételről megtekintett előadás megbeszélésére a bábmozgatói szempontjából**

Továbbképző

Az alapfokú képzés során a tanulók megismerték és elsajátították:

- a tradicionális bábtechnikák működési elvén készíthető egyszerűbb kivitelezésű bábok mozgatóját;
- tárgyak, tárgy-bábok és általában a holt anyag életre keltésének módját a mozgás-mozgatói által,
- a természetes mozgások (ember, állat, növények, természeti jelenségek) megfigyelés alapján történő utánzását
- a naturalista mozgások stilizált vagy realista ábrázolásának egyszerűbb változatait.

A továbbképzés feladata ezen ismeretek elmélyítése, a technikai tudás tökéletesítése. A továbbképzés során a tanulók érdeklődésük és képességeik szerint orientálódhatnak az előadóművészet (bábszínészet) vagy a manuális tevékenységek (báb- és díszletkészítés, -tervezés) irányába, de mindkettő esetében alapvető a bábmozgatói való jártasság.

A képzés ismertesse a tanulókkal:

- a tradicionális bábtechnikák mozgatói elvét

- a tradicionális bábtechnikák bábszínpadi alkalmazását
- a bábu felépítésével, mozgásával kapcsolatos szakkifejezéseket

fejlessze a tanulók:

- kézmozgás általi közvetlen vagy közvetett kifejezőképességét
- a mozgató kéz és a mozgatott tárgy közötti Összhangot
- az érzelmek/gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét
- a stilizálás képességét

ösztönözze a tanulókat:

- önálló elgondolás alapján (saját készítésű bábu) egyedi mozgatási rend szerének kialakítására
- a társművészetekben rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására (tánc, pantomim, animációs film)
- önálló kísérletezés, gyakorlás általi fejlődésre

biztosítson lehetőséget:

- a tradicionális bábtechnikák alapján készült bábu mozgatásának elsajátítására
- az egyes technikák iránti érdeklődés szakmai elmélyítésére
- különböző színpadi karakterek a báb mozgatása általi megformálására
- egyéni és csoportos mozgási feladatok végrehajtására
- önálló kezdeményezések kidolgozására
- működő bábszínházak és bábművész munkájába való betekintésre
- élőben vagy videofelvételről megtekintett előadás megbeszélésére a báb mozgatás szempontjából

BÁBKÉSZÍTÉS

Követelmények

Az alapfok elvégzése után a tanulók legyenek képesek:

- térben, arányokban és színekben gondolkodni
- a különböző bábtechnikák között biztonsággal eligazodni
- egyes bábtechnikák, technológiák alkalmazási lehetőségét felmérni
- a szükséges anyagokat, technológiákat alkalmazni
- a báb működési rendszerét az esztétikai megjelenéssel összhangban elkészíteni
- a tervezési és kivitelezési munka fázisait megtervezni
- a színpadtechnikai és bábmozgatási követelményeknek megfelelő, a bábjátékban meghatározott célokat szolgáló bábút készíteni

- megfelelő stílusú bábut készíteni, egy adott produkción belül a stílosegységet megtartani
- az általuk készített bábut a bábjáték során használni
- az esetleges meghibásodásokat, sérüléseket kijavítani
- a tanár útmutatásait követni, a csapatmunkához alkalmazkodni
- saját elképzeléseiket megvalósítani

Az alapfok elvégzése után a tanulók ismerjék:

- alapvető szakkifejezéseket
- az egyes bábtechnikák működési elvét
- az egyes bábtechnikák elkészítésének egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait
- az alapanyagok fontosabb fizikai-kémiai tulajdonságait
- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat
- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a baleset-megelőzés, munkavédelem szabályait betartani
- az alapanyagok, munkaeszközök tárolásának rendjét

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a bábkészítés során használt anyagok és eszközök kezelésének, alkalmazásának módját
- a bábkészítést megelőző tervező munka módszereit, fázisait
- a tradicionális bábtechnikák készítésének gyakorlatát, és szemléltesse kész bábokon
- az egyszerűbb bábkészítési módozatokat
- a felhasználható anyagok tulajdonságait
- a hagyományos és korszerű technikai eljárásokat (1d. ragasztó és festőanyagok)
- az alapvető szakkifejezéseket
- az elkészítendő bábu mozgatósi - működési elvét, színpadi funkcióját
- az egyes munkafázisok egymásra épülését
- az alapanyagok, munkaeszközök tárolási rendjét
- a baleset-megelőzés és munkavédelem alapvető szabályait

fejlessze a tanulók:

- manuális készségét, kreativitását
- anyag- és eszközismeretét

- **karakterábrázoló készségét**
- **konstrukciós készségét**
- **vizuális látásmódját (formák, színek)**
- **önálló feladatmegoldó képességét**
- **stílusérzékét**

ösztönözze a tanulókat:

- **a bábmozgatással, bábjátszással való kölcsönhatás kialakítására**
- **önálló tervező, kivitelező feladatok vállalására**
- **kísérletezésre az anyaghasználat, technológiák, konstrukció építés terén**
- **a társművészetek kifejezőeszközeinek alkalmazására (szobrászat, festészet, grafika, textilművesség területei stb.)**
- **alkotótársakkal való együttműködésre**
- **képességeik fejlesztésére**
- **szakirodalom tanulmányozására**

biztosítson lehetőséget:

- **az egyszerűbb technológiai megoldásokon keresztül a bonyolultabbak megismerésére, elkészítésére**
- **az életkornak, érdeklődésnek megfelelő feladatok elvégzésére**
- **az elkészített bábujátékban/előadásban való szerepeltetésére**
- **az eszközkészítésben való önkifejezésre**
- **adott színpadi játék kellékeinek, díszleteinek elkészítésére**
- **egyéni és csoportos feladatok végrehajtására**
- **működő bábszínházi műhely megismerésére**
- **egy-egy szakterület megismerésére (p1. bábmechanikus, arcfestő)**
- **szakirodalom, diák, fotók, videofelvételek megtekintésére**
- **látott előadás elemzésére a tervezői/kivitelezői szempontok alapján**
- **az egyéni képességek differenciált fejlesztésére, szakirányú érdeklődés kielégítésére**

BESZÉD ÉS ÉNEK

Követelmények

A tantárgyi program elvégzése után a tanulók legyenek képesek:

Beszéd

- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és saját beszédükben.

Ének:

- tisztán énekelni egyénileg és csoportosan
- rövidebb zenei részletek hallás után való visszaéneklésére
- egyenletes lüktetés mellett kísérettel való éneklésre
- kötött verses szövegre egyszerű, kis ambitusú dallam létrehozására.

Ismerjék:

Beszéd:

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- légző-, Hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat.

Ének:

- karácsonyi és húsvéti ünnepkör szokásdallamait.

VERS- ÉS PRÓZAMONDÁS

A tantárgy tanításának célja

Ismertesse meg a tanulókkal

- azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, melyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak
- azokat az eljárásmodokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, melyeknek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez
- a művészi beszédnek és a non verbális kifejezésnek azokat az eszközeit, melyek tudatos működtetésével a tanuló a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet
- a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét
- a szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait
- a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit
- a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit

- a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat arra, hogy

- műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak
- faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük
- próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken
- vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon, iskolán belül és kívül
- járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- alkalmazni a légző-, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat
- alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a tanulóknak, a közönségnek
- a szövegelemzésre, és annak megfogalmazására, miért fontos nekik a választott alkotás, és mit kívánnak azzal üzeni a befogadónak
- előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát - népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva)
- legyenek képesek egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni

ismerjék:

- azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, melyeknek segítségével képesek megfejteni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket
- a lírai és az epikus művek előadásmódjai közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében)
- azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, melyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében
- ismerjék a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjanak ilyet készíteni és elmondani

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül):

- megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a költőt, író, s mi az, ami a közvetítő előadót inspirálja a mű tolmácsolására
- újabb műveket megszólaltatni
- megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá

partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmi szerint)

ismerjék (az előbbieken kívül):

- a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyenek képesek azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatukban
- a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartás-játék összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait
- a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcioit

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- alkalmazni a légző-, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat
- alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a tanulóknak, a közönségnek
- a szövegelemzésre, és annak megfogalmazására, miért fontos nekik a választott alkotás, és mit kívánnak azzal üzeni a befogadónak
- előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát - népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva)
- legyenek képesek egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni

ismerjék:

- azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, melyeknek segítségével
- képesek megfejteni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket
- a lírai és az epikus művek előadásmódjai közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében)
- azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, melyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében
- ismerjék a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjanak ilyet készíteni és elmondani

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül):

- megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a költőt, író, s mi az, ami a közvetítő előadót inspirálja a mű tolmácsolására,
- újabb műveket megszólaltatni,
- megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmi szerint).

Ismerjék (az előbbieken kívül):

- a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyenek képesek azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatukban,
- a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartás-játék összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait, a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

Bábjáték

A tantárgy tanításának célja

A tanszak általános céljain és feladatain belül az előkészítő képzés speciális célja, hogy a gyerekek a kisiskoláskori életkori sajátosságoknak megfelelően játékos gyakorlatok keretében sajátítsák el a legalapvetőbb bábos, drámai kifejezésformákat, törekedve ezen belül az expresszív alkotóképesség megőrzésére, illetve fejlesztésére. Arra, hogy a tanulók megtapasztalhassák a bábkészítés, a figurateremtés lehetőségeit, a megszemélyesítő, önkifejező játék által fejlődjön manipulációs készségük, bábok mozgatásával, térbe helyezésével fejlődjön mozgáskoordinációjuk, térérzékelő, kommunikációs és kapcsolatteremtő képességük.

Az alapfokú képzés során a tanulók a bábjátékot mint komplex kifejezési formát ismerjék meg – a bábkészítés, a bábmozgatás, a (színpadi) játék stb. szintéziseként. Az 1-2-3. évfolyamokon az egyszerű mozgatási és színpadtechnikai módok megismerése és azok játékos alkalmazása a cél, míg a 4-5-6. évfolyamokon a kísérletező-kutató munka és a legnagyobb technikai tudást igénylő, esetleg bemutatóval végződő felkészülés a jellemző.

A bábjáték tantárgynak a továbbképző évfolyamokon célja és betöltendő feladata, hogy az egyes részterületekre szakosodott tanulók tevékenységének érvényesüléséhez teret adjon, évfolyamonként legalább egy bemutásra szánt (vizsga-) előadásban összefogja azt, mindezt a jól meglapozott mesterségbeli tudás művészi szint felé közelítésének, a művészi érzékenység és látásmód kialakításának szándékával.

Fejlesztési követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

Tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára

Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszására és reprodukálására

Színpadi szituációnak megfelelő improvizációra

A partnerekkel való alkotó együttműködésre

A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására

Átlátni egy-egy báb- és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait

Önálló feladatmegoldás esetén megindokolni témaválasztásukat és a technikai megoldás melletti döntésüket, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni

Ismerjék:

Az animáció útján történő kifejezés sajátosságait

A bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit

A bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását

A bábszínpadi konvenciókat

Az alapvető szakkifejezéseket

A főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

Az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására

Különbféle szerepek megformálására

Az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára, munkájuk során a színpad iránti alázatra

A bábjáték alkotófázisaiban való részvételre

Elméleti és gyakorlati tudásuk összekapcsolására

Egyes színházi stílusoknak megfelelő játékmódra

Ismerjék (az előbbieken kívül)

A darab, a szerep és előadás-elemzés módszereit

A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játékstílusokat

A társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét

Az egyes működési struktúrákat

Bábjáték

Előképző 1-2. évfolyam

Éves óraszám: 74

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

A bábkészítéshez használható alapvető technikai fogásokat

Bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének módját

A karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)

A bábos játék szabad térben történő módjait és egyszerű színpadi terek használatát

Fejlessze a tanulók:

Animációs látásmódját

Beleélőképességét

Lényegkiemelő, karakteralkotó képességét

Improvizációs készségét

Ösztönözze a tanulókat:

A bábkészítéssel, bábmozgatással való kölcsönhatás kialakítására

Csoportos alkotóforma gyakorlására

Az alkotótársakkal való toleráns magatartásra

Biztosítson lehetőséget:

A kisgyermekkorú befogadói magatartástól elindulva a műfaj műhelytitkaiba való lépésenkénti bevezetésre

Életkornak, adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő feladat elvégzésére

Különböző színpadi karakterek megformálására

Csoportos bábjátékos feladatok végrehajtására

Bábszínházi előadás megtekintésére

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Kézbábok, kézbáb-árnyjáték	A kéz, az ujjak tudatos használatát, s egyúttal lazítását segítik. A formai azonosságok (pl.: csiga) vagy az ábrázolt élőlény mozgáskarakterének ábrázolásával lényegkiemelésre késztet, az egyszerű megoldások felé	<i>Valóságos emlékképek és meseélmények alapján az ábrázolt figurák megjelenítése.</i>	Élmények és tapasztalások után egyéni és csoportos megjelenítés a paravánon vagy az árnyszínpadon.

	<p>vezet.</p> <p>Diavetítővel megvilágítva (ld.: pontfény-technika) a keletkezett árnyképek a tér és a sík egymáshoz való viszonyulását mutatják.</p> <p>Témajavaslat: növény- és állatábrázolások (egyénilag és csoportosan)</p>		
<p>Játék ujjbábokkal, minibábokkal, gyűszűbábokkal</p>	<p>Az ujjak, a kéz finommozgását fejlesztik. A megalkotott tenyérben is elférő -, ujjakra húzható kis figurák kicsinységük, parányi mivoltuk miatt igen közel állnak a gyerekekhez. Rövid idő alatt elkészíthetők, így a játék és készítés időben nem válik szét.</p> <p>Témajavaslat: Népköltések (pl.: Hol jártál, báránkám? Én elmentem a vásárba) Ringatók Versek (pl.: Zelk Zoltán: Párbeszéd) A kesztyű (orosz</p>	<p><i>Egyénilag készített ujjbábokkal való játék.</i> <i>Ismerjen legalább 3 rövid mesét.</i></p>	<p>Önállóan esztétikus, ötletes ujjbábokkal versek, rövid mesék eljátszása. Ismerjen legalább 5 mesét, népdalt.</p>

	<p>népmese)</p> <p>A bábkészítéshez felhasználható anyagok: Pl.: a parafa- és pezsgődugó, ping-ponglabda, gyufásdoboz, filc, fagolyó, papír, textil stb. Technikák: ragasztás, vágás, illesztés, varrás.</p>		
<p>Játék terménybábokkal, termésbábokkal</p>	<p>A természet megismerése, a népi hagyományok – a régi falusi gyermekjátékok – újraélesztése és a környezeti nevelés szempontjából is fontos, hogy gyakran készítsünk termény- és termésbábokat. Az a legjobb, ha a szabadban dolgozunk, ha a gyerekekkel együtt gyűjtjük be az anyagokat.</p> <p>Témajavaslat: pl.: Arany László: AS kóró és a kismadár, Rákos Sándor: Mesebeli madár,</p>	<p>A természetben, kertben található növényekből készítsen rögtönzött bábokkal segítségével. Tudjon eljátszani legalább 3 mesét. (verses mese, állatmese)</p>	<p>Készítsen önállóan termésbábokkal. Készítsen fantáziadús, ötletes, karakteres bábokat. Tudjon eljátszani rövid meséket kötött szövegre, vagy improvizációval.</p>

	<p>Weöres Sándor: Kutyatár</p> <p>A bábkészítéshez felhasználható anyagok: Pl.: fű, fa, faágak, virágok A zöldségek közül általában az almát, körtét, narancsot, krumplit, hagymát, uborkát, káposztát stb. használjuk fel.</p> <p>Rögzítési módok: a terményeket hurkapálcikával tűzzük össze, ragasztással rögzítjük. Ügyeljünk arra, hogy a kiegészítő, díszítő elemek (pl.: a szemek, haj, ruházat stb.) is természetes anyagból legyenek.</p> <p>Az elkészült figuráknak adjunk fantázianeveket, a gyerekek határozzák és alkossák meg azt a képzeletbeli, mesebeli helyet vagy háttérrel, ahol a báb megjelenik.</p>		
<p>Játék síkbábokkal</p>	<p>Hagyományosan egy-egy hurkapálcára ragasztott, előzőleg kivágott gyermekrajzot, ábrát</p>	<p><i>Tudjon készíteni egy- és kétoldalas síkbábokat kis segítséggel.</i> <i>Tudjon a bábokkal verses meséket</i></p>	<p>Önállóan tudjon készíteni egy- és kétoldalas síkbábokat adott meséhez. Tudjon játszani kötött</p>

	<p>alkalmazunk síkbábként, illusztrálás céljából.</p> <p>Hátránya az, hogy a bábozó kisgyerek csak a figura hátát látja, ezért érdemes sokféle méretű, kisebb-nagyobb, kétoldalas síkfigurát készíteni (ld.: zacskóbábok).</p> <p>Témajavaslat: pl.: A két kicsi kecske, Zelk Zoltán: A három nyúl, Hárs László: A világot járt kiscsacsi</p> <p>A bábkészítéshez felhasználható anyagok: Különféle színes kartonok, hullámpapír, színes fólia és újságpapír, textil, tapéta stb.</p>	<p><i>megjeleníteni.</i> <i>Tudjon legalább 3 állatmesét.</i></p>	<p>szöveggel vagy improvizációval állatmeséket.</p>
<p>Játék fakanálbábokkal</p>	<p>Témajavaslat: népdalok – tánc, ritmikus mozgás</p> <p>Fakanalakat öltöztetünk fel úgy, hogy a figurateremtés folyamán alkalom legyen: Különféle textíliák (pl.: vászon, műszálas anyag, selyem, flanel, bársony, filc, stb. anyagok) összegyűjtésére, tapintással való megismerésére, alkalmazási</p>	<p><i>Segítséggel készítsen fakanálbábot, öltöztesse fel, applikálja. Zenére tudja mozgatni.</i></p>	<p>Önállóan készítsen karakteres, adott szituációnak megfelelően öltöztetett fakanálbábokat . Tudjon zenére mozgatni. Ismerjen rövid meséket. Emberfiguráknál mozgatható vendégkéz használata.</p>

	<p>lehetőségeinek megbeszélésére (pl.: milyen anyagot használunk)</p> <p>Jellegzetes ruhadarabok elkészítésére – szoknya, blúz, ing, nadrág, palást, kendő stb. kivágására és kötözéssel, ragasztással, egyszerű öltéssel való rögzítésére</p> <p>Karakterfigurák készítésére: emberfigurák (pl.: fiú, lány, tündér, boszorkány, királyfi stb.) és állatok (pl.: erdei állatok, a baromfiudvar lakói stb.), a mesék, illetve a mindennapok és az egyéni fantázia világából</p> <p>Színek használatára a karakterábrázolásban</p> <p>Egyszerű, stilizált arcábrázolásra.</p> <p>Alkalmazzunk arc nélküli figurákat is, így a képzelet, a fantázia szabad teret kap.</p>		
Játék plasztikus bábokkal	<p>Alapanyaguk a környezetünkben található (pl.: kidobásra használati tárgyak,</p>	<p><i>Ismerjen legalább 3 magyar népmesét, 3 állatmesét. Segítséggel tudjon készíteni</i></p>	<p>Ismerjen néhány magyar népmesét. Ismerjen legalább 3 állatmesét a világ</p>

	<p>amelyek könnyen bábfigurává alakíthatók.</p> <p>Témajavaslat: Állatmesék, pl.: Tolsztoj: Az oroszán és az egész, Az oroszán és a róka, A róka meg a rák Válogatás a világ népmeseirodalmából, pl.: A kutya és a gyík (afrikai népmese), A jaguár és a kecskebak (brazíliai indián népmese) Magyar népmesék, pl.: Ilók és Mihók, A rászédett ördög Doboz-, guriga- és hengerbábok (pl.: összegyűrt újságpapír, fólia, feliratos dobozok) Kidobásra szánt tárgyakból (szó szerinti) szemétből is készíthetünk figurákat, kompozíciókat, így expresszív alkotások jöhetnek létre. Feleljünk meg az anyagszerűség követelményeinek, tehát például papírbábot lehetőleg papírral, műanyag bábot műanyaggal, textil figurát textillel (gyönggyel, illetve</p>	<p><i>a környezetében lévő tárgyakból bábót.</i> <i>Segítséggel készítsen dobozszínházat</i> <i>Vegyen részt a játékban.</i></p>	<p>népmeseirodal mából. A környezetében lévő tárgyakból készítsen bábokat és tudja eljátszani vele a mesét. Készítsen dobozszínházat Felzsinórozott tárgyakkal tudjon produkciókat bemutatni.</p>
--	---	--	---

	<p>gombszemmel) stb. dekoráljunk! Készítsünk egy-két szereplős dobozszínházat, bele kis díszleteket, kellékeket! Ebben a léptékben alkotva, játszva, kisméretű bábszínházakat hoznak létre a gyerekek. A babaszoba, a babaházvilág megfelelő bábszínházi változatát kreálják, élik meg vele. A parányi színpad szuggesztív jelenetek bemutatását is lehetővé teszi, a kisméretű figurák megalkotásával sűrített térhatás, drámaiság keletkezhet a dobozszínházban.</p>		
<p>Játék rögtönzött zacskóbábokkal</p>	<p>Gyorsan elkészíthető figurák. Megalkotásuknál törekedni kell a stilizáltságra. Témajavaslat: Pl.: Hogyan cserélt barlangot az ürge és a medve? (norvég népmese) Az ábrázolásnál törekedjünk a lényegkiemelésre. Felhasználható anyagok: különböző</p>	<p><i>Tudjon önállóan esztétikus zacskóbábot készíteni.</i></p>	<p>Tudjon önállóan zacskóbábot készíteni. Stilizált megjelenítés.</p>

	méretű papírzacskók, színes kivágópapírok, papírhulladék, színes ceruza, zsírkréta stb.)		
Játék álarccal, maszkokkal	<p>Témajavaslat: pl.: Kígyós Jancsi (népmese) – az állatbőrbe bújás motívuma</p> <p>Az álarc készülhet papírból, textiltől, bőrből stb. A műanyagot merevsége miatt szándékosan nem soroljuk ide. Fontos, hogy a szem és az orrkivágások a megfelelő helyen legyenek! Mielőtt munkához látunk, mutassunk be eredeti, ősi pl.: busómaszkokat (diáról, fotóról), beszélgessünk ezekről, eredetükről: milyen anyagból vannak, mit ábrázolnak. Az alapformák elkészítése után tervezzük meg a karaktereket. A kivitelezés során alkalmazott nyersanyagok: raffia (szakáll), bőr (orr), selyem (arc) stb.</p> <p>A maszkos játékoknál alkalmazzunk olyan megoldást is, amikor</p>	<p><i>Tudjon segítséggel előrajzolás után álarcot készíteni. Ismerje a maszkos játék lényegét. Tudja a lényeges jegyeket megtalálni az egyen formáknál (fül, orr, csáp... stb.)</i></p>	<p>Tudjon önállóan maszkot készíteni. Ismerje fel a lényeges és jellegzetes jegyeket. Készítsen tervrajzot a karakterek ábrázolásához. Ismerje a maszkos játék lényegét, és testével tudja bemutatni a figura tulajdonságait.</p>

	nem takarják el az arcot, hanem jelzésszerű, stilizált formákat (füleket, szemeket) illesztünk a fejtetőre (papírból, papírpánttal, illetve textilből sapkaszerű varrással).		
Játék marionettbábokkal	<p>A zsinóros marionett bábót (a szó – marionett – „máriácskát” jelent franciául) már a kicsik is ismerik.</p> <p>Témajavaslat: Nemes Nagy Ágnes: A madarak Aesopus: A madár és a denevér A három pillangó (népmese)</p> <p>Csak a legegyszerűbb, az ún. egy pálcás marionettet készítjük el. Síkbáb technikával (úgy, hogy felülre ragasztjuk a pálcikát) Plasztikus hengerfigurával</p>	<p><i>Tudjon egy zsinóros, merev tartópálcás marionett figurával játszani.</i></p>	<p>Tudjon egy- és többzsinóros marionett figurával játszani</p>
Bábmozgatás Ismerkedő játékok	<p>Alakítsuk át a termet, menjünk ki a szabadba, hiszen a rögtönzött, mozgásos</p>	<p><i>Vegyen részt a játékban. Ismerjen kiszámoló és énekes játékokat.</i></p>	<p>Ismerje a kiszámoló és a felelgetős játékokat. Tudjon bábót tartani</p>

	<p>játékokhoz sok hely kell!</p> <p>A bábozás, mint újszerű, vonzó tevékenység alkalmas arra, hogy összerendezze a kisgyerek mozgását. Fontos a bábfigurával való spontán – minél több testrészt megmozgató – aktivizáló játék.</p> <p>A kiszámolók, az énekes vagy felelgető játékok, a folyamatmesék, tréfás versek stb. kiválóan dramatizálhatóak bábfigurákkal.</p> <p>Sokféle, jellegzetes ember- és állathang, továbbá mozgásfajta bemutatására adnak lehetőséget, valamint a kifejező bábtartás játékos gyakorlására.</p>		<p>helyesen és a kéz, test, szem összhangban legye.</p>
<p>Kiscsoportos, páros, illetve egyéni játékok</p>	<p>Épülhet:</p> <p>Rögtönzésre Irodalmi anyag kötött feldolgozására</p> <p>A bábfiglalkozás előtt végezzünk pár perces lazító és bemelegítő gyakorlatokat, amelyek az egész testet, kiemelten a kezeket, ujjakat mozgatják meg. A lazító gyakorlatok elősegítik, hogy a</p>	<p><i>Vegyen részt a mozgásgyakorlatokban.</i></p> <p><i>Ismerje az ujj, a csukló gyakorlatokat.</i></p> <p><i>Ismerje a helyes kéztartást.</i></p>	<p>Ismerje a mozgásgyakorlatokat.</p> <p>Tudjon ujjgyakorlatot végezni pálcával, golyóval.</p> <p>Helyes kéztartás kesztyűs játékokhoz.</p>

	<p>bábfoglalkozásba bekapcsolódó kisgyerek rá tudjon hangolódni a bábokkal való – finom mozgást igénylő – játékra. Variációk, ötletek a lazító gyakorlatok végzéséhez: Vállmozgatás, felső karral való körözés, nyakdöntések, az egész test kilazítása pl.: „változzunk rongybabává, lóbáljuk kezünket-lábunkat!” Csuklómozgások előre, hátra, jobbra, balra, körbe Ujjgyakorlatok: egyenként, majd párosával mozgatjuk meg valamennyi ujjunkat, körözzünk velük stb.</p>		
<p>Bábmozgatás i alapgyakorla tok</p>	<p><i>Merevmozgású síkbábok, fakanál/pálcás (botos) bábok mozgatásánál:</i> Ballag, sétál, szalad Jobbra-balra dől Táncol, lassít, körülnéz, megáll, továbbmegy Tologat, húz valamit Figyel, tekintettel követ Lefekszik, felkel stb.</p> <p><i>Tárgybábok, térbeli figurák mozgatásánál: (asztali játék)</i></p>	<p><i>Segítséggel tudja a különböző technikával készült bábokat mozgatni. Az egyszerű bábokat tudja önállóan, helyesen mozgatni. (tárgy, zacskós báb)</i></p>	<p>Tudja a különböző technikával készült bábokat mozgatni. Ismerje a különböző karakteres mozgásokat. Tudjon zenére mozgatni (botos, marionett).</p>

<p>Mozgatás tologatással Térrányok alkalmazása Karakterek megformálása <i>Marionett mozgatásánál:</i> Táncoltatás zenére Könnyed, légiés mozgások Lépések súlya <i>Zacskóbábok mozgatásánál:</i> <i>(amelyekbe a tenyeret kell bedugni)</i> <i>Mozgatási lehetőségei jól alkalmazhatóak a kisgyerekek bábjátékában, ahol főként a figurák karakteres mozgatásának ütemét, ritmusát érdemes gyakorolni, pl.:</i> <i>Gyerek (gyors, tipegő járástípus)</i> <i>Idős ember (hajlott háttal tipegő, de fáradt tempójú járásritmus)</i> <i>Kövér ember (lassú, jobbra-balra döccenő járás, gyakori megállással, pihenéssel)</i> <i>Büszke, gőgös ember (méltóságteljes ritmusú járás, mintha a báb nyaka merev lenne)</i> <i>Álmos ember (fejét lefelé hajtva, ásítózva,</i></p>		
--	--	--

	<p><i>lassan megy) stb.</i> <i>Zenes játékok</i> <i>Etűdők szabadon választott klasszikus és/vagy mai művek egy-egy részletére</i> <i>Szemponok:</i> <i>Ritmus (a lassú és a gyors)</i> <i>Dinamikai különbségek</i> <i>Zenei stílus</i> <i>Etűdők énekelt dalokra,</i> <i>zeneszámokra, illetve furulyaszóra,</i> <i>dobszóra,</i> <i>zongorakíséretre stb.</i></p>		
<p>Térérzékelés, térkitöltésre irányuló gyakorlatok</p>	<p><i>A bábmozgatásban való jártasságot a paravános, illetve paraván nélküli játékok térérzékelésre, térkitöltésre irányuló gyakorlatai egészítik ki. A bábfigura megjelenése, eltűnése a térben a díszletelemek használata (pl.: bemegy a házba, kinéz az ablakon stb.) a kellékek használata (pl.: a báb terhet visz a vállán, leteszi, felemeli stb., a báb kezében tart valamit – fakanalat, kardot, seprőt stb., amit használnia kell...).</i> <i>Az egyszerű díszletelemek</i></p>	<p><i>Segítséggel tudjon tájékozódni térben, díszletek között.</i> <i>Tudjon a bábba bejönni és kimenni.</i> <i>Segítséggel tudjon kellékeket használni.</i></p>	<p>Magabiztosan tájékozódjon térben, díszletek között. Ismerje a bábba való felmenést. Tudjon kellékekkel játszani.</p>

	<p><i>használata a bábozás kezdeti szakaszában spontán módon kötődik a játékszituációhoz. A térérzékeléssel kapcsolatban fontos testséma kialakítása.</i></p>		
Testséma	<p><i>A környezetben való tájékozódáshoz az első kiindulópont saját testünk. Fontos, hogy testrészeink, mozdulataink tudatos irányítására képessé váljunk. Állítsunk össze játékos gyakorlatokat az egyensúlyérzék, a térirányészlelés, a látás, a hallás, a tapintás stb. fejlesztésének céljából!</i></p> <p>Aki nem tájékozódik jól a térben, aki nem érzékeli jól a környezeti jelenségeket, attól nem várható el, hogy jól mozogjon, jól töltsse ki a teret a bábszínpadon a későbbiek során.</p>	<p><i>Segítséggel vegyen részt térjátékokban.</i></p>	<p>Tudjon életetűdöket játszani. Vegyen részt térjátékokban. Bátran, magabiztosan tudja térben mozgatni.</p>

A továbbhaladás feltételei:

Vegyen részt a bábjátékokban önállóan vagy csoportosan. Ismerjen népi játékokat (betlehemes, maszkos).

Tudjon a különböző bábtechnikákkal rövid állatmeséket, hétköznapi történeteket előadni.

Alapfok

A bábjáték tárgy tanterve épít a technikai alapokat nyújtó tantárgyakra (bábkészítés, bábmozgatás). A tananyag gerincét, főbb irányát bemutató tanterv szükség szerint kiegészítendő: egyes bábtípusok és színpadtechnikák a képzési szintnek megfelelően többször is visszatérhetnek, pl.: kézbáb, botbáb, pontfény megvilágítással történő árnyjáték stb. egyszerűbb és bonyolultabb formái. Indokolt esetben – a fokozatosság elvének megtartásával – az egyes technikák megismertetésének sorrendje felcserélhető.

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a bábjáték műfaji sajátosságait
- a bábjátékos tevékenység főbb összetevőit
- a bábjátszás során végbemenő alkotómunka fázisait
- a bábszínpadi játék konvencióit
- az egyszerű bábtechnikák és bábszínpad-technikák alkalmazási lehetőségeit
- a bábjátékkal kapcsolatos szakkifejezéseket

Fejlessze a tanulókat:

- animációs látásmódját
- beleélőképességét
- karakteralkotó képességét a bábmozgatás, színpadi ének-beszéd és bábkészítés tantárgyak szintéziseként
- improvizációs készségét
- önálló feladatmegoldó képességét
- önálló véleményalkotó képességét.

Ösztönözzé a tanulókat:

- elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára, megjelenítésére
- a bábkészítéssel, bábmozgatással való kölcsönhatás kialakítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- az alkotótársakkal való toleráns magatartásra
- (4. évfolyamtól)
- kísérletező szemlélet kialakítására, a műfaj határainak keresésére
- a társművészetekben való alapvető tájékozódásra és az azokban rejlő lehetőségek keresésére, felhasználására

- a társművészetekhez tartozó kifejező eszközeik fejlesztésére – elsősorban a hangszertudás, mozgásművészetek, képzőművészet (festészet – szobrászat) vonatkozásában
- szakirodalom, szaksajtó tanulmányozására, a társművészetek területén is.

Biztosítson lehetőséget:

- az előadói, alkalmazói magatartás és a művészi látásmód kialakítására a bábjáték kifejező eszközeinek segítségével
- a bábjáték, mint komplex művészeti át megismeréséhez
- a bábművészet kultúrtörténeti áttekintésére
- életkornak, adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő feladat elvégzésére
- különböző színpadi karakterek megformálására
- egyéni és csoportos bábjátékos feladatok végrehajtására
- önálló kezdeményezések (tanári segédlettel) kidolgozására, az abban szerzett tapasztalatok értékelésére
- alkalmanként más évfolyamok (képzési szint) tanulóival történő együttműködésre (pl.: részfeladatok egy nagyobb apparátust igénylő előadásban)
- alkalmanként más művészeti ág képzésében résztvevő tanulókkal való együttműködésre (pl.: díszletkészítés – vizuális tagozat, zenei közreműködés – hangszeres osztályok)

Alapfok (1. évfolyam)

Éves óraszám: 74

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Bábtáncoltató betlehemezés – titiri játék	Szatmárcsekei bábtáncoltató betlehem	<i>Ismerje a betlehemezéssel kapcsolatos népszokásokat.</i>	Ismerje meg a bábtáncoltató betlehemes játékot. Tudja eljátszani.
Játék botbábokkal	Népmesei motívumok feldolgozása	<i>Vegyen részt a játékban.</i>	Önállóan tudjon játszani népmeséket.
Asztali bábjáték (hátról)	Magyar népmesék (pl.: Nyakigláb, csupaháj, málészáj, A	<i>Ismerje a népmeséket, és segítséggel</i>	Ismerje a népmeséket, és önállóan tudjon

pálcával vagy kézzel mozgatott figurák). Egyszerű díszletek használata	félig nyúzott bakkecske, A három kívánság), Mosonyi Alíz: Szekrénymesék	<i>tudjon részt venni a játékokban.</i>	játszani díszletek között.
Zsinóros asztali bábtáncoltatás	Lovagi torna Zsinóros asztali bábtáncoltatás a XIII. századból (ld. „hortus deliciosum” kódex), páros játék Az ősi bábtáncoltatási technika és a játék kulturális vonatkozásainak megismerése. Korabeli, stilizált síkábrázolás (ld: Csukovics Enikő: Királyi gyermekek – gyermek királyok)	<i>Ismerje a zsinóros bábmozgatást. Segítséggel tudjon egyedül vagy párban játszani.</i>	Ismerje a bábtáncoltatás eredetét. Tudja helyesen mozgatni a zsinóros bábokat. Tudjon egy-két etűdöt eljátszani.

A továbbhaladás feltételei:

- Ismerjen egy bábtáncoltató betlehemes játékot.
- Tudjon zsinóros bábbal játszani.

Alapfok (2. évfolyam)

Éves óraszám: 74 óra

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Maszkos, alakoskodó játékok	Dramatikus népi játékok: Turkajárás, medve vagy golya alakoskodás, primitív népek maszkos, kultikus szertartásai (pl.: népmesei-mondai	<i>Ismerje a népszokásokat és a hozzájuk tartozó népi játékokat.</i>	Ismerjen és tudjon legalább 3 népszokást és a hozzá tartozó játékokat.

	hősök küzdelme az alvilági erőkkel)		
Botbáb (alulról, paravánsíkon mozgatott)	Állatmesék (pl: Heltai Gáspár: Fabulák, La Fontaine állatmeséi), megzenésített versek (pl.: Weöres Sándor: A tündér), műmese-feldolgozások (pl.: Mészöly Miklós: Palkó és szamara, Lázár Ervin: A hétfejű tündér), eredetmondák (pl.: válogatás magyar, germán, kelta mondákból)	<i>Segítséggel vegyen részt a játéokban. Ismerjen 2 állatmesét.</i>	Aktívan vegyen részt a játéokban. Ismerjen legalább 4 állatmesét.

A továbbhaladás feltételei:

- Tudjon megnevezni maszkos népi játékokat.
- Vegyen részt a csoportos és önálló játékokban.

Alapfok (3. évfolyam)

Éves óraszám: 74 óra

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Tárgyanimáció (játék tárgyakkal, a tárgyak átalakítása nélkül)	magyar népmesék, (Pl.: Királyfi és a három- vagy hétfejű sárkány – csoportos játék) – <i>játék botbábbal, maszkkal</i> A királyfi és az alvilági őserőket képviselő sárkány megjelenítése: Királyfi: jelzésszerűen öltöztetett fadarab (ld.	<i>Ismerjen legalább 3 magyar népmesét. Vegyen részt a játékokban.</i>	Ismerjen legalább 5 magyar népmesét. Ismerjen a világirodalom meséiből legalább hármat. Aktívan vegyen részt a mese

	<p>3. évfolyam) Sárkány: maszkos élő alak (három-hét játékos együtt, mint többszörözött ember-erő) Szabad térben játszandó a stilizált mozgással megjelenített küzdelem: az erőpróba fokozatai. Fontos a sárkányt játszóknak együttműködése. Felkészítő gyakorlatok: a sárkány mozgása, hangja Grimm-mesék (pl.: Hófehérke és a hét törpe, Csipkerózsika), tárgyjáték lábbelikkal álasztott cipők-lábbelik viselőjüket személyesítik meg. Csizma – népitáncos, pl.: legényes Gyerekcipők – óvodások körtánca Szteppcipő – színpadi táncos „menő cucc” – diszkótáncos alkalmi női/férfi cipő – társas táncokhoz balettcipő – klasszikus balett-táncos stb.</p>		<p>eljátásában különféle bábtechnikával készült bábokkal.</p>
<p>Merev pálcás, kézsinóros marionett</p>	<p>Mátyás-mesék (pl.: A budai királyválasztás, Az okos lány), versek megjelenítése (pl.: Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz, Svéd</p>	<p><i>Tudjon egyszerű marionett bábbal játszani, mozgatni.</i></p>	<p>Önállóan és hűen tudja megjeleníteni a bábbal a mesefigurát.</p>

	<p>gyermekversek az Ami a szívedet nyomja c. kötetből), Michael Ende: A kis rongy-paprikajancsi, bajvívó jelenetek</p> <p>A megfelelő ízesülésekkel és súlyozásokkal elkészített bábváz, korhű jelmezbe öltöztetve. A mozgás a vívás stilizált mozdulatai mellett a kor viselkedési szokásait, és a hős jellemét is tükrözze. Realisztikus és irreális elemek keveredhetnek a marionettjáték sajátos lehetőségeiből adódóan</p>	
--	---	--

A továbbhaladás feltételei:

- Tudjon népmeséket előadni animációval, illetve marionettel.

Alapfok (4. évfolyam)

Éves óraszám: 74 óra

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Óriásbábok (mozgatás botokkal, alulról),	Görög mitológiai történetek (pl.: Daidalosz és Ikarosz), Dávid és Góliát, Szent	<i>Segítséggel tudjon legalább egy mitológiai</i>	Ismerjen legalább három mitológiai történetet. A

óriásmaszkos -jelmezes figurák	György és a sárkány, Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)	<i>történetet. Vegyen részt az órai munkában.</i>	tanultak alapján helyen mozgasson.
Vegyes technikájú bábok (alulról, felülről, hátról való mozgatás)	Magyar népballadák (pl.: Görög Ilona, Kőműves Kelemen) témák a világirodalomból (pl.: Jonathan Swift Gulliver-története, Milne: Micimackó), zenés koreográfiák, Csukás István: Ágacska, Erich Kästner: Május 35.	<i>Ismerjen legalább 3 népballadát.</i>	Ismerjen legalább 3 népballadát, tudja önállóan, szöveghűen előadni.

A továbbhaladás feltételei:

- Ismerjen mitológiai és világi irodalmi mesehősöket.
- Tudjon óriásbábbal előadni egy-egy történetet.

Alapfok (5. évfolyam)

Éves óraszám: 74 óra

Témakör	Tartalom	Minimum követelmény	Jeles (nagyon jó) követelményei
Kézzjátékok	Természeti jelenségek	<i>Vegyen részt az órán. A bábmozgatásn ál tanultakat tudja alkalmazni.</i>	Kézzel tudjon különböző jelenségeket megjeleníteni.
	Szájszinkron	<i>Vegyen részt az órán. A bábmozgatásn ál tanultakat tudja</i>	Kézzel tudjon különböző jelenségeket megjeleníteni.

		<i>alkalmazni.</i>	
	<p>Kézpantomim Sziszüphosz „ármányos sziklája”, kézjátékkal (szóló játék) Itak Bírának büntetése Sziszüphosz gasztetteiért (ld.: görög mítoszok). Kéz- emberkével játsszuk el, ahogy Sziszüphosz a parancs értelmében megpróbálja a hatalmas sziklát a dombtetőre felgurítani. Amikor már majdnem felér a csúcsra, nem bírja tovább a nehéz súlyt, és az ármányos szikla visszahengerbucskázi k a völgybe. Fáradtan fölhossa onnan, azután kénytelen előlről kezdeni az egészet. A példa a külső-fizikai és belső-lelki küzdelem bemutatására alkalmas.</p>	<p><i>Ismerjen legalább egy görög mítoszt. Segítséggel vegyen részt az előadásban.</i></p>	<p>Ismerjen legalább 2 görög mítoszt. Bábpantomim mal tudjon eljátszani egy részt.</p>
Kesztyűs bábjáték	<p>Tradicionális vásári bábjáték: Vitéz László-történetek (pl.: Az elátkozott malom), Punch és Judy, Guignol és Polichinelle stb. (ld. Példák 7.) Weöres Sándor:</p>	<p><i>Ismerje a vásári bábjátékok történetét.</i></p>	<p>Tudjon vásári bábokat (pl.: Vitéz László) mozgatni (vendégbáb).</p>

	Csalóka Péter		
--	---------------	--	--

A továbbhaladás feltételei:

- Ismerje a vásári bábjátékot (Vitéz László).
- Tudjon vásári bábfigurát mozgatni.

Alapfok (6. évfolyam)

Éves óraszám: 74 óra

Témakör	Tartalom	<i>Minimum követelmény</i>	Jeles (nagyon jó) követelményei
Indonéz árnyjátéktechnika	A kis gömböc (népmese) <i>Táltosok küzdelme (népmeséinkből) – árnyjáték</i> (csoportmunka) és a próbák sikeres teljesítése után végső, életre-halálra szóló küzdelmet vív az öreg táltossal (a kicsi erős emberrel, ld.: Benedek Elek: Az arany nyílvesző). A küzdelem során át meg átbucskázva változnak hallá, gyűrűvé, kakassá stb. A földön túli erők e csodás átváltozásokkal járó küzdelmének megjelenítésére szinte kizárólag az árnyjáték alkalmas. Egymásba diaporámaszerűen áttűnő képeket alkalmazzunk, a	<i>Ismerje az árnyjáték technikáját. Vegyen részt az órai munkában. Segítséggel ismerje a színek jelentését. Vegyen részt az órai munkában.</i>	Ismerjen fel legalább három féle árnytechnikát. A tanultak alapján tudja alkalmazni. Önállóan vegyen részt az órai munkában. Ismerje a színek jelentését, a sziluett játékot.

<p>kicsinyítés-nagyítás lehetőségét kiaknázva. Pontfény-technikával, alulról mozgatott pálcás áttört figurák méretváltozásaival szemléltethető az erőviszonyok változása.</p> <p>A két szimbolikus alak az átváltozások során is viseljen egy állandó jegyet – pl.: szín (a mesei szerepkörök szerint – színszimbolika)</p> <p>Csatajelentek – történelmi mondák tulmány: a „színek harca” (színes fóliával a színhatások vizsgálata), komplementer színek (feszültség). A színkeverés (ld. Lázár Ervin: A kék és a sárga).</p> <p>Ábrázolás: Elrajzolt karakterek síkban (ld: Karagöz bábfigurák) Jellegzetes arcvonások, ruhaviseletek A két küzdő sereg színeinek kiválasztása Kiemelt alakok: ízesüléssel mozgó figurák, trükkök (levágható végtagok, kiömlő vér stb.)</p>		
--	--	--

	<p>A seregek tömege: sziluettben, egy mozgatópálcával irányíthatóak a karok stb.</p> <p>Játék groteszk hangvétellel: a lehulló karok-fejek önálló életre kelnek, animációs trükkök</p> <p>Élő zenei és hangeffektek</p> <p>Bál XIV. Lajos udvarában – sziluett-technikával</p> <p>Weöres Sándor: Az éjszaka csodái</p> <p>Balázs Béla: A fekete korsó, A halász és a hold ezüstje</p> <p>Michael Ende: Ofélia árnyszínháza</p>		
Mechanizált tárgybábok	<p>Lewis Carrol: Alice Csodaországban</p> <p>Kiss Anna: Dömötörkor</p> <p>Cervantes: Don Quijote (részletek)</p>	<p><i>Segítséggel vegyen részt az órai munkában.</i></p>	<p>Önállóan vegyen részt az órai munkában.</p>

A továbbhaladás feltételei:

- Ismerje a különböző népek árnyjátékait (Indonéz, török).
- Tudjon előadni árnytűdöket.
- Ismerje mechanizált bábokkal való játékot.

Ajánlások, javaslatok

Feldolgozásra ajánlott témák

Vásári mutatványos bábozás témaköréhez Kemény Henrik: Az elátkozott malom (Bábjátékos Kiskönyvtár, 50. szám).

Klasszikus cseh bábjátékok – Faust-Genovéva-Don Sajn (fordította és szerkesztette Tömöry Márta).

Egyházi, templomi bábjátékok témaköréhez: Simeon áldása, Fia született Naominak c. bábjátékok (Károly Gáspár alapján): Bábjátékok-Színjátékok (Ichthusz könyvek I.), válogatta Giovanini Kornél.

„Minisztériumjáték” témaköréhez: az „Akárki” című kötet darabjai (Akárki, minisztériumjátékok, mirákulumok, morálitások, Európa, Bp. 1984.)

Szatirikus játékhöz Petőfi Sándor: A helység kalapácsa, Arany János: Bajusz c. műveinek feldolgozása

Társadalmi, politikai bábjáték feldolgozáshoz a Bread and Puppet Theatre (Kenyér és Báb Színháza) darabjai nyomán. (Ember és Báb. Bábjátékos oktatás, válogatta és szerkesztette Tömöry Márta).

Zenés bábszínházhoz:

Prokofjev: Péter és a farkas

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

Csajkovszkij: Diótörő

Goethe-Ducas: Bűvészinás

Értékelés:

- önértékelés
- a társak véleménynyilvánítása egymás alkotásáról
- bábjelentről, - előadásról készült videófelvétel megtekintés, elemző értékelése is
- nevelő szöveges értékelése
- nevelő jeggyel történő értékelése

Ajánlott irodalom

Feldolgozásra ajánlott művek

Cinp-cini muzsika (Óvodások verseskönyve) 7. kiadás. Válogatta és szerkesztette: T. Aszódi Éva. Budapest, Móra, 1985.

Csukás István: Ágacska (három színdarab), Móra, Budapest, 1987.

Nilhelm Hauff: Hauff legszebb meséi, Móra, Budapest 1959

Hogyan győzte le a jaguár a teknőst? (válogatta és fordította Jékely Endre), Móra, Budapest, 1980.

Charles és Mary Lamb: Shakespeare-mesék

Michael Ende: A varázslóiskola, Európa, Budapest, 1997

Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve, Móra, Budapest, 1978.

Szunyog Szabolcs: Boszorkányszombat, Móra, Budapest, 1988.

P.L. Travers: A csodálatos Mary, Móra, Budapest, 1971.

(továbbá ld. az előző pontokban felsorolt műveket)

Szakirodalmi ajánlás

- A.K. Dzsivelegov: A commedia dell'arte. (Gondolat, Budapest, 1962.)
Ami a szívedet nyomja (Mai svéd gyermekversek), Móra Kiadó, 1995
Baktay Tiborné-Bagi Rózsa: Az óvodai bábjáték. Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.
Balogh Beatrix: Marionett mindenkinek (Bábjátékos Oktatás sorozat), Népművelési Propaganda Iroda, Budapest, 1982.
Balogh Beatrix: Röpülj madárka, Budapest, 1976. Népművelési Intézet
Berhidai Magdolna-Fényi Tibor-Kiss Anna: Máktündérek, csutkanépek, Budapest, Móra, 1984.
Berze Nagy János: Az égig érő fa
Bős Attila: Bábjáték és zene, Budapest, 1969.
Csodakút (szerk.: Pap –Gábor), Pontifex Kiadó, 1994.
Debreczeni Tibor: Szín-kör-játék. Budapest, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1984.
Diószegi Vilmos: Az ősi magyar hitvilág. Gondolat, 1978.
Duró-Nánay: Dramaturgiai olvasókönyv. Színházi füzetek I., Budapest, 1993. –
Marczibányi Téri Művelődési Központ
Ember és báb. Bábszínházak, műhelyek, kísérletek. Vál. Szerk.: Tömöry Márta.
Múzsák, 1990. (Bábjátékos oktatás)
Granasztói Szilvia: Menjünk mi is Betlehembe. Budapest, 1990. Háttér Lap- és
Könyvkiadó
Híves László: A bábjáték I-II. Budapest, 1990. Népművelési Intézet
Hoppál Mihály: Sámánok (Helikon, Budapest, 1991.)
Hoppál-Jankovics-Nagy-Szemadám: Jelképtár
Horváthné Kiszeli Terézia: Bábozás (Útmutató pedagógusoknak, Tárogató
Kiadó)
Kós Lajos: Kéz és mozgás (Bábjátékos oktatás)
Lakatos Lilla: Rongybaba. Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1985.
Lengyák István: Papírállatok 3. osztályosok részére
Lenkefi Konrád: Bábkészítés. Budapest, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1983.
Mészáros Vincéné: Óvodai bábjátékok, Tankönyvkiadó Budapest, 1992.
Nagy Katalin: Házi bábszínház. Budapest, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1988.
Nagy Olga: A táltos törvénye
Óhidi Lehel: A bábmozgatás iskolája I-II. (Bábjátékos Kiskönyvtár, 1987.
Néprajzi tanulmányok)
Papírállatok. Szombathely. Mörk Kiadó
Polcz Alaine: Bábjáték és pszichológia. Budapest, 1977. Népművelési Intézet
Szabó Zsuzsa: Te is bábozz velünk! Ferling-Press Kiadó, Pécs, 1992.
Szacsavay Éva: Bábtáncoltató betlehemezés Magyarországon és Közép Kelet-
Európában. Budapest, Akadémia Kiadó
Szergej Obrazcov: Az emlékezet lépcsőfokain (Gondolat, Budapest, 1992.)
Szilágyi Dezső: A mai magyar bábszínház, Budapest, 1978. Corvina

Tarbay Ede: Bábtörténeti kalandozások (Bábjátékos oktatás)

Tarbay Ede: Gondolat, kép, játék (Bábjátékos oktatás)

Termésbábok mindenkinek – Lakatos Lilla figuráiból Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Tömöry Márta: Itt a bábszínház, Móra, Budapest, 1985.

Vértes Edit: Szibériai nyelvrokonaink hitvilága. Tankönyvkiadó, 1990.

D) TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

NÉPTÁNC

A NÉPTÁNC TANSZAK CÉLJAI ÉS FELADATAI

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja a tanulók kompetencia alapú fejlesztését teszi lehetővé, amely során növekszik az önismeretük, önértékelésük, önbizalmuk. Céljaik elérése érdekében kezdeményezőbbé válnak, alkalmassá válnak a sikeres életvezetés megteremtése, alkalmazkodni tudnak a változó világ kihívásaihoz, képessé válnak a tanulók a változások kezelésére, kialakul az egész életen át tartó tanulás igénye.

A kompetencia alapú képzés intelligens tudást eredményez, amelynek keretén belül a megtanultak belső összefüggéseire, a tantárgyi tudáselemek összekapcsolására, a megtanultak új szituációban történő alkalmazására, más területre történő átvitelére helyeződik a fő hangsúly.

Az alapfokú művészetoktatás kompetenciafejlesztési területei:

- nyelvi kommunikáció
- szocializációs készségek
- matematikai készségek
- alapkészségek a tudományban és a technológiában
- informatikai készségek
- a tanulás tanulása
- interperszonális és állampolgári készségek
- vállalkozói készségek
- kulturális tudatosság (általános műveltség).

A táncművészeti oktatás célja, hogy komplex módon járuljon hozzá a személyiség kompetencia alapú fejlesztéséhez.

Célok:

- ✓ a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóban,
- ✓ a játékokon és táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat a magyar nép táncait, a táncok mozdulat- és motívumanyagát, jellegzetességeit, stílusát,
- ✓ maradandó pozitív életminőség-változás létrehozása a tanulóknál,
- ✓ képesség- és készségfejlesztés, valamint személyiségformálás a tánc eszközeivel,
- ✓ testi képességek fejlesztése,

- ✓ esztétikai nevelés, ízlésformálás,
- ✓ a művészetek befogadására, a különböző kultúrák értékei iránti nyitottságra nevelés.
- ✓

Feladatok:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- a terem és az öltözők használatának rendjét,
- az alapvető ritmusértékeket,
- a térirányokat,
- a szükséges szakkifejezéseket,
- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat,
 - **a viselet felöltésének szabályait,**
 - **a hagyományos népi játékokat,**
 - **a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,**
 - **a néprajzi tájegységek helyét a térképen,**
 - **a tánc hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklórisztika),**
 - **a mozgásanyag variációs lehetőségeit,**
 - **a táncokhoz kapcsolódó énekeket, csujogatásokat, zenei kíséretet, viseletet,**
 - **a néprajztudomány sajátos megközelítési módját,**
 - **a jeles napok és ünnepi szokások eredetét és értelmét,**
 - **a fő népköltészeti műfajok jellegzetességét,**
 - **a magyar nép hiedelemvilágát,**
 - **a folklórkutatás tárgyának, az alávetett társadalmi rétegeknek, a „nép” műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,**
 - **a tánc művészi és közhasznú formáit,**
 - **a társasági táncélet alkalmait,**
 - **a színpadi táncművészet fontosabb ágazatait és korszakait,**
 - **az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,**
 - **az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alpművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait,**
 - **a tantárgyaknál részletezésre kerülő tananyagokat.**

Alakítsa ki a tanulóban:

- **a rendszeres munka természetes igényét,**
- **a megfelelő munkafegyelmet,**
- **a társakkal való együttműködés természetességét,**
- **a munkájuk tudatos kontrollálását,**
- **a művészi előadásmód kivitelezését,**
- **az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népelet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,**
- **az esztétikai érzéket,**
- **a művészetek befogadásra nyitott attitűdöt,**
- **fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.**

Fejlessze a tanuló:

- személyiségét,
- testtudatát,
- mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- helyes testtartását,
- az egyenletes lüktetés iránti érzékét és ritmusérzékét,
- hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- mozgáskoordinációját,
- tánctechnikai készségét, képességét, jártasságát,
- ruganyosságát,
- **tér-, forma- és stílusérzékét,**
- **koncentráló képességét (a figyelem megosztása, kitartása és mélysége),**
- **vizuális memóriáját,**
- **mozgásmemóriáját,**
- **képzelőerejét,**
- **improvizációs készségét,**
- **gesztusnyelvi kifejezőképességét,**
- **ízlését, kritikai érzékét,**
- **a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységet,**
- közösséghez való alkalmazkodóképességét, pl. fogja meg a társa kezét,
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét.

Ösztönözze a tanulót:

- **a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,**
- **a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,**
- **a rendszeres múzeumlátogatásra,**
- **a rendszeres társasági és színházi események látogatására,**
- **a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,**
- **az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre**
(kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények),
- **a környezetében adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására**
(helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).
- **Tudatosítsa a tanulóban:**
- **a tánc történeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.**

Hívja fel a tanulók figyelmét:

- **a korosztályuknak megfelelő néptáncos, népzenei néprajzi, tánc történeti irodalomra.**

Tegye nyitottá:

- **a tanuló személyiségét a folklór iránt.**

Irányítsa a tanulót:

- **szakirányú továbbtanulásra,**
- **a továbbképző folytatására,**
- **az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.**
- **(Az alapfokú táncművészeti oktatásnak nem célja a hivatásos táncosok képzése, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.)**

Neveljen:

- **egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,**
- **táncművészetet értő közönséget,**
- **mozgást, táncot szerető fiatalokat.**

A NÉPTÁNC TANSZAK TANTÁRGYAI ÉS AZOK ÓRASZÁMAI

A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: (2)+6+4

Főtárgy:

Népi játék, néptánc

Kötelező tantárgyak:

Folklórismeret (alapfok 3-6)

Tánc történet (továbbképző 7-8)

Kötelezően választható tantárgyak:

Folklórismeret (alapfok 1-2)

Tánc történet (továbbképző 9-10)

Óraterv

ÉVFOLYAMOK												
ELŐKÉPZŐ			ALAPFOK						TOVÁBB- KÉPZŐ			
Tantárgy	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék néptánc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Folklórismeret	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Kötelezően választható tárgy	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Előkészítő 1-2.:

Népi játék, néptánc: 2 óra/hét, 70 óra/tanév

Alapfok 1-2.

Népi játék, néptánc: 3 óra/hét, 105 óra/tanév

Folklórismeret kötelezően választható tárgyként: 1 óra/hét, 35 óra/tanév

Alapfok 3-4-5-6..

Népi játék, néptánc:	3 óra/hét, 105 óra/tanév
Folklórismeret kötelező tárgyként:	1 óra/hét, 35 óra/tanév

Továbbképző 7-8.:

Néptánc:	3 óra/hét, 105 óra/tanév
Tánc történet:	1 óra/hét, 35 óra/tanév

Továbbképző 9-10.:

Néptánc:	3 óra/hét, 105 óra/tanév
Folklórismeret:	1 óra/hét, 35 óra/tanév

TANÓRÁN KÍVÜL SZERVEZETT TEVÉKENYSÉGFORMÁK

- ✓ táncelőadások és színházlátogatások,
- ✓ múzeumlátogatások,
- ✓ táncházak zenekarral,
- ✓ táborok,
- ✓ belföldi és külföldi tanulmányi kirándulások,
- ✓ rendezvények, rendezvénysorozatok, kurzusok, tréningek neves szakemberek vezetésével,
- ✓ egyéni tehetségfejlesztés (egyéni foglalkozás keretében).

•

A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A képességek feltárása, a tehetség felismerése folyamatosságot, valamint a pedagógus, szülő, tanuló együttműködését igénylő feladat. Iskolánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek felkutatása, gondozása, kibontakozásuk elősegítése.

A tehetségfejlesztés iskolánkban alkalmazott módjai:

- ✓ gazdagítás és elmélyítés, a mozgásanyag magasabb szintű elsajátítása (differenciálás, nyitott feladatok, különböző munkatempó, egyéni fejlesztés, különféle csoportosítás évfolyamon belül, a tehetséges tanulók minél nagyobb önállóságot, alkotó jellegű feladatot kapnak),
- ✓ fellépési lehetőségek biztosítása iskolai és városi rendezvényeken,
- ✓ megyei versenyekre nevezés (a zsűri javaslata alapján tovább is juthatnak a regionális, ill. az országos versenyekre),
- ✓ gyorsítás (több évfolyam anyagát rövidebb idő alatt teljesítheti a tanuló),
- ✓ nívócsoportok létrehozása,

- ✓ egyéni életutak irányítása.
- ✓

A tehetségfejlesztés feladatai, eszközei:

- ✓ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás, differenciálás megszervezése,
- ✓ tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások (neves szakemberek bevonásával szervezett tréningek, kurzusok, táborok az ismeretek bővítésére),
- ✓ felkészítés versenyekre, fesztiválokra,
- ✓ felkészítés szakirányú továbbtanulásra.

KÖVETELMÉNYEK

Követelmények az ELŐKÉPZŐ évfolyamainak elvégzése után

Népi játék, néptánc

- a közösséghez való alkalmazkodás alapvető jelei megvannak nála,
- részvétel az órai játékokban és játékos tánc tanulásban,
- részvétel a koreográfia bemutatóján más pedagógusok és szülők előtt,
- legyen képes a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
- ismerjen legalább 10 kiszámolót, 10 különböző típusú játékot, ill. 10 népdalt,
- egyszerű ritmusképleteket vissza tudjon tapsolni vagy dobogni (min. 2 X 2/4).

Követelmények az ALAPFOK évfolyamainak elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerje:

- **a tanult népi játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40),**

a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon. ***Legyen képes:***

- **a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,**
- **2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,**
- **felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.**

Tananyag

Az alapfok első évtől a továbbképző tizedik évéig a tananyagokat két- ill. háromféléves ciklusokra bontjuk, és elcsúsztatva tanítjuk. Okai:

- egy-egy tánc előkészítését általában már elkezdhetjük az előző tánc gyakorlási szakaszával egyidejűleg, így több idő van a tanulásra, gyakorlásra, beérésre,

A 6. év és a 10. év előtti félév azért van szabadon hagyva az egyik oldal, mert egy másik tánc befejezése mellett már ismételni kell és készülni a Művészeti alap-, ill. záróvizsgára.

Folklórismeret

A tanuló ismerje:

- a folklór mint történeti hagyomány sajátosságait,
- az egyes jeles napok időpontját,
- a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
- a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
- a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, legendákat,
- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit,
- a korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:

- felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

Követelmények a TOVÁBBKÉPZŐ évfolyamainak elvégzése után

Néptánc

A tanuló ismerje:

- **a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min. 100),**

a tanult táncrendeket.***Legyen képes:***

- **a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,**
- **2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,**
- **felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat és alakzatokat.**

Folklórismeret

A tanuló ismerje:

- a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat, a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit.***Legyen***

képes:

- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,

- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

Tánc történet

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát:
 - a táncművészet kimagasló alapműveit,
 - a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társ művészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:

- munkafegyelmét,
- képzelőerejét,
- fogékonyságát a múlt, jelen és a távoli népek értékeinek befogadására,
- ízlését, és az ítélőképességét,
- a közösségben létezés, a közös célért végzett tevékenység minden lelki feltételét.

Ösztönözzé a tanuló:

- további ismeretek szerzésére,
- rendszeres színházlátogatásra.

TANANYAG TANTÁRGYANKÉNT ÉS ÉVFOLYAMONKÉNT NÉPI JÁTÉK, NÉPTÁNC

A **népi játék-néptánc** a tanszak fő tantárgya, s az előkészítő, alapfok, továbbképző minden évfolyamán a legtöbb óraszámban foglalkoznak vele.

Ez az összefoglaló elnevezés több részterületet foglal magába:

- **A tánc technika, ami minden órát bevezet, a táncos izomzatának, ízületeinek bemelegítése mellett a technikai alapozást hivatott szolgálni.**
- **A ritmikai gyakorlatok és a táncos nyelvezet elsajátítása is a táncosok felkészülését segíti.**
- **A népi játékok az előkészítő, és az alapfok 1-2. évfolyamán játszanak fontos szerepet. A gyerekek megismerik a magyar játékkincs legszebb változatait, s ezeken keresztül megszeretik a népzene és a néptáncot.**
- **A néptánc oktatása elkezdődik az előképzőben, de az alapfok és a továbbképző évfolyamain teljesebb ki. Egyre több dialektus táncrendjeit ismerik meg a tanulók, s táncolják „anyanyelvüként”.**

- **A daltanulás szorosan összetartozik a tánccal, míg a koreográfiák a tanult eredeti anyagok összefoglalásai.**

A népi játék, néptánc főtárgy céljai

- ✓ a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóban,
- ✓ a játékokon és táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat a magyar nép táncait, a táncok mozdulat- és motívumanyagát, jellegzetességeit, stílusát,
- ✓ maradandó pozitív életminőség-változás létrehozása a tanulóknak,
- ✓ képesség- és készségfejlesztés, valamint személyiségformálás a tánc eszközeivel,
- ✓ testi képességek fejlesztése,
- ✓ esztétikai nevelés, ízlésformálás,
- ✓ a művészetek befogadására, a különböző kultúrák értékei iránti nyitottságra nevelés.

Feladatai

Ismertesse meg a tanulóval:

- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- néptáncos alapfogalmakat, irányokat,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,
- a néptánc tudomány sajátos megközelítési módját,
- a tantárgyaknál részletezésre kerülő játék és tánc tananyagokat,
- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- azt a szemléletet, hogy megfogja a társa kezét,
- a munkájuk tudatos kontrollálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- a kifejező mozgás képességét,
- az esztétikai érzéket,

- **a művészi befogadásra nyitott attitűdöt,**
- **fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.**

Fejlessze a tanuló:

- **mozgáskultúráját,**
- **helyes testtartását,**
- **fizikai állóképességét,**
- **ritmusérzékét,**
- **hallását,**
- **zenéhez való alkalmazkodását,**
- **tér-, forma-és stílusérzékét,**
- **térbeli tájékozódását, kreatív térhasználatot,**
- **mozgásmemóriáját,**
- **koncentráló képességét,**
- **figyelmét, fegyelmét, önismeretét,**
- **ízlését, kritikai érzékét,**
- **a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységet,**
- **vizuális memóriáját,**
- **gesztusnyelvi kifejezőképességét,**
- **improvizációs készségét,**
- **a képzelőerejét, kreativitását, alkotóképességét,**

kapcsolatteremtő és együttműködő képességét.

Ösztönözze a tanulót:

- **a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,**
- **a rendszeres társasági és színházi események látogatására,**
- **a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,**
- **az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre**
(táncházak, táborok, egyéb táncesemények),
- **a környezetében adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására**
(helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Hívja fel a tanulók figyelmét:

- **a korévfolymuknak megfelelő néptáncos, népzenei néprajzi, tánc történeti irodalomra.**
- **Tegye nyitottá:**

- **a tanuló személyiségét a folklór iránt.**

Irányítsa a tanulót:

- **szakirányú továbbtanulásra,**
- **a továbbképző folytatására,**
- **az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.**
-

ELŐKÉPZŐ ELSŐ ÉVFOLYAM

TANANYAG

- utánzó járások,
- ölbeli gyermek játékaik,
- mondókák: természet-, növény-, állat-, egyéb mondókák,
- bölcsődalok, altatók, dajkarímek,
- kisorsolók,
- kiolvasók, kiszámolók,
- szerepjátékok,
- fogócskák,
- vonulások, vonulós-kapuzós játékok,
- fogyó-gyarapodó játékok,
- párválasztó körjátékok,
- tiltó játékok,
- különféle ügyességi és erőjátékok,
- eszközös játékok: eszközös ügyességi játékok, labdajátékok,
- sport jellegű népi játékok eszközzel, vagy anélkül,
- játékhöz fűződő lépések: szép, egyenletes járás, futás, kettes csárdás és az 5 ugrástípus alkalmazása.

Az előképző első évfolyamán a legfontosabb feladat a közösség, ill. a rendszeres munka természetes igényének a kialakítása, a játék, a tánc, a mozgás örömeinek megélése, és a játékfűzés összeállításakor a színpad megismerése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- a terem és az öltözők használatának rendjét,
- az alapvető ritmusértékeket,
- a fő téri irányokat,
- a szükséges szakkifejezéseket,

- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat.

Legyen képes:

- betartani a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- betartani a terem és az öltözők használatának rendjét,
- visszatapsolni vagy -dobogni 2 X 2/4-es ütemet,
- együtt énekelni a csoporttal,
- együtt játszani és táncolni a csoporttal,
- rövidebb vagy hosszabb ideig egyenletesen mozogni (jární, tapsolni stb.) zenére vagy énekre,
- ugrani,
- fejlett, vagy fejlődő mértékben alkalmazkodni a társaihoz, pl. megfogni a társai kezét.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

aktív részvétel az órai játékokban és játékos tánctanulásban,
részvétel a játékfűzés bemutatóján más pedagógusok és szülők előtt,
legyen képes a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
a közösséghez való alkalmazkodás alapvető jelei megvannak nála,
ismerjen legalább 5 kiszámolót, 5 különböző típusú játékot, ill. 5 népdalt,
egyszerű ritmusképleteket vissza tud tapsolni, vagy dobogni (2 X 2/4).

ELŐKÉPZŐ MÁSODIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- kiolvasók,
- szerepjátékok,
- fogócskák,
- vonulások, vonulós-kapuzós játékok,
- fogyó-gyarapodó játékok,
- párválasztó körjátékok,
- leánykérő játékok,
- párválasztó társasjátékok,
- szellemi játékok: szellemi ügyességi játékok, beugratások, kitalálós, rejtőkereső, tiltó játékok,
- különféle ügyességi és erőjátékok,
- eszközös játékok: eszközös ügyességi játékok, labdajátékok,
- sport jellegű népi játékok eszközzel, vagy anélkül,

- szép, egyenletes járás, futás énekre, zenére,
- egyes-kettes csárdás,
- szökellő, galopp,
- az 5 ugrástípus.

Az előképző második évfolyamán még mindig a legfontosabb feladatok közé tartozik a közösség, ill. a rendszeres munka természetes igényének a kialakítása, a játék, a tánc, a mozgás örömeinek megélése, és a játékfűzés összeállításakor a színpad megismerése, továbbá a párvalasztó, leánykérő, ügyességi, sport jellegű stb. játékoknál az egyéni szereplés, és közösségben létezés örömeinek megélése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit.

Legyen képes:

- visszatapsolni vagy -dobogni 4 X 2/4-es ütemet,
- együtt énekelni a csoporttal,
- együtt játszani és táncolni a csoporttal,
- rövidebb vagy hosszabb ideig egyenletesen mozogni (járni, tapsolni stb.) zenére vagy énekre,
- ugrani,
- alkalmazkodni a társaihoz,
- megfogni a társai kezét.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

aktív részvétel az órai játékokban és játékos tánctanulásban,
részvétel a koreográfia bemutatóján más pedagógusok és szülők előtt,
legyen képes a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
alkalmazkodjon a közösséghez,
ismerjen legalább 10 kiszámolót, 10 különböző típusú játékot, ill. 10 népdalt,
egyszerű ritmusképleteket vissza tud tapsolni, vagy dobogni (4 X 2/4).

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika:
járás lábujjon, sarkon, külső lábélen,
futások különböző kartartással, lábemeléssel,
törzs-, kar- és fejgyakorlatok.
- speciális gyakorlatok:
helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok, pl. a törzs izmainak erősítése, ill. az egész órán megkövetelt helyes testtartás,
pozíciók fogalma (I-II.) – pozícióváltások,
térdhajlítás (demi plié),
féltalpra emelkedés (relevé),
lábcúsztatás (battement tendu),
páros gyakorlatok: tartás-ellentartás.

Ritmika

- hangjegyérték gyakorlatok: nyolcad, negyed és fél értékű járás tapssal,
- visszhang gyakorlatok,
- ritmus-futótűz továbbadása tapssal, dobogással.

Táncos nyelv

- irány fogalma, a 4 fő- és 4 rézsútirány ismerete még nem számokkal: jobbal, előre-hátra, rézsút irányok,
- alakzatok: kör, félkör, sor, oszlop, cikk-cakk.

Népi játék

- különböző típusú játékok (párválasztó, párcserélő, fogyó-gyarapodó, vonulós, kapuzós, sportos stb.)
- kiolvasók, kiszámolók.

Néptánc

1. félév

- lent hangsúlyos ugrós mozdulatok tanítása: az 5 ugrástípus és gesztuslábak irányának, ill. hajlítottsági és forgatottsági fokának segítségével, majd ugrós motívumok összeállítása a kelet-dunántúli alldialektus (pl.: Sárköz, Mezőföld) táncanyaga alapján, pl.: negyed értékű változatos motívumok, cifra, höcögő, lengető, stb., ezáltal az ugrás minden típusát gyakoroljuk, és ezzel megalapozzuk a további tánc tanulást,

2. félév

- a kelet-dunántúli ugróást folytatjuk, és koreográfiát készítünk belőle,
- mellette folyamatosan előkészítjük a kisalföldi ugróást és lassú csárdást.

Félévkor tudnia kell improvizálni a kelet-dunántúli ugrósból, továbbá legalább egy dalt elénekelnie az adott területről.

Az **alapfok első évfolyamon** a legfontosabb feladat a Kelet-Dunántúlról választott ugrós táncanyag alapvető stílusjegyének, az UGRÁSNAK az elsajátítása, illetve ennek tudatos használata. Az előképző évfolyamokon megkezdjük az 5 ugrástípust gyakoroltatni ugróiskolákban és ugrókötélpályákon, de ebben az évben teljesebb ki, ebben az évben már számon is kérhető.

A tanulók folyamatosan megismerkednek a táncos improvizációval, annak játékoságával, ill. ritmikai, dinamikai, plasztikai lehetőségeivel.

Eszközös tánc (pl. mezőföldi) tanítása csak akkor javasolt, ha az ugrós táncok alapmotívumait a tanuló készség szinten használja, folyamatos, önálló improvizációra képes.

A második félévben már ráhangolásokat teszünk, előkészítjük a kisalföldi oldalirányú mozgású csárdásokat, és esetleg valamennyi ugróst.

Tanév végére a fő anyagrészből koreográfia készül.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a fő- és részsút irányokat,
- a szükséges szakkifejezéseket,
- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- a viselet felöltésének szabályait,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását, a játékokat,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- visszatapsolni vagy -dobogni 4 X 2/4-es ütemet,
- a tanult játékokban főszerepet játszani,
- egyenletesen mozogni (járni, tapsolni, ugrani stb.) zenére vagy énekre,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,

- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A Kelet-Dunántúl területéről a táncpedagógus által választott és tanított koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánctípusból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert kelet-dunántúli ugrós zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.
- A kisalföldi anyagból még nincs számonkérés tanév végén, mert a másodikként tanult tánc egy félévnyi anyagából még nem kell vizsgázni.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
az eddig tanultak ismétlése, kombinációja,
újabb lábpozíció (V.)
mély térdhajlítás (grand plié),
lábörzések a földön,
lábemelések (relevé lent),
kartartások magassági fok és irányok szerint,
ugrások: két lábon paralell ugrások (saute), + ¼-et, ½-et fordulva jobbra-balra,
páros gyakorlatok: tartás-ellentartás.

Ritmika

- egyenletes járás közben hosszabb ritmusképletetk visszatapsolása, dobogása,
- kétszólamú mozgás gyakoroltatása.

Táncos nyelv

- térirányok 1-8.: a fő- és mellékirányokat tartalmazó 8 ágú irányrózsa ismerete számokkal:
1-es irány: előre,
2-es irány: jobb rézsút elöl,
3-as irány: jobb oldalt,
4-es irány: jobb rézsút hátra,
5-ös irány: hátra,
6-os irány: bal rézsút hátra,
7-es irány: bal oldalt,
8-as irány: bal rézsút elöl.

karakter (stílus) – azonosság, hasonlóság, különbség.

Játék

- rábaközi köcsögös játékok,
- szerepjátszó és sportos játékok tanulása.

Néptánc

1. félév

- kisalföldi, pl.: rábaközi dus motívumok összeállítása a mozdulattanítás után: kopogó, sarkascifra, légbokázó, ugrócsapó és variánsai, terpeszcsapó, majd bővített motívumok létrehozása,
- kisalföldi, pl. rábaközi lassú csárdás tanítása,
- az előző félév kelet-dunántúli anyagának gyakorlása és továbbfejlesztése,
- kelet-dunántúli karikázó.

Ezzel a félévvel a kelet-dunántúli ugrós és karikázó anyagrészt befejezésre került.

2. félév

- befejezzük a kisalföldi ugrós és lassú csárdás tanulását, és koreográfiát készítünk,
- elkezdünk egy új tánc típus és tájegység előkészítését: egy Tisza-vidéki körverbunkot, és az adott tájegység fent hangsúlyos csárdásait.

A *körverbunkkal* az a célunk, hogy a szólisztikus jellegű verbunkok előtt tanuljanak egy félig kötött verbunkot is, melyben támaszt nyújt még a közösség és a kör, de már egyéni táncfelépítést, „szárnypróbálgatást” is lehetővé tesz.

A *fent hangsúlyos lassú és friss csárdással* az a célunk, hogy vidékünkhez, a hajdúsághoz közel eső területről válasszunk táncot, és tanuljon meg alapszinten még „alsó tagozatban” (általános iskolai viszonylatban mérve) egy táncos összejöveteleken alkalmazható táncot is. Csárdás motívumok pl.: csárdáslépések, cifra variációk, hegyezők, bokázók, kisharang, előre-hátra fonások, átvetős, szökkenések különböző gesztuslábemeléssel, csapások, páros forgás, leány kiforgatása.

Félévkor 3 félévnyi tanulás után már magasabb szinten kell tudnia improvizálni a kelet-dunántúli ugrósból, és legalább 2 ugrós és 2 karikázó dallamot (lányoknak) kell tudnia énekelni. A kisalföldi anyagból pedig 2 félévnyi tanulás után elvárható improvizációt kell bemutatnia, és legalább 1 ugrós és 1 lassú csárdás dallamot el kell tudnia énekelni.

Az **alapfok második** évfolyamon a legfontosabb feladat a Kisalföldről választott ugrós táncanyag alapvető stílusjegyének, az UGRÁSNAK a további képzése mellett CSAPÁSOK tanulása, továbbá a CSÁRDÁS egyszerű motívumkincsű, lent hangsúlyos változatának gyakorlása, a páros tánc szoktatása, amit tartás-ellentartás játékokkal tehetünk még változatosabbá.

A tanulók egyre több lehetőséget kapnak a táncos improvizációra.

Eszközös tánc tanítása csak akkor javasolt, ha az ugrós táncok alapmotívumait a tanuló készség szinten használja, folyamatos, önálló improvizációra képes.

A második félévben már fent hangsúlyos táncokat készítünk elő.

Tanév végére a fő anyagrészből koreográfia készül.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- az oldalirányú mozgást,
- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását, a játékokat,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- egyenletesen mozogni (jární, tapsolni, ugrani stb.) zenére vagy énekre,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A táncpedagógus által választott, feltehetőleg a rábaközi területről összeállított koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.

A Tisza-vidéki anyagból év végén még nincs számonkérés, mert a másodikként tanult tánc egy félévnyi anyagából még nem kell vizsgázni.

ALAPFOK HARMADIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
az eddig tanultak kombinációja,
lábdobások,
fejkapás technika,
forgás,
páros gyakorlatok: tartás-ellentartás, egymásra figyelés.

Ritmika

- kontrás taps gyakorlása,
- járás-futás változó tempójú zenére, énekre, tapsra stb.

Táncos nyelv

- tempó: lassú, közepes, gyors (tánc típushoz kötve),
- szimmetria-aszimmetria.

Néptánc

1.félév

- Egy Tisza-vidéki körverbunk és az adott tájegység fent hangsúlyos lassú és friss csárdása.
- Mellette elkezdjük a dél-alföldi oláhos, lassú és frisses előkészítését.

2. félév

- befejezzük a Tisza-vidéki táncok tanulását, és koreográfiát állítunk össze,
- folytatjuk a dél-alföldi táncok előkészítését.

Félévkor a Tisza-vidéki körverbunkokból és a csárdásokból kell tudni improvizálni, és legalább 1-1 dalt énekelni.

Az **alapfok harmadik** évfolyamon a legfontosabb feladat a fent hangsúlyos táncok tanulása.

A *körverbunkkal* az a célunk, hogy a szólisztikus jellegű verbunkok előtt tanuljanak egy félig kötött verbunkot is, melyben még támaszt nyújt a közösség és a kör, de már egyéni táncfelépítést, „szárnypróbálgatást” is lehetővé tesz.

A *fent hangsúlyos lassú és friss csárdással* az a célunk, hogy vidékünkhez, a Hajdúsághoz közel eső területről válasszunk táncot, és tanuljon meg táncos összejöveteleken alkalmazható táncot is. Csárdás motívumok pl.: csárdáslépések, cifra variációk, hegyezők, bokázók, kisharang, előre-hátra fonások, átvetős, szökkenések különböző gesztuslábemeléssel, csapások, páros forgás, leány kiforgatása.

A tanulók egyre több lehetőséget kapnak a táncos improvizációra.

Tanév végére a fő anyagrészből koreográfia készül.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,

- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.,

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Egy Tisza-vidéki koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusokból (Tisza-vidéki és dél-alföldi) egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
az eddig tanultak nehezített változatai,
ugró gyakorlatok,
forgások diagonálban.

Ritmika

nehezebb visszhanggyakorlatok,
kéz-láb koordinációs gyakorlatok (mást táncolnak, és mást tapsolnak).

Néptánc

1. félév

- a dél-alföldi táncok befejezése és koreográfia készítése.
- Egy lent hangsúlyos tájegység teljes táncrendjének megtanításának előkészítése a Kelet-Dunántúlról (lent hangsúlyos csárdás, szólisztikus férfitánc, ugrós és karikázó)

2. félév

- a lent hangsúlyos vidék teljes táncrendjének folytatása, és elkezdni etűdöket összeállítani belőle a leendő koreográfiához,
- fent hangsúlyos szóló verbunk és csárdások előkészítése a Felső-Tisza vidékről.

Félévkor a dél-alföldi ugrósból, lassú csárdásból és friss csárdásból kell improvizálni, és legalább 1-1 dalt elénekelni mindegyik táncrészhez.

Az **alapfok negyedik** évfolyamon a legfontosabb feladat a fent hangsúlyos táncok tanulása mellett a szólisztikus jellegű férfitánc megismerése, és egy – az előzőhöz képest – más jellegű csárdás tanulása a Tiszai dialektusból, továbbá egy lent hangsúlyos lassú és friss csárdás, karikázó és férfitánc megismerése.

A tanulók egyre több lehetőséget kapnak a táncos improvizációra.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására..

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A dél-alföldi koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.

- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusokból (dél-alföldi és kelet-dunántúli) egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.

A felső-Tisza-vidéki anyagból év végén még nincs számonkérés, mert a másodikként tanult tánc egy félévnyi anyagából még nem kell vizsgázni.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
alapgyakorlatok,
lábkörzések,
ugrások fordulva is,
forgások és ugrások diagonálban.

Ritmika

- hosszabb ritmusképletek memorizálása,
- nehezebb koordinációs gyakorlatok,
- régi és új stílusú zene felismerése.

Néptánc

1. félév

- befejezni és koreográfiát készíteni a lent hangsúlyos anyagból és a felső-Tisza-vidéki anyagból is (az első koreográfiájából már az előző félévben is tanultunk részleteket).

2. félév

- két új anyagrész párhuzamos elkezdése: egy forgós-forgató páros tánc Erdélyből és a vidékhez tartozó férfítánc, pl. széki csárdás és legényes előkészítése,

- továbbá az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk előkészítése.

Félévkor az addig tanult táncokból improvizáció bemutatása táncrészenként 1-1 dallal.

Az **alapfok ötödik** évfolyamon a legfontosabb feladat tavaly elkezdett különböző lábhangsúlyú táncanyag felfűzése színpadképes produkcióvá, továbbá az erdélyi forgós-forgató tánc előkészítése sok forgásgyakorlattal, párosgyakorlattal, legényes nyolcadoló mozgásának előkészítése, és egy újabb fent hangsúlyos vidék megismerése.

A tanulók egyre több lehetőséget kapnak a táncos improvizációra.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- régi és új stílusú zenét felismerni,
- forogni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A két elkészült koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,

- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.

A második félévben tanult anyagokból év végén még nincs számonkérés, mert a másodikként tanult tánc(ok) egy félévnyi anyagából még nem kell vizsgázni.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése, kombinációja.

Ritmika

- összetettebb koordinációs gyakorlatok (különböző láb-, kéz-, fejmozgás),
- különböző tánc típus zenei anyagának felismerése a tanult táncrend alapján.

Néptánc

- a tanév folyamán befejezzük és koreográfiát készítünk a két előző évben elkezdett táncból:
egy forgós-forgató páros tánc Erdélyből és a vidékhez tartozó férfitánc, pl. széki magyar, lassú, csárdás és sűrű tempó,
továbbá az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk.
Az erdélyit elég tanév végéig befejezni, de a másikat már félévre ajánlott, hogy utána egy féléven át az erdélyivel párhuzamosan már tudjuk ismételni a 6 év anyagát.

Félévkor az addig tanultak alapján improvizáció és táncrészeként 1-1 dal bemutatása.

Az **alapfok hatodik** évfolyamon a legfontosabb feladat tavaly elkezdett két táncanyag, a Tiszai és Erdélyi dialektusterület egy-egy képviselőjének befejezése és koreográfia tanulása, továbbá felkészülés az alapvizsgára.

A tanulók egyre több lehetőséget kapnak a táncos improvizációra.

•

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,

- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A két legújabb koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult táncrendekből egyénileg, vagy párban (az adott táncrésztől függően) improvizálnia kell táncrészenként 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállítását.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA NÉPI JÁTÉK, NÉPTÁNC TANTÁRGYBÓL

A tanult tájegységek táncai (témakörök)

- lent hangsúlyos ugrós és karikázó Kelet-Dunántúlról,
- kislalföldi, elsősorban rábaközi ugrós, és lassú csárdás,
- egy Tisza-vidéki körverbunk és az adott tájegység fent hangsúlyos lassú és friss csárdása,
- dél-alföldi oláhos, lassú és friss csárdás (szólisztikus férfitánc és páros)

- egy lent hangsúlyos tájegység teljes táncrendje a Kelet-Dunántúlról (lent hangsúlyos csárdás, szólisztikus férfitánc, ugrós és karikázó),
 - egy szóló verbunk és fent hangsúlyos csárdás a Felső-Tisza-vidékéről,
 - egy forgós-forgató páros tánc Erdélyből a vidékhez tartozó férfitánccal együtt,
 - egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól,
- A hat év alatt tanult tánc típusokat külön-külön tételben tünteti fel a szaktanár.

A Népi játék, néptánc alapvizsga

- > **jelentkezési feltétele:**
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett
- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklorismeret tantárgy alapvizsgájával egy napon történik.
- > **időtartama:**
 - Csoportos koreográfia vagy folyamat: 5 – 10 perc.
 - Improvizáció: kis csoportban (max. 3 pár), vagy egyénekenként, illetve párban: 2 –3 perc.
- > **tartalma:**
 - Csoportos: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása.
 - Improvizáció: a három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (max. 3 pár), illetve egyénekenként/párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják szabadon, a szaktanár által összeállított tételsor alapján. A két tánc nem lehet ugyanabból a dialektusból!
- > **bizottsága:**

Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.

> **értékelési szempontok:**

- koreográfia ismerete,
- együttműködés a partnerekkel,
- színpadi jelenlét,
- tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti alapvizsgának ez az egyik jegye. A másik a Folklorismeret tantárgy érdemjegye lesz. A kettő átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata. Ha 5 tizedre végződik, akkor a Népi játék, néptánc tantárgy alapvizsga jegye lesz a művészeti alapvizsga jegye.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Néptánc

- egy lent hangsúlyos lassú és friss csárdás, valamint egy karikázó megtanítása az Északnyugati aldialektusból, vagy a Pest környékéről, elsősorban a nyugati palócoktól: a vertikális mozgás megérezéltetése, a fiú irányító szerepe a bukós motívumokban, ebből év végére koreográfia készítése,
- mezőségi vagy kalotaszegi páros táncok és legényesek előkészítése.

Félévkor az addig tanultakból kell improvizálni és énekelni, csujogatni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,

- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- csujogatni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Az első táncból koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusokból (mindkettő, a Dunai és az Erdélyi dialektusból tanult táncból is) egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudnia sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Néptánc

1. félév

- mezőségi vagy kalotaszegi páros táncok és legényesek befejezése, és koreográfia készítése félévre. Sok forgásgyakorlat kell hozzá.
- Elkezdjük a székely táncokat: verbunk (pl. bokázó, ugró bokázó, kopogók, csapásoló, keresztezők, terpesz-bokázók, koppantatók motívumok), forgató (pl. összerázós, átvető, összeugró, csizmaverő, kiforgató, csalogató, forgó, tapsos, ugró bokázó), szöktető (pl. cifrák, kopogók). Tudniuk kell a lányoknak egyedül forogni és forgásirányt váltani.

2. félév

- folytatjuk a székely táncokat,
- elkezdjük a somogyi táncrendet, mivel már érettebbek a tanulók arra, - mint alsós korokban - hogy páros ugró, és friss csárdást táncoljanak. A páros

viszony, a játékos csalogatás megérzékeltetésének módszerkészlete is bőséges pl.: tánc közben egy ugrósiskolában ketten, közös ugrókötélbe csavarni egymást, műanyag bábút dobálva cselezni stb.

Félévkor az addig tanultakból kell improvizálni és énekelni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfiát bemutatni.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- A mezőségi vagy kalotaszegi táncból tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállítását.

A somogyi táncrendből még nincs vizsga év végén, mert a másodikként tanult táncot, ha 1 féléve tanulja, akkor még nem kell vizsgázni belőle.

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Néptánc

1. félév

- a székely táncok befejezése és koreográfia összeállítása,
- a somogyi táncrend folytatása,

2. félév

- két gyimesi táncpár (pl. kettős jártató és sirülő, lassú és sebes magyaros), és a féloláhos figurás és csapásolós mozdulatainak megismerése. Újdonság a zenekíséret hangszereinek hangja, ill. a kíséret és a mozgás ritmikája.
- somogyi koreográfia összeállítása.

Félévkor az addig tanult székely és somogyi táncokból egyaránt van vizsga: improvizáció és táncrészenként 1-1 dal és/vagy csujogatus.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatusát arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatusni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfiát bemutatni.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Somogyi koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.

A gyimesi táncokból még nincs vizsga év végén, mert a másodikként tanult táncot, ha 1 féléve tanulja, akkor még nem kell vizsgázni belőle.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Néptánc

1. félév

- a gyimesi táncokból koreográfia összeállítása,
- egy kisalföldi, pl. rábaközi vagy szigetközi teljes táncrend tanulása verbunkkal és friss csárdással. Egy kisalföldi verbunk megértéséhez legénysorba kell kerülni. A kicsi gyerekek azt sem igazán tudják elfogadni, hogy valaki „hej”-legény legyen közülük, és figyelni kell rá.

2. félév

- koreográfia készítése a kisalföldi táncrendből,
- ismétlés és felkészülés a Művészeti Záróvizsgára.

Félévkor az addig tanult gyimesi és kisalföldi táncokból egyaránt van vizsga: improvizáció és táncrészeként 1-1 dal és/vagy csujogató.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfiát bemutatni.

A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Gyimesi és a kisalföldi koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor legalább két pedagógus előtt.
- A vizsga másik része a táncteremben zajlik két pedagógus előtt. A tanulónak a tanult tánc típusokból egyénileg, vagy párban (az adott anyagtól függ) improvizálnia kell 1,5 perces ismert zenére, és válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
 - meg kell tudnia mutatni a térképen az adott tájegységet,
 - fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
 - tudni kell minimum két tanult népdalt,
 - ismernie kell a táj népviseletét,
 - és jellemző zenekari felállását.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA NÉPI JÁTÉK, NÉPTÁNC TANTÁRGYBÓL

A tanult táncok témakörei

- A) egy Tisza-vidéki körverbunk és az adott tájegység fent hangsúlyos lassú és friss csárdása,
- B) dél-alföldi oláhos, lassú és friss csárdás (szólisztikus férfitánc és páros)

- C) egy lent hangsúlyos tájegység teljes táncrendje a Kelet-Dunántúlról (lent hangsúlyos csárdás, szólisztikus férfitánc, ugrós és karikázó),
- D) egy szóló verbunk és fent hangsúlyos csárdás a Felső-Tisza-vidékéről,
- E) egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól,
- F) egy lent hangsúlyos lassú és friss csárdás, ill. egy karikázó az Északnyugati aldialektusról, vagy a Pest környékéről, elsősorban a nyugati palócoktól,
- G) mezősegi vagy kalotaszegi páros táncok és legényesek,
- H) székely táncok: páros és szólisztikus férfitánc,
- I) somogyi táncrend, súlypontozva a páros ugrós, és a friss csárdás,
- J) két gyimesi táncpár és a féloláhos,
- K) egy kis alföldi, pl. rábaközi vagy szigetközi teljes táncrend verbunkkal és friss csárdással

A Népi játék, néptánc záróvizsga

- > **jelentkezési feltétele:**
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett
- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklórismeret tantárgy záróvizsgájával egy napon történik. Ha a Tánc történet záróvizsgát előrehozott vizsgaként letette a tanuló a továbbképző nyolcadik évfolyam után, akkor annak a jegyét is be kell számítani a végleges záróvizsgajegybe. Úgy is dönthet a tanuló, hogy a továbbképző tizedik után záróvizsgázik Tánc történetből. Ebben az esetben a Tánc történet záróvizsga is egy napon zajlik a másik két tantárgy záróvizsgájával.
- > **időtartama:**
 - Improvizáció: kis csoportban (max. 3 pár), vagy egyénenként, illetve párban: 8 – 10 perc.
- > **tartalma:**

- Improvizáció: A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.
 - Táncfolklorisztikai kérdések: a tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.
- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.
- > **értékelési szempontok:**
- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
 - a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
 - a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
 - színpadi jelenlét,
 - a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
 - a táncsal bemutatott tájegység táncfolklorisztikai ismerete.
- > **osztályzata:**
Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Folklórismeret és a Tánc történet tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

FOLKLÓRISMERET

A **folklórismeret** az alapfok 1-6. évfolyamán kötelező tantárgy. A 6 év alatt a tanulók megismerkednek a jeles napokkal, az emberélet fordulóival, a magyar nép hiedelemvilágával. A továbbképző 9-10. osztályában a népköltészetéről és a magyar nép táji-történeti csoportjairól hallgathatnak előadást.

A TANTÁRGY CÉLJA

- A néptáncot tanuló gyerekek számára szükséges, hogy tudatosodjon bennük: művészeti területük egy komplex, elkülönülő részeiben is összefüggő kultúra része.

- A népi világra való rálátás bővítése. Jobban megértik a tanulók, és hitelesebben tudják előadni a táncokat, ha megismerkednek a nép gondolkodásmódjával, szokásaival, rítusaival, hiedelemvilágával.
- A népművészeti kiadványok és a múzeumok anyagának megismerésével önállóan is fejleszthetik magukat.

A TANTÁRGY FELADATAI

Ismertesse meg a tanulóval:

- **a „folklor” szó jelentését és helyét a néprajztudományban**
- **a folklor, mint történeti hagyomány sajátosságait,**
- **az egyes jeles napok időpontját,**
- **a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,**
- **a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,**
- **a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,**
- **a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,**
- **a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,**
- **a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,**
- **a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit,**
- **a népművészet alapvető szimbólumait,**
- **tánc-hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),**
- **a korév-folyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).**

Fejlessze a tanuló:

- **figyelmét, munkafegyelmét,**
- **képzelőerejét: alkotó fantáziáját, a teremtő kreativitását,**
- **világképét,**
- **ízlését, és az ítélőerőt,**
- **összefüggés-látását a történelem és a művészetek között,**
- **rész- és összefüggés-látását a népművészet területein belül,**
- **a bizalmát, az empátiás képességnek működtetését társas helyzetekben,**
- **hallását, énekhangját,**
- **önismeretét, önértékelését, bátorságát,**
- **dramatikai érzékét a legendák és népszokások eljátszása által,**
- **a tér, a verbális, nonverbális kommunikációs lehetőségek használatát,**

- kreativitását az előadásban és a jelmezek, eszközök elkészítésében egyaránt,
- társaihoz való viszonyát, beilleszkedését, szocializációját,
- fogékonyságát a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- tájékozódását a múzeumokban, továbbá a különböző gyűjtemények, lemezek, folyóiratok és könyvek között
- a múzeumok és kiadványok megértését,
- a közösségben létezés, a közös célért végzett tevékenység minden lelki feltételét.
- **Legyen képes a tanuló:**
- **formailag elemezni a népszokásokat: felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését (rítuscselekmény), a népszokások idejét és rítusrendjét, továbbá a magyarázatát,**
- **előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket,**
 - ✓ figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
 - ✓ társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
 - ✓ a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatosabb használatára,
 - ✓ a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
 - ✓ érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
 - ✓ érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,
 - ✓ tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
 - ✓ pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg,
 - ✓ kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
 - ✓ saját teste, mozgása, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára,
 - ✓ egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a dramatikus népszokások eljátszásában,
 - ✓ különböző – felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt – érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
 - ✓ összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
 - ✓ a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.
 - ✓ rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,

- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló ismeretszerzésre,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről,
- a magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni,
- azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban.

Ösztönözze a tanulót:

- további ismeretek szerzésére,
- a népszokások kellékeinek elkészítésére,
- a népszokások eljátszására,
- a közösségi alkotás örömeiben való részvételre,
- rendszeres múzeumlátogatásra,
- a környezetében adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására mind a tárgyi néprajz, mind a folklór területén,
- az érdeklődésének megfelelő témában való további olvasgatásra, utánajárásra, gyűjtésre, kutatásra.

Biztosítson lehetőséget:

- kipróbálni a népszokásokat tantermen belül, vagy akár kívül is, pl. betlehemezés, csillagozás, regölés, kiszehajtás, pünkösdkirályné-járás stb.

Tananyagelrendezés:

A/1-3. Spirális tananyagelrendezés

Mindig az évkör aktuális jeles napjairól és időszakairól tanulunk, beleértve a munkavégző ünnepeket és időszakokat is. Az X-szel az adott évfolyam új tananyagát jelöltük. Ehhez az előző év(ek)ben tanultakat is ismételni kell, hogy ezáltal teljesebb képet kapjanak a tanulók az ünnepkörök egymáshoz kapcsolódásáról.

	Sz.1.	Sz.8.	Sz. 12.	Sz. 15.	Sz.21.	Sz.29.	O.4.	Szüret	Kuk.fo.	O.15.	O.20.	O.21.	O.26.	O.28.
A/1.						X		X				X	X	
A/2.	X	X							X					
A/3.			X	X	X		X			X	X			X

	N.1.	N.2.	Leányv.	N.11.	N.19.	N.25.	N.30.	Disznót.	Fonó	Tollfo.	Advent	D.4.	D.6.	D.13.
A/1.				X	X	X	X				X		X	X
A/2.								X	X	X		X		
A/3.	X	X	X											

	Szentcsalád-	Osty-	D.21.	D.24.	D.25.	D.26.	D.27.	D.28.	D.31.	J.1.	J.6.	Farsang	Vízkereszt

	járás	hord.											utáni 2.vas.
A/1.				X	X	X			X	X	X	X	
A/2.	X						X	X					
A/3.		X	X										X

	J.17.	J.18.	J.22.	J.25.	F.2.	F.3.	F.6.	F.14.	F.16.	F.19.	F.24.	M.12.	M.18.
A/1.					X	X					X		
A/2.			X				X	X	X	X		X	
A/3.	X	X		X									X

	M.19.	M.21.	N.bőjt	V.vas.	N.hét	H.vas.	H.hét.	M.25.	Á.1.	Á.24.	Á.25.	Feh.v.	Zöldf.
A/1.		X	X	X		X	X			X		X	X
A/2.					X								
A/3.	X							X	X		X		

	M.1.	M.4.	M.12-14.	M.16.	M.25.	Áld.cs.	Pünk.	Sz.h.v.	Úrnap.	J.8.	J.10.	J.13.	J.24.
A/1.						X	X						X
A/2.	X	X						X		X	X		
A/3.			X	X	X				X			X	

	J.29.	J.2.	J.20.	J.22.	J.25.	J.26.	Aratás	A.10.	A.15.	A.20.	A.24.
A/1.			X							X	
A/2.	X			X		X	X	X			X
A/3.		X			X				X		

A/4. A magyar nyelvterület három táncdialektusa és néprajzi tájegységei.

A/5. Az emberi életkor fordulói. Az életszakaszok táncalkalmai.

A/6. A népszokások formai és történelmi összetevői, ill. a bennük rejlő történelmi időszámítási rendszerek. A népköltészeti alkotások.

T/9. A magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatai, képviselői. A magyar nép hiedelemvilága 1.

T/10. A magyar nép hiedelemvilága 2.

Tanítási módszerek

A folklórismeret tananyagának átadása történhet PowerPointos diabemutatóval, digitális táblára készített feladatokkal, az eredeti szokásdallam felvételről történő meghallgatásával, énekléssel, a népszokás/legenda eljátszásával, évkör rajzával/időszalaggal, applikációs taneszközök (szókartyák, képek) rendezésével, feladatlapon kiadott keresztrejtvényekkel, feleletválasztós feladatokkal, színezőkkel, egyéni és csoportos versenyekkel, projekttel, tanulmányozási ötletekkel (pl. Oroszlány Péter módszere), továbbá füzetbe ragasztható vázlatokkal stb.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- 1 db néprajzi térkép
- videó/DVD/hangkazetta/CD-lejátszók
- televízió vagy monitor
- 1 db számítógép
- tábla, tükör vagy olyan felület, ahová írni lehet
- néprajzi kézikönyvek, lexikonok
- néprajzi videó és/vagy DVD filmek

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM

TANANYAG

A tantárgy tanulásának kezdetén világossá kell tenni a *folklor helyét a néprajztudományban*

- Szeptember 29. – Szent Mihály napja, a gazdasági év fordulója.
- Szület.
- Október 21. – Orsolya napja, hajdúböszörményi népi megfigyelés.
- Október 26. – Dömötör napja, a juhászújév.
- November 11. – Szent Márton napja.
- November 19. – Szent Erzsébet napja.
- November 25. – Szent Katalin napja.
- November 30. – Szent András napja.
- Advent, melynek kezdete a karácsonyi ünnepkör kezdete.
- December 6. – Szent Miklós napja.
- December 13. – Szent Luca napja.
- December 24. – Ádám, Éva napja. Szenteste. Eddig tart az advent.
- December 25. – Karácsony.
- December 26. – Karácsony.
- December 31. – Szilveszter napja.
- Január 1. – Újév.
- Január 6. – Vízkereszt, a karácsonyi ünnepkör vége, a farsang kezdete.
- Farsang.
- Február 2. – Gyertyaszentelő Boldogasszony.
- Február 3. – Balázs napja.
- Február 24. – Mátyás napja.
- Március 21. – Benedek napja, tavaszi napéjegyenlőség.
- Nagyböjt. Húshagyókeddig tart a farsang, hamvazószerdától böjt.
- Virágvasárnap: barkaszentelés, kiszehajtás, villózás.
- Húsvétvasárnap. Mozgóünnep. Kiszámolása.
- Húsvéthétfő – „vízbevető” hétfő.
- Április 24. – Szent György napja, az állatok kihajtása.

- Fehérvasárnap. A húsvéti ünnepkör zárónapja.
- Zöldfarsang.
- Áldozócsütörtök.
- Pünkösd.
- Június 24. – Szent Iván napja.
- Július 20. – Illés napja.
- Augusztus 20. – Szent István napja.

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a „folklór” szó jelentését, helyét a néprajztudományban,
- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat,
- legalább két éneket (pl. kotyoló, karácsonyi, kiszehajtás, villőzés),
- legalább egy mondókát (pl. újévköszöntő vagy húsvéti locsolóvers),
- eredeti népszokás-hangfelvételeket tartalmazó kazettákat, CD-ket,
- gyerekek által is befogadható, képes néprajzi könyveket.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a tanuló:

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napjokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Ebben a tanévben folyamatosan ismételjük a tavalyi tanév anyagát, kiegészítve újabb jeles napokkal és időszakokkal. Nagyon fontos egyben láttatni az ünnepköröket, továbbá a népszokások „miért”-jeit megvilágítani.

- Szeptember 1. – Egyed napja.
- Szeptember 8. – Kisasszony napja.
- Kukoricafosztó.

- Disznótor.
- Fonó.
- Tollfosztó.
- December 4. – Szent Borbála napja.
- Szentcsaládjárás karácsony előtt 9 napon át.
- December 27. – János napja.
- December 28. – Aprószentek napja.
- Január 22. – Vince napja.
- Február 6. – Dorottya napja.
- Február 14. – Bálint napja.
- Február 16. – Julianna napja.
- Február 19. – Zsuzsanna napja.
- Március 12. – Gergely napja.
- Nagyhét napjai.
- Május 1.
- Május 4.
- Szentháromság vasárnapja.
- Június 8. – Medárd napja.
- Június 10. – Margit napja.
- Június 29. – Péter – Pál napja.
- Július 22. – Mária Magdolna napja.
- Július 26. – Anna napja.
- Aratás.
- Augusztus 10. – Lőrinc napja.
- Augusztus 24. – Bertalan napja (+széki történet).

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat,
- legalább két éneket (pl. karácsony, gergelyjárás),
- egy gyermek- vagy iskolai könyvtár néprajzi részlegét.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a tanuló:

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napjokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAFOK HARMADIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Az új jeles napokat és az előző két év anyagának az ismétlését folyamatosan összefűzzük, hogy minél teljesebb kép alakuljon ki a tanulók gondolkodásában az ünnepkörök rendszeréről.

- Szeptember 12. – Mária napja
- Szeptember 15. – Hétfájdalmú Szűzanya napja
- Szeptember 21. – Máté napja
- Október 4. – Assisi Szent Ferenc napja
- Október 15. – Teréz napja
- Október 20. – Vendel napja
- Október 28. – Simon – Júdás napja
- November 1. – Mindenszentek napja
- November 2. – Halottak napja
- Leányvásár
- Ostyahordás
- December 21. – Hitetlen Tamás napja
- Vízkereszt utáni második vasárnap
- Január 17. – Remete Szent Antal napja
- Január 18. – Piroska napja
- Január 25. – Pál napja
- Március 18. – Sándor napja
- Március 19. – József napja
- Március 25. – Gyümölcsoltó Boldogasszony napja
- Április 1.
- Április 25. – Márk napja
- Május 12. – Pongrác, 13. – Szervác, 14. – Bonifác,
- Május 16. – Nepomuki Szent János
- Május 25. – Orbán napja
- Úrnapja
- Június 13. – Páduai Szent Antal napja
- Július 2. – Sarlós Boldogasszony napja
- Július 25. – Jakab napja
- Augusztus 15. – Nagyboldogasszony napja

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a tanuló

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napjokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

Martin György csoportosítása: a magyar nyelvterület három nagy táncdialektusa: dunai, tiszai, és erdélyi dialektus. Ennek kistájait ilyen csoportosításban is lehet tanítani, vagy táji csoportok szerint is.

Táji csoportok

Dunántúl

- Bakony, Balatonfelvidék,
- Göcsej és Hetés,
- Kisalföld (Hanság, Rábaköz, Szigetköz),
- Mezőföld,
- Ormánság,
- Őrség,
- Sárköz (Tolnai)
- Somogy,
- Zselic,
- Szlavónia.

Felvidék

- a palócokról általában,
- Barkók,
- Csallóköz,
- Galga mente, matyók,
- Mátyusföld,

- Tokaj-Hegyalja,
- Zoborvidék.

Alföld

- Bácska,
- Bánát,
- Bodrogeköz,
- Debrecen,
- hajdúk,
- jászok,
- Kalocsa vidéke (Kalocsai-Sárköz),
- kunok,
- Szeged.

Erdély, Partium, Moldva, Bukovina

- Erdély és a Partium történelme általában,
- Kalotaszeg,
- Mezőség,
- Szék,
- székelyek, csángók (moldvai, gyimesi, hétfalusi).

KÖVETELMÉNYEK ÉS EGYBEN A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Legyen képes

- megjelölni a térképen az adott táj helyét, vagy fordítva, a megjelölt tájat megnevezni,
- történelmi hátterét röviden összefoglalni,
- híres településeket említeni,
- viseletet,
- táncrendet,
- zenekari felállást felsorolni.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- Az előző tanév anyagának ismétlése (táncdialektusok és tájegységek),
- születés,
- gyermekkor, gyermekjátékok,
- legényélet, leányélet, játék- és táncalkalmaik,

- párválasztás,
- a házasság előkészítése,
- a kereszténység előtti magyarság házassági szokásai,
- lakodalom,
- a házasok életmódja, táncalkalmai,
- felnőttek az évkör ünnepein,
- halál.

KÖVETELMÉNYEK ÉS EGYBEN A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Legyen képes

- felidézni az emberélet fordulóival és az átmenetek rítusaival kapcsolatos hiedelmeket, szokásokat.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

1. A néphagyományok formai összetevői

- rítuscselekmény,
- mondott rítus (ének, mondóka, szerepszöveg),
- rítusmagyarázat (eredetmonda, a szokás funkciójának, miértjének népi magyarázata).

2. A történelmi kultúrkörök

A magyar népszokások kialakulásában szerepet játszó főbb *történelmi kultúrköröket*:

- a kereszténység előtti magyarság szokás- és hiedelemvilágának maradványai,
- a zsidó-keresztény kultúrkör meghatározó és asszimiláló hatásai.

3. A történelmi időszámítási rendszerek

A paraszti év ünnepi időpontjait befolyásoló *különböző történelmi időszámítási rendszerek*:

- holdév – napév (állandó és mozgó ünnepek),
- évkezdő időpontok (ádvent, Luca nap, karácsony, újév, Szent György nap stb.),
- vigília-jelenség (a nap kezdetének változó felfogása),
- ünnepi félév – gazdasági félév,
- napfordulók, napéjegyenlőségek.

4. A népköltészetről

- a népköltészet általános jellemzői,
- verses népköltészet:
 - eposz,
 - népdal,
 - ballada,
- prózai népköltészet:
 - mese,
 - monda,

prózai kisműfajok (szólások, közmondások, találós kérdések).

5. Táncfolklorisztika

Régi táncréteg (középkori lánc- és körtáncok, énekes női körtáncok, kanásztánc stílus, botoló, ugrós-legényes tánc típus, küzdő karakterű páros táncok, forgós-forgató páros táncok) és az új táncréteg (verbunk és csárdás) jellemzői. A lassú legényesek (átmenet a régi és új stílus között).

6. Ismétlés az alapvizsgára

Az alapfok 1-6-ig tanult anyag ismétlése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a rítus formai összetevőit,
- a folklór kialakulásában szerepet játszó történelmi kultúrköröket,
- a történelmi időszámítási rendszereket,
- a népköltészeti műfajokat és azok jellemzőit,
 - **táncagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),**
- a városi könyvtár néprajzi részlegét,
- legalább két kiadványt, ahol a folklór témában lehet kutatni,
- a Hajdúsági Múzeumot,
- az ország egy másik múzeumát is.

TANÉV VÉGI VIZSGA

Tudja a tanuló

- a népszokások formai elemeit (akár konkrét népszokás segítségével),
- a népszokásokat befolyásoló történelmi kultúrköröket,
- a történelmi időszámítási rendszereket,
- felidézni a népköltészeti műfajokat és azok jellemzőit,
 - **táncagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika).**

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA FOLKLÓRISMERETBŐL

A tanuló ismerje:

- **a „folklór” szó jelentését és helyét a néprajztudományban,**
- **a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,**
- **a legfontosabb jeles napok időpontját,**
- **a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,**
- **a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait (pl. emberélet fordulói, munkavégző ünnepek),**
- **a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,**
- **a magyar nép táji és történeti csoportjait,**
- **a népköltészeti műfajokat,**
- **az emberélet fordulóit, időszakait és táncalkalmait,**
- **a népművészet alapvető szimbólumait,**
- **tánchagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),**
- **a korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb folklór-kiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).**

Legyen képes:

előadni a népszokásokhoz tartozó énekeket, mondókákat.

A Folklórismeret alapvizsga

- > **típusa:**
Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló az alapvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklórismeret alapvizsga a Népi játék, néptánc tantárgy vizsgájával egyidejűleg is történhet.
- > **időtartama:**
Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 perc.

> **tartalma:**

Az alapvizsga 6 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgálóhoz szükséges tételeket a szaktanár állítja össze.

- Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

> **bizottsága:**

Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.

> **értékelése:**

- Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.
- A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:
 - a jeles nap illetve időszak elhelyezése az évkörben,
 - a szokástartalom ismertetése (magyarázata),
 - tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
 - a megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti alapvizsgának ez az egyik jegye. A másik a Népi játék, néptánc tantárgy érdemjegye lesz. A kettő átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata. Ha 5 tizedre végződik, akkor a Népi játék, néptánc tantárgy alapvizsga jegye lesz a művészeti alapvizsga jegye.

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- A magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatai, képviselői

- A magyar nép hiedelemvilága – Bevezetés (sámánizmus, pogány elemek, keresztény elemek)
- A magyar parasztság hiedelemvilágának történeti rétegei
- A magyar ősvallás
- Táltos
- Világkép
- Égitestek
- A természet
- Növényvilág
- Állatvilág
- Természetfeletti lények:
 - a) lidércfény
 - b) tüzes ember
 - c) elvetélt gyerek
 - d) kereszteleetlen gyerek
 - e) lidérc, ludvérc
 - f) szépasszony
 - g) kísértet, hazajáró halott
- Természeti démonok
 - a) erdei lények
 - b) vízilények
 - c) időjárásdémon: sárkány
- Tündér, szépasszony
- Helyek szellemei
 - kincsőrző szellem
 - bányaszellem
- Ördög
- Luca
- Egyebek (vámpírok, gyermekijesztők, betegségdémonok, küldött farkas, sárkány)

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- ismertetni a magyar nép hiedelemvilágának elemeit, és a hozzájuk fűződő tudnivalókat,

- rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE

- híres néprajzkutatók felsorolása,
- a magyar nép hiedelemvilágából a tanult elemek ismertetése.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- Az előző tanév anyagának ismételése.
- Természetfeletti erővel rendelkező emberek:
 - táltos
 - garabonciás
 - boszorkány
 - a) A népmesei boszorkányalak
 - b) A középkori boszorkánypercek boszorkánya
 - c) A néphit boszorkánya
- bába
- Ördögösök és egyéb foglalkozások
- Látók, nézők
- Tudományosok
- Gyógyítók
- Szerelmi varázslás
- Rontás
- Szemverés
- Tabu
- Különböző fémekhez tartozó hiedelmek
- A magyar tündérmesék világának hiedelemlemei
- Babona, babonás cselekmények.

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a magyar nép hiedelemvilágának a tanult elemeit, és a hozzájuk fűződő tudnivalókat,
- **rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,**
- **megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,**
- **felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,**
- önálló véleménynyilvánításra.

TANÉV VÉGI VIZSGA:

A magyar nép hiedelemvilágából a tanult elemek ismertetése.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA FOLKLÓRISMERETBŐL

A tanuló ismerje:

- **a „folklór” szó jelentését és helyét a néprajztudományban,**
- **a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,**
- **a legfontosabb jeles napok időpontját,**
- **a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,**
- **a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,**
- **a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,**
- **a magyar nép táji és történeti csoportjait,**
- **az emberélet fordulóit,**
- **a népművészet alapvető szimbólumait,**
- **a tánc-hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),**
- **a magyar nép hiedelemvilágát,**

az évfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklór-kiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:

előadni a népszokásokhoz tartozó énekeket, mondókákat.

A Folklórismeret záróvizsga

- > **típusa:**
Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló a záróvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.

- > **időpontja:**
A tanév rendjében meghatározott időpontban kell megszervezni. A többi záróvizsga-tantárgy vizsgájával egy napon is történhet.

- > **időtartama:**
Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 – 10 perc.

- > **tartalma:**
A záróvizsga 8 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgához szükséges tételeket a szaktanár állítja össze.
 - Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
 - A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.

- > **értékelése:**
 - Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.
 - A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:
 - a jeles nap illetve időszak elhelyezése az évkörben,
 - a szokástartalom ismertetése (magyarázata),
 - tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
 - a megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

- > **osztályzata:**
Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Népi játék, néptánc és a Tánc történet tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

TÁNC TÖRTÉNET

A **tánc történettel** a továbbképzőn találkoznak a tanulók. Ekkor az egyetemes és nemzeti tánc történeti rétegekről, stílusjegyekről tanulnak. Így a táncművészet értő és élvező befogadjává válnak.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- Óskor – természeti népcsoportok tánc története,
- Mezopotámia és Egyiptom táncművészete,
- India táncművészete,
- Kína táncművészete,
- Japán táncművészete,
- Indián kultúrák Kolombusz előtt,
- Görög táncművészet,
- Római táncművészet,
- A középkor tánckultúrája, a lovagi kultúra virágzása, a társasági táncok megjelenése,
- Az Árpád-kor táncművészete,
- Reneszánsz táncok, táncmesterek és ballók
- A barokk tánckultúra,
- A színpadi táncművészet kialakulása,
- Felvilágosodás – Noverre,
- A romantikus balett,
- A balett sorsa a 19. század végén,
- Megújulás a 20. században,
- Az amerikai modern tánc megelőző személyiségei,
- Az amerikai modern tánc úttörői: Isadora Duncan, Ruth St. Denis, Ted Shawn stb.,
- Az amerikai modern tánc alapítói: Martha Graham, Doris Humphrey, Jose Limón stb.,
- Az amerikai modern tánc kísérletezők nemzedéke: Merce Cunningham, Paul Taylor stb.,
- Az amerikai modern tánc posztmodern korszaka: Trisha Brown stb.,
- Az amerikai modern tánc jazz-tánc irányzata,
- A német expresszionizmus: Laban Rudolf, Mary Wigman, Kurt Jooss, Harald Kreutzberg.
- A balett napjainkban.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- az őskortól a 20. századig a tánc történet sajátosságait,
- az ókori kelet táncainak alapvető szimbólumait,
- a korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb tánc történeti és tánckritikai kiadványokat (folyóirat, könyv), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények),
- legalább egy balettelőadást.

Legyen képes:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- rugalmas szemlélettel látni a tánc fejlődését,
- megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítni jellemzőiket,
- önálló véleménynyilvánításra,
- társművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE

Legyen képes a tanuló:

ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában, stílusban.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM

TANANYAG

- az előző tanév anyagának ismétlése,
- magyar tánc történeti áttekintés: a tánc történet forrásai, a középkori táncemlékek, kör- és füzértáncaink,
- dramatikus, rituális táncaink,
- fegyvertánc, hajdútánc jellemzése,
- a páros táncaink története,
- a verbuválás története

- a csárdás kialakulása és története,
- a 19. század nemzeti romantikája, a reformkor táncmozgalma,
- népdalgyűjtések a 19-20. században,
- a népies műdalok,
- a Gyöngyösbokréta Mozgalom és a Népművészeti Mozgalom,
- a regöscserkészlet,
- Millos Aurél, Muharay Elemér,
- 1945-48 közötti időszak,
- 1948-1970 a szovjet együttesek hatása,
- néptáncgyűjtések: Martin György stb.,
- gyermektáncsoportok,
- táncházmozgalom,
- a magyarországi hivatásos táncegyüttesek története,
- a néptáncegyüttesek minősítési rendszerének alakulása, versenyek, amatőr táncélet,
- magyarországi néptánc-folklorizmus,
- összehasonlító elemzések: a köznapi és művészi mozgás, a tánc és társzművészetek,

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- **a 20. század magyar tánc történeti jellegzetességeit,**
- **a korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb tánc történeti és tánckritikai kiadványokat (folyóirat, könyv), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények),**
- **legalább egy néptáncműsort valamelyik hivatásos vagy amatőr együttestől.**

Legyen képes:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- **rugalmas szemlélettel látni a tánc fejlődését,**
- **megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,**
- **önálló véleménynyilvánításra,**
- **társzművészetek iránti érdeklődésre,**
- a múlt és jelen értékeinek befogadására.

TANÉV VÉGI KÖVETELMÉNY

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TÁNC TÖRTÉNETBŐL

A Tánc történet záróvizsga

> **típusa:**

Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló a záróvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.

> **időpontja:**

A tanév rendjében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklór ismeret vagy a Néptánc tantárgy vizsgájával egyidejűleg is történhet.

> **időtartama:**

Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 - 10 perc.

> **tartalma:**

A záróvizsga 2 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgához szükséges tételeket a szaktanár állítja össze. Legyen szó benne többek között a következőkről:

- a köznapi és művészi mozgás,
 - a tánc és a táncművészetek,
 - a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (középkor, reneszánsz, barokk, romantika),
 - a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett),
 - folklórizmus,
 - jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
 - az egyetemes tánc történet legjelentősebb, alkotói és műveik.
- Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézést, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

> **bizottsága:**

A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.

> **értékelése:**

– Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.

– A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:

- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Népi játék, néptánc és a Folklórismeret tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

IRODALOMJEGYZÉK

ANTAL LÁSZLÓ: *A néptánc pedagógiája*. Hagyományok Háza, Budapest, 2002

BALASSA IVÁN – ORTUTAY GYULA: *Magyar néprajz*. Corvina Kiadó, Budapest, 1979

BALOGH ISTVÁN: *Hajdúság*. Gondolat, Budapest, 1969

BALOGH JÚLIA: *Szent Mihály havától Kisasszony haváig. Jeles napokhoz fűződő néphagyományok*. Novadat Bt., Győr, 1996

BARTÓK BÉLA – KODÁLY ZOLTÁN (szerk.): *A magyar népzene tára. I. Gyermekjátékok*. Zeneműkiadó, Budapest, 1951

BENEDEK KRISZTINA: *Cibri, cibri... . Játékfüzések a Galga mentéről*. Hagyományok Háza, Budapest, 2007

BUDAINÉ BALATONI KATALIN: *Így tedd rá! Táncos mozgásfejlesztés az óvodában*. Saramis Bt., Ráckeve, 2010

DANCS LAJOS: *Kör, kör, ki játszik? 100 énekes-táncos népi gyermekjáték Szabolcs-Szatmár megyéből*. Nyíregyháza, 1982.

- DEMARCSÉK ZSUZSA – KÁCSOR-IGNÁCZ GABRIELLA – KOVÁCS ZSUZSANNA: *Néptáncoskola. Művészetoktatási intézmények alapfok 1-6. évfolyama számára.* Planétás Kiadó, Budapest, 2009
- GAZDA KLÁRA – HAÁZ SÁNDOR: *Székelyek ünneplőben. Színek és formák a székelyföldi népviseletben.* Planétás Kiadó, 1998
- GAZDA LÁSZLÓ - VARGA GYULA (szerk.): *Hajdú-Bihar megye népművészete.* Európa Könyvkiadó, Budapest, 1989
- GELENCSÉR JÓZSEF – LUKÁCS LÁSZLÓ: *Szép napunk támadt. A népszokások Fejér megyében.* Vörösmarty Nyomda, Székesfehérvár, 1991
- LOVÁSZ GYULA: *Hajdúk és fejedelmek a XVI-XVII. század fordulóján és utódaik a Hajdúkerület székhelyén és más településeken.* Hajdúsági Népfőiskola, Hajdúböszörmény, 1997
- FARKAS ZOLTÁN – TÓTH ILDIKÓ: *A magyar néptánc-tanulás alaptechnikái.*
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – GOMBOS ANDRÁS (szerk.): *A népművészet táncos mesterei.* Európai Folklór Központ – Hagyományok Háza – MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2001
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – PÁLFY GYULA (szerk.): *Martin György emlékezete. Visszaemlékezések és tanulmányok születésének hatvanadik évfordulójára.* Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1993
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – PESOVÁR ERNŐ (szerk.): *A magyar nép és nemzetiségeinek tánc-hagyománya.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- FLÓRIÁN MÁRIA: *Magyar parasztviseletek.* Planétás Kiadó, Budapest, 2001
- FOLTIN JOLÁN – TARJÁN T. KATALIN: *Játék és tánc az óvodában.* Hagyományok Háza, Budapest, 2001.
- FUCHS LÍVIA (szerk.): *Fejezetek a modern tánc történetéből.* Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1995
- HERCEGH KATALIN: *Az alfabáltól a labdacépig. A Nagykunság szokásai és játékaik általános iskolában.* Hagyományok Háza, Budapest, 2003
- KAÁN ZSUZSA: *Egyetemes tánc-történet. I: A táncművészet története az őskortól a XIX. század végéig.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1990
- KAPOSI EDIT: *Bodrogköz táncai és táncélete.* Planétás Kiadó, Budapest, 1999
- KALLÓS ZOLTÁN – MARTIN GYÖRGY: *A gyimesi csángók táncélete és tánca.* In: *Tánc-tudományi Tanulmányok 1969 – 1970.*, Budapest, 1970. 195 – 252.
- KARDOS D. LÁSZLÓ: *A magyarországi néptánc-folklorizmus kérdéseire.* Folklór és Etnográfia 31., Oktatási és kutatási kiadvány, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Néprajzi Tanszék, Debrecen, 1987
- KISS ÁRON: *Magyar Gyermejáték Gyűjtemény.* Budapest, 1891
- KÓKA ROZÁLIA: *Hadikfalvi betlehemes.* Fekete Sas Kiadó, Budapest, 2002
- KÓSA LÁSZLÓ: *„Ki népei vagytok?”.* Magyar néprajz. Planétás Kiadó, Budapest, 1998
- KÖRBER TIVADAR: *A zene és a tánc. Zenetörténeti jegyzet. III. évfolyam.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995

- LÁBÁN RUDOLF: *Koreográfia*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2008
- LÁNYI ÁGOSTON – MARTIN GYÖRGY – PESOVÁR ERNŐ: *A körverbunk története, típusai és rokonsága*. Zeneműkiadó, Budapest, 1983
- LÁZÁR KATALIN: *Népi játékok*. Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- MANGA JÁNOS: *Palócföld*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1979
- MARTIN GYÖRGY: *A mezőségi sűrű legényes*. Néptáncosok Szakmai Háza Népművelődési Intézet, Budapest, 1985
- MARTIN GYÖRGY (szerk.): *Magyar néptáncgyománnyok*. Planétás Kiadó, Budapest, 1995
- MARIN GYÖRGY: *Mátyás István 'Mundruc'*. *Egy kalotaszegi táncos egyéniségvizsgálata*. Mezőgazda Kiadó, MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2004
- MARTIN GYÖRGY: „hajdútánc, hajdótánc” (szócikk). In: Pálffy Gyula (szerk.): *Néptánc kislexikon*. Planétás Kiadó, Budapest, 1997, 60-61.
- MARTIN GYÖRGY: A sárközi-dunamenti táncok motívumkincse. Motívumkutatás, motívumrendszerzés. Planétás Kiadó, Budapest, 1999
- MATYASOVSZKI JÓZSEF: *Vásárhelyi László Emlékkönyv. Egy izzó szenvedélyű táncos életéről*. Mezőgazda Kiadó – Planétás Kiadó – Vásárhelyi László Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, 2006
- MESTERHÁZY KÁROLY: Hajdúböszörmény földjének története a népvándorlás és a honfoglalás korában. In: Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története*. Hajdúböszörmény, 1973, 14-18.
- NAGY LÁSZLÓ: *Hajdúvitézek: 1591-1699*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1983
- Néptánc nyelven: A Tímármódszer alkalmazása a játékokra és a táncra neveléshez (videó)
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA (szerk.): *Játék és tánc az iskolában I-IV. osztály. Játékok, játékfűzések*. Hagyományok Háza, Budapest, 1998
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA (szerk.): *Motívumfűzések*. Hagyományok Háza, Budapest, 1998.
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA: *Néptáncóra az általános iskola 1. osztályában*. Hagyományok Háza, Budapest, 2002.
- NYAKAS MIKLÓS: *Hajdú vármegye létrejötte*. Hajdúsági Közlemények 11. Hajdúböszörmény, 1983
- NYAKAS MIKLÓS: *A hajdúk letelepítése Böszörményben*. Hajdúsági Közlemények 13. Hajdúböszörmény, 1984
- NYAKAS MIKLÓS: A város története. In: Tarczy Péter (szerk.): *Hajdúböszörmény útikalauza*. A Szabadhajdú városi hetilap és a Polgármesteri Hivatal közös kiadványa. h.n., é.n., 3-9.
- OROSZ ISTVÁN: Bocskai István és a hajdúk. In: *Kisebbségkutatás*. h.n. 2004. 3. szám
- PAKSA KATALIN: *Magyar népzene-történet*. Balassi Kiadó, Budapest, 2002
- PÁVAI ISTVÁN: *Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje*. Teleki László Alapítvány, Budapest, 1993

- PESOVÁR ERNŐ: *Táncagyományunk történeti rétegei. A magyar néptánc története.* Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely, 2003
- PESOVÁR ERNŐ – LÁNYI ÁGOSTON: *A magyar nép táncművészete. Néptánciskola.* Néptáncosok Szakmai Háza, Budapest, 1995
- RÁCZ ISTVÁN: *A hajdúk a XVII. században.* Debrecen, 1969
- RATKÓ LUJZA: „Nem úgy van most, mint vót régen...”. *A tánc mint tradíció a nyírségi paraszti kultúrában.* Nyíregyháza – Sóstófürdő, 1996
- RÁCZ GÉZA (szerk.): *Egyetemes néprajz (Ethnographia). Dr. Hunfalvy János egyetemi nyilvános rendes tanár előadásai után.* MTA Néprajzi Kutatóintézet, 1995
- SÁROSI BÁLINT: *Hangszerek a magyar néphagyományban.* Planétás Kiadó, Budapest, 1998
- SEBŐ FERENC: *Népzenei olvasókönyv.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- SÓLYMOS JÓZSEF (szerk.): *Folklórismeret. Az alapfokú művészetoktatás, művészeti gimnáziumok, táncos szakképesítés és a tanárképző főiskolák tananyaga.* Debrecen, 2002
- SÓLYMOS JÓZSEF (szerk.): *Tánc történet. Az alapfokú művészetoktatás, művészeti gimnáziumok, táncos szakképesítés és a tanárképző főiskolák tananyaga.* Debrecen, 2002
- SZABÓ ISTVÁN: *A hajdúság kialakulása.* Alföldi füzetek 1. Debrecen, 1956
- SZABADI MIHÁLY: *Álmok, emlékek, gondolatok. Elmélkedések Sióagárdról.* A Tolna Megyei Önkormányzat Általános Művelődési Központja, Szekszárd, 2007
- SZÉCSÉNYINÉ DR. FEKETE IRÉN: *Művészi gimnasztika táncosoknak.* Planétás Kiadó, 1999
- SZEKERES GYULA: „Tizenhárom ezüst pityke...”. *Néprajzi tanulmányok a Hajdúságból. A Hajdúság Néprajza.* Szabadhajdú Kiadó. Hajdúböszörmény, 2000
- SZEKERES GYULA: *A hajdúböszörményi hagyományos csónak alakú fejfás védett temetőrész.* Hajdúböszörmény, 1998
- TARJÁN GÁBOR: *Folklór, népművészet, népies művészet. Bevezetés a népművészeti jelenségek tanulmányozásába.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1991
- TAMÁS MARGIT: *Táncalkalmak, táncszokások, táncrend Lovétén.* Püski Kiadó Kft., Budapest, 2001
- TÁTRAI ZSUZSANNA – KARÁCSONY MOLNÁR ERIKA: *Jeles napok, ünnepi szokások.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- VÁLYI RÓZSI: *A táncművészet története.* Zeneműkiadó, Budapest, 1969
- ZÓRÁNDI MÁRIA (szerk.): *Ugrós táncaink.* Planétás Kiadó, Budapest, 2003

TÁRSASTÁNC

A TANSZAK CÉLJA

Törekedjen a táncművészet, azon belül a társastánc minél teljesebb megismerésére,

segítse sajátos eszközeivel a tanulók személyiségének formálását.

A TANSZAK FELADATA:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a társastánc alapjait,
- technikai elemeit,
- a mozgás kapcsolatát a zenével,
- a kombinációk és etűdök, koreográfiák megfelelő kivitelezését.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- az esztétikai érzéket,
- az önkontroll alkalmazását.

Fejlessze a növendék:

- fizikai állóképességét,
- tánc iránti szeretetét,
- ritmusérzékét,
- technikai tudását,
- koncentrálóképességét,
- stílusérzékét,
- előadói készségét,
- tér- és formaérzékét.

Ösztönözzé a tanulót:

- a társastáncal kapcsolatos események, bemutatók megtekintésére, elemzésére,
- a viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak,
- alkalmazására a mindennapi életben és a társas érintkezésben,
- táncművészeti előadások látogatására,
- a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánc tanulás fejleszti:

- akaratát,
- ízlését,
- állóképességét,
- mozgáskoordinációját,
- alkalmazkodóképességét,

- személyiségét.

A TANSZAK TANTÁRGYAI:

Kötelező tárgyak:

- **Társastánc**
- **Gyermektánc**
- **Klasszikus balett**
- **Történelmi társastánc**
- **Viselkedéskultúra**
- **Tánc történet**

A TANTÁRGYAK HELYE A TANSZAK PROGRAMJÁBAN:

Gyermektánc: Az előképző 1-2. évfolyamában a gyermektánc tantárggyal a társastáncot megalapozó tudásra tesz szert a tanuló a ritmikai, gimnasztikai gyakorlatokkal és játékos táncokkal. Fejlődik a rendszeres munka igénye, fizikai állóképessége, ritmusérzéke.

Klasszikus balett: A cél és feladat a tanuló izomzatának erősítése, fizikai teherbírásának fokozása, térérzékének, formaérzékének kibontakoztatása, mozgáskultúrájának plasztikusabbá tétele.

Történelmi társastánc: Célja, hogy a tanulók megismerjék a különböző korok táncait. Oktatása szükséges, mert a historikus táncokon keresztül jobban megismerik a főtantárgy, a társastánc kialakulásának előzményeit.

Viselkedéskultúra: Célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait és magatartásformáit.

Tánc történet: Cél, hogy minden táncal foglalkozó tanuló ismereteket szerezzen a tánc kialakulásáról, fejlődéséről, múltjáról, jelenéről.

A TANSZAK TANTÁRGYAI ÉS ÓRASZÁMAI:

A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: 12 év

A TÁRSASTÁNC TANSZAK ÓRATERVE

ÉVFOLYAMOK												
TANTÁRGY	ELŐKEPZŐ		ALAPFOK						TOVÁBBKÉPZŐ			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Társastánc	-	-	4	3	3	3	2	3	2	2	3	3
Gyermektánc	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klasszikus Balett	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Történelmi társastánc	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Viselkedéskultúra	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

ELŐKÉPZŐ ELSŐ ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Gyermektáncok:

- Játékos tánc a Kerek a káposzta... című dalra
- Játékos tánc a „Táncolj kismadár” című zeneszámra
- Petronella (polka zenére)
- Hacke-spitze polka (polka zenére)
- Olálá (gyorsabb tempójú angol keringő zenére)
- $\frac{3}{4}$ -es etűd a Kis kacska fürdik című dalra
- Country tánc I. (4/4-es country zenére)
- Country tánc IV. (4/4-es country zenére)
- Letkiss
- Disco séta

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait,
- a magyar és más népek táncainak
alaplépéseit.

Legyen képes:

- zenére, énekre ritmikus mozgást végezni,
- a tanult játékos táncok csoportos bemutatására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- táncirányok felismerése,
- zenefelismerés,
- a tanult táncok csoportos bemutatása,
- súly- és súlytalan láb fogalma,
- fordulás és többirányú fordulás bemutatása,
- forgásmennyiségek,
- térformák, irányok felismerése, alkalmazása,
- a tanult tánclépések pontos ismerete.

ELŐKÉPZŐ MÁSODIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Gyermektáncok:

- Country tánc II. Man mixer
- Country tánc III. Yankee mixer
- Disco tánc stomp
- Disco cha-cha-cha
- Boogie-woogie
- Tampet
- Gyermektáncok

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait,
- a magyar és más népek táncainak
alaplépéseit.

Legyen képes:

- zenére, énekre ritmikus mozgást végezni,
- a tanult játékos táncok csoportos bemutatására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- mozgásos-, ritmikai-, ütemgyakorlatok bemutatása,
- ütem felismerése, ütemfajták, ütemszünet felismerése,

- a tanult táncok csoportos bemutatása zenére,
- a magyar (csárdás) és más népek (polka, country, angol keringő, boogie-woogie) táncainak alaplépéseinek bemutatása.

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Tánctechnika, izolált testrészgyakorlatok, ritmikai gyakorlatok, tempógyakorlatok.

Társastánc kezdőknek: angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, foxtrott, samba, cha-cha-cha, rumba, jive, polka motívumok.

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, foxtrott, alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, samba, cha-cha-cha, rumba, jive, alapmotívumait,
- a polka alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- standard táncok alaplépéseinek csoportos bemutatása zenére (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, foxtrott),
- latin-amerikai táncok alaplépéseinek csoportos bemutatása zenére (samba, cha-cha-cha, rumba, jive),
- standard és latin amerikai táncok pontos és stílusos eltáncolása,
- elmélet:

1. Standard táncok, (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, foxtrott) alapmotívumainak ismerete.
2. Latin-amerikai táncok, (samba, cha-cha-cha, rumba, jive) alapmotívumainak ismerete.
3. Disco, country, polka alapmotívumainak ismerete.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, quickstep, cha-cha-cha, jive, tangó, rumba.

Klasszikus balett:

- gyakorlatok a rúdnál
- gyakorlatok középén
- járások
- futások
- szökdelések

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó és quickstep alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, cha-cha-cha, rumba, jive alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

KÖVETELMÉNYEK, KLASSZIKUS BALETT:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére, a zene és a tánc összhangjának betartására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok pontos és stílusos bemutatása zenére,
- elmélet: standard és latin amerikai táncok alapmotívumainak és az eddig tanult figuráknak ismerete.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KLASSZIKUS BALETT:

- láb és karpozíciók ismerete, pontos bemutatása,
- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezése, törzs-, kar-, fekvő-, ülő-, rúdgyakorlatok bemutatása.

ALAPFOK HARMADIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, quickstep, cha-cha-cha, jive, bécsi keringő, samba. Illetve az előző évben megtanult rumba és tangó.

Klasszikus balett:

- rúdgyakorlatok
- középgyakorlatok
- allegro

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó, bécsi keringő és quickstep alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, samba, cha-cha-cha, rumba, jive alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

KÖVETELMÉNYEK, KLASSZIKUS BALETT:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- az eddig tanult és elsajátított lépések kombinációjának csoportos, pontos bemutatása zenére,
- a tanult táncok pontos és stílusos eltáncolása zenére.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KLASSZIKUS BALETT:

- kargyakorlatok, törzshajlító, nyújtógyakorlatok bemutatása és a tanult gyakorlatok pontos, esztétikus és harmonikus kivitelezése.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, quickstep, rumba, cha-cha-cha, jive, bécsi keringő formáció. Illetve az előző évben megtanult bécsi keringő és samba.

Klasszikus balett:

- rúdgyakorlatok
- középgyakorlatok
- allegro

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó, bécsi keringő és quickstep alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, samba, cha-cha-cha, rumba, jive alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

KÖVETELMÉNYEK, KLASSZIKUS BALETT:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- standard és latin amerikai táncok eddig elsajátított koreográfiájának stílusos, csoportos bemutatása zenére,
- standard és latin amerikai táncok egyéni bemutatása zenére.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KLASSZIKUS BALETT:

- a klasszikus balett tanult gyakorlatainak pontos kivitelezése,
- rúd- és középgyakorlatok allegro fordulatok, forgások ismerete és pontos bemutatása.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: slowfox, paso doble, angol keringő, tangó, quickstep, bécsi keringő, rumba, cha-cha-cha, samba, jive.

Klasszikus balett:

- rúdgyakorlatok
- középgyakorlatok
- allegro
- fordulatok

Viselkedéskultúra:

- Viselkedés általános szabályai.
- Köszönés, megszólítás.
- Bemutatkozás, kézfogás, kézcsók.
- A bocsánatkérés formái.
- Viselkedés táncos alkalmakkor.
- Társalgás.
- Öltözködés, divat.
- Testápolás, kozmetika, ékszerek.
- Kirándulás.
- Megjelenés, viselkedés.
- Étkezés.
- Vendégségben, vendéglátás, ünnepi alkalmak.

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó, bécsi keringő slowfox és quickstep alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble és jive alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

KÖVETELMÉNYEK, KLASSZIKUS BALETT:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

KÖVETELMÉNYEK, VISELKEDESKULTÚRA:

A tanuló ismerje:

- a mindennapi élet és a társas érintkezés alapszabályait, magatartásformáit.

Legyen képes:

- az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a standard és latin amerikai táncok bővített tudásanyagának bemutatása,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: húzott tétel alapján az adott táncok figuráinak pontos bemutatása egyénileg.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KLASSZIKUS BALETT:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezése rúddal és rúd nélkül a klasszikus balett stílusának megfelelő előadásmódban.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, VISELKEDESKULTÚRA:

- helyzetgyakorlatok előre megbeszélte témakörök szerint,
- viselkedés és megjelenés hétköznapi és ünnepi alkalmakkor – beszámoló.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, quickstep, slowfox, samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble és jive.

Klasszikus balett:

- rúdgyakorlatok
- középgyakorlatok
- allegro
- fordulatok, forgások.

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a standard táncok, angol keringő, tangó, slowfox és quickstep alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok, samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble és jive alapmotívumait.

Legyen képes:

- a tanult táncok, pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

KÖVETELMÉNYEK, KLASSZIKUS BALETT:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a tanulók tudásszintjének megfelelően összeállított koreográfiák letáncolása zenére, párosan,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: az adott táncok figuráinak bemutatása-házidolgozat.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KLASSZIKUS BALETT:

- a klasszikus balett stílusának megfelelő előadásmódban rúddal és rúd nélküli gyakorlatok pontos kivitelezése, megfelelő technikai biztonsággal.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TÁRSASTÁNC TANSZAKON

ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI:

AZ ALAPVIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELE:

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

> **típusa:**

Gyakorlati vizsga.

> **időpontja:**

Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni a vizsgát.

> **bizottsága:**

Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.

> **tartalma:**

Társastánc:

A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll.

A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat, miközben számot adnak a standard és latin táncartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről.

Legyen képes:

Gyakorlat: A standard és latin-amerikai táncok alapmotívumainak a bemutatására az elfogadott angol stílus szerint.

Klasszikus balett:

Az elmúlt öt évben tanult klasszikus balett alapelemeinek harmonikus és esztétikus kivitelezése, csoportosan bemutatva. Tétel húzás alapján szóbeli vizsga az elmúlt öt évben tanult klasszikus balett alapelemeinek ismeretéből.

Legyen képes:

Gyakorlat: A klasszikus balett tanult alapelemeinek, harmonikus és esztétikus kivitelezésére. A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére, a zene és a tánc összhangjának betartására.

Elmélet: A klasszikus balett tanult alapelemeinek ismeretére.

Viselkedéskultúra:

Tétel húzás alapján, szóbeli vizsga, a viselkedés és megjelenés hétköznapi és ünnepi alkalmakkor, társalgás, bocsánatkérés formái, köszönés, megszólítás és étkezés témakörökből.

Legyen képes:

Elmélet: A mindennapi élet és a társas érintkezés alapszabályainak, magatartásformáinak ismeretére.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, és a vizsga elnöke hagy jóvá. A művészeti alapvizsgának a jegye a társastánc, a klasszikus balett és a viselkedéskultúra tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, quickstep, slowfox, samba, paso doble, cha-cha-cha rumba, jive.

Történelmi társastánc:

Alaplépések és táncok:

- XIX.sz.-i bók
- Pas marché
- Pas glissé
- Pas élevé
- Chassé
- Pas degagé
- Pas galopp
- Pas polka előre-hátra-oldalra
- Forgó polka szólóban
- Forgó polka párosan
- Kreutzpolka
- Keringő lépés előre-hátra
- Valse-mignon
- Pas balancé
- Pas marché etűd

Tánc történet:

A köznapi és művészi mozgás.

Tér-idő-erő-kifejezés.

A közhasznú és művészi tánc.

A tánc és a társművészetek:

- a tánc és vallások, rítusok (őskor, ókor),
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk),
- a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett).

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint, a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:

- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában, figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből, vagy azok mixeléséből, önálló, csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes:

- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÁNC TÖRTÉNET:

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alpműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a standard és latin amerikai táncok bővített tudásanyagának bemutatása,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: húzott tétel alapján az adott táncok figuráinak pontos bemutatása egyénileg.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

- Pas marché etűd bemutatása (XIX.századi bókok, kartartások, Pas marché, Pas elevé, Pas glissé Pas degagé formákból),
- Polka etűd bemutatása. (Polka, Pas galopp, Kreutz polka, forgó polka formákból).

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁNC TÖRTÉNET:

- órai dolgozat a tánc és vallások, rítusok (őskor, ókor),
- szóbeli felelet tétel húzása alapján a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk).

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, quickstep, cha-cha-cha, slowfox, paso doble, rumba, jive, samba.

Történelmi társastánc:

Alaplépések és táncok:

- Pas chassé A formák
- Pas chassé B formák
- Polonaise előre-hátra haladva
- Polka etűd
- Keringő koreográfia

Tánc történet:

A színpadi tánc története:

- romantikus balettek
- klasszikus balettek

Megújulás a XX. században:

- balett (Gyagileg orosz balettje, nemzeti balettek, táncszínház)
- modern tánc (amerikai, európai, magyar)
- folklorizmus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc)

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint, a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:

- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában, figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből, vagy azok mixeléséből, önálló, csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes:

a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÁNC TÖRTÉNET:

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a tanulók tudásszintjének megfelelően összeállított koreográfiák letáncolása zenére, párosan,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: az adott táncok figuráinak bemutatása.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

- Pas chassé formákból álló etűd bemutatása,
- Francia négyes csoportos bemutatása.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁNC TÖRTÉNET:

- a színpadi tánc története, romantikus balettek, klasszikus balettek anyagából órai dolgozat,
- szóbeli felelet tétel húzás alapján, megújulás a XX. században, balett (Gyakileg orosz balettje, nemzeti balettek, táncszínház), modern tánc (amerikai, európai, magyar), folklórizmus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc).

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, slowfox, quickstep, samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive.

Történelmi társastánc:

Alaplépések és táncok:

- Századi Menüett bók
- Pas menü
- Menüett tánc

- Gavotte bók
- Pas gavotte
- Pas de zefír
- Pas pompadúr
- Galambocska
- Kiskontra tánc
- Polonaise etűd

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint, a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:

- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában, figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből, vagy azok mixeléséből, önálló, csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes:

- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a standard és latin amerikai táncok bővített tudásanyagának bemutatása,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: húzott tétel alapján az adott táncok figuráinak pontos bemutatása egyénileg.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

- Polonaise etűd csoportos bemutatása,
- Menüett csoportos bemutatása.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Társastánc:

Alaplépések és táncok: angol keringő, tangó, slowfox, quickstep, samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive.

Történelmi társastánc:

Alaplépések és táncok:

- Tarantella
- Gavotte tánc
- Francia négyes
- Körmagyar lépései és tánc

KÖVETELMÉNYEK, TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint, a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:

- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában, figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből, vagy azok mixeléséből, önálló, csoportos bemutatására.

KÖVETELMÉNYEK, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

A tanuló ismerje:

- a történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes:

- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

VIZSGA FELTÉTELE, TÁRSASTÁNC:

- a tanulók tudásszintjének megfelelően összeállított koreográfiák letáncolása zenére, párban,
- gyakorlati rész: standard és latin amerikai táncok koreográfiájának eltáncolása csoportosan,
- elméleti rész: az adott táncok figuráinak bemutatása.

VIZSGA FELTÉTELE, TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC:

- Körmagyar lépései 4-4 ütemes sorozatban – Bokázók, Andalgó, Tétovázó, Csalogató, Lejtő, Kisharang, Lengető, Magányforgó, Bölcső, Toborzó, Rida, Cifra, Csárdás párban való bemutatása,
- Palotás csoportos bemutatása.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TÁRSASTÁNC TANSZAKON ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI: A ZÁRÓVIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELE:

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni a vizsgát.
- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetéséből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.
- > **tartalma:**

Társastánc:

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin-amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése

- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
- A latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
- Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

Legyen képes:

Gyakorlat: A standard és latin-amerikai táncok alapmotívumainak a bemutatására az elfogadott angol stílus szerint.

Történelmi társastánc:

A négy év alatt megtanult táncokból készített koreográfiák stílusos előadása csoportosan, polonaise, polka, francianégyes és körmagyar.

Legyen képes:

Gyakorlat: A tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására az adott kor sajátosságainak megjelenítésével.

Tánc történet:

Tétel húzás alapján, szóbeli vizsga az elmúlt két év anyagából, tánc és vallások, rítusok, tánc és a szórakozás, a színpadi táncművészet kialakulása, romantikus balettek, klasszikus balettek, amerikai, európai, magyar modern tánc, magyar színpadi néptánc témakörökből.

Legyen képes:

Elmélet: Az egyetemes és nemzeti tánc történeti korszakok táncainak ismeretére.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, és a vizsga elnöke hagy jóvá. A művészeti záróvizsgának a jegye a társastánc, a történelmi társastánc és a tánc történet tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti záróvizsga osztályzata.

Szakirodalom:

- Technique of Latin dancing. Walter Laird
- The Ballroom Technique
- Standard és Latin amerikai táncok figurakatalógusa (videokazetta)
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeki lélektan
- Fülöp Márta: Versengés az iskolában
- Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nemcsak osztályfőnököknek
- Füzesi Zsuzsa: Beszélgetőkönyv
- Ligeti Mária: Alapfokú dzsessz-tréning
- Társastánc történeti olvasókönyv 1981.
- Populer variations By Alex Moore
- Ligeti Mária: Menüett-Mazurka
- Farkas Edit: Történelmi társastánc I.-II.

MODERN- KORTÁRSTÁNC TANSZAK

A TANSZAK CÉLJA, a moderntánc technikák megismerése és az előírt tananyag elsajátítása mellett a személyiség fejlődése, az önálló, kapcsolatteremtő improvizáció, kreativitás kialakulása.

A TANSZAK FELADATA:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a modern művészet főbb irányzatait,
- az irányzatok technikai alapelemeit,
- a különböző technikák jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségeit,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a modern- kortárstánc művészetek iránti nyitottságot,
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontossága,
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát,
- a rendszeres munka igényét,
- az önálló gondolkodás igényét,
- az improvizáció és kompenzáció tudatos használatát.

Fejlessze a tanuló:

- technikai adottságait,
- mozgásmemóriáját,
- koncentrálókéességét,
- muzikalitását,
- kreativitását,
- tér- és formaérzékelését,
- előadói készségét,
- személyiségét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Ösztönözze a tanulót:

- az igényes munkára,
- a tánc- és a színházi események látogatására,
- az érzelmi nyitottságra,
- az egészséges életmódra.

Adjon teret a tanuló:

- fantáziájának kibontakoztatására,
- a kreativitás megnyilvánulására,
- az improvizációs készség kibontására.

A TANSZAK TANTÁRGYAI:

A modern- kortárstánc tanszak 12 éves képzése során a tanulók megismerkedhetnek az igen összetett és sokrétű, több irányzatot felvonultató moderntánc világával.

Kötelező tantárgyak:

- **Táncelőkészítő gimnasztika,**
- Esztétikus testképzés,
- Jazz-technika,
- Graham-technika,
- Limón-technika,
- Kontakt-technika,
- Modern jazz-technika,
- Improvizáció,
- Kompozíció,
- Tánc történet.

A TANTÁRGYAK HELYE A TANSZAK PROGRAMJÁBAN:

Táncelőkészítő gimnasztika: Célja a tanulók korosztályi sajátosságainak figyelembevételével az izomzat fokozatos fejlesztése, az esztétikus mozgás alapfogalmainak gyakorlati elsajátítása a tudatos izommunkára nevelés. A technika felkészíti a tanulókat a képzés fizikai követelményeinek megfelelően (tágság, hajlékonyság, rugalmasság).

Esztétikus testképzés: Olyan gimnasztikai alapkövetelményi mozgásanyag, amely magában foglalja a szükséges és egészséges, természetes mozgásfajtákat. A testképzés által, olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctechnika felépíthető.

Jazz-technika: Által a tanulók megismerik a jazz tánc alaplépéseit, elsajátításának és előadásának stílusbeli kötöttségeit. Megtanulják a kontrakció-release tudatos használatát.

Graham-technika: A klasszikus balettől eltérő, elsőként megjelenő modern tánctechnika, amelynél a mozgás indítója a törzs, annak központja, s ennek parancsaira működnek a végtagok.

Limón-technika: Célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón-technika alapjait képező, és a többi modern tánctechnikáktól eltérő alapmozgás elveket.

Kontakt-technika: Kontakt tánc által a tanulók megismerik a két test közötti érintkezési, kontakt pontok változása okozta mozdulatokat, gurulásokat, a térhasználat 360° –os terjedelmét, a test energiáinak kihasználását, a váratlan

helyzetek megoldási képességét, valamint a belső mozgások érzékelésének képességét.

Modern jazz-technika: A korábban tanult jazz-technika magasabb fokú, továbbfejlesztett változata, amely sokszínűséget sugall.

Improvizáció: Szorosan kapcsolódik a tanszak több tantárgyához, több technika tanítása közben megjelenik. Az improvizáció nemcsak készség, hanem tudásanyagra is épülő ismeret.

Kompozíció: Az improvizáció tantárgyhoz hasonlóan és tőle elválaszthatatlanul működik. Kiegészítik egymást.

Tánc történet: Célja, hogy minden táncal foglalkozó tanuló ismereteket szerezzen, a tánc kialakulásáról, fejlődéséről, múltjáról, jelenéről.

A TANSZAK TANTÁRGYAI ÉS ÓRASZÁMAI:

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 év

A TANSZAK ÓRATERVE

	ÉVFOLYAMOK											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
Tantárgyak	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>
Moderntánc tantárgyak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Táncelőkészítő gimnasztika	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Esztétikus testképzés	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Jazz-technika	-	-	-	-	4	4	4	4	-	-	-	-
Graham-technika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Limón-technika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kontakt-technika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-

Modern- jazz- technika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Improvizáci ó	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Kompozíció	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Összesen:	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

ELŐKÉPZŐ ELSŐ ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Táncelőkészítő gimnasztika:

- járások
- futások
- szökdelések
- nyakgyakorlatok
- vállgyakorlatok,
- törzsgyakorlatok
- lábfejgyakorlatok
- lábgyakorlatok
- kargyakorlatok
- tágitó gyakorlatok
- légző gyakorlatok
- egyensúlygyakorlatok
- ritmusérzék-fejlesztő gyakorlatok
- klasszikus balett lábpozíciói

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- az izomcsoportok egymással összefüggő kapcsolatát,
- az izomfejlesztő, ízületeket tágitó, és rugalmasságot fejlesztő technikákat, gyakorlatokat.

Legyen képes:

- tudatos izommunkára, izomtevékenységekre,
- a csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga: Az esztétikus mozgás alapfogalmainak gyakorlati bemutatása csoportosan.

A tanult mozgásformák alkalmazásával kialakított koreográfiák bemutatása, csoportosan. Nyújtó, lazító, erősítő gyakorlatok bemutatása.

ELŐKÉPZŐ MÁSODIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Táncelőkészítő gimnasztika:

- járások
- futások
- szökdelések
- nyakgyakorlatok
- vállgyakorlatok,
- törzsgyakorlatok
- lábfejgyakorlatok
- lábgyakorlatok
- kargyakorlatok
- tágító gyakorlatok
- légző gyakorlatok
- egyensúlygyakorlatok
- ritmusérzék-fejlesztő gyakorlatok
- klasszikus balett lábpozíciói

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- az izomcsoportok egymással összefüggő kapcsolatát,
- az izomfejlesztő, ízületeket tágító, és rugalmasságot fejlesztő technikákat, gyakorlatokat.

Legyen képes:

- tudatos izommunkára, izomtevékenységekre,
- a csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

Gyakorlati vizsga: Nyújtó, lazító gyakorlatok bemutatása, a tanult mozgások felhasználásával elkészített koreográfiák bemutatása, csoportosan. A tanult légző- egyensúly és ritmusérzék fejlesztő gyakorlatok bemutatása. A klasszikus balett lábpozícióinak ismerete és bemutatása, csoportosan. Egyénileg, koreográfiák készítése a tanult mozgásformák felhasználásával.

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM: TANANYAG:

Esztétikus testképzés:

- A mozgás esztétikai törvényszerűségei
- A természetes testtartás
- A törzs szakaszai
- A törzs helyzete ülésben
- A légzés
- Lábgyakorlatok
- Nyakgyakorlatok
- Törzsgyakorlatok
- Hasizomgyakorlatok
- Kargyakorlatok
- Kiegészítő gyakorlatok: improvizáció, etűdkészítés

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtását,
- a térirányok, térlépcsők gyakorlati alkalmazását,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- a tanult mozgásformák önálló tudatos, plasztikus végrehajtására,
- a tudatos izomtevékenységre, izommunkára, izomérzékelésre,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek használatára.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga: A tanult mozdulatok felhasználásával elkészített koreográfiák bemutatása. Erősítő, nyújtó lazító gyakorlatok, csoportosan. A tanult koreográfiák, csoportos bemutatása. Természetes mozgásformák bemutatása. Egyénileg, improvizációs és begyakorolt mozgásformák bemutatása.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM: TANANYAG:

Esztétikus testképzés:

- Lábgyakorlatok álló helyzetben, rúd mellett
- Törzsgyakorlatok
- Hasizomgyakorlatok
- Kargyakorlatok
- Kombinált gyakorlatok

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtását,
- a térirányok, térlépcsők gyakorlati alkalmazását,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- a tanult mozgásformák önálló tudatos, plasztikus végrehajtására,
- a tudatos izomtevékenységre, izommunkára, izomérzékelésre,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek használatára.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

Gyakorlati vizsga: A tanult mozdulatok felhasználásával elkészített koreográfiák bemutatása. Erősítő, nyújtó lazító gyakorlatok, csoportosan. A tanult koreográfiák, csoportos bemutatása. Természetes mozgásformák bemutatása. Egyénileg, improvizációs és begyakorolt mozgásformák bemutatása.

ALAPFOK HARMADIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Jazz-technika:

- Jazz tréning 1.
- Jazz tréning 2.
- Kombináció etűd

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a kontrakció és release tudatos használatát,
- a technika stílusát, előadásmódját.

Legyen képes:

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga: A betanított gyakorlatok helyes technikai tudása. A tanult mozdulatok felhasználásával elkészített koreográfiák bemutatása. A tanult koreográfiák csoportos bemutatás. Természetes mozgásformák bemutatása. Egyénileg, improvizációs és begyakorolt mozgásformák bemutatása.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Jazz-technika:

- Jazz tréning 1.
- Jazz tréning 2.
- Kombináció etűd

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a kontrakció és release tudatos használatát,
- a technika stílusát, előadásmódját.

Legyen képes:

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga: A betanított mozdulatanyag helyes elsajátítása, a contraction-release tudatos használata. Önálló etűdkészítés, szólóban, párban, csoportban. A különböző kombinációk, etűdök bemutatása csoportosan, párosan illetve szólóban.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Jazz-technika:

- Jazz tréning 1.
- Jazz tréning 2.
- Kombináció etűd

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a kontrakció és release tudatos használatát,
- a technika stílusát, előadásmódját.

Legyen képes:

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga: A Jeszenszky-féle jazz tréning csoportos bemutatása számolásra, ütemszámokkal. Hosszabb koreográfiák bemutatása – az adott stílusban- csoportosan, párosan illetve egyénileg.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Jazz-technika:

- Jazz tréning 1.
- Jazz tréning 2.
- Kombináció etűd

KÖVETELMÉNYEK:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a kontrakció és release tudatos használatát,
- a technika stílusát, előadasmódját.

Legyen képes:

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

- Gyakorlati vizsga. A jazz-tréning megtanulása, tudatos elsajátítása ütemezve vagy zenére. Az adott stílusban duettek és szólók készítése, bemutatása. A jazz sajátosságainak bemutatása, a contraction-release tökéletesített használata.

- gyakorlatok pontos kivitelezése, megfelelő technikai biztonsággal.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA MODERN-KORTÁRSTÁNC TANSZAKON

ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI:

AZ ALAPVIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELE:

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni a vizsgát.
- > **bizottsága:**
Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.
- > **tartalma:**

Esztétikus testképzés:

Az elmúlt két év mozdulatanyagának csoportos bemutatása, egyénileg improvizációs és begyakorolt mozgásformák bemutatása.

Legyen képes:

A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismeretére és használatára.

Jazz-technika:

Az elmúlt négy év mozdulatanyagának csoportos, páros és szóló bemutatása a jazz sajátosságainak bemutatása, a contraction-release tökéletesített használatával.

Legyen képes:

A tananyag ismeretére és bemutatására. Bemutatni a gyakorlatokat technikai biztonsággal úgy, hogy a jazz-tánc sajátosságai jelenjenek meg.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, és a vizsga elnöke hagy jóvá. A művészeti alapvizsgának a jegye az esztétikus testképzés és a jazz-technika tantárgy érdemjegyei lesznek. A kettő átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM: TANANYAG:

Graham-technika:

- talajgyakorlatok,
- álló középgyakorlatok,
- diagonális-haladó gyakorlatok.

Kontakt-technika:

- alaptechnika,
- test tudatossági gyakorlatok,
- improvizáció.

Improvizáció:

- forma és tér,
- idő,
- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota,
- az improvizáció alapelemei: téma és variáció.

Tánc történet:

A köznapi és művészi mozgás.

Tér-idő-erő-kifejezés.

A közhasznú és művészi tánc.

A tánc és a társművészetek:

- a tánc és vallások, rítusok (őskor, ókor),
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk),
- a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett).

KÖVETELMÉNYEK, GRAHAM-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika tanult mozgás anyagát,
- speciális gerinchasználatát,
- a kontrakció release használatát,
- a technika dinamikai, ritmikai sajátosságait.

Legyen képes:

- a technika mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos előadására.

KÖVETELMÉNYEK, KONTAKT-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika tanult mozgás anyagát,
- improvizációs és kombinációs lehetőségeit.

Legyen képes:

- a gördülékeny és puha izomtónus és földhasználatra,
- a technikai elemek tánc közbeni előhívására,
- a kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, IMPROVIZÁCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika gyakorlatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, TÁNC TÖRTÉNET:

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alpműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, GRAHAM-TECHNIKA:

- A tanár által összeállított gyakorlatsor csoportos bemutatása, ahol gördülékeny és puhák legyenek az izomtónusok.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KONTAKT-TECHNIKA:

- A tanár által összeállított gyakorlatsor csoportos bemutatása ahol gördülékeny és puhák legyenek az izomtónusok. Csoportos bemutatás amiben harmonikus legyen a társsal és a saját mozdulatával.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, IMPROVIZÁCIÓ:

- Tér, idő, forma együttes alkalmazása a koreográfiában. Az improvizáció tananyagának ismerete a koreográfiában.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁNC TÖRTÉNET:

- Órai dolgozat a tánc és vallások, rítusok (őskor, ókor), illetve szóbeli felelet tétel húzása alapján a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk).

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Graham-technika:

- talajgyakorlatok,
- álló középgyakorlatok,
- diagonális-haladó gyakorlatok.

Kontakt-technika:

- alaptechnika,
- test tudatossági gyakorlatok,
- improvizáció.

Improvizáció:

- forma és tér,
- idő,
- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota,
- az improvizáció alapelemei: téma és variáció.

Tánc történet:

A színpadi tánc története:

- romantikus balettek
- klasszikus balettek

Megújulás a XX. században:

- balett (Gyakileg orosz balettje, nemzeti balettek, táncszínház)
- modern tánc (amerikai, európai, magyar)
- folklorizmus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc)

KÖVETELMÉNYEK, GRAHAM-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika tanult mozgás anyagát,
- speciális gerinchasználatát,
- a kontrakció release használatát,
- a technika dinamikai, ritmikai sajátosságait.

Legyen képes:

- a technika mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos előadására.

KÖVETELMÉNYEK, KONTAKT-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika tanult mozgás anyagát,
- improvizációs és kombinációs lehetőségeit.

Legyen képes:

- a gördülékeny és puha izomtónus és földhasználatra,
- a technikai elemek tánc közbeni előhívására,
- a kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, IMPROVIZÁCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika gyakorlatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, TÁNC TÖRTÉNET:

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapterveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, GRAHAM-TECHNIKA:

- A tanár által összeállított gyakorlatsor csoportos bemutatása.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KONTAKT-TECHNIKA:

- Koreográfia pontos technikával való eltáncolása csoportban. A kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használata a koreográfiában.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, IMPROVIZÁCIÓ:

- A kreativitás improvizációs készség kibontakozása a koreográfiában. Az improvizáció és kompozíció tudatos használata a koreográfiában.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, TÁNC TÖRTÉNET:

- A színpadi tánc története, romantikus baettek, klasszikus baettek anyagából órai dolgozat. Szóbeli felelet tétel húzás alapján. Megújulás a XX. században, balett (Gyakileg orosz balettje, nemzeti baettek, táncszínház), modern tánc (amerikai, európai, magyar), folklórismus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc).

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM: TANANYAG:

Limón-technika:

- talajgyakorlatok,
- álló középgyakorlatok,
- diagonális-haladó gyakorlatok.

Modern jazz-technika:

- bázis gyakorlatok,
- középgyakorlatok,
- kis allegrók,
- diagonálban haladó gyakorlatok,
- levezető gyakorlatok.

Improvizáció:

- forma és tér,
- idő,
- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota,
- az improvizáció alapelemei: téma és variáció.

Kompozíció:

- a tánckompozíció közege
- a tánckompozíció alapelemei: téma és variáció,
- forma és tér,
- idő,

- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota.

KÖVETELMÉNYEK, LIMÓN-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika alapelemeit, gyakorlatait,
- jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségét,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.

Legyen képes:

- a gyakorlatelemek pontos és tiszta kivitelezésére,
- azok kombinálására,
- a technika dinamikai és érzelmi változásainak figyelembevételével egy koreográfia meggyőző előadására.

KÖVETELMÉNYEK, MODERN JAZZ-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika speciális gyakorlatait, mozgássorait,
- a technikára jellemző harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Legyen képes:

- a technika elemeit biztonsággal, stílusosan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos előadásra,
- a zene és a tánc kapcsolatának megteremtésére.

KÖVETELMÉNYEK, IMPROVIZÁCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika gyakorlatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, KOMPOZÍCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika témaköreit, feladatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának speciális lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára,
- önálló és csoport kompozíciók, koreográfiák készítésére.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, LIMÓN-TECHNIKA:

- A csoportosan bemutatott koreográfia technikai pontossága legyen meg. Harmonikus, koordinált koreográfia bemutatása.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, MODERN JAZZ-TECHNIKA:

- A koreográfiában jelenjen meg, az év folyamán megtanult tananyag ismerete. A koreográfiában bemutatott gyakorlatok magas szintű technikai biztonsága jelenjen meg.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, IMPROVIZÁCIÓ:

- Tér, idő, forma együttes alkalmazása a koreográfiában. Az improvizáció tananyagának ismerete a koreográfiában.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE, KOMPOZÍCIÓ:

- A tantárgy tananyagának ismerete.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM:

TANANYAG:

Limón-technika:

- talajgyakorlatok,
- álló középgyakorlatok,
- diagonális-haladó gyakorlatok.

Modern jazz-technika:

- bázis gyakorlatok,
- középgyakorlatok,
- kis allegrók,
- diagonálban haladó gyakorlatok,
- levezető gyakorlatok.

Improvizáció:

- forma és tér,
- idő,
- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota,
- az improvizáció alapelemei: téma és variáció.

Kompozíció:

- a tánckompozíció közege
- a tánckompozíció alapelemei: téma és variáció,
- forma és tér,
- idő,
- dinamika,
- a táncos pszichofiziológiai állapota.

KÖVETELMÉNYEK, LIMÓN-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika alapelemeit, gyakorlatait,
- jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségét,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.

Legyen képes:

- a gyakorlatelemek pontos és tiszta kivitelezésére,
- azok kombinálására,
- a technika dinamikai és érzelmi változásainak figyelembevételével egy koreográfia meggyőző előadására.

KÖVETELMÉNYEK, MODERN JAZZ-TECHNIKA:

A tanuló ismerje:

- a technika speciális gyakorlatait, mozgássorait,
- a technikára jellemző harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Legyen képes:

- a technika elemeit biztonsággal, stílusosan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos előadásra,
- a zene és a tánc kapcsolatának megteremtésére.

KÖVETELMÉNYEK, IMPROVIZÁCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika gyakorlatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára.

KÖVETELMÉNYEK, KOMPOZÍCIÓ:

A tanuló ismerje:

- a tanult technika témaköreit, feladatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának speciális lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes:

- a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára,
- önálló és csoport kompozíciók, koreográfiák készítésére.

ZÁRÓVIZSGA FELTÉTELE, LIMÓN-TECHNIKA:

- A Limón-technika stílusának megfelelő előadásmód a koreográfiában. A technika dinamikai, érzelmi változásainak kifejezése a koreográfiában.

ZÁRÓVIZSGA FELTÉTELE, MODERN JAZZ-TECHNIKA:

- Harmonikus, koordinált, stílusos előadásmód a csoportosan előadott koreográfiában. A zene és a tánc összhangjának megteremtése a koreográfiában.

ZÁRÓVIZSGA FELTÉTELE, IMPROVIZÁCIÓ:

- A kreativitás improvizációs készség kibontakozása a koreográfiában. Az improvizáció és kompozíció tudatos használata a koreográfiában.

ZÁRÓVIZSGA FELTÉTELE, KOMPOZÍCIÓ:

- Jelenjen meg a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazása a koreográfiában. A kreativitás az improvizációs készség kibontakozása a koreográfiában.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA MODERN-KORTÁRSTÁNC TANSZAKON

ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI:

A ZÁRÓVIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELE:

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni a vizsgát.
- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetéséből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.
- > **tartalma:**

Graham-technika:

Az elmúlt két év tananyagának csoportos bemutatása, ahol a Graham-technika speciális gerinchasználata jelenjen meg.

Legyen képes:

Gyakorlat: A technika mozgásanyagának bemutatására és csoportos előadására, illetve a Graham-technika speciális gerinchasználatának tudatos használatára.

Kontakt-technika:

Az elmúlt két év tananyagából készült koreográfia csoportos előadása, ahol jelenjen meg a gördülékeny és puha izomtónus és föld használat. A koreográfiában jelenjen meg a harmónia a társsal és a tanuló saját mozdulataival, illetve a kreativitás az improvizáció és kompozíció tudatos használata.

Legyen képes:

Gyakorlat: A gördülékeny és puha izomtónus és föld használatra, a technikai elemek tánc közbeni előhívására. A kreativitás az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

Improvizáció:

Az elmúlt négy év anyagából készült koreográfia csoportos előadása, amiben jelenjen meg a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazása. Illetve az improvizáció és kompozíció tudatos használata.

Legyen képes:

Gyakorlat: Kreatív kapcsolatteremtő improvizációra, a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására.

Tánc történet:

Tétel húzás alapján, szóbeli vizsga az elmúlt két év anyagából, tánc és vallások, rítusok, tánc és a szórakozás, a színpadi táncművészet kialakulása, romantikus

balettek, klasszikus balettek, amerikai, európai, magyar modern tánc, magyar színpadi néptánc témakörökből.

Legyen képes:

Elmélet: Az egyetemes és nemzeti tánc történeti korszakok táncainak ismertetése.

Limón-technika:

Az elmúlt két év anyagából készült koreográfia előadása csoportosan, a Limón-technika stílusának megfelelő előadásmódban. A koreográfiában jelenjen meg a technika dinamikai, érzelmi változásainak kifejezése.

Legyen képes:

Gyakorlat: A gyakorlati elemek pontos és tiszta kivitelezésére és azok kombinálására. A technika dinamikai és érzelmi változásainak figyelembevételével, a koreográfia meggyőző előadására.

Modern jazz-technika:

Az elmúlt két év anyagából készített koreográfia csoportos bemutatása, ahol jelenjen meg a technikai biztonság, harmonikus és koordinált stílusos előadásmód a zene és a tánc összhangjának megteremtésében.

Legyen képes:

Gyakorlat: A technikai elemeket biztonsággal és stílusosan bemutatni a koreográfiában. A zene és a tánc kapcsolatának megteremtésére.

Kompozíció:

Az elmúlt két év anyagából készült koreográfia csoportos bemutatása, amiben a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazása feltétlenül jelenjen meg.

Legyen képes:

Gyakorlat: A forma, a tér, az idő és a dinamika együttes, komplex alkalmazására, és kreatív kapcsolatteremtő improvizációra. Az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, és a vizsga elnöke hagy jóvá. A művészeti záróvizsgának a jegye a tanszak tantárgyainak érdemjegyeiből számított átlagból adódik.

Szakirodalom:

- Angelus István: Táncoskönyv
- Mérei Ferenc - Binét Ágnes: Gyermeklélektan
- Duro Zsuzsa: Tehetséges gyerekekről mindenkinek
- Fülöp Márta: Versengés az iskolában

III. HELYI TANTERV

KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző– és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző– és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által,

- komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
 - alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
 - komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
 - folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
 - kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
 - interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
 - tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
 - szociális érzékenység és empátia, az én- tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Óraterv

Tantárgy		Évfolyamok															
		Előképző		Alapfok						Továbbképző							
		1	2	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4				
Képző- és iparművészeti ág	Képzőművészeti tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2													
		Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2										
		Grafika és festészet alapjai			2	2	2										
		Összesen:	2	2	4	4	4										
	Grafika és festészet tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2													
		Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Grafika és festészet mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Fotó és film tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2													
		Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Fotó és film mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Fém- és zománcműves tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2													
		Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Fém- és zománcműves mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Tantárgy		Évfolyamok											
		Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
		1	2	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4
Környezet- és kézműves kultúra tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2										
	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Környezet- és kézműves kultúra mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Szobrászat és kerámia tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2										
	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Szobrászat és kerámia mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Textil- és bőrműves tanszak	Vizuális alapozó gyakorlat	2	2										
	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Textil- és bőrműves mgy.			2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
	Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Grafika és festészet tanszak – Grafika és festészet műhelygyakorlat

Szobrászat és kerámia tanszak – Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

Fotó és film tanszak – Fotó és film műhelygyakorlat

Textil- és bőrműves tanszak – Textil-és bőrműves műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves tanszak – Környezet- és kézműves műhelygyakorlat

Fém- és zománcműves tanszak – Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző– és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együtműködési készség

Kezdeményező-készség

Segítő-készség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, –megoldás

Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása

A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programját figyelembe véve határozzuk meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján intézményünk állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal
- Festés különböző felületekre

Méreték és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Arányok megfigyelése a természetben

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok
- Az évszakok színei

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat készítése
- Ünnepkörökhöz kapcsolódó élmények megfogalmazása rajzban

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
- Ünnepkörökhöz kapcsolódó játékok, ajándéktárgyak, hagyományörző tárgyak készítése

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése

- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)
- Mesehősök, meseszereplők megfogalmazása rajzban

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás gyurmából, agyagból, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Tárgyak, eszközök készítése

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- A textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei, varrási technikák
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Az ünnepkörökhöz kapcsolódó ajándék- és hagyományőrző tárgyak készítése
- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése a rajzon

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.
- az alapvető kompozíciós lehetőségeket

Legyen képes:

- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.
- az alapvető színkeverési eljárásokat használni

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Vonalképzés

- Elbeszélés vonalakkal
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Színek a természetben

Tér és idő feldolgozása

- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Növények stilizált megjelenítése (viaszkarc, festés, karcolás agyagba)
- Monogramtervezés

A tárgykészítés folyamata

- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal
- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei
- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Megszemélyesítés

- Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek

- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3.évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése. Az őskor művészete.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok Az őskor és Egyiptom művészete

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Barlangrajzok, állatábrázolás
- Hieroglifák

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)
- Egyiptomi szobrok

Szabadon formálható anyag

- Agyag-, gyurmaplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük festékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)
- Óskori, egyiptomi falfestmények

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (viaszkarc, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások

- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Különbféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel
- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra
- Kézműveskedés az Eötvös héten

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- Az ókori Görögország és Róma művészetének megismerése
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Az ókori görög és római művészet

Feladatcsoportok

Történeteszöveg – történetábrázolás

- Képzeltbeli utazás (illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével.

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig

- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaik készítése
- Üvegablakok
- Rózsablak – színes kép készítése

Mintakincs

- Az tanult művészeti korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
- Iniciálé, monogram tervezés

Tárgykészítés

- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával
- Origami, papírmásé
- Bábkészítés
- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra
- Kézműveskedés az Eötvös héten

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
- Ókori görög és római szobrok

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,

- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.
- A középkor művészetének megismerése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

A középkor művészete

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek
- Ünnepekörök

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- A szín- és az anyagválasztás szerepe

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarozó rajz, részletek és leírások a tervlapon

Mintakincs

- Jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Fény- árnyék jelenségek

- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására

- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)

Tárgyalkotás

- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra
- Az adott ünnepkörhöz kapcsolódó tárgyak, népművészeti alkotások készítése
- Kézműveskedés az Eötvös héten

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.

- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.
- A reneszánsz és a barokk korának művészete

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti technikák

A reneszánsz és a barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák

A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek
- Illusztrációk

Épületábrázolás

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- A reneszánszra és barokkra jellemző épülettípusok

Színharmóniák

- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Textilmunkák

- Selyemfestés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók
- A perspektíva fajtái
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közletről – és messzire távolodva

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Mintatervezés
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Önarckép, portré
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)
- Eötvös portré

A tárgyak összhangja

- Csendélet, drapériák, tárgyak beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások)

Tárgyalkotás

- Készülés az iskolai karácsonyi vásárra
- Kézműveskedés az Eötvös héten

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,

- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, termévművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai

törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgye gyüttés,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok létrehozása

A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Természeti forma elemzése
- Mesterséges formák szerkezeti elemzése

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás élő modell alapján

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete

Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása

Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A térről – síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módzatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás élő modell alapján

A térről – térben

- Termékek szerkezete, pozitív–negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet– és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

– Alakrajz

– Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok)

– Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

A természetben

– Vázlatok és festmények készítése a természetben

– A plein air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)

– Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

– A portrérajzolás, a karakter kiemelése

– Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek

– Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával

Népművészet és természet

– Betekintés a magyar népi viseletkultúrába

– Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)

– A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

– Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)

– Érzelmi állapotok színben való kifejezése

– A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal

– Realisztikus és absztrakt megközelítés

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése
- Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet– és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet

- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Kiállítás

- Egy vagy több helyi tárlat, időszaki kiállítás vagy rajzkiállítás megtekintése

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,

- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény–árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Rajzbakok

Festő állványok

Mintázó állványok

Kéziszerszámok

Rajztechnikai eszközök

Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel

Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya

Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képközpont

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,

- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás–változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Hajdúsági motívumok gyűjtése

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége

- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Színharmóniák
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület

- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal) változatos textúrájú felületek létrehozása

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,

- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét–világos, a hideg–meleg szíkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képezési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, színekontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képkalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
 - Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
 - A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
 - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,

- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A színperspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése

Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai

Egyszerű akció, performance létrehozása

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített képek, sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítások, csoportosítások
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai

- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valőr színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcos linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúccokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztta, felfényesített lemezre karcolás túvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átíratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanzak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a

tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.

- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarcs készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarcs készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei

- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése

- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal– és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédiá – kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal– és folthasználat
- Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet- és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képkalkotás

- Díszlet és látványtervek

- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédiá – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
 - Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,

- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésé elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk

A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével

A valós és virtuális tér

A filmtér, filmidő sajátosságai

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

A személyesség hatása

Intermédia-kísérletek

A film műfaji lehetősége

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása

- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiá – kísérletek

- Saját személyes üzenet–kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,

- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlattevő vagy sorozat.

A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,

- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitser

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszen, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

Ajánlott szakirodalom

Bodócky István: Vizuális művészeti projektek az oktatásban, A Magyar

Iparművészeti Egyetem Tanárképző Tanszékének kiadványa, Budapest 2002

L. Ritók Nóra: Projektpedagógia a hátrányos helyzetű tanulók oktatásában,
Educatio

Horváth Katalin: A képzelet világa-8. osztály, Apáczai Kiadó, Celldömölk, 2005

Bodócky István: Vizuális nevelés II., Helikon Kiadó, 1998

Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest 2008

L. Ritók Nóra: Alkotni jó! 1-4, Pedellus Tankönyvkiadó

Hoppál Mihály - Jankovics Marcell - Nagy András - Szemadám György:

Jelképtár, Helikon kiadó, 2010

Képzőművészeti albumok, folyóiratok

Képzőművészeti témájú internetes weboldalak

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
- A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
- Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
- Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
- Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban

Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei

Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, megnevezése
- Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez – mint plasztikus anyagok – összehasonlítása
- Egyszerű organikus formák mintázása
- Állatfigurák mintázása

Pozitív–negatív formák megismerése és formálása

- Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
- Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
- Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel

- Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal
- Színes agyagok
- Színes masszák készítése földfestékekkel,
- Ritmusgyakorlatok – ékszerkészítés

Plasztikai élménygyűjtés

- Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia

- Apró agyagplasztikák – ember és állatfigurák – készítése, földfestékekkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész–egész viszonya, pozitív–negatív formák
- Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
- Relief készítése

Állatábrázolás a különböző művészeti korokban

- Múzeum– és könyvtárlátogatás
- Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat
- Kicsinyítés–nagyítás
- Domborműmintázás agyagból
- Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
- Üregelt körplasztika készítése
- Anyagválasztás – agyag, fa, gipsz
- Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Mintázás pozitív–negatív plasztikai elemekkel
- Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
- Gipszformába préssel sokszorosítás
- A relief tagolása festéssel, engobozással

Pozitív, negatív, relief készítése

- Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
- Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés

- Szabadformálású és felrakott edények készítése
- Különféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
- Formára vagy formába rakott intarziaedény
- Kézi korongon történő edényfelrakás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Relief és körplasztika

A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek

A máz, mint védőréteg és színezőanyag

A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag

Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása

- Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinből
- Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés
- Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társművészetek kapcsolata

- Szobrok a közterületeken
- Makettek készítése
- Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból
- Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Műterem- és gyárlátogatás

- Szobrászművész munka közben
- Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen
- Síkfelület tagolása engobbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás

- Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.
- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére.
- mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal.
- kisebb feladatok önálló megoldására.
- tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
- Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában

Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikusművész

Műterem látogatás szobrász- és keramikusművésznél

Alacsony- és magastüzi masszák és azok mázazása, égetése

Oxidáló és redukáló égetés, kemencék

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

– Egyszerű körplasztikák pozitív-negatív öntése

Portré mintázása

– Vázra épített portré mintázása agyagból

– A kész fejről 2 feles gipszforma vétel-tanári segítséggel

– A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára

– A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése

– Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása

Anyaggyűjtés

– Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás

– Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal

– Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással

– Fenékszög esztergálása

– Fedő kialakítása

Fülezés

– Fülhúzás, felragasztás

Mázás edény készítés

– Mázazási, kemenceraakási gyakorlatok

– Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika).
- kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobrászat– és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit,
- a szobor– és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
- a tárgyakat, az anyag–funkció–forma szempontjai szerint értelmezni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig,
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel.

A tanuló rendelkezzen:

- a plasztikai formálás készségével,
- saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából, vagy bármely más anyagból,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
- drótból, fából, hungarocellből, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
- felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
- korongozott vagy más technikával készített edény,
- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetésével készült plasztika.

A vizsga értékelése

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,

- a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása és használata,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgyalgó eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten
- A tanév során megismertetett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni.
- Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervekészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása
- Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése
- Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása
- A szobrász–kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszhető művészettörténeti ismeretek

A fény és árnyék szerepe a plasztikában

A ritmus

A geometrikus forma

A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában

A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma

A díszítmények eredete

A monogram, a címer

Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés

Az agyag összetétele, anyagszerkezete

Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje

Égetési alapismeretek

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat–kerámia gyakorlatok

- Kötött és szabad formálás összekapcsolása
- Préselés agyagból
- Engobozás, mázazás, égetés
- Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése
- Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés–zsugorodás, kemény–lág, kopás–csiszolódás
- Formaalakító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése
- Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása

- Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás
- Tervrajz átmásolása gipszlapra
- Negatív vésés, pozitív gipszöntés
- Mindkét modellről gipszforma vétel
- Bepréseléssel a sokszorosítás gyakorlása
- Engobozás, zsenyélt égetés

Tárgyelemzés

- Az elkészült padlólap elemzése
- A funkció–forma–anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás

- Kirándulás során gyűjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása
- Kézzel épített, felrakott formák
- Színezés engobbal és mázakkal, égetés
- A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása
- Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
- a szakmához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
- a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
- gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
- A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei

A jel fogalma

Az emberi lépték – arányösszefüggések

Az élő test vázszerkezetének egyes részei

Padlólapok és kályhaszemek, készítése

Különbőféle mázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgraffito

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámia gyakorlatok

- A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
- Mintázás előtti nagyítás
- Tartóváz készítése fémből, drótból
- Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével

- Gipsznegatív készítése testrészletről
- Festett és mázazott padlócsespe készítése
- Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:

- Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
- A stilizálás érdekében látványos rajzok egyszerűsítésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
- Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
- Koponya és csontváz alaposabb elemzése
- Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya

- csontváz rajzolása
- részletkiemelés és nagyítás
- a nagyítás felhasználása mintázáskor
- a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról
- Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése különböző testrészekről – arcról, kézről
- Az arányösszefüggések megbeszélése

Emberi koponya mintázása

- koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
- koponya mintázása életnagyságban
- a szobor üregeleése, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok

- Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe

- Tervezés anyaggyűjtéssel
- Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
- Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief

- Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

– az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- organikus formák redukált, jelzésszerű egyszerűsítésére
- műalkotások értő elemzésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
- Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
- A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya

Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban

A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából

A töredék, a torzó problémája a művészetekben

Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon

Köedény- és porcelángyarak

A formatervezés jelentősége

Egyedi kortárs kerámia,

A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint

Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás

Elektromos, gáz-, koks- és olajtüzelésű kemencék

A redukció különböző formái – feketeedény, porcelánégetés, raku

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portré mintázás

Rajzi előtanulmányok – fejrész

Római portré rajzolása

- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
- Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból

- Krokizás modell után
- Vázlatok, tanulmányrajzok
- Vázkészítés drótból, vasból, fából
- Mintázás agyagból
- Gipszforma vétel szilikon betéttel
- Pozitív öntése gipszből
- Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után
- Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával
- 1/2-es méretben tömeg–szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása
- Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel
- Látogatás kőszobrász műteremben

Felületdíszítési gyakorlat

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása
- A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal-, folt–rítmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény–együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye

- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
- A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása

- Préselt fül készítése kétféles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
- Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgy együttes készítése

- Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézműves eszközökkel
- Az elképzelt darabok látványszerű megjelenítése rajzban

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait.
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
- az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- gyakorlattan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
- Műalkotások értő elemzésére

Rendelkezzen alapvető tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- egyes tárgytipusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
- a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
- a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
- ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,

- a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, plasztilin, szilikon...) alkalmazni,
- a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok...) előállítani,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezetet összeállítani,
- tervezett, igényes munkát végezni,
- önállóan tervezni az anyag–funkció–forma egységében,
- terveit látványszerű és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni,
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
- domborművet és kispasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- a célt és az eredményt összevetni,
- biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából vagy bármely más anyagból,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
- drótból, fából, hungarocellból vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
- felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,
- épületkerámia vagy épületszobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
- korongozott vagy más technikával készített edény,
- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvözésével készült plasztika,
- mintázott építészeti díszítőelem.

A szóbeli vizsga tartalma:

- az elkészített tárgy bemutatása,
- a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, műfajai,
- szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,
- a szobrászat és kerámia művészettörténeti stíluskorszakai,
- a szobrászat és kerámia legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, absztraháló kifejező készség,
- tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,

- felületkezelési eljárások ismerete,
- díszítési eljárások ismerete,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Mintázó állványok

Mintázó szerszámok

Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz)

Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához

Munkaasztalok

Agyagos láda

Korong (láb-, gépi, kézi korongok)

Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz-, vagy olajfűtésű)

Kemence tartozékok

Hőfokmérő-, szabályozó műszer

Szárítóberendezés vagy szárítópolt

Keverő és tároló edények

Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök

Kisgépek

Tároló szekrények

Mérőeszközök

Gipszműhely-felszerelések, gipszformák

Vizes blokk

Egyéni védőfelszerelések

Munkabiztonsági berendezések

Környezetvédelmi berendezések

FOTÓ ÉS FILM TANSZAK

FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT

A fotó és film műhelygyakorlat célja a fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése, az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértése. Célja továbbá azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.

A műhelygyakorlat feladata a fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése és alkotó alkalmazása. A képrögzítés és szerkesztés eszközeinek gyakorlati felhasználása, az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai alapismeretek elsajátíttatása. A képalkotási lehetőségek megismertetése, kipróbálása, alkalmazása, technikai kísérletek tervezése és kivitelezése, az utómunkálatok megvalósítása.

Alapfokú évfolyamok

4.évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és egyszerűbb alkalmazási lehetőségeinek megismertetése néhány példa segítségével.
- A tanuló fantáziájának, kísérletező kedvének, nyitottságának fejlesztése.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő elemző, képalkotó képességek kibontakoztatása.
- Az eszköz- és anyaghasználat terén élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása.
- A társakhoz való pozitív viszonyulás formálása, a segítőkészség alakítása.
- Csoportmunkában való aktív részvétel
- A munkakörnyezet tisztántartására való igény kialakítása, a fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.
- A fotó- és filmkészítés alapvető etikai és jogi szabályainak megismertetése.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Ízelítő néhány hazai vagy külföldi alkotó munkájából

A fényképezőgép alapvető funkcióinak megismerése (pl. makro, sorozat funkció)

A fényvel való kísérletezés

Képkalkotás egyszerű digitális technikával (pl. mobiltelefon)

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- Lapozható, sodorható képsorok készítése
- A fény útjába helyezett tárgy megvilágításának lehetőségei
- Képregény-vázlatok elkészítése
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Fényképezőgép, kamera a gyakorlatban

- Önálló felvételek készítése egyszerű képrögzítő eszközökkel (mobiltelefon, digitális fényképezőgép)
 - Spontán felvételek játék közben
 - Események fényképezése (kisebb iskolai, városi rendezvényeken, kirándulásokon való fényképezés, tapasztalatszerzés) pl. Művészeti gálán, - zenei rajzversenyen való események megörökítése
 - állványhasználat

Világítástechnika

- Egyszerű világítási sémák beállítása
- Az eszközök megóvása, szakszerű kezelése

Árnykép

- A sziluett (kísérletek a gyerekek árnyképeivel)
- Rövid történetet, jelenetet feldolgozó árnyképsorozat készítése
- Kísérletezés fénymásolással, nagyítással-kicsinyítéssel (árnyékképek, fekete-fehér fény és árnyék ritmusok)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotóművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
- az álló- és mozgóképek közti alapvető különbségeket,
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket,
- a nézőpont, kompozíció fogalmait.

Legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény–árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
- a nézőpontot, kompozíciót tudatosan kiválasztani
- fotó– és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének bemutatása.
- A fotós és a filmes nyelv sajátosságainak, törvényszerűségeinek tanulmányoztatása.
- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése.
- A nézőpont, a képkivágás megválasztási szabályainak, képi következményeinek gyakoroltatása.
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség fejlesztése.
- Nyitottságra, problémaérzékenységre való felkészítés kisebb feladatok önálló megoldása által.
- A módszeres munkavégzés gyakoroltatása.
- A fotó– és filmkészítés alapvető etikai és jogi szabályainak megismertetése.
- Saját munkák elemző értékelésének, rendezésének, rendszerezésének, dokumentálásának alkalmaztatása.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

Szemelvények a fotográfia és a filmművészet történetéből

A fotó– és filmművészet néhány emblematikus alkotásának megismerése

A fényképezőgép további funkcióinak megismerése (fény - és színbeállítás lehetőségei)

Kameramozgások

Álló és mozgó tárgy, személy követése különböző kameraállásból

Ugyanazon jelenetsorozat felvétele más-más nézőpontból

Különböző képkivágások (plánok)

Egy kitalált vagy felépített jelenet plánokra bontása (premier plán, kistotál, nagytotál)

Világítástechnika

Az oldalfény és az ellenfény térkiemelő szerepe

Rövidfilmes kísérletek a tapasztalatok alapján

A mozgóképek készítés néhány szabálya

A fényvel való kísérletezés
Digitális fényképezőgéppel, mobiltelefonnal felvételek létrehozása
Képsorozat fogalma
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fényképezőgép és a kamera

- A nézőpont megválasztásának képi hatása
- A kameramozgások fajtái és ezek variációi

A plánok kapcsolata

- A képkivágások (plánok) rendje
- A jelenetek hosszának változatos alkalmazása
- Rövidfilmes kísérletek és tapasztalatok pl. (Karácsonyi vásár előkészületei és megvalósítása)
- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- Tónusátmenetek kipróbálása
- A mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel (fázisképek)
- Egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása
- PowerPoint bemutató készítése az eddigi képek felhasználásával (pl. virágfotók)
- Kísérletezés a fényvel: arckifejezés megváltoztatása fény által (arcjáték)
- Csendélet fotózása- (a helyes kompozíció; a fény szerepének megfigyelése a különböző tárgyakon)

Értékelés és kiállítás–rendezés (a PowerPoint bemutató levetítése a művészeti gálán)

Képpalkotás egyszerű digitális technikával

- Képpárok, képsorozatok létrehozása
- A kiválasztott fotók szerkesztése számítógépen
- A képek nyomtatása, párokba, sorozatokba rendezése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó-és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
- a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között,
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását,
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria fogalmát.

Legyen képes:

- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban alkalmazni,
- egyszerű képregény–vázlatot elkészíteni, mozgó, képsorozatokat előállítani,
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának megismertetése.
- A képelemzések során az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális hátterének felismertetése az összefüggések alapján.
- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek további megismertetése.
- A képalkotási lehetőségek mélyítése, a tanultak kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Az idő–, és térbeli változás, mozgás, fejlődés, haladás képi kifejezésének megismertetése.
- A képrögzítő és szerkesztő eszközök gyakorlati felhasználásának bemutatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.
- Az értékes munkák kiválogatásának, a rendszerezésének és kiállítási módjainak elsajátíttatása.
 - A fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályainak megismertetése.
 - Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete

Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül

A fotó– és filmművészet jelentős magyar alkotói

Előtér, középtér, háttér

Digitális technikai alapismeretek

Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria fogalma

A képkivágások (plánok), a helyes nézőpont

A mozgóképkészítés szabályai

Folyamat– és mozgásábrázolás a művészetben

A felvételek technikai, tartalmi és esztétikai minősége

Világítástechnika

A különböző világítási változatok hatása tárgyfelvételeken

A kétlámpás megvilágítás lehetőségei (főfény-derítőfény viszonya, ellenfény)
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A mozgás illúziója
- PowerPoint bemutató készítése az eddigi képek felhasználásával (pl. sorozatfotók)
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Fotóséta a város, település előre meghatározott helyszínein (Tájház látogatása, biciklitúrával egybekötött természetfotózás)

- Szituációs gyakorlatok (spontán és megtervezett élethelyzetek felvétele)
- Kreatív, egyedi témakeresés a helyszín adottságaihoz igazodva (pl. Kunhalmok)
- Az elkészült fotók szelektálása, majd szerkesztése számítógépen
- A kiválasztott képek nyomtatása
- 5–10 képből álló fotósorozatok, valamint képpárok létrehozása

Kreatív feladatok

- Egyéni nézőpont és kompozíciós rend megválasztása (ugyanaz a csendélet különböző képkivágással)
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria megjelenítése az alkotásokban
- Spontán és rendezett fotók készítése
- Az idő-, és térbeli változás, mozgás, képi kifejezése a fotó és a film formanyelvén keresztül
- Képsorozatok készítése-digitális fényképezőgéppel (pl. hétköznapiak az iskolában)
- Forgatási terv elkészítése, filmetűd forgatása stábmunkában (pl. „A mi iskolánk” – Eötvös-héten lejátás)

Utómunkálatok

- Digitális fotók szerkesztése számítógépen
- A fotók nyomtatása
- A fotók digitalizálása
- A felvételek átalakítása, szerkesztése

Vizsgamunka készítése

- A tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó vagy filmalkotás, dokumentálás
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó–és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait,
- a kameramozgások, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének elveit, módszereit,
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
- a digitális fotótechnika alapjait,
- folyamat– és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben,
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat.

Legyen képes:

- a számítógépes képszerkesztő programok alapvető lehetőségeit,
- az idő–, és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
- önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján megfelelő segítséggel filmet forgatni,
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni,
- a baleset–, munka–, és környezetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotó és filmtörténet néhány jellemző alkotását,
- a fotó– és filmművészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét,
- az álló– és mozgóképek közti lényeges különbségeket,
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket,
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
- a folyamat– és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés fogalmait,
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását,
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait,
- a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontását,
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény–árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
- képi gesztusokat, ábrákat, fotó– és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni,
- az idő– és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,

- egyszerű képregény–vázlatot elkészíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani,
- csendéletet, csoportképet, tájképet, városképet, életképet fotózni
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni,
- önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján megfelelő segítséggel filmet forgatni,
- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban is alkalmazni,
- a baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fotó és film műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- fotó vagy filmkészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló a fotó– és filmművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. Az elkészített mű mutassa be a tanuló fotó– és filmtechnikai jártasságát, tudását.

A fotó és film műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – a koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó vagy filmalkotás, amely lehet:

- fotó, illetve fotósorozat,
- mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel,
- egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban,
- képsorozat készítése azonos kompozíciós elv alapján,

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotósorozat vagy filmalkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervek vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- tárgyfotó sorozat,
- környezetfotó sorozat,
- rövid tárgy–animáció,
- ritmusgyakorlat készítése mozgóképi eszközökkel.

A vizsga értékelése

- a fényképezés és filmezés eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata,
- a kompozíció alapelemeinek ismerete, alkalmazása,
- a képkivágások, képalakító eljárások ismerete,
- önállóság, eredeti látásmód.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályainak megismertetése.
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggéseinek megértetése.
- A fotó–, és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazási lehetőségének elsajátíttatása.
- A megtanult képzőművészeti technikák és kreatív módszerek egyre önállóbb beépítése az alkotó munkába.
- Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása.
- A munkafolyamat résztvevőivel való együttműködés fontosságának tudatosítása.
- A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartása.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete

Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül

Magyar alkotók a fotó– és filmművészetben

Különböző fényviszonyok, megvilágítások fajtái

A kép térbeli felosztása

A forgatókönyv felépítése, szerkezete, használata

Snittek ritmusa

A jelenetek felépítésének rendje, variációs lehetőségek

A tartalom és a művészi kifejezés összefüggései

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portréfényképezés

– A portréfotózás gyakorlása - az egyén karakterének kiemelése – (osztálytársak fotózása)

– A portré megvilágításának változatai (egylámpás, kétlámpás és háromlámpás megoldások)

– Az elkészült fotókból sorozatok összeállítása számítógép segítségével

Csoportfelvételek

Életképek (séta a városban - városi életképek megörökítése; pl. a piacon)

Épületfotózás (Hajdúböszörmény híres épületeinek megörökítése)

Rövidfilmkészítés– Forгатókönyv írása

– Rövidfilm forgatása (pl. ” A mi városunk”)

– A jelenetek (snittek) jellegének és hosszának megválasztása

– Plán kapcsolások szabályai

Utómunkálatok

– Digitális utómunka

Fotográfiák módosítása

– Képsorok, képsorozatok készítése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával

– A munkák átkomponálása, módosítása képszerkesztő program segítségével

– A leforgatott nyersanyag digitalizálása

– Zenei részletek, hangeffektek alkalmazása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,

– a fotótörténet legnagyobb korszakait,

– a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,

– a kamera működését,

– a fotózás és filmezés technikai és alkotói folyamatát,

– a plánok összekapcsolásának szabályait,

– a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit,

– a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,

– a filmkészítés elő- és utómunkálatait,

- a fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságát tudatosan alkalmazni,
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a fotó– és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat betartani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályainak megismertetése.
- Az álló– és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek elmélyítése.
- A mozgóképi formanyelv tudatos alkalmaztatása.
- A fotográfiák módosítási lehetőségeinek, a műtermi felvételek és videóklip készítésének, az utómunkálatok módszereinek elsajátíttatása.
- Az álló– és mozgóképi eszközök fejlesztési irányainak követése.
- Az elkészült alkotások esztétikus formában történő dokumentálása és bemutatása (kiállítás, honlap).
- A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
- A stáb munkájában való aktív, kreatív részvétel fejlesztése.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete

Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül

Magyar alkotók a fotó– és filmművészetben

Egész– és félalakos felvételek szabályai, lehetőségei

Az arany metszés fogalma, jelentősége a képszerkesztésben

Munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Fotográfiák módosítása

- Képsorok, képsorozatok készítése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával
 - A munkák átkomponálása, módosítása képszerkesztő program segítségével
 - Álló- és mozgófigurák megvilágítási módjai (főfény, derítőfények)
- Emberi alak fényképezése (alak elhelyezése a képmezőn, az aranymetszés alkalmazása, lényeges részletek kiemelése)

Videóklip készítése

- A zenei anyag kiválasztása
 - A zenei hangulatot kifejező tudatos és rögtönzött felvételek készítése
 - Szokatlan nézőpontok és kameraállások használata
 - A jelenetek sorrendjének variációs lehetőségei
 - A leforgatott anyag utómunkálatai számítógépes programok segítségével
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
- a plánok összekapcsolásának szabályait
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotózáshoz kapcsolódó legfontosabb számítógépes programokat,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságait tudatosan alkalmazni,
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a képekhez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka-, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- A fotó–, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályainak, valamint a reklámetika megismertetése.
- A reklámfotó sajátosságainak megismertetése.
- Tárgy– és figura fotózási módszereinek elsajátíttatása
- Tervezett vagy aktuális eseményen keresztül a fotóriport–készítés lehetőségeinek bemutatása.
- Reklámfilm forgatásának gyakoroltatása stábmunkában.
- Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósításának megismertetése.
- A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet

Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó– és filmművészetben

A kompozíciós szerkesztési elvek az álló– és mozgóképben

Kompozíció sémák a képzőművészetben

A kép és a szöveg egymásra hatása

Tipográfia

Reklámetika

Plakát

Számítógépes szerkesztőeszközök ismerete

Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Reklámfotó

- Tárgy és alak fotózása
- A képek feldolgozása számítógép segítségével
- Tipográfia gyakorlati alkalmazása
- A nyomtatás gyakorlati megvalósítása

Fotóriport

- Tervezett vagy aktuális esemény dokumentálása (pl. Ellátogatás egy helyi mesterhez– fazekas, cukrász stb./ vagy: egy városi esemény – pl. lovas bemutató- megörökítése)

- Az elkészült felvételek sorozatba rendezése

Reklámfilm

- Témaválasztás
- Reklámozandó tárgyhoz kreatív történet megírása
- Storyboard készítése
- A reklámfilm leforgatása stábmunkában
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó– és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard–ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó–és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.

- A fotó-, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak bemutatása.
- Különböző megvilágítási módszerek kombinációjának megismertetése.
- A fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási és egyéb lehetőségek tudatos felhasználtatása.
- A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása a mondanivalónak megfelelően.
- Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósíttatása.
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
- Az egész éves tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása.
- Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló bemutatására.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet

Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó-és filmművészetben

Különböző megvilágítási módszerek kombinációja

Baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Fotótörténet (esszé) fényképezése

- Előzetes tervezés
- Megrendezett vagy spontán jelenetek fényképezése adott fénynél
- Felvételek készítése eltérő nézőpontokból
- Történet 5–6 jellegzetes képre való redukálása (pl. Diákbál, Erdei –iskola eseményei)
- Összeállítás

Videóklip forgatása

- A zenei anyag kiválasztása
 - Forgatási ötletek, gegek összegyűjtése
 - A forgatókönyv elkészítése
 - Felvételezés többszörös forgatással
 - A klip végleges elkészítése vágással. A zenei ritmus előnyei
 - Vizsgamunka készítése
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a plánok összekapcsolásának szabályait
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó– és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard–ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni,
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó–és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a kamera működését,
- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó– és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a fotó– és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalók.

A tanuló legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- konkrét eseményt előzetes szempontok alapján megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard–ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni,
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó– és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni– együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, album),
- a munka–, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fotó és film műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

– tervezés 50 perc

– fotó vagy film készítése 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló fotó és filmművészeti ismereteit. Az elkészített mű megoldása mutassa be a tanuló fotó és filmtechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A fotó és film műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – képi vagy szöveges koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított alkotás, amely témája alapján lehet:

- portrészorozat,
- reklám/divatfotó sorozat,
- riport/autonóm riport
- megrendezett fénykép
- kísérleti fotó/film
- kollázs, montázs lehetőségeit kihasználó képsorozat,
- ritmusképzés álló– és mozgóképi eszközökkel,
- rövidfilm.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotósorozat vagy filmalkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat, tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- portréfotó sorozat,
- reklámfotó sorozat,
- riport/autonóm riport,
- megrendezett fénykép,
- mozgást kifejező mikrotörténet,
- fotó– vagy filmtechnika alkalmazásával készített montázs.

A fotó és film műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- az álló– és mozgókép létrehozásának anyagai, eszközei és műfajai,
- a fotózás és a filmezés technikái,
- a fényképezés és filmkészítés története,
- a fotó– és filmművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a magyar fotó– és filmművészet jeles képviselői,
- egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete,
- a képkivágások és a képalakító lehetőségek alkalmazása,
- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása,
- a koncepció eredetisége, átgondoltsága,
- a megvalósítás minősége,
- a tanult ismeretek kreatív alkalmazása.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Repró-állvány, fotóállvány

Fotónagyító

Fotólámpa, sötétkamra lámpa

Fényképezőgép tartozékokkal (digitális tükörreflexes, valamint manuális módban használható, analóg)

Videokamera

Projektor

Erősítő, keverő, mikrofon

Fotólabor eszközök

Zárható vegyszertároló szekrény (veszélyes anyagok alkalmazása esetén)

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Sötétítő eszköz

Tintasugaras, vagy lézeres nyomtató

Számítógép, képszerkesztő és vágóprogramok

A továbbképző évfolyamokban ajánlott eszközök:

3 db fejgenerátoros műtermi vaku (kiegészítő felszerelések, vakufénymérő, fotóháttér...)

TEXTIL– ÉS BŐRMŰVES TANSZAK

TEXTIL– ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A textil– és bőrműves műhelygyakorlat célja megismertetni a textil– és bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil– és bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet–, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítézőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil– és bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil és a bőr felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret– és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil– és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a textil és a bőr felhasználhatóságának megismertetése.
- A textil– és bőrműves tárgyalakításhoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése.
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása.
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalakító készségek, képességek kialakítása.
- A tárgyalakítás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A textil– és bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és a bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója

A textil és bőrműves műhely berendezése, eszközei

A textil és a bőr anyagtípusai, felhasználásuk fő területei

A textil- és bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok

A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint

Felületképzés. A díszítés és mintaképzés

Rezerválási technikák (batik)

A fonás és csomózás

A varrás felhasználási területei

Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata

A tartalom és a forma kapcsolata

A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil- és bőrműves műhely

– A textil- és bőrműves műhely berendezése

– Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok

– A műhelymunka rendje

– A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil és a bőr alapismeretek

– A tárgyi környezet, a környezet anyagai

– A textilből és bőrből készült tárgyak sajátosságai

– Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok

– A tárgyalakítás alapvető fázisai

– A textil és bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

– Különböző díszítő technikák textil- és bőrtárgyakon

– Egyszerű díszítő technikák

– A díszítmény tervezés alapjai

– A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel

– Nyomtatás egyszerű eszközökkel

– A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalakításban

A varrás alapjai

– A varrás jelentősége, sajátosságai

– A varrás alapvető eszközei, technikája

– Egyszerű alapöltések

– A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batiktechnika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- Batikolás különböző anyagokon
- A kötözött batik módszerei
- Motívumrendszerek
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- Egyszerű bőrintarzia
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A nemezelés alapjai

- A nemez
- A nemez történetének érdekességei
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Egyszerű nemez tárgyak készítése: plasztikus formák (labda, zsinór)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
 - Színvariációk. A színek kifejező ereje
 - Az anyagtársítás lehetőségei
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség alapvető műfaji sajátosságait,

- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait,
- a tárgyalkotás munkafázisait,
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjai,
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit,
- egyszerűbb textil- és bőrtárgy készítésének műveletei,
- a műhely berendezését, munkarendjét,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5.évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára.
- A textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.
- A textil- és bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása.
- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil- és bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A gyapjú és a bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei

A rátétes díszítmények

Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás. Kompozíciós lehetőségek

A tervezés szempontjai

A szövés

A viaszbatik

A nemezművészet

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A textil és a bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A textil- és bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőr- és textilművességben
- Rátétes díszítmények. Rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések textilre, bőrre egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

A szövés alapjai

- A szöttek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok
- A szöttek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

Batkolás, a viaszbatik

- A batiktechnika műfaji sajátosságai
- A batkolás történeti érdekességei
- A viaszolt batik technikája
- Egyedi tárgyak tervezése, a tanult technikák alkalmazása textilen és bőrön

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szúcshímzés
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok, bőrkellékek
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

A nemezelés technikái

- A nemez művészet kezdetektől napjainkig
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezelt használati tárgyak (tarsoly, papucs)
- A nemezelés újabb lehetőségei. (kőnemez, tűnemez)
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttes)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a tárgyalakotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig,
- a textil, a bőr újabb felhasználási területeit,
- az anyag– és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit,
- a nemezelés újabb technikáit,
- a szövés alaptechnikáit,
- a forma, díszítmény összhangját,
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit,
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő textil– és bőrműves példáit,
- a tanult tárgyalakotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil– és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletekre,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a textil– és bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására,
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére,
- gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására,
- az önálló tárgyalakotásra,
- a munkavédelmi előírások betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil– és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása.
- A textil– és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- A textil– és bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása.
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalgó, díszítő készségek, képességek fejlesztése.
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil– és bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége

A tárgy– és díszítményalkotás újabb lehetőségei

A tárgyalgó anyagai, újabb eszközei

A plasztika

A domborítás

A festés. A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke

A gyapjúszövés. A festékes szöttek

Az önálló tárgyalgó elvei

A dokumentálás

Kreatív anyaghasználat

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil– és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil– vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalgóban

Díszítőtechnikák, a festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés. A festékek alapanyagai. Festőnövények
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke, jelentősége

- Kompozíció
- Textil és bőr festése
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzéstéchnikák, alapvető hímzéselemek (vonalak, álló- és dőlt kereszttek, négyszögek)
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szöttek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szöttek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szöttek színei
- Alapkompozíciók. Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A batikolás, színvariációk

- A tanult batiktechnikák ötvözési lehetőségei textilen és bőrön
- Színkihagyás, több szín alkalmazása
- A színtartósság növelése
- A rezerválás különféle lehetőségei
- A mintaképzés módjai festéssel
- Tárgykészítés a tanult batikolási technikák alkalmazásával

Bőrműves technikák, domborítás

- A domborított díszítmények különféle tárgy típusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros)
- A domborítás munkafolyamata
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Könyvtörténeti érdekességek, a könyvborítók díszítésmódjai
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás domborított technikával

A nemezelés újabb technikái

- A gyapjú festése

- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények nemezből (zsinóros, rátétes, applikált)
- A nemez szerepe a modern tárgykultúrában
- Az eddig megismert nemezelési eljárások alkalmazása projektekben
- Anyagtársítási lehetőségek a nemez munkákban

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil és a bőr tulajdonságait,
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit,
- a plasztika, a dombormű fogalmát, készítésének módjait,
- a szövés technikáit,
- a festés technikáit, a színek szerepét,
- a hagyományos tárgykészítést a textil- és bőrművesség példái alapján,
- a modern tárgykészítés lehetőségeit,
- az anyagtársítás lehetőségeit,
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit,
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására,
- textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil és a bőr fontosabb felhasználási területeit,
 - a textilből és bőrből készíthető tárgyak körét,
 - az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát,
 - a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait,
- a pontos vágás és ragasztás alapjait,
- az egyszerű kézi varrott összerősítéseket textilen, vékony bőrön,
 - az egyszerű hímző öltések készítését,
 - a rátétes díszítést,
 - az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást,
 - a fonatok készítését,
 - a nemezelés, a szövés és az egyszerű textiltechnikák alapjait,
 - a domborítást,
 - a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit,
 - a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalakotásra,
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni,
- a helyes munkamenet betartására,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalakotó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A textil– és bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a textil– és bőrművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati– és ajándéktárgy,
- öltözet–kiegészítő,
- játék,
- lakáskultúra elem,
- tértexil.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textil– vagy bőrműves tárgy.

A textil– vagy bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- nemezfigura,
- textilbáb,
- festett, batikolt kendő,
- egyszerű szerkezetű bőrműves tárgy, bőrzacskó,
- ékszer.

A vizsga értékelése

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kifejezőkészség,
- anyag– és eszközhasználat,
- textil– és bőrműves alapismeretek,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása által, melyek felkészítik a tanulót a művészi alkotómunkára, képessé teszik tervek készítésére, textil– és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag–, eszköz– és technikaválasztásra.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység fejlesztése.
- A tanuló felkészítése az önálló alkotómunkára.
- A balesetmentes munkavégzés képességének elsajátíttatása.

Tananyag

Textil – és bőrműves ismeretek

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A pásztorművészet jellemző tárgyai, forma– és motívumkincse

A szíjgyártók munkája

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A tárgyak használati funkciója

Különböző díszítési, összeerősítési technikák (fűzestechnikák, öltésfajták)

Kézi és gépi varrasi ismeretek

A varrógép. Munkavédelmi szabályok

A kárpitszövés, műfaji sajátosságok

Anyagtársítások

Tervezési és kivitelezési ismeretek az elsajátított technikák függvényében

Szabásminta, modellezés

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban

Feladatcsoportok

A textil és bőr, anyagtársítás

- Textúrák, faktúrák textil– és bőr anyagokon
- Az alapanyag, a forma és a funkció összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyaghasználat és a technikaválasztás elvei
- Az anyagtársítások. A textil és a bőr együttes használata
- Anyagtársítási variációk tárgyegyüttesek darabjain
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása
- Tárgyalkotási műveletek az anyagtársítás függvényében

A varrás, a gépi varrás alapjai

- A varrás sajátosságai, jelentősége
- A varrógép
- Gépi öltéstípusok (fércelő, szegő, hímző öltések)
- A tervezés. A szabásminta és a modellezés

- A forma, a funkció és az alapanyag összefüggései
- Összeerősítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Újabb bőrműves technikák

- A pásztorművészet: tárgytipusok, motívumkincs, technikák
- A szálvágás és a vékonyítás
- Felhasználható anyagok, szükséges eszközök
- Összeállító és díszítő fűzésestechnikák
- A szíjgyártás. Tárgytipusok, jellegzetes technikák
- Egyszerűbb szíjgyártó technikák. A sallangfűzés alapjai
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretek felhasználásával

A szövés, a kárpitszövés alapjai

- Érdekességek a kárpitszövés történelméből. A kárpitszövés a textilművészetben
- A kárpitszövés műfaji sajátosságai, eszközei
- A kárpitszövés alaptermékje
- A szövés előkészítése (tervezés, felvetés, vetülék, rendezés, előszövés)
- A szövés utómunkálatai
- Tárgyalkotás tanult technikával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása a díszítmény viszonylatában
- Színvariációk. Hagyományos formák, újszerű színhasználat
- Anyagtársítás. Régi formák, mai funkciók. Átírási gyakorlatok
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség sajátosságait, szerepét a mindennapokban,
- a textil- és bőrművesség kifejező eszközeit,
- a tervezéshez és kivitelezéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás formai követelményeit,
- a díszítmény szerepét, a motívumalkotás alapjait,
- a kézi és gépi varrás műveleteit,
- a pásztorművészet sajátosságait,
- a különböző fűzésestechnikákat, a szíjgyártás alapjait,
- a kárpitszövés műfaji sajátosságait, alaptermékjeit,
- a legfontosabb munkavédelmi követelményeket.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteit a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni,

- munkáiban az alapanyag–forma–funkció, valamint a forma–díszítmény összhangjának megteremtésére,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- az önálló alkotómunkára, igényes munkavégzésre,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, textil– és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag–, eszköz– és technikaválasztásra.
- A tárgytervezés, az alapanyag–forma–funkció és a forma–díszítmény összhangjának megteremtéséhez szükséges készségek és képességek elsajátíttatása.
- A manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az értékteremtés igényének, valamint a korosztálynak megfelelő önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- A textil– és bőrművességhez kapcsolódó baleset– munka és környezetvédelmi szabályok gyakorlati alkalmazásának elsajátíttatása.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

Viselettörténeti alapismeretek. Viseletkészítő mesterségek

Öltözet, öltözet–kiegészítők

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A csomózott szőnyegek műfaji sajátosságai

A csomózás technikája

A tárgyak használhatósága, a praktikum

A művészi átírás lehetőségei

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Mai textil– és bőrművesség művészeti törekvései

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban

A tanult technikák önálló alkalmazása

Munkavédelmi és eszközhasználati ismeretek

Feladatcsoportok

A varrás, az átalakítás

- A kézi és gépi varrás műfaji sajátosságai
- A varrott textíliák a hagyományos és mai tárgy kultúrában
- A forma–funkció törvényszerűségei
- A forma–funkció átírása. Funkcióváltás
- Eredeti tartalom – újszerű gondolatiság. Stílusváltás
- Kortalan textil– és bőrműves tárgyak
- Az átalakítás műfaji sajátosságai
- Tárgyalakítás, átalakítás a tanult technikák alkalmazásával

A viselet, a ruházat

- Viselettörténeti érdekességek
- Viseletkészítő mesterségek
- Honfoglalás kori viseletek
- Az öltözet összetevői. A ruházat
- Jelentés tartalmak a viseletben
- Jellegzetes díszítőtechnikák
- A viselet változása
- A népviselet hagyományainak megjelenésének helye modern öltözködési kultúrában
- Ruházattervezési alapismeretek. Mintakészítés, modellezés
- Egyszerű ruházati darabok készítése textil és bőr felhasználásával, kombinálásával

Újabb textil– és bőrműves technikák

- Textil– és bőrműves öltözetdarabok
- Más korok és népek öltözetei. Történelmi érdekességek
- Lábbeli típusok
- A fejviselet típusai
- Szerkezetek, modellezések
- Összeállítási és díszítési technikák megválasztása az öltözetdarabok függvényében
- Alapvető hímzésfajták (vászon– és szücs hímzés)
- Egyszerű textil– vagy bőrműves tárgy készítése a tanult technikák alkalmazásával

A szövés, a csomózott szőttés

- A csomózott szőttések történelmi érdekességei. A csomózás a keleti textilkultúrákban és a modern tárgykészítésben
- A csomózott szőnyegek. Műfaji sajátosságok
- A csomózás technikája, jellegzetes motívumkincse
- A szövés alapszerveletei
- Tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű díszítmények
 - Színvariációk. A viselet színei, színviseletek
 - Anyagtársítási lehetőségek az átalakítás viszonylatában
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait,
- a textil- és bőrművesség jelentősebb tárgyi emlékeit,
- a viselettörténet jellegzetességeit,
- a honfoglalás kori bőrtárgyakat,
- az öltözetkészítő mesterségeket,
- az öltözetdarabokat és az öltözet-kiegészítőket,
- a csomózott szöttesek sajátosságait,
- a textil- és bőrművesség szerepét napjainkban,
- a művészi átírás, az alakíthatóság lehetőségeit,
- a balesetmentes munkavégzés szabályait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni,
- munkáiban az alapanyag-forma-funkció és a forma-díszítmény összhangját megteremteni,
- a hagyományos textil- és bőrművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazodva továbbéltetni,
- tárgyak, díszítmények átírására,
- tervszerű igényes munkavégzésre, önálló alkotómunkára,
- a munkavédelmi előírások betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót az igényes alkotómunkára.
- Az egyedi tárgyak kialakításának, a művészi átírás ismereteinek elsajátíttatása.
- Az önállóság, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A balesetmentes munkavégzés ismereteinek fejlesztése.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség műfaji követelményei napjainkban

A díszítőmunkák újabb lehetőségei

A foltvarrás műfaji sajátosságai

Gépi és kézi varrási ismeretek

Öltözet–kiegészítők: az ékszerkészítés

A divat

A divattervezés alapismeretei

Jelmeztervezési alapismeretek

A művészi átírás

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban

Eszközhasználati– és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A divat

- A divat fogalma. Érdekességek a divat történetéből
- A mai kor öltözkölkultúrája
- A divat és a praktikum
- A divattervezés alapjai
- Az alapanyag–forma–funkció összhangja
- A hagyományos és divatos ízlésvilág kombinálása. Átírási gyakorlatok
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Textilművesség, a foltvarrás

- A foltvarrás történeti érdekességei
- A foltvarrás műfaji sajátosságai
- A tervezés szabályszerűségei
- Anyaghasználati lehetőségek
- A foltvarrás alapszabályai, eszközei
- Mozaikkészítés, applikációs feladatok. Blokkok, sablonok, rátétek
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Bőrművesség, az öltözet–kiegészítők

- Övtípusok, övszerkezetek
- Az ékszerek típusai és funkciói
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Csontmunkák
- Bőr társítása más anyagokkal (csont, gyöngy, fém, nemez)
- A munkafolyamatok sajátosságai
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanultak alkalmazásával

Egyedi tárgyak

- A jelmez
- Az egyén és jelmeze, a jelmez egyénisége
- A karakter jellegzetességei. A maszk
- A jelmeztervezés műfaji sajátosságai
- A textil és a bőr kifejezőereje, anyagkapcsolatok
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a tanult technikákkal

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. A tanult technikák ötvözése
 - Színvariációk. A színek jellemábrázoló szerepe
 - Szokatlan anyagtársítások
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a tanult témakörökben,
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- a díszítményképzés tanult lehetőségeit,
- a divat fogalmát,
- a divattervezés alapjait,
- a foltvarrás alapjait,
- a gépi- és kézi varrás műveleteit,
- az öltözet-kiegészítők készítési lehetőségeit,
- a jelmeztervezés alapjait,
- a textil és bőr felhasználhatóságát egyedi tárgyak készítésekor,
- a művészi átírás jellemzőit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- munkáiban az alapanyag-forma-funkció-díszítmény összhangját megteremteni,
- tervszerű, igényes, önálló alkotómunkára,
- balesetmentes munkavégzésre.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- A művészi alkotómunka és az igényes tárgyalakítás képességének fejlesztése.

- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót művészi igényű tervek, textil– és bőrműves alkotások létrehozására.
- A tervezési tárgykészítési technikák szakszerű alkalmazásának fejlesztése, az egyéniség kifejezési lehetőségeinek, és az ehhez kapcsolódó ismeretek kialakítása.
- Az önálló alkotómunkához való képesség fejlesztése.
- A dokumentálás lehetőségeinek megismertetése.
- A korosztálynak megfelelő baleset– és környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség tárgykultúrája

A lakhelyek típusai

A lakáskultúra

A textil és a bőr megjelenése a lakáskultúrában

Berendezési tárgyak, lakástextilek

Tárgyelemzések: formavariációk, technikai megoldások, díszítmények

Különleges tárgyak, több funkciós textilek

A kreatív anyag– és eszközhasználati ismeretek

Az alkotómunka bemutatása, dokumentálása

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben, a közvetlen környezetben

A hagyományok továbbélésének lehetőségei

Eszközhasználati– és munkavédelmi ismeretek

A textil– és bőrműves műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése

Feladatcsoportok

Lakáskultúra

- Az épített környezet vizsgálata. A lakhelyek típusai, alaprajz, beosztás
- A bőr szerepe a lakhely kialakításában. Történeti érdekességek
- A lakáskultúra történeti érdekességei
- Az egyéniség kifejeződése a lakáskultúrában
- Textil– és bőrtárgyak a lakásban
- Makett– és modellkészítés
- Lakástextilek tervezése
- Textil és bőr felhasználása tárgyak, tárgye gyüttesek készítésénél a lakhely, lakáskultúra témakörében

Térttextilek

- A térttextilek sajátosságai, jellemzői

- Tértextilek a kortárs művészetben
- Szimbolikus jelentésű textilek
- Új technikai eszközök és társműfajok (festészet, grafika) alkalmazása
- Tértextíliák tervezése, alakítása, díszítményei
- Különleges környezetalakítási lehetőségek. A díszlet
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretekkel

A modern bőrművesség

- Bőr a kortárs művészetben és a mai tárgy kultúrában (berendezési tárgyak, bőrszobrok, bőrplasztikák, design tárgyak)
- Újszerű formák, technikák, díszítmények
- Makett- és modellkészítés
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a bőr igényes, szabad felhasználásával

Egyedi tárgyak, öltözetek

- A textil és a bőr felhasználásának egyedi módjai
- Az egyén és a közösség kölcsönhatásai az öltözködésben. Elvegyülés–kitűnés
- Alternatív szemléletmódok, egyedi stílusok az öltözők viszonylatában
- A textil és a bőr szokatlan megjelenítési formái
- Az egyéniség kifejezése az alkotás során
- Tervezés, tárgyalakítás a tanult ismeretek igényes felhasználásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Szokatlan alakítási módok
- Színvariációk. Egyedi színhasználat. Szín–játékok
- Anyagtársítás. Időtálló textil- és bőr tárgyak

Vizsgamunka készítése

- A tanult textil- és bőrműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti, művészi igényű tárgy készítése, a vizsga követelményeinek megfelelően. Dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a lakáskultúra témakörében,
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- az alkotáshoz szükséges tervezési, kivitelezési követelményeket,
- a tanult eljárások önálló alkalmazását,
- a hagyományok továbbéltetési lehetőségeit,
- az egyéniség megjelenítését az alkotásban,
- munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket a textil– és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- feladatához kapcsolódóan szakszerű, igényes terveket készíteni,
- a forma–díszítmény, az alapanyag–forma–funkció összefüggéseinek alkalmazására,
- az önálló igényes munkavégzésre,
- alkotásainak művészi igényű dokumentálására és bemutatására,
- balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség történeti alakulásának legjelentősebb korszakait, tárgyi emlékeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- az anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait,
- az eszközök szerszámok típusait, helyes használatukat,
- a tárgykészítés munkafolyamatait,
- a tervezés szempontjait, folyamatát, a mintakészítést,
- az ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit,
- a szabás módjait, szempontjait,
- az előkészítő folyamatokat,
- az összeállítás módjait,
- a díszítési módokat, technikákat,
- a varrás, hímzés fajtáit, a nemezelést, a festést, a szövési technikákat,
- a rátétek alkalmazását, a domborítást, a poncolást, a fűzött technikákat és az egyéb tanult textil– és bőrműves technikákat,
- a műhelymunka eszközhasználati, munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon tárgyi formában megjeleníteni,
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni,
- munkájában a funkció–forma–díszítés harmóniáját megteremteni,
- az elsajátított munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására,
- az anyagok, díszítő– és összeállító technikáinak helyes megválasztására,
- a textil, a bőr és más anyagok egymással való kombinálására,
- a hagyományos művészeti területek értékeit napjaink követelményeihez igazítva továbbéltetni,
- alkotások elemzésére, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a munka– és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsgák tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

– tervezés 50 perc

– tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyaló képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, tartalomnak megfelelő tervezőképességét. A textil- és a bőrművesség anyagairól, technikáiról, munkafolyamatairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész textil- vagy bőrműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely ötvözi a textil- és a bőrművesség tanult ismeretanyagát.

A vizsgamunka lehet:

- használati- és ajándéktárgy,
- öltözék, öltözék-kiegészítő,
- ékszerkollekció,
- a lakáskultúra elem,
- tértextil, térplasztika.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített textil- vagy bőrműves tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített tervvázlat alapján szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- textilkép,
- tarisznya, erszény,
- öltözetdarab: fejviselet, egyszerű lábbeli,
- ékszer, öv.

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a textil- és bőrművesség anyagai, eszközei,
- a textil- és bőr felhasználási területei,
- a tárgytervezés és –készítés szempontjai, folyamata,
- textil- és bőrműves technikák, díszítési módok,
- jelentéstartalom a tárgyakon,
- a textil- és bőrművesség története, iparművészeti és népművészeti értékei,
- textilből és bőrből készült alkotások a kortárs művészetben, a hagyományok továbbéltetésének lehetőségei a mai tárgykultúrában,
- a textil- és a bőrművesség munkavédelmi és környezetvédelmi előírásai.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- funkciónak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- díszítő, stilizáló képesség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje,
- a megfelelő munkafolyamatok megválasztása,
- a textil- és bőrműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló szekrények, polcok

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Szövőállványok

Szövőkeretek

Egyszerű képkeretek, ráámák

Gyöngyszövő táblák

Madzagszövő táblák

Karmantyúszövő hengerek

A szövéshez szükséges kiegészítő eszközök (vetelőfa, leverő, fonófa, ágacska)

Varrógépek, varráshoz szükséges kéziszerszámok

Varrópadok vagy fapofák

Főzőlap, főzőedények

Vasaló, vasalóállvány

Műanyag kád, műanyag tálak

Szárító eszközök

Vágólapok

Kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók, kések, árak, lyukasztók, mintázó és poncoló vasak, szálvágó, vékonyító, varrásjelölő, kalapácsok, fogók, fűrészek, reszelők, csiszolók, asztali satuk, körzők, vonalzó, mérőeszközök, ecsetek, nyomóhengerek

Vizes blokk

Munkabiztonsági berendezések

Környezetvédelmi berendezések

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, –megőrzés igényének kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságaikat, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátítása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a tárgyalkotó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése.

Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése.
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra

Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe

Tárgyelemzés alapvető szempontjai

Ósi, kézműves és ipari tárgyformálás

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai

A kézműves tárgyalkotás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái

A kézműves tárgyalkotás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalkotás alapvető fázisai

Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely

Környezettervezés, az ember környezetalkító tevékenysége

A makettkészítés alapjai

Ünnepi alkalmak

A mese világa

Feladatcsoportok

- A környezet- és kézműves kultúra műhely
- A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései

- Formák, színek kifejezőereje
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Textúrák és faktúrák
- A növényi részekből készíthető tárgytipusok. Egyszerű tárgyalkotási technikák
- A textilből készíthető tárgyak köre
- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal
- Tárgykészítés a mintázott textilekkel
- Egyszerű fonástechnikák
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
- Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
- Az épített környezet vizsgálata
- Településtípusok, a falu és a város sajátosságai
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
- Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
- Településmodellek, épületmodellek, külső terek tervezése, készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
- Alkalmak és szokások
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában
- Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

A mese

- A mese világa
 - Mesehősök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek
 - Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei
 - Babák, bábok és díszletek készítése
 - A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalkotás szerepét,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a környezet– és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét,
- a környezet– és kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet– és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció

Kézműves mesterségek: az agyag–, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai

Egyszerű tárgy– és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalkotás alapvető fázisai

Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentősége. Középületek, a családi környezet és a háztartás

Lakáskultúra, lakberendezés

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytypusai
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytypusai
- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)
- Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Féművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytypusai
- A féművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A féműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

- Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések
- Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés
- A lakáskultúra elemei, összetevői
- A tárgyak információhordozó szerepe
- A lakberendezés szempontjai
- Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei
- A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait,

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.

- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgykalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció, reprezentáció

Újrahasznosítás

Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgykalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgykalkotás alapvető fázisai

Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet

Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgykalkotási ismeretek

– A forma funkció és a díszítés összefüggései

– A tervezés lépései, szempontjai

– Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései

– Az anyagok kombinálásának lehetőségei

– Tárgykalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Textilmunkák

- A textil felhasználási területei
- A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzéstechnikák
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bőr

- A bőr felhasználási területei
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás

- Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás
- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytipusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
- Jellegzetes munkatevékenységek
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban
- Munkaeszközök készítése
- Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalásban

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit,
- a tárgyalás fontosabb szempontjait,
- az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet– és tárgykultúrában,
- a tanult tárgyalási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalásra,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit,
- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit,
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag és formaalakítás módjait,
- a tárgyalkotás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyelemzés mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- használati vagy ajándéktárgy,
- játék,
- környezet- és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,
- ajándéktárgy,
- játék.

A vizsga értékelése

- környezettervező képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- kézműves alapismeret,
- a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.

- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

Egyedi tárgyak, tömegtermékek

A sokszorosítás

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyak használati és díszfunkciója

A tárgyak dokumentációs funkciói

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A gyűjtőmunka módszerei

Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

– A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei

– Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények

– A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek

– A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje

– A forma, a funkció és a díszítés összhangja

– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei

- Az anyag– és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Kultúra és szórakozás

- A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet– és tárgykultúrája
- Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében

Az írás története. A könyvnyomtatás

- Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből
- Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció
- A könyvborítók készítési és díszítési módjai
- Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal.)
- A bőrdomborítás technikái –(alátétes és zsinóros domborítás)

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, prézelés, trébelés, gipsz, agyag, fém)
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők)
- Pozitív és negatív formák. Formakészítés
- Tárgy– és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház

- Színháztörténeti érdekességek
- Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez
- A bábszínház. Bábtípusok: sík– és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok.

Árnyjátékok.

- A bábkészítés anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

- Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík– és térbeli lehetőségei
- A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei
- Mozgássorozatok, események megjelenítése

- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék– és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.
- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

– Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A díszítőművészet jellegzetességei

A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi–gazdasági jelző szerep

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak

Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában

Ízlés és divat. A stílus

Öltözet és viselet

Az önkifejezés lehetőségei

Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

– A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei

– Gyűjtőmunka

– A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények

– Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria

– Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok

– Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok.

A kompozícióépítés elvei, szabályai

– A funkció–forma–díszítmény összhangja

– Modellezés

– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk

– Az anyagminőségek kifejezőereje

- Az anyag– és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet– és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
- A színhasználat üzenetértéke
- Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben
- Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak – Ajándékozás

- Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás
- Személyes tárgyak. Egyéni ízlés
- Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei
- Alkalmazható anyagok és technikák
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet

- Az öltözet összetevői
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés
- Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra

Öltözet–kiegészítők

- Az ékszerek típusai
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái

- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés– és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás)
- Nemezelés. A nemez szabad felhasználása
- Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szúcshímzés
- Rátéttípusok. A rátétkészítés módjai
- Egyszerű szironytechnikák
- A bőrműves technikák anyag– és eszközszükséglete
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a hagyományos kézműves tárgyalkotás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,

- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalakotási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet– és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítőművészete

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tárgyalakotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom

Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak

Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak

A műalkotás mint speciális tárgy

A tárgyalakotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata
Az átírás lehetőségei
Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség
A természeti környezet és az épített környezet értékei
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A funkció–forma–díszítmény kifejezőereje, harmóniája
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Idő, időszámítás, időmérők
- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet– és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népművészet

- A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája

- A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytipusok, alapanyagok, motívum és színvilág
- Tájegységek népművészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy-egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan
- A népművészet továbbélési lehetőségei. A népi iparművészet
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalgotás a mai környezet- és tárgykultúra választott területeire

Az iparművészet

- A művészettörténeti korszakok jellemzői
- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalgotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területhez kapcsolódóan
- Tárgytipus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalgotás a mai igényeihez igazodva

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalgotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a tárgyalgotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalgotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalgotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalgotó tevékenységek továbbélésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet– és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet– és kézműves kultúra ismeretek

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A modern tárgy– és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

Értékmegőrzés, értékteremtés

Nemzeti sajátosságok a környezet– és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet– és tárgykultúra alakulására

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Dokumentálás, kiállítás–rendezés

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

– A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei

– Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás

– A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények

– A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai

– Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus

– Makettkészítés, modellezés

– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk

– Az anyagminőségek kifejezőereje

– Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei

– A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások

– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

– Modern művészet, kortárs művészet

– A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben

– A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban

– A tárgyalkotás és –felhasználás modern művészi értelmezései

– Az alkalmazott művészetek új útjai

– Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés

– Az ipari formatervezés sajátosságai

- Modern funkcionalizmus, ergonómia
- Formatervezés a környezet– és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet– és tárgykultúra jelene és jövője

- Az ember és a technika
- Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés
- A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet– és tárgykultúrában
- Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalakítási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
- A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy– és műtárgyfotó
- Személyes mappa, portfólió készítése
- Kiállítás–rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök
- Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés

- A környezet– és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalakítás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalakításról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,

- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a modern művészet törekvéseit a környezet– és tárgykultúra területén,
- kézműves tárgyalkotó tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,

- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába,
- a környezet– és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet– és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

– tervezés 50 perc

– tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy– és környezettervező–alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett

ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyüttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- környezet- és lakáskultúra elem,
- használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktívtárgy, tárgye gyüttes,
- öltözet, öltözet-kiegészítő,
- anyagtársításra, újrahasznosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,
- ajándéktárgy,
- játék.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgytípusai,
- tárgykalkotó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás,
- a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,
- más korok és népek sajátos kézműves emlékei,
- a kézművesség anyagai, eszközei,
- a tárgy- és díszítményalkotás technikái,
- a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig,
- a funkció-forma-díszítés összhangja,
- esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában,
- a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága,
- a kézművesség munka- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása,
- az anyag– és eszközhasználat szintje,
- a környezet– és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok

Tároló szekrények

Vizesblokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)

Kemence

Tűzhely vagy főzőlap

Varrógép

Vasaló, vasalóállvány

Fényképezőgép

Festésre alkalmas edények

Műanyag tálak, kád

Kézi korong

Mintázó eszközök agyagmunkához

Szövőkeret

Madzagszövő tábla

Rámák, keretek

Vágólap

Ollók

Kések

Fűrészek

Kalapácsok

Fogók

Reszelők, csiszolók
Asztali satuk, pillanatszorítók
Bőröző satu
Árak
Textil- és bőrvarró tűk
Lyukasztók
Mintázó és poncoló vasak
Vonalzók
Körzők
Ecsetek
Munkavédelmi eszközök

FÉM– ÉS ZOMÁNCMŰVES TANSZAK

FÉM– ÉS ZOMÁNCMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A fém– és zománcműves műhelymunka célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása révén, melyek képessé teszik a tanulót fém– és zománcműves tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes kép– és tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a fém– és zománcművesség műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek, a tárgyalkotói tudás kialakítása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém– és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- A fém– és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás legegyszerűbb módjainak, a zománcfelhordás, –bevonás technikáinak megismertetése.
- A tananyagtartalomban szereplő tárgyalkotási műveletekhez szükséges fém– és zománcműves elméleti tudás, anyag– és eszközismeret, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Fém– és zománcműves ismeretek

A kezdetek fémművészete

A fém– és zománcműves műhely berendezése, szerszámjai, segédeszközei

A fém– és zománcművesség anyagai

A fémmegmunkálás módjai

A fémékszer–készítés műveletei

Zománcfelhordási, –bevonási technikák

Szárítási, égetési műveletek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Ismerkedés a fémművességgel

- A fémművesség műfajai, tárgykultúrája
- A kezdetek fémművessége (réz-, bronz- és vaskori tárgyak)
- A kortárs fémművesség formanyelvi sokszínűsége

A fémműves műhely

- Térkialakítás, munkaasztal, satupad és tároló helyek
- A fémműves műhely legalapvetőbb szerszámjai (lemezvágók, fogók, kalapácsok, reszelők, satuk), anyagai (vas és acél, színes- és könnyűfémek)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

A fémek tulajdonságai, alakíthatósága

- A réz-, és alumíniumhuzal tulajdonságai
- A színes- és könnyűfém huzal alakításának lehetőségei (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
- Az alakítás eszközei
- A megismert eszközök, alakítási módok felhasználásával huzal ékszerek (kitűző, medál, függő) készítése

Láncok készítése

- Lánc típusok megismerése
- A lánc készítés műveletei: láncszemek készítése, az egyszerű alapegységekből láncok fűzése, záródások készítése

Ismerkedés a zománcművességgel

- A zománc eredete
- Az ipari és iparművészeti zománc

A zománcművészet

- A zománcművészet műfaji sajátosságai, tárgykultúrája
- A kortárs zománcművészet sokszínűsége
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

A zománcműhely

- Térkialakítás, munkaasztal és tároló helyek
- A zománcműhely alapeszközei (zománcégető kemence), a zománcozás és égetés segédeszközei (égető villa, hőálló kesztyű, spatula, ecset)
- A zománcművesség alapanyagai (előalapozott lemez, zománciszap, zománcpor)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Az ipari zománctechnika

- Ipari zománccal készült alkotások bemutatása
- Az előalapozott lemez és a zománcszap tulajdonságai
- Zománccelhordási, –bevonási technikák megismerése (felkenés ecsettel, felhordás spatulával, rácsurgatás, leöntés, összefolytatás, repesztés)
- Előalapozott, zsírtalanított lemezen zománcszappal a megismert zománccelhordási–bevonási technikák kipróbálása
- A szárítás, égetés műveletei
- Zománcozási hibák, zománcjavítási módok

Rusztikus felületképzés

- Az egyenletesen felkent vagy felszítált zománccelület rusztikussá tétele (fonalzománc, üveggolyócskák vagy szemcsés zománc alkalmazásával)
- A minták elforgatásával azonos elemekből épülő sorozatok készítése

Egyedi zománclapok készítése

- Forma– és színtervek készítése
- Zománcbevonási, díszítési műveletek alkalmazása
- Egyedi kísérletek
- Szárítás, égetés, utómunkálatok

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kezdetek fémművességét,
- a fém– és zománcművesség legmeghatározóbb példáit, legalapvetőbb műfaji sajátosságait,
- a fémtárgy és a zománczott dísz tárgy készítésének tárgyi feltételeit,
- a színes– és könnyűfémek, valamint a zománcszap tulajdonságait,
- a huzalalakítás, lánckészítés módjait, műveleteit,
- a zománcbevonás technikáit (felkenés, összefolytatás),
- a szárítás, égetés műveleteit,
- a szakszerű műhely– és eszközhasználat követelményeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (darabolás, hajítás),
- egyszerű tárgyalkotási feladatok elvégzésére (fém ékszer, zománczott lap készítésére),
- előalapozott fémlapok zománcozására,
- a legegyszerűbb zománcbevonási módok alkalmazására,

- egyedi zománclapok készítésére,
- az eszközök balesetmentes használatára.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás módjainak, a zománcteljesítés-bevonás, a zománcteljesítés technikáinak megismertetése.
- A tárgyalkotási műveletekhez szükséges vizuális művészeti (formai, szintani, komponálási, stilizálási, motívumképzési) ismeretek elsajátíttatása.
- A munkavégzéshez szükséges, anyag- és eszközismeret, tervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség tárgykultúrája

Az ókori Egyiptom fémművészete

Kelta zománcművészet

Forma- és színismeret

Lényegkiemelés, figyelemvezetés

Stilizálás, motívumképzés

A fém- és zománcművesség műfaji követelményei

A fémművesség szerszámjai

A fémművesség anyagai

A fémmegmunkálás módjai

A lemezékszer és a fémintarzia-készítés műveletei

A (kő)befoglalás technikái

A fémlapok zománcozásra történő előkészítése

A különböző zománcteljesítések tulajdonságai

Zománcteljesítési, –bevonási, díszítési technikák

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- Az ókori Egyiptom fémművészete
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A fémek világa

- A vas és acél, a színes– és nemesfémek, valamint a könnyűfémek tulajdonságai (szilárdság, hajlíthatóság)
- A fémek alakíthatósága (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás, zömítés), az alakítás szerszámai, eszközei (satupad, lemezvágó olló, fogó, kalapács, fűrész, fúró, reszelő, csiszolóvászor)

Lemezékszer, lemez öltözék–kiegészítő tervezése, készítése

- Azonos elemekből álló ékszerek bemutatása
- Azonos elemekből felépített ékszer tervezése
- Az ékszerkészítés műveletei: az elemek kivágása, a lemezfelület mintázása, az összekötő elemek elkészítése, a tárgy összeállítása

Fémintarzia készítés

- Példák bemutatása a különböző anyagú fémek eltérő szín– és felületi hatására, fémintarziával díszített tárgyakra
- Intarzia tervezése
- Az intarzia készítés műveletei: az elemek (formák) kiszabása, a részek összeépítése

Befoglalás

- Befoglalási módok megismerése
- Kövek befoglalása a választott foglalási móddal

A tanultak alkotó alkalmazása

- A tanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése

A zománcművészet

- A kelta zománcművészet
- Zománcművészeti példák felsorakoztatásával az ipari zománc alkalmazási lehetőségeinek megismerése

A zománciszap

- A zománciszap tulajdonságai
- Színminták készítése előalapozott vaslemezre és rézlapra. Összehasonlító elemzések
- A különböző fajtájú és színű zománciszapok hőigénye

A szín és fény szerepe a zománcalkotásokban

- Színtani ismeretek: a színek érzelmi és hőhatása, optikai és térhatása
- A színek figyelemfelhívó és szimbolikus szerepe

- A különböző zománcok fényáteresztő tulajdonságai (fényes és matt; áttetsző és fedő)
- A tanultak tudatos alkalmazása a zománcozási feladatokban

A forma szerepe a képzésben

- A különböző formák síkokká, foltokká, motívumokká alakítása
- A motívumok dinamikus rendezésével dekoratív zománckompozíciók kialakítása

Stilizálási gyakorlatok

- Kifejezési szándék szerinti átírási, komponálási gyakorlatok

Sablontechnika alkalmazása a zománcozás során

- A sablontechnika megismerése. Sablon készítése
- A pozitív–negatív formákból képzett sablonokkal más–más viszonyhelyzetek, forma–kapcsolatok kialakítása
- Forma– és színtervek alapján a lealapozott lemez sablontechnikával, zománcpor felszítálásával történő zománcozása

Zománcozott ékszer, vagy öltözték kiegészítő készítése

- A vörösréz alakíthatósága
- A transzparens zománc tulajdonságai
- A fém lapok zománcozásra történő előkészítése (zsírtalanítás és a tapadóképesség fokozása), zománcozása, kiégetése, összeszerelése

Zománcozott lapok befoglalása

- Vörösréz alapú medálok zománcozása, a kiégetett medálok befoglalása

A tanultak alkotó alkalmazása

- A gyárilag lealapozott acéllemez vagy rézlemez egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozása a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), zománcozási eljárások figyelembevételével.

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín és forma, a stilizálás, átírás, komponálás tárgyalató szerepét,
- a fém– és zománcművesség példáit, műfajait,
- az ókori Egyiptom és a kelták fém– és zománcművességét,
- a vas és acél, a könnyű– és színesfémek tulajdonságait,

- a zománciszapok és zománcporok tulajdonságait,
- a tervezés fázisait, munkafolyamatait,
- a fém– és zománcműves tárgy készítésének technikai feltételeit,
- a lemezalakítás, díszítés módjait,
- az egyszerű fémékszer–készítés műveleteit,
- a zománcműves munkafolyamatokat (a zománcbevonás, –festés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit),
- a szakszerű műhely– és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás),
- fémműves tárgyalkotási feladatok elvégzésére (lemez ékszer, lemez intarzia készítésére),
- a fémek zománccal történő bevonására, a legegyszerűbb zománcdíszítési módok alkalmazására,
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
- zománcozott ékszerek, öltözék kiegészítők készítésére,
- kövek, zománcozott medálok befoglalására,
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém– és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- Felkészítés a fém– és zománcműves műhely berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak átgondolt használatára.
- A fémmegmunkálás, felületdíszítés (trasszírozás, domborítás, cizellálás) módjainak, a zománcművesség technikáinak (limougesi festett zománc, grisaille technika, zománc sgraffito) megismertetése.
- A tananyagtartalomban szereplő tárgyalkotási műveletekhez szükséges vizuális ismeretek (figyelemvezetés, kiemelés, ritmus, felületrendezés, egyensúlyteremtés) biztosítása.
- A tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret, tervező, munkaszervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A tanuló felkészítése elképzelései, gondolatai tárgyasult formában való kifejezésére.
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátítása.

Tananyag

Fém– és zománcműves ismeretek

A fém– és zománcművesség tárgykultúrája

A népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém– és ötvösművészete

A fém– és zománcművesség műfaji követelményei

A szín térhatása

Pozitív– negatív forma, formaredukció, motívum– és jelképzés, ornamentika

Az elemek elrendezése

A fémművesség anyagai

A fémművesség eszközei, szerszámjai

A fémmegmunkálás módjai

A trasszírozás, domborítás és cizellálás műveletei

A zománciszapok tulajdonságai, fajtái, a felhordás módja, eszközei

A zománc–sgrafitto technikája

Festett zománc (grisaille technika)

A zománcozott tárgy égetésre történő előkészítése, ráégetés, átégetés

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A népvándorlás–korának fémművészete
- A honfoglaló magyarok ötvösművészete
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Felületdíszítő technikák

- Ismerkedés a vörös– és sárgaréz (ezüst) díszíthetőségével
- A trasszírozás, domborítás, pusszírozás, cizellálás megismerése iparművészeti példákon keresztül

Felületdíszítés trasszírozással

- Trasszírozó szerszámok megismerése
- Tervezés, előrajzolás, rajzátvitel
- A lemeztárgy felületére átrajzolt kontúrok trasszírozása

Domborítás, cizellálás

- A domborítás, cizellálás eszközei
- Műveletei: az alapfelületek mélyítése, leütése poncolóval, a plasztikus minták kiemelése

Domborított, cizellált vagy trasszírozott fémlap zománcozása

- A mintázott lemez zománcozásra történő előkészítése, bevonása transzparens zománcal, szárítás, égetés

A zománcművészet

- Szkíta fém– és ötvösművészet

- Limougesi festett zománc
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A színek térhatása

- Azonos motívumok más–más színviszonyba helyezése

Pozitív–negatív formák viszonya

- A sablontechnika ismételt alkalmazása
- Pozitív és negatív formák viszonyával más–más jelentéstartalom kifejezése

Formaasszociációk

- Asszociációra alkalmas motívumok, jelek képzésével új tartalom kifejezése szabadon választott színvilággal, a gondolatközlést legjobban erősítő zománctechnikával

Festett zománc

- A limougesi festett zománc megismerése
- Limougesi technikai kipróbálása (fehér alapra ráégetett fekete kontúrok, külön–külön felvitt színek)

Grisaille technika

- A grisaille technika megismerése
- Műfaji sajátosságoknak való megfelelés (fekete alappománcra festés több rétegben fehér zománccal)

Zománc–sgraffito készítése

- A sgraffito technika
- Zománc–sgraffito tervezése
- A terv kivitelezése: gyárilag lealapozott lemezek zománcozásra történő előkészítése, a forma– és színtervek alapján a sgraffito legalsó zománcrétegének kialakítása, a ráégetést követően a következő zománcréteg felvitele, a bőrkemény állapotú zománcrétegből a rajzolat vagy forma visszasedése, ismételt égetés

Fémműves vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozás a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), a tanult zománctechnikai eljárások alkalmazásával
- Dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a színek térhatását, a pozitív és negatív formák viszonyát, a motívum és jelképzés szerepét,
- a fém- és zománcművesség példáit, műfajait,
- a népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém- és ötvösművészetét,
- a trasszírozás, domborítás, cizellálás eszközeit, műveleteit,
- a sablontechnika és a sgrafitto alkalmazhatóságát,
- a limougesi festett zománcot és a grisaille technikát,
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:

- fémműves tárgyalkotási feladatok elvégzésére,
- a fém felületének trasszírozással, domborítással, cizellalással történő díszítése,
- a fémlapok zománcozására,
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
- zománagrafikai és festőzománc technikák alkalmazására,
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém és a zománc mint tárgyalkotási alapanyag tulajdonságait,
- a fém- és zománcművesség példáit, műfaji követelményeit,
- a tárgykészítéshez kapcsolódó tervezés munkafolyamatait, módszereit,
- a fém- és a tűzzománcozott dísz tárgy készítésének technikai feltételeit,
- a fémalakítás, felületdíszítés és a közfoglalás lehetőségeit,
- a zománcműves munkafolyamatokat: a zománctbevonás, –díszítés és a zománctfestés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit,
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- fémmegmunkálási, –alakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás, vésés, domborítás, trasszírozás, domborítás, cizellálás),
- fémműves tárgyalkotási (lánc, lemez intarzia, lemez relief) feladatok elvégzésére,
- a fémek zománcozására,
- a fémek formára alakítására, zománcozásra történő előkészítésére,

- a fémek zománccal történő bevonására,
- a legegyszerűbb zománcdíszítési módok (repszítés, összefolyatás, átégetés) használatára,
- a legegyszerűbb zománcgrafikai, –festészeti (sablon, sgrafitto, grisaille technika) megoldások alkalmazására,
- a zománccal bevont, festett tárgy kiégetésére,
- életkorának megfelelő szinten, az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- a helyes munkamenet, a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fém– és zománcműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakító képessége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és tervező készségét, a fém– és zománcművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

A fém– és zománcműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a fém– és zománcművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon megválasztott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- trasszírozott, domborított, cizellált vagy zománcozással díszített tárgy,
- zománcozott képsorozat,
- ékszerkollekció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján elkészített szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- ékszer, öltözék kiegészítő,
- zománczott kép.

A munka kivitelezésénél a kiégetés fázisához szaktanári felügyeletre van szükség.

A vizsga értékelése

A fém- és zománcműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, tárgytervező, formaalkotó, felület és díszítményalakító képesség,
- fém- és zománcműves alapismeret,
- anyag- és eszközhasználat,
- az elkészített tárgy összhatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mindazon vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazoknak a gyakorlati ismereteknek az elsajátítása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítésére.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

Ékkő és almandin berakású, filigrán díszítésű ötvöstárgyak

Rekesz, sodrony és filigrán zománccal díszített ötvöstárgyak

Fémegmunkálási eszközök, módok

Az ékszerzománc

A rekeszzománc változatai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- Gepida ékkő berakás
- Germán almandin berakás
- Középkori filigrán és bőrtűs díszítésű tárgyak
- Egyéb művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Hengerlés és dróthúzás

- A hengerlés eszközei, műveletei. A dróthúzás eszközei, műveletei

Forrasztási eljárások

- A lágyforrasztás és anyagai, eszközei. A keményforrasztás és anyagai, eszközei

A filigrán technika

- Sodratok készítése, formára alakítása

Filigrán technikával ékszergarnitúra tervezése, készítése

- A technikához illő forma, méret, díszítés, színvilág megválasztása
- A zsinórfonalszerű, vékony filigránhuzalokkal a terveknek megfelelő motívumképzés
- A kialakított motívumrendszerrel kollektióképzés

Filigrán és granulák alkalmazása

- A granulák kialakításának művelete
- Filigránnal és granulákkal díszített ékszer készítése
- A kialakított motívumrendszerrel kollektióképzés

A zománcművészet

- Ókori görög bordázott zománcok
- A legrégebbi kínai rekeszzománcok
- Bizánci rekeszzománc
- Ottó–kori rekeszzománc
- Az orosz filigránzománc
- A kijevi fejedelemségek rekesz– és sodronyzománc emlékei
- A magyar sodronyzománc
- Az erdélyi filigránzománc
- Kortárs művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

Az ékszerzománc

- A vörösrézre alkalmas ékszerzománcok fizikai és kémiai tulajdonságai
- A zománcok fajtái funkció szerint (alpozománc, fedő, vagy díszítő zománc)
- A zománcok fajtái állag szerint (zománciszap, zománcpor, zománc kristály)

- A zománcok fényáteresztő képesség szerint (transzparens, fondant, opak, opal zománcok)

Próbalapok, színminták készítése

- Az ékszerzománc tulajdonságainak megtapasztalása
- Égetési variációk, technikai kísérletek

Huzal- vagy drótzománc tervezése, készítése

- Egyszerű geometrikus ornamentikával mintaképzés
- A tárgyalkotás lépései: a huzal formára alakítása, a fémalap zománcozásra történő előkészítése, a lap ellenzománcozása, az előlap transzparens zománccal történő bevonása, a huzal beégetése az alapba, égetés után a reve eltávolítása, a huzalközök feltöltése zománckristállyal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, ismételt égetés

Rekeszománc készítése

- A műfaji sajátosságokhoz alkalmazkodó képnnyelvvvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalkotás lépései: rekeszszalagok készítése, formára alakítása, a felület berekeszelése, a rekeszek rögzítése, a rekeszközök feltöltése zománccal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, égetés, a felület felcsiszolása, polírozása

Sodrony zománc

- A sodronyzománc műfaji sajátosságaihoz alkalmazkodó képnnyelvvvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalkotás lépései: sodronyok készítése, formára alakítása, rögzítése, feltöltése zománccal, szárítás, égetés, égetés utáni műveletek

A tanultak alkotó alkalmazása

- A tanultak egyéni kifejezési szándék szerinti alkalmazása
- Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
- a tárgyalkotás műveleteit,

- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- a legalapvetőbb rekeszzománc technikákat,
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- rekeszek, sodratok készítésére,
- filigránhuzalokkal díszített ékszerek készítésére,
- huzal- vagy drótzománc, rekesz- és sodronyzománccal díszített tárgyak alkotására,
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mindazoknak a vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak niello technikával díszített fémtárgyak, beágyazott zománccal díszített ékszerek, öltözék kiegészítők, képlemezek készítésére.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség műfajai, tárgykultúrája

A beágyazott zománc

A niello technika

A királyi Magyarország ötvös központjai, ötvöstárgyai

Fém- és zománcműves ékszerek

Képlemezek

A tervezés képi, plasztikai eszközrendszere

A műszaki rajz

A fém- és zománcművesség anyagai, eszközei, szerszámjai

A fémmegmunkálás módjai

Ötvös zománc technikák

Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok Feladatcsoportok

A fémművesség

- A magyar fémművesség
- Ötvös központok a királyi Magyarországon
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A niello technika megismerése, alkalmazása

- Nielloval díszített tárgyak bemutatása
- A mintázatot adó anyag (pép) megismerése
- A tárgyakotás műveletei: vésett vájatok feltöltése, a pép beégetése, beégetés után a felületet lecsiszolása, polírozása

A zománcművészet

- Román kori beágyazott zománc
- Rajna vidékén limougesi beágyazott zománc
- Középkori magyar zománcművészet
- Kortárs zománcművészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A beágyazott zománc

- A beágyazott zománc változatainak megismerése
- Sima beágyazott zománc (a rajz körvonalain belüli rész eltávolítása véséssel, maratással, giluzsálással történik)
- Áttetsző vagy lapos reliefzománc (az alap domború, esetleg cizellált)
- Kevert zománc (együtt jelenik meg a rekeszománc és a beágyazott zománc)

Ékszerek tervezése, készítése

- A különböző korú, stílusú ékszerek megismerése
- Életkorhoz, személyhez, alkalomhoz, ruhához illő garnitúrák (függők, melltűk, medálok, gyűrűk, karkötők, hajdíszek) tervezése
- Fémalakítási, zománctechnikai eljárások alkalmazása

Ruha kiegészítők tervezése, készítése

- Divattörténeti ismeretek
- Az öltözékek stílus azonos gombok, csatok tervezése, készítése

Ötvös zománccal díszített képlemezek létrehozása

- A tanult ötvös zománc technikák egyéni alkalmazása

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fém– és zománcművészet legjelentősebb technikai vonulatait, tárgytypusait,
- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
- a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
- a tárgyalkotás műveleteit,
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- az ékszerkészítés lehetőségeit,
- a legalapvetőbb beagyazott zománctechnikákat,
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- ékszerek készítésére,
- a beagyazott zománctechnikák alkalmazására,
- a fém– és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém– és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém– és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém– és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a különböző fémműves, festő–, és ötvös–zománctechnikával díszített tárgyak, tárgytypusok készítésére.

Tananyag

Fém– és zománcműves ismeretek

A fém– és zománcművesség legjelentősebb stíluskorszakai, tárgytypusai a reneszánsztól a szecesszió ötvösművészetéig

A látványrajz szerepe a tervezésben

A műszaki rajz szerepe a szerkesztett megjelenítésben
A műhelyrajz szerepe, jellemzői, a műhelyrajz készítésének menete
A fémalakítás, megmunkálás újabb lehetőségei
Festőzománc és ötvös zománc technikák
Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A reneszánsz ötvösművészet
- A barokk, rokokó ötvösség és kovácsoltvas művesség
- A klasszicizmus és az empire ötvösművészete
- A romantikus és a biedermeier ötvösség
- Szecessziós irányzatok a zománcötvös-művészetben

Fémmegmunkálási eljárások

- A fémnyomás, és sajtolás anyagai, eszközei, műveletei
- Kovácsolási eljárások

A zománcművészet

- Erdélyi zománc
- Limougesi festőzománc
- A barokk zománc: miniatúrafestészet
- Szecessziós irányzatok a zománcművészetben

Sodronyzománc készítése

- A magyar sodronyzománc emlékei
- Virágdíszes motívumokkal saját tervezésű, tárgyra szerelhető sodronyzománc lapocskák tervezése, kivitelezése

Az erdélyi zománc

- Erdélyi zománcok bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: keretelt mezők kialakítása, a keretelt mezők zománcozása, a zománc felülfestése, luminálása, a zománcmezők közé gyöngy beillesztése

Az aszúrzománc (émail á jour)

- Aszúrzománccal díszített tárgyak bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: a fémkeret kialakítása, a színt elválasztó lemezek kialakítása, alátét készítése, az aszúrkeret és az ideiglenes alátét rögzítése, a lemezek közötti részek zománccal való feltöltése, a zománcok beégetése, az ideiglenes alátét eltávolítása, pácolás, felcsiszolás, polírozás

Festőzománc technikák

- Festés fénoxiddal
- Festés fondanttal és fénoxidokkal
- Aranyfestés zománcre

Miniatűrfestészet zománcon

- A technika megismerése és alkalmazása

A megismert zománctechnikák alkalmazása különböző tárgytipusokon

- Fémdoboz fedelének díszítése kazettába illeszthető erdélyi zománccal
- Mérműves aszúrzománc alkotás tervezése
- Szecessziós aszúrzománccok példájára zománcékszerek tervezése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit a reneszánsztól a szecesszió koráig,
- a magyar ötvösművészet legjelentősebb alkotásait, műhelyeit, alkotóit,
- a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- a zománc– és fémművesség műveleteit,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit,
- a legfontosabb környezet– és munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- fém– és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- a festőzománc technikák alkalmazására,
- erdélyi zománccal, aszúrzománccal díszített tárgyak alkotására,
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém– és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon a tárgytervezéshez szükségesek.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, tudás kialakítása, melyek lehetővé teszik a művészi igényű tárgytervezést.

- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót a tárgyalkotói szándék szerinti fémműves tárgyak, tárgytipusok létrehozására.
- Felkészítés arra, hogy a tanult festőzománc és ötvös zománc technikákkal különböző funkciójú képsorozatokat, belső- és külső tereket díszítő zománcalkotásokat hozzon létre.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A kortárs fém- és zománcművesség tárgykultúrája, műfaji követelményei, alkotói

Cégérek, címerek

Öntészeti eljárások

Fémmegmunkálás, felületkezelés

Lemeztárgyak

Csavarkötés, szegecselés

Festőzománc

Ötvös zománc

A fémmegmunkálás, zománcozás munka-, és környezetvédelmi szabályai

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A modern fémművesség
- Tárgytipusok
- Alkotók, alkotóműhelyek

Fémmegmunkálási eljárások

- Különböző öntészeti eljárások
- Homokba formázás, precíziós öntés viaszformával
- Előkészítő eljárások és utómunkálatok

Felületkezelési eljárások

- A különböző fémek felületkezelési módjának megismerése
- A galvanizálás

Oldható és oldhatatlan kötések

- Csavarkötés, szegecselés

Lemezek térbeli alakítása

- Doboz készítése lemezből, a tető záródása – zsanér, zárszerkezet alkalmazásával

Összetett tárgyak létrehozása

- Rézlemezből összetettebb funkciót kielégítő tárgyak tervezése és kivitelezése

A zománcművészet

- A kortárs zománcművészet
- Alkotóműhelyek, alkotók, tárgytípusok
- Műfaji sokszínűség

Festőzománc technikák alkalmazása egyéni terv alapján

- Festés fénoxiddal
- Festés fondanttal és fénoxidokkal
- Aranyfestés zománcre
- Festőzománc és ötvös zománc technikák alkalmazása különböző tárgytípusokon

Cégérek, címerek, emblémák tervezése, készítése

- A címer formája, a címerpajzs osztása, a mesteralak vagy jelkép és a felirat
- Különböző funkciójú (ország, város, intézmény, család...) címerek tervezése a heraldikai ismeretekre építve
- Különböző tevékenységek (cégek, üzletek, iparágak...) cégéreinek megtervezése, kivitelezése a tevékenység stilizált, szimbolikus jelével, feliratával
- Emblémák tervezése stilizált motívumokkal, jelképpé minősült színekkel

Utca és házsámtáblák tervezése, kivitelezése

- A helység, (település) utca, épület jegyeinek kiemelésével, ornamentikaképzéssel, stilizálással egyedi irányító, jelölő táblák tervezése

Lakberendezési zománcdíszek tervezése, kivitelezése

- Adott belső térbe, enteriőrbe a különböző lakberendezési tárgyak (bútor, tükör, doboz, tál...) díszítő zománcbetéteinek megtervezése, az adott tárgy stílusához, formájához, anyagához alkalmazkodva

Belső tereket díszítő zománcalkotások készítése

- Különböző funkciójú terekbe (színházterem, ebédlő, bálterem, kártyaszoba, tanterem, folyosó...) a helyiség stílusához (mérethez, színhez) igazodó nagyméretű muráliák tervezése
- A tervek kisméretű zománc–makettjeinek elkészítése

Külső teret díszítő zománcmunkák

- Fiktív vagy valódi épületek (étterem, cukrászda, zöldséges, szálloda...) homlokzatdíszjeinek (kapu...) megtervezése, zománc makettjeinek elkészítése

Vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Tárgyalkotó szándék szerinti egyedi zománcművelet: – címer, cégér, ékszerkollekció, öltözék kiegészítő, zománcozott képsorozat, lakberendezési tárgy, vagy épületdíszítmény készítése

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kortárs fém- és zománcművesség legjelentősebb műhelyeit, alkotóit, tárgytypusait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az öntészeti, felületkezelési eljárásokat,
- a lemeztárgy készítés, összeszerelés műveleteit,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit,
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- a festőzománc technikák alkalmazására,
- az ötvös zománc technikák alkalmazására,
- a megismert fém- és zománcműves technikákkal, eljárásokkal külső és belső teret díszítő zománcalkotások készítésére,
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

Követelmény a továbbképző évfolyam elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet fogalmát, díszítő szerepét,
- a fém- és zománcművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, stíluskorszakait, műhelyeit,
- a fém- és zománcművészet fejlődési szakaszait, technikai vonulatait,
- a magyar ötvös- és zománcművészet legjelentősebb korszakait, alkotásait, műhelyeit, alkotóit,
- a fém- és zománcművészet kifejező eszközeit,
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,

- a színesfémek, könnyűfémek, nemesfémek anyagára jellemző fizikai és kémiai tulajdonságokat,
- a zománc– és fémművesség műveleteit,
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- a filigrán, granulák, niello, rekesz és sodronykészítés, aszúrozás technikáit,
- a térbeli lemezalakító módokat,
- a különböző felületkezelési módokat, amelynek ismeretében saját terveit önállóan tudja megvalósítani,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc (a huzal, rekesz, filigrán vagy sodrony zománc; a beágyazott és az aszúrzománc) technikáit,
- a felhordott zománc szárítását, égetését, az égetés utáni műveleteket,
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb környezet– és munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismereteket tűzzománc– és fémműves alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan tér, forma és színtanulmányokat, ornamentikaterveket, fémműves és zománcműves tárgyterveket, maketteket, magyarázó– és műszaki rajzokat készíteni,
- munkáin a forma–funkció–díszítmény összhangját megteremtteni,
- az alkalmazni kívánt műveleteket előkészíteni, elvégezni,
- tervszerű, igényes munkát végezni,
- a tűzzománc– és fémműves műhely eszközeit balesetmentesen használni, a környezet– és tűzvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Tűzzománc– és fémműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

– tervezési feladat 50 perc

– tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező és tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó, tervező készségét, a tűzzománc– és fémművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A

megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

A tűzzománc– és fémműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a tűzzománc– és fémműves műfajokból.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított– tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- címer, cégér,
- ékszerkollekció, öltözék kiegészítő,
- zománcozott képsorozat,
- lakberendezési tárgy,
- épületdíszítmény.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- ékszer,
- öltözék kiegészítő, tarsolylemez,
- zománcgrafika vagy zománcfestmény.

A tűzzománc– és fémműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a zománc– és fémművesség legjelentősebb tárgyi emlékei, alkotói, műhelyei,
- a zománcművészet a művészeti terület fejlődési szakaszai, technikai vonulatai, stíluskorszakai,
- a művészeti terület magyar vonatkozásai,
- zománc– és fémalakítási technikák, műveletek, díszítési módok,
- a tűzzománc– és fémművesség tűz–, baleset–, egészség– és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- problémamegoldó és tárgytervező képesség,
- a terv tartalmi és formai megoldása,
- a zománc– és fémműves ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- anyag– és eszközhasználat,

- a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikuma.
- A szóbeli vizsga értékelése
- a követelményekben meghatározott elméleti tananyag ismerete,
 - a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
 - kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Zománcégető kemence

Égetési segédeszközök: berakó lap, berakó villa, hőálló kesztyű, hőálló szemüveg

Satupad, szerszámsatu, sikattyú, szorító

Állványos fűrógép

Mérőeszközök: subler, körző, vonalzó, szögmérő

Fémmegmunkáló kéziszerszámok: kézi lemezvágó olló, fémllyukasztó, pontozó, harapó-, csípő-, kúpos-, és lapos fogó, fémfűrész, reszelő, kalapács, véső, beütő és cizellőr szerszámok, fémkefe

Zománczó eszközök: spatula, csipesz

Dörzs és porító csésze

Rajzi, grafikai eszközök: ceruza, toll

Festő eszközök: vízfesték, ecset, vizes edény

Konstruáló eszközök: papírvágó olló, snitzer

Vegyszeres tál

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A képzés struktúrája

			<u>Évfolyamok</u>											
			Előképző		Alapfok						Továbbképző			
			1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zeneművészeti ág	Fafűvős tanszak	Furulya	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2				
		Kötelezően választható									2	2	2	2
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Akkordikus tanszakok	Ütő	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2				
		Kötelezően választható									2	2	2	2
		Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
		Gitár	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
		Szolfézs	2	2	2	2	2	2	2	2				
		Kötelezően választható									2	2	2	2
		Összesen:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Klasszikus zene műfaj:

Képzési idő: "A" tagozaton: (2)+6+4 évfolyam

Tanszakok és tantárgyak

Fafűvős tanszak tantárgya:

furulya,

Akkordikus tanszakok tantárgyai:

gitár,

ütő

Kötelező tantárgy: szolfézs,

Kötelezően választható: szolfézs vagy kamara

Korrepetíció (*zongorakíséret*): hangszeres (kivéve gitár tantárgy) tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás

Korrepetíció ideje: Hangszeres tanszakok: (minimum)

Előképző 1.-2. évfolyam és alapfok 1.évfolyam 5 perc

Alapfok 2–3. évfolyam 10 perc
Alapfok 4. évfolyamtól 15 perc tanulónként

FAFÚVÓS TANSZAK

Képzési idő: “A” tagozaton: (2)+6+4 évfolyam

Főtárgy: furulya (egyéni, heti 2x30perc)

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos, heti 2x45perc, Alapfok 6.évfolyamig)

Kötelezően választható: szolfézs vagy kamara (Továbbképző 7-10 évfolyam)

Korrepetíció (zongorakíséret): a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
 - a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
 - a lapról olvasási készség fejlesztésére,
 - a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
 - a tudatos zenei memorizálásra,
 - a művek zeneileg igényes kidolgozására,
 - az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
 - a rendszeres társas muzsikálásra.
- Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok:

1.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
- Különböző játékmód és hangindítások
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Etüd:

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC 1.-40.-ig válogatva,

Béres: Furulyaiskola I.kötet 1.-20.-ig válogatva

Előadási darabok:

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Négy gyermekdal, vagy népdal a tanult hangterjedelemben.

A vizsga teljes anyagát szopránfurulyán kell előadni.

2.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütem súlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások .
- A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása.
- Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Etűd:

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC 41.-50.-ig válogatva,

Béres: Furulyaiskola I.kötet 21.-51.-ig válogatva

Előadási darabok:
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanuló *kizárólag helyes beidegződésekkel* rendelkezzen.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Négy gyermekdal, vagy népdal a tanult hangterjedelemben.

A vizsga teljes anyagát szopránfurulyán kell előadni.

Alapfokú évfolyamok:

„A” tagozat 1.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszer részei, összeállítása.

– Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.

– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.

– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

– A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.

– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).

– Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.

– A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.

– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

– A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Skála:

C-dúr skála szomszédos hangokkal és terclépésben.

Etűd:

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC 51.-82.-ig válogatva,

Béres: Furulyaiskola I.kötet 52.-84.-ig válogatva,

Czidra: Furulyamuzsika kezdők számára I.kötet gyakorlatai válogatva,

Bali: Répertoire zeneiskoláknak 1/a kötet gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Gyermekdalok, népdalok és könnyebb táncjátékok zongorakísérettel

Követelmények

A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála,

– Négy gyermekdal, népdal, vagy táncjáték a tanult hangterjedelemben.

A vizsga teljes anyagát szopránfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 2.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

– Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.

– Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.

– Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.

– Régi és új stílusú magyar népdalok.

– A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.

- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Skála:

F-dúr, G-dúr skála szomszédos hangokkal és terclépésben.

Etűd:

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC 83.-118.-ig válogatva,

Béres: Furulyaiskola I.kötet 85.-120.-ig válogatva,

Czidra: Furulyamuzsika kezdők számára I.kötet gyakorlatai válogatva,

Bali: Répertoire zeneiskoláknak 1/a kötet gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Népdalok, táncjátékok és könnyebb karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

H. Purcell: A pásztor, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

A *tü–dü* hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.

Dúr skálák gyakorlása.

Rövidebb lélegzetű etűdök.

Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– F-dúr, vagy G-dúr skála

– Négy előadási darab a tanult hangterjedelemben, esetleg duó.

A vizsga teljes anyagát szopránfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 3.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A *tü, dü, rü* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c^1 – c^3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Skála:

Skála 1#-1b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban.

Etűd:

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC 119.-152.-ig válogatva,
Béres: Furulyaiskola II.kötet 1.-50.-ig válogatva,
Czidra: Furulyamuzsika kezdők számára II.kötet gyakorlatai válogatva,
Bali: Répertoire zeneiskoláknak 1/b kötet gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Tánctételek és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

J.S. Bach.: Menuett, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.

Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

- Skála 1#-1b-ig
- Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben, esetleg duó.

A vizsga teljes anyagát szopránfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 4.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
- „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccato–játék nyelvezéssel.
- Dúr és moll skálák c^1-d^3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Az „F”-alapú furulya használatának gyakorlása.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Skála:

Skála 2#-2b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban.

Etűd:

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC 153.-179.-ig válogatva,

Béres: Furulyaiskola II.kötet 51.-100.-ig válogatva,
H. Monkemeyer: Furulyaiskola 1.-54.-ig válogatva,
H.Rohr-F.Lehn: Altfurulyaiskola 1.-37.-ig válogatva,
Czidra: Furulyamuzsika kezdők számára II.kötet gyakorlatai válogatva,
Czidra: Altfurulya ABC I.kötet gyakorlatai válogatva,
Bali: Répertoire zeneiskoláknak 1/b kötet gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Tánctételek és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

G. Ph. Telemann: Menuett, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
„F”-alapú furulya használata.

Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló használata.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála 2#-2b-ig

– Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben, esetleg duó.

A vizsga anyagát Szoprán-, és Altfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 5.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A trillatáblázat használata.

– Inégál játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló új tánc típusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
- Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Skála:

Skála 3#-3b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat felbontásban.

Etűd:

G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,
H. Monkemeyer: Furulyaiskola 55.-94.-ig válogatva,
H.Rohr-F.Lehn: Altfurulyaiskola 38.-74.-ig válogatva,
Kállay: Hangnemgyakorló szopránfurulyára gyakorlatai válogatva,
G. Jacob: 10 Little Studies gyakorlatai válogatva,
Czidra: Altfurulya ABC I.kötet gyakorlatai válogatva,

Előadási darabok:

Táncjátékok és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

A. Corelli: Sarabande, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

- Skála 3#-3b-ig
- Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben, esetleg kamarazene.

A vizsga anyagát szoprán-, és altfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 6.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Skála:

Skála 4#-4b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban. Kromatikus skála.

Etűd:

G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,
H. Monkemeyer: Furulyaiskola 95.-142.-ig válogatva,
H.Rohr-F.Lehn: Altfurulyaiskola 75.-108.-ig válogatva,
Czidra: Barokk táncok két szopránfurulyára gyakorlatai válogatva,
Czidra: Altfurulya ABC II.kötet gyakorlatai válogatva,
Malina: Furulyaduók szoprán- és altfurulyára gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Táncjátékok és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

Fr. M. Veracini: G-dúr szonáta I., II. tétel, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

- Skála 4#-4b-ig
- Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben, esetleg kamarazene.

A vizsga anyagát szoprán-, és altfurulyán kell előadni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
 - rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel,
 - legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot, billentést stb.,
 - legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 g^3 -ig (in F),
 - legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
 - tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
 - alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
 - törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit, rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
 - tudjon önállóan hangolni,
 - a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- Ismerje
- az f^1 – g^3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
 - a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
 - a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
 - a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
 - a furulya történetét, rokon hangszereit,
 - a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán– vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book–ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.

– Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok:

A továbbképző évfolyamokon a tanulmányok megkezdésének feltétele a művészeti alapvizsga.

„A” tagozat 7.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- *T–l, d–l* artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Összetett hangindítások, valamint az inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Skála:

Skála 4#-4b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban. Kromatikus skála.

Etűd:

Czidra: Altfurulya ABC II.kötet gyakorlatai válogatva,
G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,
H. Monkemeyer: The Top 100 Tunes I.Kötet gyakorlatai válogatva,
G.Lacour: 50 Studies I.Kötet gyakorlatai válogatva,
H.Bodenmann: Bekannte duette I.Kötet gyakorlatai válogatva,
J.B. de Boismortier: Leichte duos gyakorlatai válogatva,
Telemann: Kánonszonáták két altfurulyára gyakorlatai válogatva,
Telemann: Hat szonáta két altfurulyára gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Tánctételek és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

A. Vivaldi: g–moll szonáta, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála 4#-4b-ig

– Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben és kamarazene.

A vizsga teljes anyagát altfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 8.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.

– Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

— Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégál játék állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták
Skála: Skála 6#-6b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban. Kromatikus skála.

Etűd:

Czidra: Altfurulya ABC II.-III.kötet gyakorlatai válogatva,

G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,

H. Monkemeyer: The Top 100 Tunes I.Kötet gyakorlatai válogatva,

G.Lacour: 50 Studies I.Kötet gyakorlatai válogatva,

H.Bodenmann: Bekannte duette II.Kötet gyakorlatai válogatva,

J.B. de Boismortier: Leichte duos gyakorlatai válogatva,

Telemann: Kánonszonáták két altfurulyára gyakorlatai válogatva,
Telemann: Hat szonáta két altfurulyára gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Tánctételek és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

G.Ph. Telemann: F–dúr szonáta, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

A *t–d*, *t–r*, *d–r* artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.

Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.

Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála 6#-6b-ig

– Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben és kamarazene.

A vizsga teljes anyagát Altfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 9.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.

– A *t–r–l–r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.

– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (*t–*) *t–r–t–r–t* inégal játék állandó gyakorlása.

– A *t–r–l–r* összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Skála:

Skála 7#-7b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban. Kromatikus skála.

Etűd:

Czidra: Altfurulya ABC II.-III.kötet gyakorlatai válogatva,
G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,
H. Monkemeyer: The Top 100 Tunes II.Kötet válogatva gyakorlatai válogatva,
G.Lacour: 50 Studies II.Kötet gyakorlatai válogatva,
H.Bodenmann: Bekannte duette III.Kötet gyakorlatai válogatva,
Telemann: Kánonszonáták két altfurulyára gyakorlatai válogatva,
Telemann: Hat szonáta két altfurulyára gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Táncjátékok és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

B. Marcello: 12 szonáta, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

A (t-) t-r-t-r-t inégál játék önálló alkalmazása.

Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.

Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála 7#-7b-ig

– Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben és kamarazene.

A vizsga teljes anyagát Altfurulyán kell előadni.

„A” tagozat 10.évfolyam:

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A barokk „duplanyelv”, a di-dll di-dll.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási

utasítások stb.

– A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a $(t-r)$ $t-r-t-r-t$ inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Skála:

Skála 7#-7b-ig szomszédos hangokkal, terclépésben és hármashangzat-felbontásban. Kromatikus skála.

Etűd:

Czidra: Altfurulya ABC II.-III.kötet gyakorlatai válogatva,

G. Hinke: Oboaiskola gyakorlatai válogatva,

H. Monkemeyer: The Top 100 Tunes II.Kötet gyakorlatai válogatva,

G.Lacour: 50 Studies II.Kötet gyakorlatai válogatva,

H.Bodenmann: Bekannte duette IV.Kötet gyakorlatai válogatva,

Telemann: Kánonszonáták két altfurulyára gyakorlatai válogatva,

Telemann: Hat szonáta két altfurulyára gyakorlatai válogatva

Előadási darabok:

Táncjátékok és karakterdarabok zongorakísérettel

Pl.:

B. Marcello: 12 szonáta, vagy ennek megfelelő nehézségi szintű előadási darab

Követelmények

A $t-k$ $t-k$, $d-g$ $d-g$ „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.

Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.

Összetett ornamensek.

Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Év végi vizsga követelmények (a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges követelmények):

– Skála 7#-7b-ig

– Négy előadási darab, vagy etűd a tanult hangterjedelemben és kamarazene.

A vizsga teljes anyagát Altfurulyán kell előadni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
- a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
- a segédfogások önálló megválasztására,
- az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
- a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
- az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.

Rendelkezzék

- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséssel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etüdok, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lusthof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.

- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)
 - Egy korabarrokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.

Egy billentyűs hangszer. Egész alakot visszaadó tükör. Két vagy több állítható magasságú kottaállvány. Metronóm.

AKKORDIKUS TANSZAK

Képzési idő: "A" tagozaton: (2)+6+4 évfolyam

Főtárgy: ütő (egyéni, heti 2x30perc)

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos, heti 2x45perc, Alapfok 6.évfolyamig)

Kötelezően választható: szolfézs vagy kamara (Továbbképző 7-10 évfolyam)

Korrekpetíció (zongorakíséret): a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Az ütőhangszer tanítás feladatai:

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén. A társas muzsikálás elősegítése. Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat,

Fordítson figyelmet:

- a helyes test –, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,
- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret–formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola 1–2. évfolyamába járó gyermekek számára. Az egyéni foglalkozás mellett célszerű az együttes játékot is elkezdeni.

Fejlesztési feladatok, ismeretek, hangszerkezelés, technika:

- Dallamhangszeren 2–3 hang hangkészletű gyermekdalok.
- Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcad pár és a negyed szünet.
- Bevezetés a 4/4-es számolásba.
- A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal.
- Kamarazene-jellegű együttes játék a szaktanár ötletei alapján.

Ajánlott tananyag:

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó

Balázs: Technikai gyakorlatok I-III.

Wolfgang Basler: Elementar

Követelmény:

Ritmussyakorlat

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szölam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó,
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- A leggyakrabban használt hangszerek ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél és negyed érték és a megfelelő szünetek.
- Metrum: páros és páratlan lüktetésű metrumok (4/4 és 12/8 stb.), egyszerű váltakozó ütem.
- Záróvonal, ismétlőjel, f, mf, mp, p dinamika, és crescendo, decrescendo, marcato.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Helyes testtartás.
- „Szimmetrikus” verőfogás.
- Váltott kézzel való játék.
- Három dobon való játék (Technikai gyakorlatok).
- Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék.
- Különböző verők használata.

Ajánlott tananyag:

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó

Balázs: Technikai gyakorlatok I-III.

Wolfgang Basler: Elementar

Követelmény:

Ritmusgyakorlat (a tanult anyagból).

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szöveg megismertetése kamaraegyüttesben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó,
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A tizenhatod, a pontozott nyolcad érték és szünet.
- Dinamika: ff, pp, sf.
- Prima és seconda volta, da capo, dal segno, fermata.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- A kisdob megfelelő magasságának beállítása.
- Helyes verőfogás.
- Kar és csukló használat.
- Ejtegetés.

- Nyolcados technikai gyakorlatok.
- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Hangszerek és verők váltása az együttes játékban.
- Egyszerűbb kézzrendi problémák ismerete és megoldása.
- Különböző hangszínek előállítás és felismerése a hangszerek különböző verőkkel való megszólaltatása révén.

Ajánlott tananyag:

Korompay: Ritmikai gyakorlatok

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Morris Goldenberg: Snare Drum for Beginners

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütős ABC

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Vigdorovits: Kisdobiskola

Követelmény:

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren népdal vagy egyszerű előadási darab eljátszása zongorakísérettel vagy együttesben.

Egyszerű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben (hangszerváltás, verőváltás).

Mozgáskoordináció: kéz–lábmozgások összehangolása (lábmérőhöz felezés, harmadolás, negyedelés)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy kisdob gyakorlat,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A triola (nyolcad– és tizenhatod–triola).
- Hangsorok (dallamhangszeren), 2#, 2b előjegyzésig.
- Azonosságok és hasonlóságok felismerése a tanult darabokban.
- A periódus értelmezése.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák alkalmazása.
- A kisdob–tremolo előkészítése.
- Pattintott dupla ütések kisdobon.
- Paradiddle kézrendek.
- Tizenhatodos technikai gyakorlatok.
- Hangsúlyozás.

Ajánlott tananyag:

Korompay: Ritmikai gyakorlatok

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Morris Goldenberg: Snare Drum for Beginners

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde

Váray László: Átiratok

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütős ABC

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Követelmény:

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren megszólaltatott előadási darabok zongorakísérettel vagy együttesben.

Nehezebb szólamok megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy kisdob gyakorlat vagy duó,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Aszimmetrikus metrumok (5/8, 7/8).
- Harmincketted, „nagy–triola”, alla breve.

- Hangsorok (dallamhangszeren), 4#, 4b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten; zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Nyitott és zárt ütés.
- Open és Closed Stroke Rolls.
- Előkéek (egyes-, kettes-, hármas-, négyes előke kötve).
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Skála-gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.
- A vibrafon-pedál kezelése (lehetőség szerint).

Ajánlott tananyag:

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel

Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde

Váray László: Átiratok

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény:

Elekéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.

Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.

Nehezebb szólamok eljátszása kamaraegyüttesben.

Rövid rudimental szóló kisdobon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Előkéket, tremolókat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- A basszuskulcs ismerete.
- Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.
- Változó tempók alkalmazása.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.
- A játszott anyag formai elemzése.
- Zenehallgatás, hangverseny-látogatás.
- Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- A tremoló gyakorlati tökéletesítése.
- Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.
- Hármashangzat-felbontások dallamhangszeren, kiütött tremoló alkalmazása.
- Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.
- Az üstdob kezelése, hangolása (lehetőség szerint).
- Kézrendek az üstdobokon (lehetőség szerint).
- Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő lefogása (lehetőség szerint).
- Üstdobtremoló (lehetőség szerint).

Ajánlott tananyag:

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Praktische Schule für kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Váray László: Átiratok
Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
Zempléni: A triótól az oktettig
Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll
Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény:

Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.

Hangszerváltások együttesben.

Üstdob–gyakorlatok megszólaltatása (lehetőség szerint).

Az üstdob pontos hangolása, együttesben való alkalmazása (lehetőség szerint).

Tremolós üstdob–gyakorlatok (lehetőség szerint).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Előkéket, tremolókat tartalmazó üstdob gyakorlat (lehetőség szerint).

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

5. évfolyam „A” tagozat

Az első négy évfolyam alapozó időszakának elvégzése után, a tanszak speciális státuszából; sokrétűségéből, összetettségéből fakadóan lehetőséget kell biztosítani a tanulóknak a differenciálódásra. Az 5. évfolyamtól vagy a dobolást preferálja a tanuló, (pl. drum set) vagy a dallamhangszereken való játékot (pl. vibrafon, marimba). Ezen a szinten már nem lehet elvárni, hogy valaki a különböző technikai, intonációs és zenei felkészültséget igénylő, több ezer féle ütőhangszer mindegyikén kimagasló teljesítményt nyújtson. Ennek megfelelően kell értelmezni az alábbi követelmények – és a hangszerkezelés meghatározását, tekintettel a jelentős egyéni különbségekre.

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

– Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola.

– A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.

– A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.

– Dobszerelés ismerete.

– Konga ismerete.

– A „kétszólamú” hangsúly–játék.

A hangszerkezelés fejlesztése:

– Drum Set játék:

– Helyes test– és verőtartás.

– Ütésterületek meghatározása.

– Paradiddle kézrendek alkalmazása a dobszerelésen.

– Egyszerűbb függetlenítések.

Ajánlott tananyag:

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Váray László: Átiratok
Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
Nemes Tibor: Dobiskola kezdőknek
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I–IV.
Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I–III.
Chet Doboe: The funk drumming
Hakim Ludin: Bongos/Congas
Poncho Sanchez: Conga Cookbook
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
Zempléni: A triótól az oktettig
Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control
Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény:

Játék dobszerelésen:
– hangsúlyok kiosztva,
– kisdob–nagydobjáték: parallel –, ill. komplementer szólamok
A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszeren.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Kisdob–nagydobjáték, vagy hangsúly–játék dobszerelésen kiosztva.
– Egyszerűbb függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel.

Vagy

– A konga alapvető ütéstechnikái, a „tumbao”.

Vagy

- Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren, zongorakísérettel, vagy lehet kamaramű is. (Pl. 2 tétel vagy egy kamaramű és egy zongorakíséretes előadási darab.)
- Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.
- Hangsorok (dallamhangszeren) 5#, 5b előjegyzésig.
- Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.
- Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.
- A dobszerelés szerepe a könnyűzenében.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Egyszerűbb 3–4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.
- Egyszerűbb tánczenei alaprítmusok megszólaltatása dobszerelésen.
- Bonyolultabb mozgáskoordinációt igénylő feladatok megoldása (pl. kíséretjáték lábcin–szólammal, szólisztikus játék kétlábás kíséreszólammal)
- Egyszerűbb latin stílusú kíséretetek.
- Kiütött előkék.

Ajánlott tananyag:

Balázs: Három burleszk

Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel

Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Sigfrid Fink: Percussion Studio

Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)

Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra

Kósa: Ötös játék

Kósa: Régi zene hangolt ütőhangszerekre

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Váray László: Átiratok

Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára

Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.

Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.

Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I-III.

Chet Dobo: The funk drumming

Hakim Ludin: Bongos/Congas

Poncho Sanchez: Conga Cookbook

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcurent le Monde

Zempléni: A triótól az oktettig

Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény:

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon).

Dobszerelésen tánczenei– vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. (periodikus tagolás)

2- vagy több kongán kíséret improvizációkkal

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Dobszerelésen tánczenei–, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.

– Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.

– Kíséret kongán, vagy más kézzel üthető hangszeren.

– Egy dallamhangszeres mű, vagy kisdob szólódarab.

vagy

– Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)

– Egy kamaramű, vagy egy zongorakíséretes előadási darab.

– Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

– az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,

– a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,

– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- kottahű játékokra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- különböző végtagjainak összehangolt mozgására, illetve függetlenítésére
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszeren (tremoló, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására (lehetőség szerint),
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra
- pontos tempótartásra.

Művészeti alapvizsga követelményei:

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütő főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma:

„A” tagozat

– Két dobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola (Hofmeister) 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén.

– Egy dallamhangszeres mű; Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén.

– Egy kamaramű; Krell–Holzmann: Cake Walk Parádé; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermekeknek 1.,2.,3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén.

– Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján. Ezt a különbséget a továbbképző osztályokban növelheti a közismereti iskolákban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívüli más elfoglaltság mértékétől függő gyakorlási idő, valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei, illetve a zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete.
- A Drum Set szerepe a zenekarokban.
- A konga szerepe a zenekarokban
- A leggyakoribb Drum Set notációk.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- A helyes ülés mód és verőtartás megtalálása.
- A laza ütéstechnika kialakítása. (A kar, csukló és az ujjak szerepe)
- Nyomott és pattintott előkék alkalmazása (2–3–4-es).
- Double Paradiddle.
- Egykezes hangsúlyvezetés (jobb, – ill. bal kézzel) mint építkezési forma a Drum Set szólójátékban.
- Pedálok használata dobszerelésen.

Ajánlott tananyag:

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
- Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre
- Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
- Steve Davis: Masters of Time
- Siegfried Fink: Timpani Suite (lehetőség szerint)
- Siegfried Fink: Percussion Studio
- David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling) (lehetőség szerint)
- Alice Gomez: Raindance
- Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
Korsakov: A dongó
Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
David Mancini: Suite for Timpani (lehetőség szerint)
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I-III.
Chet Doboe: The funk drumming
Hakim Ludin: Bongos/Congas
Poncho Sanchez: Conga Cookbook
J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
Telemann: Könnyű szonáták
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Vivaldi: Four Seasons
Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll
Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
Zivkovic: Funny Marimba

Követelmény:

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása. Kisdob darabok előadása rudimental technikával.

Egykezes hangsúlyozás dobszerelésen kiosztva, kétlábos ostinato szólamokkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)

– Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.

– Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.

vagy

– Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. barokk szonáta, versenymű.)

– Egy kamaramű.

– Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.

– Egy set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.

– Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Újabb és újabb ütőhangszerek megismerése a több ezres kínálatból, megszólaltatásuk módjának megismerése (intonáció).
- Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző notációkban.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.
- 3–4 verővel való játék dallamhangszereken.
- A dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Ritmusjáték három különböző hangszeren (pl. Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum) páros – és páratlan osztásban.
(Nesztor: Skálagyakorlatok)
- A Double Stroke Roll és a Press Roll alkalmazása.
- Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control

Ajánlott tananyag:

- J.S.Bach: 18 kis prelúdium
Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
Steve Davis: Masters of Time
Siegfried Fink: Timpani Suite (lehetőség szerint)
Sigfrid Fink: Percussion Studio
David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
Alice Gomez: Raindance
Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
David Mancini: Suite for Timpani (lehetőség szerint)
Markovich: Team Work
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.

Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I-III.

Chet Doboe: The funk drumming

Hakim Ludin: Bongos/Congas

Poncho Sanchez: Conga Cookbook

Sulsbrück: Latin-Amerikan Percussion

J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum

Telemann: Könnyű szonáták

Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Zivkovic: Funny Marimba

Követelmény:

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darabok előadása kisdobon.

Megfelelő hangtónus kialakítása dobszerelésen. Komplementer játék három eltérő dinamikájú hangszeren, páros vagy páratlan osztásban, periodikus tagolással. (Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)

– Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű,

vagy

– Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. 4 verős Musser–etűdök, versenyművek.)

– Egy kamaramű.

– Egy set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.

– Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

– A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős – lehetőség szerint üstdob – szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- Latin ütőhangszerek ismerete.
- Polimetria ismerete.
- A hangszerkezelés fejlesztése
- 3–4 timpanis játék technika fejlesztése (lehetőség szerint).
- Stabil tempótartás metronómmal.
- Speciális ütőfajták intonálása kézi hangszereken. (Conga, Bongó, lehetőség szerint Darbuka, Jembe)
- Poliritmikus függetlenítések dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3–hoz, stb.)
- A seprűjáték alapjai: speciális ütéstechnika.
- Módszeres gyakorlási stratégiák önálló alkalmazása.
- A dobszerelés hangolása.

Ajánlott tananyag:

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
Steve Davis: Masters of Time
Siegfried Fink: Timpani Suite (lehetőség szerint)
Siegfried Fink: Percussion Studio
David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
Alice Gomez: Raindance
Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
Korsakov: A dongó
David Mancini: Suite for Timpani (lehetőség szerint)
Markovich: Team Work
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I–III.
Chet Doboe: The funk drumming
Hakim Ludin: Bongos/Congas
Poncho Sanchez: Conga Cookbook
Sulsbrück: Latin-Amerikan Percussion
J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
Telemann: Könnyű szonáták
Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
Zivkovic: Funny Marimba
Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény:

Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
Magabiztos kottaolvasás basszuskulcsban. Bonyolultabb etűd vagy szólam előadása 3 vagy 4 timpanin.

Autentikus latin ritmusok 2 congán, alapszinten.

Seprűvel való játék dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen, seprűvel is. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
- Autentikus latin ritmusok 2 congán, ill. szólójáték rögtönzése.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora-vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű,
vagy
- Egy Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- Egy kamaramű.
- Egy set-up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok, ismeretek:

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
 - A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
 - A bartóki zene hangrendszere, ütőhangszerekre írt műveinek ismerete.
 - Ismerkedés a jazz-szel és az értékes könnyűzenével.
 - Improvizáció.
 - Az előadott zeneművek formai és harmóniai szerkezetének ismerete.
- A hangszerkezelés fejlesztése
- Szóló és akkordjáték dallamhangszeren 4 verővel.
 - Stabil tempótartás „belső metronóm”-mal.
 - Esztétikus cintányér „sound” kidolgozása megfelelő ütésttechnikával.

- A seprűjáték különböző mozgásformáinak (körzés – ütés, húzás – ütés) összehangolása egymással, illetve a nagydob – lábcin szólammokkal.
- Improvizációs készségfejlesztés különböző ütőhangszereken.
- Társas zenélés különböző formációkban: kamarazene, szimfonikus zenekar, fúvószenekar, stb.

Ajánlott tananyag:

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
- Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
- Steve Davis: Masters of Time
- Siegfried Fink: Timpani Suite
- Sigfrid Fink: Percussion Studio
- David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
- Alice Gomez: Raindance
- Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
- Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
- Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
- Eckehard Keune: Kleine Trommel
- Heinrich Knauer: Paukenschule I–II. (lehetőség szerint)
- Korsakov: A dongó
- David Mancini: Suite for Timpani (lehetőség szerint)
- Markovich: Team Work
- Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
- Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
- Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
- Korompay: Rock, blues és funk ritmusok I-III.
- Chet Doboë: The funk drumming
- Hakim Ludin: Bongos/Congas
- Poncho Sanchez: Conga Cookbook
- Sulsbrück: Latin-Amerikan Percussion
- J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
- Telemann: Könnyű szonáták
- Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
- Zivkovic: Funny Marimba
- Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény:

- A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
- A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
- Négyverős előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása dallamhangszeren.

Különböző zenekarokban önálló kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen. „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Különböző zenekarokban önállóan kidolgozott kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen, seprűvel.
 - „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.
 - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
 - Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- vagy:
- Egy négyverős előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
 - Egy kamaramű.
 - Egy set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
 - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat végén

Ismerje a tanuló:

- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

- szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.
- stílushó előadásmódok alkalmazására kíséret, illetve szóló funkcióban
- poliritmikus, illetve polimetrikus játéokra

Rendelkezzék a tanuló:

- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formáló készséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentráloképességgel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhöz szükséges lapról olvasási készséggel,

- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütőhangszerek

„A” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob– és 1 üstdobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola/II. (Hofmeister) rész 16., 18., 35.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Üstdobgyakorlatok (Hofmeister) 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén.
- Egy dallamhangszeres mű; Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyar rondo nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokozmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime (Hofmeister) – Percherine, Entertrainer, John O'Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi–rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió (EMB 6063)/1 tétel, Siegfried Fink: Trommeltanz/Junior's beat nehézségi szintjén.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus– és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

- Dobszerelésen tánczenei–, latin–, swing–, vagy rock kíséret, zárlat improvizációkkal, élő vagy rögzített zenei alapra. (A zenemű formájának megfelelő periodikus tagolással.)

- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

– Dobszerelésen bármilyen stílusú leírt, vagy rögtönzött szóló (minimum 32 ütem terjedelemben),

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),

– hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszeren (tremoló, előkék),

– több verővel való játék dallamhangszeren,

– különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,

– előadásmód,

– árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,

– változó tempók önállóan és együttesben,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,

– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök:

Megfelelő méretű és akusztikájú, hangszigetelt tanterem, jól hangolt zongorával (pianínóval).

Hangszerállomány:

– egy pár üstdob,

– 2 xilofon (kétsoros, háromoktávos),

– harangjáték,

– vibrafon,

– marimba vagy basszus metallofon

– 1 nagydob (zenekari), 2 kisdob (húros),

– 5–6 tom–tom, 3–4 bongo,

– 3–4 függesztett réztányér, 1 pár összeüthető réztányér,

– tam–tam vagy/és gong,

– dobfelszerelés,

– „apró” hangszerek: triangulumok, kasztanyett, csörgődobok, claves (több), temple–block–sor, kolompok, fadobok,

csörgők, ostor, kereplő stb.,

– lehetőség szerint Orff–hangszergarnitúra (kromatikus dallamhangszerek).

Verők: valamennyi hangszerhez, többféle keménységű, különböző anyagból készült verők.

Megfelelő hangszerállványok, kottatartó (legalább 6 db a kamarázáshoz).

Szerszámok, eszközök a hangszerek javításához, karbantartásához.
Metronóm.

Minimális hangszerállomány ütőtanszak indításához:

- 2 dallamhangszer (zenekari méret),
- dobfelszerelés,
- külön húros kisdob,
- „apró” hangszerek (lehetőség szerint).

AKKORDIKUS TANSZAK

Képzési idő: "A" tagozaton: (2)+6+4 évfolyam

Főtárgy: gitár (egyéni, heti 2x30perc)

Kötelező tárgy: szolfézs (csoportos, heti 2x45perc, Alapfok 6.évfolyamig)

Kötelezően választható: szolfézs vagy kamara (Továbbképző 7-10 évfolyam)

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.

- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangsín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Suba Sándor: Gitáriskola I.

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcad) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Suba Sándor: Gitáriskola I.

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.

- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
 - Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
 - Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
 - Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását.
- Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képeskönyv
Suba Sándor: Gitáriskola I.
J.Sagreras: Gitáriskola I.

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.
A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávós F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.

- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
Suba Sándor: Gitáriskola II.
J.Sagreras: gitáriskola I

Követelmények

Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangzások tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.

- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszezsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Suba Sándor: Gitáriskola III.
J.Sagreras: Gitáriskola II.

Követelmények

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).

Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncjáték jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsseptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prim és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.

- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I–V.
J.Sagreras: Gitáriskola III.

Követelmények

Reneszánsz, barokk táncjátékok és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
Terjedelmesebb etűd megtanulása.
Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron,

fekvésváltással.

- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Aguado: Etűdök I.

Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.

Klasszikus táncművelet (pld. Sor Walzerek) előadása.

Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.

– Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az újrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök

Carcassi Etűdök op. 60

Giuliani: Etűdök

Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Régi spanyol muzsika

Bach – Szendrey: 20 könnyű darab

Bartók – Szendrey: Gyermekeknek

Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.

F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31

Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Faragó: Musica Ficta

Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.

Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is. Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etűd,

– Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezék a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképességgel. Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségi szinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkíséréssel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmónia felbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Champion, Robert de Visée).

Rendelkezék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncjátéka, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
- Klasszikus zene:* pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
- Romantikus zene:* pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
- XX. századi / Kortárs zene:* Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többszólamú művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kovács)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etűd

– Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)

– Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formában. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az alappfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.

– Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.

– Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelúdók
Villa-Lobos: Prelúdók
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvit, csellószvit-átiratok tételei.
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios kisebb művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök

Reneszánsz táncok és fantáziák

Bach: Lantszvittek, csellószvit-átiratok tételei

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk

Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai

Villa-Lobos: Choros

Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén

– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,

- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy húrkészlet.

Metronóm.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltonulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek

elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszer tanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.

- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmusosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütem súlyok (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézzelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése, a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.

- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}A A_v, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottaírás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.

- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.

- Staccato, legato.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.

- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.

- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A⁵vA, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszervezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A⁵vA, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása,

alkalmazása.

- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: *fi, szí, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.

- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérésszerű típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.

- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzathelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzathelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.

- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás– diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.

- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszeres, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi

klasszikus zenében.

- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb.), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsseptim– akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsseptim–akkordot.

Ismerje a szűkített szeptim– hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene-szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése, a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.

- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottaképi alapján, tanári irányítással).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottaképi, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon előadni öt népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”– tagozat

7. évfolyam „A”– tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólamozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitativo, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok

megszólaltatása énekléssel, memorizálással.

- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.

– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.

– A zenei készségek elmélyítése.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

– A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.

– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.

– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva *dó*-váltással.

– A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.

– A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.

– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.

- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkal is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban (tanári közreműködéssel).
- A tercron fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsó szólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.

- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.

Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit

Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.

Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.

Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.

Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Elményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány

kiemelkedő zeneszerző alkotásával.

- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete (a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az aranymetszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.

– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásait.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

– a kvintkört,

– a hétfokú hangsorokat.

– az egészhangú skálát,

– az akusztikus hangsort,

– a modellskálákat.

– a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését

– a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az arany metszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2 Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

Tankönyv: Dobszay: A hangok világa 1-6 kötetei.

Felhasznált szakirodalom:

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet)

Dobszay László: A hangok világa I.-VI. kötetei

Kodály Zoltán: 333 olvasó gyakorlat

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Zenei olvasókönyv (Szolfézs példatár)

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I-II.

J. S. Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások

Bertalotti: 56 solfeggio

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

SZÍNműVÉSZETI–BÁBMűVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ SZÍNműVÉSZETI–BÁBMűVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi–bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet–bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén különösen

- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínházi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy: dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Bábjáték tanszak

Főtárgy: bábjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

bábkészítés (1. alapfokú évfolyamtól)

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv

Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Óraterv

Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázatok összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összórászámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti óraszámja a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1–1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása

Drámai/színházi konvenciók alkalmazása

Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése

A színházi műfajok felismerése

A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi

alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása

Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása

Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása

Színházi improvizáció

Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel

Előadásban (játékban) szerepek megformálása

A rendezői instrukciók mentén végzett munka

Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a

szerepalkotás során

Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák

Önállóság

Döntésképesség

Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés
Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményezőkézség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség
Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás
Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén
Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák
Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása
Az animáció útján történő kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása
A főbb báb- és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése
A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése
A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása
A bábjátékos tevékenység összetevőinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása
A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazási lehetőségeik megtapasztalása, a különböző játékstílusok felismerése
A társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeinek megtapasztalása
A bábszínház működési struktúrájának megismerése
A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel
A partnerekkel való alkotó együttműködés
A színpadi szituációnak megfelelő improvizáció
A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerése és alkalmazása
Egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek felismerése
Egy-egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetőségeinek felismerése, alkalmazása
Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása, megvalósítása (tanári segítséggel)
Tanári/rendezői instrukciók fogadása
Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszása és reprodukálása

Különféle szerepek megformálása

Előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése

Személyes kompetenciák

Kézügyesség

Önállóság

Döntésképeség

Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság

Mozgáskoordináció

Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtő készség

Kezdeményező-készség

Empatikus készség

Tolerancia

Kommunikációs rugalmasság

Adekvát metakommunikáció

Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák

Új ötletek, megoldások kipróbálása

Gyakorlatias feladatértelmezés

Kreativitás, ötletgazdagság

Problémamegoldás

Figyelem összpontosítás

Helyzetfelismerés

Kritikus gondolkodás

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát az intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga

feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak:

Színháték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

dráma és színháték,

valamint

egy választott tantárgy az alábbiak közül

beszéd és vers

mozgás és tánc

zene és ének

színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

dráma és színháték,

valamint

egy választott tantárgy az alábbiak közül

beszéd és vers

mozgás és tánc

zene és ének

színházismeret

Bábjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

bábjáték,

valamint

egy választott tantárgy az alábbiak közül

bábkészítés

beszéd és vers

mozgás és tánc

zene és ének

színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

bábjáték,

valamint

egy választott tantárgy az alábbiak közül

bábkészítés

beszéd és vers

mozgás és tánc

zene és ének

színházismeret

Színháték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény

pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanuló társaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulókat

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra

- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempóartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozdulásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes–táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát

- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánozókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mimes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempóartás különböző térformákban

- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre

- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő–gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételté ejtésével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát

- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásra utaltságát
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem–összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékokra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvő, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlegzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)

- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait

- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrészt–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be– és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszélgetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával

- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzőkapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások

- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus– és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetési gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását

- előadói képességét
- improvizációs képességét
- Ösztönözze a tanulókat*
- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskíséréssel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetészerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Verseket indulati tartalmaira épülő improvizációk

- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögönzés zenei effektek beépítésével
- Rögönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6.évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben

- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus– és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly– és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
- Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében

- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikusan és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikusan technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében

– társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2–3 perc

színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

vagy

– előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.

Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

– Improvizáció

– Az instrukciók megértése, követése

- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játéktípus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kezdeményezőképességét
- megfigyelőképességét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén

- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési készségét
- Ösztönözze a tanulókat*
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjatszó előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételtől

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki-ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő- és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot. Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok

- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agresszióvezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek

- Egyéni szobrok
- Páros szobrok

- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok

- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok

- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk

- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök

- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés- és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén

- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi-, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek

- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni

- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók

- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínházi előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok

- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal

- A lélektani típusok a hétköznapiakban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűritése
- Egyéni típusfigura-tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése

- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk

- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák

- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok

- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100–110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétél; a kemény/hideg hangvétél; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)

- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek

- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontoszó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státuszjátékokat

Fejlessze a tanulók

- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat

- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során

- a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételtől
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akarataival és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magaskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban

Típusfigurák atipikus helyzetben

Egyéni jellemrajz–tanulmányok

Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével

Jellem változását ábrázoló etűdsor

Etűdök a figura „háttérének” kidolgozására

A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete

A drámai feszültség növelésének technikái

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása

Az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái

A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei

A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)

„belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig

„kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetelig, állapotig

A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei

A kellékhasználat gyakorlatai

Etűdök kellékekkel

A jelmez figurateremtő jelentősége

Színjáték jelmezben

Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben

A drámai dialógus természete

Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira

Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház

Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy–egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerűbb státuszjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)

- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók

- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat

- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására
- az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
- legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismétljük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok

Ön- és társismereti játékok ("helyem a csoportban")

Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok

Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében

Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása

Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok

A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban

Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával

A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep

Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)

A vokális kifejező eszközök színpadi használata

Etűdök zenei motívumok alapján

A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zöreij)

A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alpanyag)

A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a drámai alpanyag színrevitelének állomásait és ezek célját

– a cselekvő elemzés alapjait

– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt

– a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását

– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)

– a státusz jelentőségét

– a különböző státuszjeleket

– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)

– a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek

- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésről az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek

- koncentráltan, társaikra figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 3–5 perc

színpadi produkció

– jelenet 5–7 perc

vagy

– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése

– Improvizáció

– Az instrukciók megértése, követése

– A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)

– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)

– Stílusérzék (közös játéktípus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játéktípusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)

– Figyelem, koncentráció

– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)

– A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)

– Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)

- Atmoszférateremtés
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)
- Koncentráció, figyelem
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, élelmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók

Egészalakos tükör

Ritmus- és dallamhangszerek

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő

CD-k, DVD-k

Tornaszőnyeg

BÁBJÁTÉK TANSZAK

BÁBJÁTÉK

A tantárgy célja, hogy a tanulók a bábjátékot, mint komplex művészeti kifejezési formát élményszerűen, elsősorban játékba ágyazottan ismerjék meg. A képzés feladata, hogy biztosítson lehetőséget az önkifejezésre, a tanulók által elkészített egyszerűbb kivitelezésű bábok használatára, képességeik szerint nagyobb technikai tudást igénylő bábtechnikák megismerésére és alkalmazására, a megszerzett ismeretek bővítésére és a kialakított készségek továbbfejlesztésére. Biztosítson lehetőséget, továbbá csoportos produkciók létrehozására és bemutatására, de a kísérletezést szolgáló tevékenységformákra is.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a kapcsolatteremtés lehetőségeit hangok, mozgás által
- a természetes és mesterséges környezet formai gazdagságát
- saját testi adottságainak lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- az ember alkotta tárgyak funkcióinak sokféleségét, a tárgyak formai gazdagságát
- a csoportos játék szabályait
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezését
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Fejlessze a tanulók

- csoportos megszólalásának képességét
- az egyénnek a csoporttal való együttműködési képességét
- egyéni megszólalásának képességét
- érzékelésének és megfigyelésének képességét
- szerepek iránti érzékenységét
- finommotoros képességét
- tárgyalkotó és tárgyátalakító képességét

Ösztönözze a tanulókat

- csoportos játéokra

- a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- környezetük és saját adottságaik megfigyelésére
- a testbeszéd megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre (pl. fű, virágok, fa, hangya, pók, kígyó)
- saját mozdulatainak összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- tárgygyűjtemény kialakítására
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézzel, párban
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező épített–világ és Én

- Elöttem, mögöttem, jobbra, balra, lent, fent – térirányok a teremben, tájékozódás és tárgyak felismerése csukott szemmel
- Testem (pl. külsőm, belsőm)
- Hangom (pl. természetes és elváltoztatott, beszéd és ének)
- Ritmusaim (pl. a természet ritmusai és én, testem ritmusai)
- Mozgások (pl. rám jellemző mozdulatok, testem adottságaiból fakadó mozdulatok, mozdulatlan és gyorsaság általam, bennem, körülöttem)
- Egyszerű utánozó mozgások ujjakkal, kézzel, testtel
- A képmutogató játékok: a kép és én, önarckép (saját festmény), teljesalakú kép (fotó) alapján rövid történet magamról

A közvetlenül körülöttünk létező épített–világ és Mi

- Én és Te, páros– és utánozó–, tükörjátékok ujjakkal, kézzel, mimikával, testtel
- Egyszerű történet eljátszása párban, a szereplők fő jellemzőit (mozgás, forma) utánozó kézzel
- Én és a Többiek, csoportos helyzetgyakorlatok, a csoport által kialakított ritmusok, mozgások, mozdulatok „színháza” (ehhez népi gyermekmondókák, gyermekdalok, csúfolók, kiszámolók akár egy–egy népszokás ünnepköréhez készített szerkesztett vázlat alapján)
- Csoportos játék tárgyhasználattal

A közvetlenül körülöttünk létező épített–világ és tárgyainak felfedezése

- Tárgygyűjtemény kialakítása a közvetlen környezetünk tárgyaiból
- Nyitott és zárt terek kialakítása a tanteremben testünkkel és bútorokkal, tárgyakkal, ezekben rövid történetek eljátszása

A közvetlenül körülöttünk tárgyak felruházása többletjelentéssel

- Vonulós gyermekjátékok, ahol a tárgyhasználat természetes, és tárgy nélkül nem megvalósítható
 - Tárgyhasználatot igénylő népi gyermekjátékok
- Bábos játék**
- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása tárgyhasználatl
 - Gyerekversek feldolgozása tárgyhasználatl
 - Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tárgyhasználatl, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- saját testi adottságaik lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezésének lehetőségét
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Legyenek képesek

- önmaguk és környezetük megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre
- saját mozdulataik összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézzel, párban
- egyéni és csoportos megszólalásra
- kapcsolatteremtésre hangok, mozgás által
- csoportos játékokra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tér irányait, az ebben való tájékozódás módjait
- a tér átalakításának következtében létrejövő tartalmi változásait, ezek összefüggését
- a tér benépesítésének lehetőségeit
- a tárgyakkal alkotott mesei tér belső szabályait,
- a hangok, a hangokat adó tárgyak, ritmus hangszerek fajtáit, az ezekkel való játék különböző lehetőségeit
- a termékekből való figurák kialakításának módjait

- a tárgyjal való és az élőszerplős játék közötti különbséget
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- fantáziáját
- figyelmét
- megfigyelőképességét
- önismeretét
- gesztusnyelvi kifejezőképességét
- verbális kifejezőkészségét
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét
- térbeli tájékozódását, térhasználatát
- finommotoros kézmozgását
- tárgyalkotó képességét
- instrukciókövető képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a testbeszéd megfigyelésére, gyakorlására
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- a mese folyamatának követésére, annak önálló alakítására
- szerepjátékokban minél több szerep kipróbálására
- a mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására
- csoportos bábjátékokban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező természeti világ és Mi

- Előttünk, mögöttünk, jobbra, balra, lent, fent – térirányok felfedezése
- A tér határainak tágítása a tárgygyűjtemény felhasználásával
- A természet hangjainak megfigyelése
- Hangkeltés a természetben talált tárgyakkal
- Termékek, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálás anyagok gyűjtése, figurák létrehozása

A közvetlenül körülöttünk létező természetes és a mesterséges tárgyak tudatos összekeverése

- Legkedvesebb tárgyam, kabalám, játéktárgyam bemutatása (pl. Miért és mióta kedves? Mi az eredeti funkciója? Mit lehet még vele tenni? Át lehet-e alakítani valami mássá?)
- A gyűjtött terményeink és kedves tárgyaink közös térbe helyezése
- A közös térbe helyezett tárgyakról saját történetek kialakítása, a történet egyes részeinek megelevenítése
- Termények és tárgyak egyszerű technológiával történő átalakítása
- Az egyszerű technológiával átalakított termények és tárgyak megmozgatása, szerepbe hozása

Típusok és karakterek megjelenítése tárgyakkal

- A leggyakrabban előforduló mesefigurák megjelenítése a tárgygyűjtemény tárgyaival
- A megjelenítés lehetőségeinek keresése (sémák és saját utak)

Bábos játék

- A tárgygyűjtemény elemeivel játszott saját történetek fejlesztése, összefűzése
- Mesei figurák szituációba helyezése
- A mesék csodás erővel rendelkező tárgyainak megjelenítése a tárgygyűjtemény elemeivel
- A szituációk történetté fűzése
- A szituációk és a történet térbe helyezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér irányait
- a tér átalakításának és használatának változatos lehetőségeit
- a tárgyakkal történő hangkeltés lehetőségeit a termés- vagy terményfigurák készítésének lehetőségeit
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Legyenek képesek

- csoportos térkialakításra
- tanári instrukciók követésére
- a mese folyamatának követésére
- történetalkotásra
- mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására, azok használatára
- a játékban a tárgyak helyének, funkciójának felismerésére
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- terménybábok készítésére, játékba helyezésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait

- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- a bábos játék szabad térben lehetséges módjait
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a szertartás (rítus) fogalmát
- rítusaink, népszokásaink bábos elemeit, eszközeit és ezek használatának módjait, funkcióváltásait
- a szertartásmester szerepét (pl. mint vőfély, mint öreg pásztor, mint farsangi alakoskodó)
- az embert helyettesítő bábuk szerepét a népszokásokban
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kommunikációját a nonverbális jelek észlelése és értelmezése kapcsán
- testbeszédét
- problémaérzékenységét, problémamegoldási készségét
- képességét a tárgyat mozgató kéz és a mozgatott tárgy közötti összhang megteremtésére
- ritmusérzékét
- karakterábrázoló képességét
- beleélőképességét
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat

- hangutánzásra
- saját hangai adottságaik kipróbálására, hangjukkal való játékokra
- az életkoruknak megfelelő, minél többféle szerep kipróbálására
- ellentétes karakterek mozgásban és hangban való megjelenítésére
- a maguk által készített bábuval, tárggyal való játékokra

Tananyag

A tárgy bábbá alakításának első lépései, az átlényegítés fázisai

- Az egyszerű technológiával átalakított terményeink és kedvenc tárgyaink megmozgatása, eredeti funkcióiktól való eltávolítása, új szerepbe emelése
- Tárgy–metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása

Kialakított játékterünkben ünnepek teremtése népszokásaink bábos elemeivel

- Embert helyettesítő bábok közös felépítése, a velük való vonulás
- Őszi, téli tavaszi játékok (pl. kifsarsang, betlehemes báb tánccoltatás, farsangi alakoskodás, kiszézés)
- Lány– és legénycsúfolók

Bábos játék (törekedve arra, hogy a fontos dramaturgiai egységeket bábuval, bábjátékkal oldják meg)

- Egyszerű állatmesék
- Tündérmesék epizódjai

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tárgyjáték fogalmát
- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a megismert rítusok, népszokások bábos elemeit
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Legyenek képesek

- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- egyszerű, botból kialakított bábuk mozgatására
- tárgyakból egyszerű bábokat alkotni, ezekkel típusfigurák alapvonásait megjeleníteni
- rövid jelenetekben tárgyak segítségével szerepet formálni

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az egyszerű zsinóros és pálcás marionett anatómiai részeit
- a felülről és hátulról mozgatás módjait, technikáit
- az ízesüléssel mozdítható és az átváltozó bábuk mozgatásának technikáit
- a valóságos és a színpadi tér közti legfőbb különbségeket
- egyszerű színpadi terek használatát
- a bábu fölött vagy mögött való megszólalás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- finommotoros mozgását
- figyelmét, koncentrációs készségét
- képességét a mozgás- és tekintetirányok összehangolására
- térérzékelő képességét, térhasználatát
- játékiránynak megfelelő hangképzését
- színpadi ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- a beszéd és a mozgás harmóniájának, egyensúlyának kialakítására

- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a felülről és a hátulról mozgatott bábokkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Játéktér kialakítása asztalon

- A játéktér kijelölése, részei, arányai
 - Az asztalon kialakítható különböző játékterek alkalmazási lehetőségei
- A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- Tárgy bábuvá alakulásának bábjátékos eszközei (pl. koncentráció, tekintet, mozdulat)
 - A felülről való mozgatás technikai elvárásai (pl. a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; láb nélküli figurák használata)
 - Játék a maguk által készített egyszerű, rögtönzött merevpálcás és zsinóros marionettekkel
 - A tér és a lehatárolás (doboz–színház) lehetőségeinek feltérképezése
 - Asztalon papírdobozból bábszínház kialakítása oldaljárásokkal, kipróbálása az egyszerű marionett bábokkal.

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Hátulról mozgatott, kisméretű plasztikus bábok használata (a fejet pálcával, a végtagokat kézzel mozgatva)
- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgóval (markolattal) való játék
- A fej–nyak–törzs és a kezek mozgatásának összehangolása
- Bunraku típusú báb használata
- A hátulról nyitott színpad lehetőségei

Színpadi bábjáték

- Felülről vagy hátulról mozgatott, plasztikusan megformált bábokkal népmesékből vagy legendákból jelenetek létrehozása 2–3 fős csoportokban, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábszínpadon felülről és hátulról való játék lehetőségeit
- a néma– és a hangokkal kísért játék különféle lehetőségeit
- a beszéd, a hangsúlyok, a légzés módjait a bábu mozgatása közben

Legyenek képesek

- egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábok mozgatására
- mesék és legendák alakjainak megjelenítésére egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábokkal
- papírdobozból színpadi tér létrehozására és használatára

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a sík és a plasztikus felületek, formák közötti különbségeket, ezek hatását a színpadi játékokban
- a képmutogató játék műfaji sajátosságait
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- árnyékok létrehozásának lehetőségeit
- az árnyék és a fény színpadon betöltött szerepét
- a mágikus eredetű árnyjátékot
- a pontfényvel létrehozott árnyjáték–technikát, és annak bábtörténeti vonatkozásait
- az árnyfigurák különböző fajtáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés), ezek összefüggéseit
- a takarás mögötti megszólalás sajátosságait
- a jelenetszerkesztés főbb szabályait

Fejlessze a tanulók

- síkbeli látásmódját
- mozgásos karakteralkotó technikáját
- beszéddel történő karakterábrázolását

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a síkbábokkal és az árnyjátékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Síkbábok és síkfelületek világa

- A körülöttünk lévő térbeli világ síkba fordításának lehetőségei
- A doboz–színház síkbábjai alulról, felülről, hátulról mozgatva
- Ember méretű síkbábok hátulról mozgatva (bábu játékokban történő összeépítése, szétesése)
- Felülről mozgatott síkbábok: kétoldalú (elől – hátul, jobb – bal oldal), egyszerű ízekből összeállított, merevpálcás sík–marionettek
- Alulról mozgatott síkbábok paravánhasználatával

Árnyak világa

- Fényforrások és vetítőfelületek az árnyjátékban
- Árnyékok létrehozása fény elé tartott tárgyakkal, testekkel, síkká alakulásuk megfigyelése
- Az árnyfigurák különböző fajtái (pl. telített, áttört felületű, áttört felületű színezett)
- Játék alulról mozgatott árnyfigurákkal
- Síkbábok és különböző drapériák, vetített felületek (pl. képzőművészeti alkotások, fotók) együttes alkalmazása

Árnyjáték kezekkel

- A pontfényben alulról mozgatott (jávai, indiai, egyiptomi, török) technika
- Kísérletek a fényforrás mozgásával (fel, le, előre, hátra)

Bábtörténet

- A képmutogató játék műfaji sajátosságai
- Az árnyjáték mágikus eredete, megőrzött mágikus elemei
- A tanult árnyjáték–technikák bábtörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Jelenetszerkesztés
- Az ókori világok mítoszaiból és/vagy a keresztény kultúrkör legendáiból válogatva történetek feldolgozása a tanult technikákkal és műfajokban
- Szabadon választott téma rövid etűdben való feldolgozása a tanult technikák keverésével, egyedi stílusban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a síkbábok mozgatásának szabályait
- a pontfényel létrehozott árnyjáték–technikát
- az árnyfigurák különböző fajtáit

Legyenek képesek

- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- a sík és plasztikus formák megkülönböztetésére
- árnyképek létrehozására pontfény megvilágítással
- paravánon és árnyjátékban egyszerű síkbábok mozgatására
- jelenetszerkesztésre
- doboz–színházban kisméretű bábokkal jelenetek előadására
- a megfelelő technikák kiválasztására a jelenetek készítése során
- karakterek mozgásban, hangban történő megformálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a botbáb képi világának jellemzőit
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű botbábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz–színház sajátosságait
- a paraván mögül, felfelé irányuló megszólalás sajátosságait
- a kellékhasználat alapvetéseit
- a tánckoreográfia és a bábu mozdulatsorának összekapcsolását
- a méretek fontosságát a bábok világában
- a vajang történetiségét

Fejlessze a tanulók

- arányérzékét
- együttműködési készségét
- verbális kifejezőerejét
- állóképességét
- testtudatát
- jeleneteken átívelő folyamatos jelenlétre való készségét
- érzelmek, gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló gyakorlásra, egymás jelenetsorainak megtekintésére
- minél több különböző karakter megformálására bábjátékában
- tükör előtti mozgásgyakorlásra, a hibák javítására
- állóképességét, testének karbantartását szolgáló gyakorlatok végzésére
- bábelőadások megtekintésére, ezek elemzésére, a bábjátékos munkájának megfigyelésére

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok

- Báb tánccoltatás titiri doboz–színházban
- Ízesülésekkel (felkar, alkar) és kézhez rögzített mozgatópálcával ellátott bábu használata
- Több segédpálca alkalmazása (lábak)
- Óriásfigurák hosszú mozgatópálcákkal/rudakkal, két–három mozgató munkájának összehangolása
- A kellékhasználat alapjai
- Paraván és háttérelemek, díszletek használata
- Díszletekkel térkialakítási gyakorlatok
- Térhasználat a tanult technikákkal
- Ritmus– és dinamikai gyakorlatok, egyszerűbb koreográfiák tanulása
- A színpadi kommunikáció alapjai (játészó–játészó, játészó–néző)

Bábtörténet

- A mítikus bábjáték, a rítus helye és szerepe a bábszínházban
- A vajang tradicionális megjelenési formája

Színpadi bábjáték

- Láncmese feldolgozása titiri doboz–színházban
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal
- A méretek, arányok különbségeire épülő mítikus, csodás tartalmú játék létrehozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű botbábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz–színház sajátosságait
- a méretek fontosságát a bábok világában

Legyenek képesek

- lazító és koncentrációs gyakorlatok végzésére
- szöveg nélküli és szöveges légző–, hang– és artikulációs gyakorlatokra
- a megismert bábtechnikák és mozgatási elvek tudatos alkalmazására
- a pálcás mozgatás egyszerűbb módjaival jelenet bemutatására
- kellék használatára
- a színpad, a paraván terében feladatok végrehajtására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi jelenlét, a szerepbelépés fogalmát
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a tempó, a ritmus, mint a kifejezőeszközök lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kéz bemelegítő gyakorlatait
- a kézzjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a rögzített jellemek, szereptípusok fogalmát
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Fejlessze a tanulók

- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszköztárát
- bábos improvizációs képességét
- szöveg– és előadáselemzési képességét
- koncentrációs készségét
- önértékelését, önkritikáját
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- a társakkal való toleráns magatartásra
- a bábszínpadi előadás különböző feladatainak ellátására
- a kesztyűbábbal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére
- az érdeklődésüknek és képességüknek megfelelő bábjátékos területen való elmélyülésre

Tananyag

A kesztyűbáb világa

- Az emberi kéz mint forma, mint bonyolult szerkezet, mint anatómiai egység
- A kéz mint a kommunikáció eszköze
- A könyök–alkar–tenyér–kézfej kapcsolata
- A kéz bemelegítő gyakorlatai
- Kézbátékok: csupasz és felöltöztetett kéz
- Mozdulatsorok gyakorlása kötetlen ritmusban és zenére
- Ábrázolás a könyök–alkar–tenyér–kézfej formai lehetőségeivel (pl. fa, ház, erdő, kukac, lepke)
- A kesztyűk tárháza, a különböző kesztyűk kínálta jelentésteremtési lehetőségek
- A kézpantomim megjelenítő képessége, alkalmazási lehetőségei
- A takarás, a paraván, a háttér– és díszletelemek használata
- Paravános játék kesztyűbábbal (karakterábrázolás, ellentétes karakterek)
- A bábjáték létrehozásának folyamata
- A bábos és közönség kapcsolattartásának lehetősége (pl. köszönés, kitekintés, kikérdezés, kiszólás)
- A játék akusztikus elemekkel (zenével, zajkeltő tárgyakkal, szöveggel) való kiegészítése
- Ismerkedés a magyar vásári bábjáték hőseivel (Paprika Jancsi, Vitéz László)

Bábtörténet

- A vásári bábjáték magyarországi tradícióit

Színpadi bábjáték

- Kézpantomimmal különböző tartalmak megjelenítése szólójátékban (kellékhasználattal) vagy csoportosan

- Egyéni, majd páros jelenetekben ellentétes karakterek megformálása, szerepcsere, szerepátvétel
- Vásári bábjáték–etűdök létrehozása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kézbábjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Legyenek képesek

- a kéz bemelegítő gyakorlatainak önálló elvégzésére
- a kesztyűbáb technikájának alkalmazására
- kesztyűbábbal rövid jelenetek eljátszására
- együttműködésre a paraván mögötti térben
- az eddig megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszk szerepét a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- a maszk színháztörténeti vonatkozásait
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a zene, zaj, zörej funkcióit az előadásban
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat
- a pantomimtechnikában használt alapfogalmakat
- a pantomimes test–technikát segítő gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- arányérzékét
- mozgásos és gesztusnyelvi kifejezőkészségét
- lényegkiemelő képességét
- karakterábrázoló képességét
- színpadi jelenlétét
- játékintenzitását
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejezőeszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- tanári irányítás nélküli feladatmegoldásra
- az elvégzett feladatok elemző értékelésére, önértékelésre
- társaik ötletének elfogadására
- arányos feladatmegosztására
- bábszínpadi előadások megtekintésére elemzésére, értékelésére
- bábszínpadi előadásban való részvételre

Tananyag

Maszkok világa

- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- A maszk a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- A maszk mögé bújás különféle jelentései
- Félmaszok, teljes maszk, elől–hátsó maszk
- A maszkos játékok jellegzetességei
- A tekintet és a fej iránya maszkos játékokban
- Maszkos szerep megformálása
- A test kommunikációs eszközei maszkos játékokban
- A pantomim a maszkos játékokban
- Tánc a maszkos játékokban
- Kísérletezés a hangok torzításával
- Élőszereplő, óriásbáb, maszkos figura, és kisméretű báb együtt a színpadon

Színpadtechnika

- A főbb bábszínpad-típusok (pl. fekete- és kulisszaszínház, marionett-, forgószínpad)
- A színpadtechnika egyszerűbb elemei
- Kísérletezés különböző technikai eszközökkel színpadi effektek létrehozására (pl. diavetítő, írásvetítő, számítógép)

Bábtörténet

- A maszk színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Csoportos előadás létrehozása az eddigiekben tanult bábtechnikák kevert alkalmazásával
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat

Legyenek képesek

- a maszkos játékot előkészítő gyakorlatok önálló elvégzésére
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésre
- rövid zenei részletre mozgás rögtönzésére
- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- helyes színpadi beszédre maszkos színpadi munkájában egyaránt
- testtudatos szerepformálásra
- pantomimes alapismeretek alkalmazására
- az eddigiekben megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábjáték meghatározó tradícióit
- az alapvető báb típusokat és bábtechnikákat
- a főbb bábszínpad-típusokat
- az általuk használt bábu felépítését, főbb alkotórészeinek elnevezését
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd – és mozgásgyakorlatokat
- az alapvető improvizációs technikákat
- az alapvető szakkifejezéseket (pl. paraván, mozgatókereszt, gapit)

Legyenek képesek

- a tanári instrukciók mentén végzett munkára
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd – és mozgásgyakorlatok önálló elvégzésére
- testtudatos mozgásra

- a bábu általi kapcsolatteremtésre, illetve érzelmi, gondolati tartalmak kifejezésére
- a megfigyelt és/vagy önállóan megtervezett mozdulatsor elvégzésére, megismétlésére
- egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására
- az anyag életre keltéséhez szükséges egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre, eszközhasználatra
- a lényegkiemelésre
- improvizációra
- verbális produkcióban a szöveg kifejező megszólaltatására
- a partnerekkel alkotó együttműködésre
- bekapcsolódni az adott bábjátékhoz szükséges, egyszerűen kivitelezhető látványelemek (bábu, díszlet, kellék) csoportos megtervezésébe és kivitelezésébe
- adottságaiknak és képességeinek megfelelően az adott tartalmak kifejtésére komplex játék (jelenet vagy jelenetsor vagy előadás) formájában

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábjáték 2–3 perc

A vizsga tartalma

A tanuló egy vagy több szabadon választott tárgy animálásával improvizáción alapuló egyéni vagy páros jelenetet készít és mutat be. A vizsga helyszínén biztosítani kell a tanulók létszámának megfelelő, de legalább tizenöt darab környezetükben található használati tárgyat (pl. cipők, üvegpalackok, konyhai eszközök). A jelenetnek reprezentálnia kell az eddig tanultak egységben való kezelését, alkotó módon való felhasználását (pl. a bábjátéki elemek hatásmechanizmusa, a jelenetszerkesztés).

A jelenethez kapcsolódhat szöveg, zene, hanghatás, tánc is. Szükség szerint igénybe vehet segítőt (pl. kellékhasználatához, zenei, illetve hangtechnikai eszközök, hangeffektusok alkalmazásához).

A vizsga értékelése

- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkció esetén a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása

- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevevése, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén a koncentráció, az együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet kifejezőeszközeinek összehatása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az egyensúly és a gravitáció központi szerepét
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett–technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett–technikákat és alkalmazásukat
- a marionett–játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését, térhasználatát
- finommotoros képességeit
- mozgáskoordinációját
- egyensúlyérzékét
- állóképességét
- koncentrációját
- improvizációs készségét
- együttműködési készségét
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját

Ösztönözze a tanulókat

- a bábjáték során használt bábuik, eszközeik megtervezésére, elkészítésére
- bábszínpadi előadások megtekintésére, abban a bábszínész munkájának elemzésére, értékelésére
- bábelőadás bemutatására
- a marionett játékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Marionettek világa

- Az egyensúly és a gravitáció központi szerepe

- Egyensúlygyakorlatok
- Egymás testének felzsinórozása, közös játék: engem mozgatnak, én mozgatok
- A bábu súlypontjai, függesztési pontjai, felzsinórozása
- Mozdulatsorok tervezése és kivitelezése önállóan és csoportban
- Mozgáskompozíciók zenére
- A naturalisztikus és szürreális ábrázolás speciális lehetőségei
- A mozgatók kiemelt és segítő szerepben
- Különböző marionett–technikák (pl. pálcás, egy– és többzsinóros, átváltozó, szétváló) alkalmazása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, működési elvének összefoglalása
- A marionett színpad szerkezete és scenikai megoldásai (járatok és függönyök fajtái, takarások módjai, használata)

Bábtörténet

- A marionettjáték színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Csoportos előadás létrehozása marionett–technikákkal
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett–technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett–technikákat
- a marionett–játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és scenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Legyenek képesek

- a szerepelemzési, szerepépítési módszereket gyakorlatban alkalmazni
- zsinóros marionett mozgatására
- a megismert mozgatói technikák improvizáció során történő alkalmazására
- a marionett bábu mozdulatsorának megtervezésére, a mozdulatsor begyakorlására
- zenei ritmusokra való bábmozgatásra
- a felülről lefelé irányuló megszólalás helyes alkalmazására
- a naturalisztikus és szürreális megoldások megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a különböző kesztyűbábok arányait, szerkezetét, mozgatását
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték-hősöket
- egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének alkalmazását a színpad szemből történő megvilágításához
- a színpadi fény és az idő kapcsolatát
- a látvány és az akusztikus mező összekapcsolásának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- koordinációs készségét
- a tanulók együttműködési készségét
- a bábu és mozgatóinak összjátékát
- verbális kifejezőkészségét
- hangkarakter-formáló képességét
- érzelemfelidéző képességét
- rögtönzésben való jártasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a megszerzett mozgatástechnikai szint gyakorlás útján történő megtartására
- a bábkészítés, bábmozgatás és szerepformálás kölcsönhatásának kialakítására
- a választott bábjátékmódnak megfelelő színpadi játéokra
- a kivitelezési munka részfeladatainak összehangolására
- látott előadások, jelenetek elemzésére, értékelésére, önértékelésre
- egyéni megoldások keresésére
- önálló kezdeményezések kidolgozására
- a rögtönzésen alapuló játéokra

Tananyag

A bunraku bábok világa

- A bunraku bábu felépítése, mozgatása

- A bábu és mozzatóinak összjátéka
- A bunraku színpada
- A feketesínház és változatai (technikai megoldások kipróbálása, fényutcák kialakítása)
- Feketesínház: játék fényutcában
- A mozzdulat folyamatának megtervezése, végigkövetése, megvalósítása, mozzdulatok begyakorlása
- Jelenetek szerkesztése, előadása
- Kesztyűbábok világa
- Különböző bábkesztyű-fajták
- A bábu aránya, szerkezete, mozzatása
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozzgásgyakorlatok
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- Az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése (pl. ellentétes karakterek, állandó figurák, jó és rossz küzdelme, dinamikus és pergő ritmus, rögtönzés, a közönséggel való közvetlen kapcsolat)
- Ellentétes karakterek tervezése (egyéni munka), etűd felépítése, mozzgássor megtanulása és bemutatása
- Különböző magasságú, mélységű, szélességű paravánok és állványokra szerelhető egyszerű háttér-díszletelemek használata
- Kétkezes játék gyakorlása
- Humor és groteszk hangnem a színpadon
- Ismerkedés az európai vásári bábjáték-hősökkel (pl. Punch, Guignoll, Hans Wurst)
- A szemöl megvilágított színpad (egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének kipróbálása)
- A fény és az idő kapcsolata (az időmúlás fényel való jelzése)
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása (pl. tükrök, üvegfelületek, tűz- és vízhatás)
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés
- A látvány, az akusztikus mező és a mozzgás összekapcsolása

Bábtörténet

- A bunraku történeti hagyományainak megismerése
- A vásári bábjáték és mutatványosság története, az utcasínházi műfaj megjelenése

Színpadi bábjáték

- Bunraku technikájú bábuval jelenetek, jelenetsorok létrehozása
- A tradicionális vásári bábjáték-részlet bemutatása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték hőseit és műfaji sajátosságait

Legyenek képesek

- a bábjátékos munkájukat a bábjáték egészébe illeszteni, annak céljait szolgálni
- tanári–rendezői instrukciók alapján dolgozni
- bábuját a játék tartalmának megfelelő mozgatni
- a helyes színpadi beszédre szerephelyzetben
- a bunraku bábu mozgatása során magas fokú együttműködésre
- a bunraku bábbal játszott jelenetben egyszerű díszletelem használatára
- kesztyűbáb szerkezeti felépítésének megfelelő bábmozgatásra
- ellentétes karakterű figurákat jelenetbe helyezni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- a polgári bábjátszás jelentősebb képviselőit, állomásait
- a művészi bábjáték sajátos lehetőségeit, jeles magyar alkotóit, alkotóműhelyeit
- a bábszínészek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepét

Fejlessze a tanulók

- stílusérzékét

- művészi látásmódját
 - képalkotó képességét
 - animációs látásmódját
 - lényegkiemelő képességét
- Ösztönözze a tanulókat*
- egyéni munkavégzésre, önálló elképzeléseik megvalósítására
 - társai és saját bábjátékos munkájának értékelésére
 - adottságaiknak, képességeiknek leginkább megfelelő játékmód megtanulására, az abban való elmélyülésre
 - a társművészetekben rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására
 - kísérletezésre a bábszínház képi világának egyedivé tétele érdekében
 - bábszínpadi előadások megtekintésére, elemzésére, értékelésére
 - bábszínházak és/vagy bábművészek munkájába való betekintésre
 - a tanulók által készített bábelőadás bemutatására

Tananyag

Árnyszínházak, árnybábok világa

- Zártterű dobozszínházban (elemlámpával, gyertyával) kialakítható árnyjáték
- Az emberi kézzel, az emberi sziluettel, tömör síkidomokkal, áttört síkfelületekkel való kísérletezés, események vetítőernyőn való megjelenítése
- A fényforrás helyének tudatos kialakítása
- Az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, egyszerű figurák elkészítése
- Játék különböző árnyfigurákkal
- Az egyes bábtechnikák árnyjátékban való alkalmazása
- A nézőpont és a technika összefüggései
- A világítás lehetőségei a bábszínpadon, a fény fajtái (pl. pont–, szórt–, csúcs–, ellenfény)
- A realitás és az irrealitás határán (pl. két írásvetítő használatával)
- Festett hátterek használata (pl. vetített dia háttér, celluloidra festett hátterek, vegyes anyagú hátterek)
- A festői hátterek alkalmazásának jelentősége
- A bábszínésznek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepe

Bábtörténet

- A művészi bábjáték kialakulása Magyarországon és a világban
- A társművészetek hatása a bábművészetre

Színpadi bábjáték

- Szabadon választott témához fénytechnikai kísérletek, majd ezek eredményeinek beépítése előadásba
- Árnyszínházi bábelőadás létrehozása

- Etűd készítése önállóan vagy párban szabadon választott témára az eddigiekben tanult bábtechnikákkal; ezeket független jelenetekként vagy egymásba fűzve adják elő

Követelmények

A tanulók ismerjék

- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat

Legyenek képesek

- bonyolultabb mozgatási technikájú bábu működtetésére
- az árnyszínházi előadás létrehozásában, különböző szerepekben és funkciókban történő közreműködésre
- tanulmányai során szerzett bábszínházi, dramatikus tapasztalatainak alkotó felhasználására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- néhány kiemelkedő bábszínházi előadást
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, az értékelési szempontokat

Fejlessze a tanulók

- a bábszínpadi munkában való jártasságát
- színpadi jelenlétének erejét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló kísérletezésre, gyakorlás általi fejlődésre
- a bábjáték sajátos kifejezési formáinak alkalmazására
- a bábjáték során használt eszközeik elkészítésére vagy megtervezésére
- minél több bábelőadás megtekintésére, megbeszélésére, elemzésére, értelmezésére
- a bábszínészet hivatásszerűen gyakorolt módjainak megismerésére

Tananyag

A kísérletezések színháza

- Kortárs, jeles alkotások megtekintése és elemzése

- Témához szabadon választott bábtechnika és színpad (pl. paraván, doboz-színház, díszletek) kialakítása
- Kiscsoportos együttműködés a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel
- Az effektek, a térhasználat, a fény szerepe a tervezett bábjátékban
- Kiscsoportos bábjáték a létrehozott bábszínházban
- A létrejött előadás bemutatása
- Egymás alkotásainak megtekintése és értékelés (szempont kell legyen pl. a bábu és bábos kapcsolata; a bábu megjelenítő, utánozó, megidéző, helyettesítő funkciójának játékban való kibontása; a bábu–bábos–tér hármasságának kapcsolata; a vizuális megjelenítés egyedi stílusa; a szokásostól eltérő effektek használata)

Felkészülés a vizsgára

- Minden tanuló a szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez közel álló témát, ehhez bábtechnikát választ
- A témát önállóan, jelenetekre bontva, a próbafolyamatot megtervezve, majd bepróbálva kell előadásra kész állapotba hozni
- Csoportokban egy szabadon választott téma bábszínpadra állítása: a hangsúlyt a báb típusnak megfelelő mozgatási eljárások begyakorlására, a színpadkép kialakítására, a bábuk és bábosok kapcsolatára, a bábszínészi hiteles jelenletre helyezve

Bábtörténet

- Nemzetközi és hazai kortárs bábszínházak
- Új törekvések a bábszínpadon

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- kiemelkedő bábszínházi előadásokat
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, értékelési szempontokat

Legyenek képesek

- a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- kifejező bábmozgatásra
- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- az ábrázolt figura megjelenítésének elemzésére
- a társművészetekben szerzett ismereteiket a bábjátékos munkában hasznosítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a polgári–művészi bábjáték európai hagyományait, kortárs törekvéseit
- a bemutatásra szánt produkció funkcionális és látványelemeinek működését, hatását
- az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét
- a bábszínház működéséhez kapcsolódó legfontosabb mesterségeket

Legyenek képesek

- bonyolult szerkezetű (marionett–, bunraku–, árny–) bábu mozgatására és alkalmazására
- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre
- a bábu és bábos kapcsolatának értelmezésére a csoportos játékban és mások játékában is
- az általa használt bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozgatására
- különféle szerepek megformálására, a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára
- egyéni és csoportos jelenetek önálló összeállítására, előadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábjáték

- egyéni vagy páros jelenet, 3–5 perc
vagy
- csoportos jelenet vagy előadás, 15–30 perc

A vizsga tartalma

A tanuló egyéni vagy páros jelenet bemutatásával vagy csoportos jelenetben/előadásban önálló szerep megformálásával teljesítheti a művészeti záróvizsga követelményeket. A jelenet vagy előadás készülhet drámai, dramatizált vagy szerkesztett mű alapján, illetve zenei vagy képzőművészeti alkotás bábszínpadi adaptációjával vagy rögzített improvizációval. A tanulónak egyéni vagy páros produkciójában egy szabadon választott bábtechnikát kell (kesztyűs, árny, marionett, bunraku, vajang) alkalmaznia, választását indokolnia kell. A csoportos jelenet vagy előadás a választott téma szerint épülhet egy kiválasztott bábtechnikára, vagy – ha ez indokolt – több együttes alkalmazására.

A vizsga értékelése

- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága

- Verbális produkcióban a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevevése, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén koncentráció, együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet/előadás kifejezőeszközeinek összehatása

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Paraván (állítható magasságú)

Dobogók

Árnyvászon

Nagyméretű tükör

Függönyök, takarások

Díszlettartó állványok

Bábtípusonként a szerkezetet mutató próbabábu

Bábkészlet bábtípusonként, tanulói használatra

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fény szabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

Videokamera

Ritmushangszer–készlet, hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök

BÁBKÉSZÍTÉS

A bábkészítés tantárgy legfőbb célja, hogy a tárgyalkotás során fejlessze a tanulók képzelőerejét, fantáziáját, továbbá tegye lehetővé, hogy a tanulók megismerhessék a bábkészítés során a tárgy bábuvá alakításának élményét. A képzés feladata, hogy a tanulók képességeit, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve fejlessze vizuális érzékenységüket, kifejezőkészségüket, alkotóképességüket, bővítse technikai tudásukat, jártasságukat.

A tantárgy speciális feladata, hogy a bábjáték főtárggyal összhangban az ott alkalmazásra kerülő bábok, kellékek, díszletek előállítását is szolgálja.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természeti anyagok, a természetben található formák felhasználásának többféle módját
- az ember alkotta formák, tárgyak felhasználásnak többféle módját
- a tárgyak átlényegítési lehetőségeit
- a mozgatási irányokat
- emberi tulajdonságok, jellemvonások, valamint anyagok, formák, arányok társításának lehetőségeit
- gyakran előforduló mesefigurák terményekből/tárgyakból történő elkészítésének egyes lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- lényegkiemelő képességét
- megfigyelő képességét
- a hasonlóságfelismerő és asszociációs képességét
- a természetben található formák iránti érzékenységét
- formaalkotási képességét
- stílusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- a tárgyak funkciójának megváltoztatására
- az ember alkotta formák megismerésére
- a különböző természetes és mesterséges formák, tárgyak, anyagok szabadon történő összeépítésére
- az egyszerű tárgyalakító technológiai eljárások kipróbálására
- a kialakított tárgybabokkal való játéokra

Tananyag

A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása

- Természetes anyagok (pl. termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, megfigyelése, csoportosítása)
- Szereptípusok és karakterek létrehozása a látvány alapján
- Egyszerű technológiák alkalmazásával rögtönzött bábuk készítése

A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy–bábok világa

- Tárgy–metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása
- A mozgatási irányok és a mozgatási áttételek összhangba hozása
- Tárgyak összeépítése, átalakítása a kialakítandó figurának megfelelően

Játék a létrehozott bábokkal

- Mesefigurák és egyszerű mesei helyzetek megjelenítése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetben található és a mesterséges tárgyak közötti lényegi különbségeket
 - azokat az egyszerű technológiai eljárásokat, amelyekkel a természetben található és mesterséges tárgyak összeépíthetők, átalakíthatók
 - mozgatósi irányokat
 - a leggyakrabban előforduló mesefigurákat
- Legyenek képesek
- a természetben található és a mesterséges tárgyak megkülönböztetésére
 - emberi tulajdonságok megjelenítéséhez szükséges anyagok, formák vagy tárgyak keresésére
 - tulajdonságok tárgyi ábrázolására
 - a mozgatósi irányok közötti eligazodásra
 - tárgyakhoz, formákhoz meseszereplők társítására
 - az általa készített tárgy–bábok használatára

2.évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a test, a tömeg, a méretek, arányok kifejező erejét
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű marionett bábu fizikai tulajdonságait és abból adódó képességeit
- a bábu anyagának és az elvárt mozgékonyságának összefüggéseit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a színekkel, felületekkel, tömegekkel létrehozható legfontosabb figurákat
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej–nyak–törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a báb arcának legfontosabb kifejező részeit
- az emberi arányoktól való eltérés következményeit (pl. érzelmi, hangulati, kifejezésbeli hangsúlyok)
- a bábu talajon való járásának módjait

Fejlessze a tanulók

- anyaghasználatban való következetességét
- anyagtársítási és –alakítási képességét
- arányérzékelését
- térformáló képességét
- tárgyalkotó képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az anyagok bátor kombinálására
- a pontos anyagmegmunkálásra
- az érzelmek megjelenítésére egyszerű, formában, színben, anyagban
- elkészített bábjaikhoz történetek kitalálására
- a bábuk kialakításával párhuzamosan mesei fordulatok játékban való kipróbálásra
- a társakkal való közös alkotásra
- művészeti albumok tanulmányozására (öltözetek, viselek, épületek)

Tananyag

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Ismerkedés a felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok készítésére alkalmas anyagokkal
- A felülről mozgatás technikai elvárásai: függőlegesek, vízszintesek aránya; a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; szoknyás, palástos, láb nélküli figurák kialakítása
- Marionett kereszt nélküli mozgatási lehetőségei
- Egyszerű figurák felzsinórozása
- A plasztikusság, a hengeresség megjelenése
- A tartórúd és nyelének használata

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgató (markolat) használata
- Az emberi anatómia szerinti szerkezet kialakítása a testarányok esetleges változtatásával
- A fej–nyak–törzs ízeinek mozgékonyására való törekvés
- Az arc egyszerű, de kifejező megjelenítése
- Apró mozdulatok kivitelezéséhez szükséges anyagok, eljárások megismerése

Asztalon kialakítható doboz–színház

- Az asztalon kialakítható színpadi tér lehetőségeinek kutatása
- A tér és a lehatárolás lehetőségeinek kialakítása
- Hullámkarton dobozok asztali színházzá alakítása
- A „színpad” használatának további lehetőségei (mint hátul nyitott tér, a hátulról való benyúlás)

Játék a létrehozott bábokkal

- Népmesék vagy legendamesék részleteinek megjelenítése az elkészített doboz–színházban, a kivitelezett bábokkal, csoportbontással
- A tanulók által szabadon készített bábukhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a függőlegesen tagolt bábu részeit

- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej–nyak–törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a bábu talajon való járásának módjait

Legyenek képesek

- a felülről mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű szerkezetű, textiltestű báb elkészítésére
- a hátulról mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- hátulról mozgatott, rövid markolatú egyszerű szerkezetű bábu elkészítésére
- textilek egyszerű megmunkálására,
- az általuk készített bábokkal kapcsolatot teremteni, azokat mozgásba hozni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a sík és a tér közötti legfontosabb különbségeket
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését, a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgó pálcát törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület–megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást–kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit
- a vásári mézesbábokat

Fejlessze a tanulók

- konstrukciós képességét
- látványelemző képességét
- lényegkiemelő képességét
- absztraháló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- egyéni látásmód, egyéni stílus kialakítására
- a papírok sokoldalú kombinálására
- a síkbábokkal kialakítható papírszínház használatára
- egymás figurájának kipróbálására, közös játék szervezésére

– művészeti albumok megtekintésére (öltözködéstörténet, egyházművészet, népművészet, naiv festészet, történelmi korok emberábrázolása)

Tananyag

Síkbábok világa

– Egy anekdota– vagy legendamese elemzése, jelenetekre bontása, majd a képmutogató játékformához szükséges felületek megfestése

– Fényképek, fotók (ember, állat–, és növényvilág) vizsgálata, kézrajzzal való felnagyítása, ezek kivágása, ízekre bontása, kiegészítése, egyszerű technológiával való összeszerelése

– A szemben–nézet fontossága, eltűnés élbe fordulással, a profil nézet kialakítása

– Kétoldalú (elől – hátul, jobb – baloldal), felülről mozgatható, egyszerű ízekből összeállított síkbábok kivitelezése

– A síkbábokhoz dobogó, porond készítése

– A pálcás sík–marionettel való ismerkedés, mozgatópálcák használata

– A papír mint anyag sokoldalú felhasználása, különböző eljárások és felületmegmunkálások kipróbálása

– Síkidomok figurákká építése, ízeknél mozgékonyá alakítása

– Vásári mézesbábok egyszerű formáinak vizsgálata

– Alulról mozgatható síkbábok tervezése, kivitelezése

– Az alulról mozgatott síkbábokhoz háromoldalú, hullámkartonból rögtönzött paravánok készítése

– Különböző rétegek egymásra építése, plasztikus felületek létrehozása papírból

– Óriási méretű figurák alkotása hullámkartonból

Játék a létrehozott bábokkal

– Mítoszok, mitikus tartalmú mesék (vagy azok részleteinek) megjelenítése mozgó képekkel

– A tanulók által szabadon készített síkbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat

– az izületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését

– a síkok összeszerelésének lehetőségeit

– a mozgó pálca törzshöz illesztésének módjait

– a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület–megmunkálási eljárásokat

– a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit

– a nagyítást–kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait

– az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit

Legyenek képesek

– papírok felhasználásával felülről és alulról mozgatott, egyszerű ízesítésű síkbábok készítésére

- a papírok megmunkálásához szükséges eljárások végrehajtására
- a síkformák figurákká alakítására
- a szemben és profil nézet megkülönböztetésére
- a pálcás sík–marionett és a mozgatópálcák használatára

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatósi lehetőségeit
- a mozgatósi szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat
- a bábu kézmozdulatainak kifejezésbeli jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- formaérzékét
- tárgyalkotó képességét
- a felületgazdag díszítésre való képességét
- metaforikus, szimbolikus látásmódját
- analízáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló feladatmegoldásra
- egymás alkotásainak megismerésére
- közös játék kialakítására
- a népszokásaink bábjátékos elemeinek vizsgálatára

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok

- Egyszerű mozgásokra képes törzs, tengely, szerkezeti váz kialakítása
- Plasztikus fej létrehozása
- A népi betlehemes bábtáncoltatás tanulmányozása
- Saját, arasznyi méretű botbáb kollekciónak készítése, nyakba akasztható dobozszínházzal
- Fakanál báb (szoknyás és nadrágos) készítése

Alulról mozgatható egyszerű vajang bábok változatai

- Áttétellel, pálcákkal mozgatott kezek és karok ízesülései
- Az ízületek csatlakoztatása egyszerű technológiával
- A textilhasználat kifejező felhasználása a bábu öltöztetése során

– Különböző méretű (akár 70–80 cm magas) bábok készítése az eddig tanult technológiák alapján

Játék a létrehozott bábokkal

– Rövid bábetűdök létrehozása botbábokkal, csoportbontásban

– A tanulók által szabadon készített botbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

– az emberi test legfontosabb arányait

– a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét

– a botbábok egyszerűbb fajtáit

– a botos bábok szerkezetének alapvető részeit

– az alulról mozgatott botbáb mozgatói lehetőségeit

– a mozgatói szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait

– az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat

Legyenek képesek

– az egyszerű botos bábok szerkezetének felépítésére

– érzelmek kifejező ábrázolására a bábkészítés során

– az alapanyagok jellegzetességeit figyelembe vevő alkalmazásra

– a szerepkaraktereknek megfelelő mozgatók kialakítására, a szükséges szerkezetek megvalósítására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését

– a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit

– a kesztyűbáb szerkezeti adottságaiból fakadó elkészítési eljárások technológiáit

– a sík és plasztikus felületek kombinálási lehetőségeit

– a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait

– a kétkezes játék nyújtotta lehetőségeket

– az anyag kiválasztás és a mozgás, mozgékonyosság összefüggéseit

– a jelenethez illeszkedő stílus és mozgáslehetőségek jelentőségét a bábkészítést megelőző tervezésben

– a vásári bábjátékok műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

– vizuális érzékenységet

– absztrakciós képességét

– stílusérzékét

– mozgáskoordinációját

– szakszerű eszközhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- a kivitelezés során a technológia átgondolására
- a kézzjátékok kipróbálására
- egyszerű, könnyű szerkezetű paravánok kipróbálására
- humoros jelenetek kitalálására, szereplőinek elkészítésére, a játék bemutatására
- a tradicionális vásári népi bábhősök megismerésére

Tananyag

Az alulról mozgatott gyűszűtől a zsákbábig

- Az emberi kéz mint a kommunikáció eszköze (mint forma és mint bonyolult szerkezet)
- A könyök–alkar–tenyér–kézfej, mint anatómiai egységgel való ismerkedés
- Kézzjátékok
- A kéz csupasz és kesztyűbe bújtatott „lénye”
- Zenére való mozdulatsorok gyakorlása, a könyök–alkar–tenyér–kézfej formai adottságaiból kialakítható „lények”
- A mindennapi életben használt különböző kesztyűk bábos felhasználása
- A kezek által megformált figurák mozgékonyasága, (kellékfogás, élethű szuszogás alvás közben, csetepaté teremtése)
- Egy vagy két újra húzható apró gyűszűbábok készítése
- Festett, ötujjas kesztyűre könnyű, üreges fej szerelése

Az alulról mozgatott kesztyűbáb

- Zsákbáb készítésének fázisai: elemző megfigyelés, figurák tervezése, anyagválasztás
- A bábu alakjának és a kéz anatómiájának összefüggései
- A bábu nyakának, derekának, „lábának” helye
- A fej kialakításának technológiái: papírmásé, rideghab, szivacs, papírpép
- Az arc kifejező festése, varrása, a szem formája, a tekintet iránya
- A haj, az öltözetek fontossága

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábettűdök létrehozása ellentétes karakterű kesztyűbábokkal, 2–3 fős csoportokban
- Ismerkedés Vitéz László–játékkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- az anyagválasztás és a mozgás, mozgékonyaság összefüggéseit
- a tradicionális vásári bábjátékot, néhány népi bábhős történetét

Legyenek képesek

- kézzjátékokban egyszerű mozdulatokkal megjeleníthető figura megjelenítésére

- öt ujjas kesztyűből báb készítésére
- a bábu tekintetének jelölésére, karaktervonások kifejezésére
- a jelenethez illeszkedő stílus– és mozgáslehetőségek kiválasztására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszkok különböző típusait
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arc kifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- a maszkok, álarcok használatának egyes kultúrtörténeti példáit
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- érzelemkifejező képességét
- arányérzékét
- térhasználatát
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységet

Ösztönözze a tanulókat

- változatos eljárások kipróbálására
- veszélytelen technológiák alkalmazására
- a maszkok kipróbálására
- egyszerű jelmezek készítésére
- fejfedők tervezésére és egyszerű eljárásokkal való kivitelezésére
- társművészeti kitekintésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ, a hétköznapi maszkok megfigyelésére
- művészeti albumok megtekintésére (nagy kultúrtörténeti korok maszkkultúrájával való ismerkedésre)

Tananyag

Maszkok világa

- A maszk, mint jel a természeti népek rítusaiban és népszokásainkban
- A maszk jelentősége a színháztörténetben, a történelmi korok karneváljain
- A maszk mögé bújás jelentésváltozásai
- Maszkkészítés: zacskó, zsák, sík, festett, teljes arcot eltakaró, ornyergig érő plasztikus, léggömbre kasírozott, textil maszkok
- A karakterek felnagyítása, méretnövelés, a felületek érzelmi kifejezése

– A maszkos játékok jellegzetességeinek kipróbálása, közös játék (rítus, farsang, mesei vagy mitológiai jelenetek) kipróbálása

Óriások és törpék

– A méretek megnövelése, eltúlzása

– A maszkokhoz egyszerű jelmezek készítése

– Ellentétes karakterek teremtése méretek, arányok, bábtechnikák felhasználásával

– Kétemberes óriásbábok, „földön túli lények” készítése

– Fejre szerelt maszkok, elől–hátról kiképzett álarcok készítése

– Természeti népek rítusmaszkjainak rekonstrukciói, ezek működésbe hozása

– Gyűjtőmunka a természetből, természeti formák beépítése a maszkokba

Játék a létrehozott bábokkal, maszkokkal

– Játék mitológiai történethez készített maszkokkal és jelmezekkel

– Alakoskodó játék farsangi maszkokkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

– maszkkészítési eljárások egyszerűbb változatait

– a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait

– maszkok és öltözetek kapcsolatát

– a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait

– a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Legyenek képesek

– maszk tervezésére, figyelemmel az emberi arc arányaira,

– különböző technikákkal karakteres maszkokat létrehozni

– a maszk használatosságának bemutatására

– a különböző maszkokhoz egyszerű jelmezeket kivitelezni

– eligazodni a maszkos játékok világában

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

– a bábkészítés alapvető szakkifejezéseit (pl. felülről, alulról, hátról mozgatott, sík és plasztikus báb)

– az egyes bábmozgatási technikák működési elvét, és elkészítésének egyszerűbb változatait (pl. merevpálcás sík, marionett, hátról mozgatott, bábfejbe beépített markolatú báb, kesztyűbáb ötujjas kesztyűre épített bábfejvel)

– a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait (pl. jelenetelemzésen alapuló figura látványterve, bábtechnika meghatározása, anyagkiválasztás, technológiai lépések egymásra épülő sorrendjének eldöntése, kivitelezése)

– az alapanyagok sokféleségét, fontosabb fizikai–kémiai tulajdonságait

– a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat, technológiákat

- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a rögtönzött báb fogalmát

Legyenek képesek

- az alapvető bábmozgatási technikák közötti biztonságos eligazodásra
- a kivitelezési munka fázisainak követésére
- kreatív anyaghasználatra, megmunkálásra
- a tárgyak átlényegítésére, azok funkcióinak megváltoztatásával egyszerű figurák megalkotására
- az alapvető anatómiai arányrendszereknek megfelelő figurák tervezésére és kivitelezésére
- a képi sűrítésre
- a csodás elemek egyszerű technikai megoldásainak (pl. sík átváltozó–báb) alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során a stílusegység megtartására
- saját elképzeléseinek megvalósítására tanári segítséggel vagy önállóan
- rögtönzött bábót készíteni
- az elkészített bábu „életterének” kialakítására egyszerű díszletelemekkel (pl. állványra szerelt sík hátterek, függesztett függönyök, rúdra szerelt térbeli tárgyak)
- az általa készített bábu használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés 90 perc

A vizsga tartalma

A tanuló a vizsgán megadott témához szabadon választott figura megjelenítésére bábút készít szabadon választott technikával. A tanulónak a bábút rögtönzött módon, egészében kell megalkotnia, kiviteleznie, a rendelkezésére álló anyagokból, eszközökből választva. Az elkészült bábút karakterének megfelelően egyszerű mozgás– vagy mozdulatsor (pl. járás, forgás, dőlés) bemutatásával kell megmozgatnia, láthatóvá tennie ezzel a használhatóságot, a vizuális jellemzőket. A tanulónak a bemutatás során fel kell vázolnia a bábu elkészítéséhez szükséges lépéseket is.

A vizsgán a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően összeállított jelenetsorból húz.

A vizsga értékelése

- A választott bábmozgatási technika összhangja a jelenettel
- Műfaji sajátosságok figyelembevétele, ezek kreatív alkalmazása
- Lényegkiemelés, arányok, színek, kompozíció
- Ötletesség

- A bábu működőképessége, használhatósága
- A vizuális megformáltság igényessége
- Tárgyalkotó, manuális és konstruáló képesség szabadsága
- Karakterábrázolás (színek, formák, arányok, eredetiség, anyagválasztás)
- Az ötletek kreatív alkalmazása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát
- a többzsinóros marionettek függesztésének és felzsinórozásának lehetőségeit
- a bábtest izületeinek és felzsinórozásának kapcsolatát
- a marionettbábbal való játék és a játéktér kapcsolatának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységet
- manipulációs képességét
- térlátását és térhasználatát
- konstrukciós képességét
- analízáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- változatosságra az anyaghasználat során
- önálló munkavégzésre
- a megismert munkaformák alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában
- egyre összetettebb szerkezetek alkotására, a többzsinóros marionett készítésére és használatára
- műalkotások, bábszínházi előadások megtekintésére

Tananyag

Marionettek világa

- A felülről mozgatottság újszerű megtapasztalása, egymás testének felzsinórozása, közös játék
 - A marionett bábok bonyolultabb változatainak vizsgálata
 - A merev mozgatórúd kiváltása felzsinórozással
 - Mozgatókereszt szerkesztése
 - Ízelt testrészekkel rendelkező bábu készítése
 - A bábu kezeinek, lábainak felzsinórozása , majd mozgatása
 - A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, technikájának, működési elvének tanulmányozása
 - A marionett színpad technikai megoldásaival való ismerkedés, egyszerű, asztalok segítségével is kialakítható marionett–híd építése
- Játék a létrehozott bábokkal**
- Bábetűdők létrehozása, kiemelt tekintettel az egyensúlyi problémákra, a reptetésre, a lebegés lehetőségeire
 - A tanulók saját élményeiből, tapasztalataiból építkező történet feldolgozása marionett technikával, csoportbontással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát

Legyenek képesek

- a marionett bábok szerkezeti elemeinek megnevezésére
- felzsinórozással mozgatható marionett bábok elkészítésére
- mozgatókereszt készítésére és alkalmazására
- a bábtest felzsinórozására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu mozgatásának módjait
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtorzs belső mechanikájának kialakításait
- a bábtorzsba építhető egyszerűbb gapitok fajtáit és elkészítésének módjait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét

- a bonyolultabb kesztyűbábok szerkezetét
- kezek, lábak készítésének, felhelyezésének módjait
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatának egyszerű módjait
- akusztikus hatások keltésének egyszerűbb változatait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- formateremtő, tárgyalakító, mintázó képességét
- perspektivikus ábrázoló képességét
- téralkotó képességét
- esztétikai érzékét
- képi önkifejező képességét
- igényét anyagok, tárgyak gazdag felületmegtérítésére
- eszközhasználatának szakszerűségét

Ösztönözze a tanulókat

- a szerkezetek aprólékos megfigyelésre
- a megfigyelt szerkezetek elemzésére, rekonstruálásának igényére
- egyre összetettebb és mechanikus szerkezetekkel mozgatott bábuk tanulmányozására
- egyszerű világítástechnikai megoldások kialakítására
- a fényvel való kísérletezésekre
- egyéni korrekciók, vélemények megfogalmazására
- mások munkájának elemző értékelésére
- műalkotások vizsgálatára

Tananyag

A hátulról mozgatott bábtípus, a bunraku világa

- A bábfej és markolatának kialakítása
- A bábtörzsbe való benyúlás módjainak kipróbálása és egyszerűbb bábtörzs elkészítése
- A báb kezeinek megjelenítési módjai (saját kezünk, mintázott karok és kezek) összegyűjtése
- A bábu könyökéhez mozgó pálcák, markolatok szerelése
- A bábu és a bábos testének viszonyrendszeréből adódó sajátosságok tanulmányozása
- A bábfej formázása, festése
- A bunraku színpad sajátosságainak vizsgálata
- A bábos nyílszíni játékterének kialakítása
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetüdök létrehozása, kiemelt tekintettel egy bunraku és 2–3 mozgatókapcsolatának megvalósítására, játékban való közös koncentráció megélésére

Kesztyűbábok világa

Az 5. alapfokú évfolyamon megtanult technikák tovább fejlesztése, a kesztyűbáb színpadi eszközeinek megismerése

- A bábu arányának, szerkezetének, mozgásának tanulmányozása
- Hagyományos vásári figurák rekonstrukcióinak elkészítése
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése
- Saját stílusú vásári bábfigurák tervezése, kivitelezése
- A kesztyűbáb technikájához szükséges színpadi ismeretek összegyűjtése
- Állványokra szerelhető egyszerű háttér és díszletelemek készítése
- Ismerkedés a fényvel, a világítással mint fontos látványelemekkel
- A fényvel való időmúlás jelzése
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés, egyszerű zajkeltő eszközök készítése
- A látvány, az akusztikus mező és mozgás összekapcsolása

Játék a létrehozott bábokkal

- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak, a játékmód hagyományainak megfelelő 2–3 fős bábetűd létrehozása

kesztyűbábbal

- A Vitéz László-játékok egy-egy szituációjának eljátszása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a báb történet egyetemes és magyar vonatkozásainak lényeges korszakait és nagy művészeit
- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a báb törzs belső mechanikájának kialakításait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbáb szerkezetét
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatuk egyszerű módjait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerű fejmozgató–rudas bunraku báb készítésére
- a bunraku báb fejének mintázására
- a bunraku bábba játszott jelenthez egyszerű díszletelemek készítésére
- egyszerű világítástechnikával a bábu karakterének megerősítésére
- kesztyűbáb szerkezeti felépítését követve a báb megalkotására
- a felületeket aprólékos, igényes kidolgozására
- a tradicionális vásári bábjáték műfaji sajátosságait ismerve két ellentétes karakterű figura elkészítésére,

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pálcás bábok tradícióit, történetiségét
- a pálcás, vajang bábok szerkezeti felépítését
- a pálcás báb arányainak fontosságát
- az arányok és mozgatási sajátosságok összhangját
- a színpadi irányoknak megfelelő arc és tekintet kialakítását
- a mozgatás és az anyag, valamint az ehhez társítható technológia kiválasztás összhangjának fontosságát
- az árnyjáték változatait, történeti háttérét, kultúrtörténeti jelentőségét
- az egyszerű eljárásokkal létrehozható árnyékok megjelenítésének módjait
- egyszerű szerkezetű árnybábok készítésének fázisait
- a balesetmentes kísérletezés és munkavégzés szabályait

Fejlessze a tanulók

- tárgyalkotó képességét
- rögtönző képességét
- absztraháló képességét
- téralkotó képességét
- a látványelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a sík és plasztikus formák fényben, vetítőfelületen való viselkedésének vizsgálatára
- az anyagmegmunkálásban és a tárgyalakításban a technológiák kombinálására
- más népek és korok kultúrájának, művészetének megismerésére
- pontos, szakszerű munkavégzésre
- egyéni stílus kialakítására
- önálló alkotómunkára, anyaggyűjtésre

Tananyag

Vajangok – alulról mozgatott pálcás bábok

- A vajang báb kultúrtörténeti jelentősége, a bábtörténetben elfoglalt helye
- A pálcás vajang báb szerkezetének megfigyelése
- Egyszerű szerkezetű vajang készítése
- A bábu fejének, tartórúdjának, karjainak rögzítés módjainak tanulmányozása, elkészítése
- A méretek anatómiai hűséghez való igazítása
- Egy vagy két, rövid vagy hosszú mozgató segédpálca beépítése
- A pálcás báb testének öltöztetése
- A világítás módjai (alulról, oldalról, felülről), hatása a bábu plaszticitására, a játék dramaturgiájára

Játék a létrehozott bábokkal

- A keleti mitológia egy-egy történetének árnyjátékkal történő megjelenítése
- Árnyszínházak, árnybábok

- A keleti mitológia és az árnyjáték kapcsolata
 - Vetítőernyő, vetítőfelületek, különböző fényforrások kipróbálása
 - Kézzel, az ember sziluettjével, tömör és áttört síkfelületekkel fényforrások előtt való kísérletezés
 - Több pontból való vetítés, mélységek kialakítása a vetítőernyőn
 - Színes fények használata
 - Zártterű dobozszínházban létrehozható árnyfelületek kialakítása
 - Különböző anyagok mozgatása fényben, ezek árnyékával való kísérletezés
 - A fényforrás helyének tudatos megválasztása, az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, elkészítése
 - A nézőpont és a technika összefüggéseinek vizsgálata
- Játék a létrehozott bábokkal
- Önállóan választott témához az árnyjáték műfaji és technikai sajátosságait szolgáló báb etűdök létrehozása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a vajang és az árnybáb történetét, műfaji sajátosságait
- a vajang és az árnybáb mozgatási lehetőségeit
- a vajang és az árnybáb készítéséhez használható anyagokat, eljárásokat, eszközöket
- a fény használatának egyszerű módjait
- a vajang és az árnyszínpad szerkezeti elemeit, felépítését

Legyenek képesek

- egyszerű vajang báb készítésére
- a vajang báb testrészeinek összeszerelésére
- a játékterek tagolására, ebben a vajang és árnybáb mozgatására
- hátulról és alulról mozgatott árnybábok szerkezetének továbbgondolására
- fényforrások összeállítására, vetítőfelületek kialakítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az alapvető színpadtechnikai, látványtervezői kifejezéseket
- a színpadi látványtervezést segítő makettek, modellek funkcióját
- a bábparavánok, takarások, színpadi elemek szerkezetét
- a színpadi világítás jelentőségét, a bábjáték világítási, fénytechnikai eljárásait
- a fény látványelemként való alkalmazásának fontosságát
- a kivitelezés fázisainak ésszerű elosztását a technika, az anyag, a technológia között
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az alkotó folyamatok (tervezés, kivitelezés, életre keltés) egymásra hatását
- bábelőadások látványelemző metodikáját

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- biztonságos munkavégzését
- konstrukciós képességét
- analízáló és szintetizáló képességét
- tervező– és kivitelező készségét
- látványelemző képességét
- térlátását
- téri tájékozódási képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a színpadok szerkezetének lerajzolására, ezek elemzésére
- egyéni munkavégzésre
- pontos, szakszerű tervezésre és kivitelezésre
- látott bábelőadások látványrajzainak, díszletelemeinek lerajzolására
- makettek készítésére, berendezésére, ehhez méretarányos figurák készítésére
- önellenőrzésre, folyamatos korrektúrára
- a kísérletezések szakszerű korrektúrájára
- színházi, bábszínházi előadások megtekintésére
- társainak alkotásaival szemben elfogadó, elemző, igényes, értékelő észrevételek megfogalmazására
- saját alkotásának elemzésére, az eljárási, megoldási, technológiai, tervezői fázisok indokolására, másokkal való elfogadtatására

Tananyag

Szcenika, fények, világítás

- Kisméretű makett színpadok építése
- A makettek arányait figyelembe vevő díszletelemek, bábok készítése
- A készítés fázisainak rajzos rögzítése, látványtervek alkotása
- Paravánok, dobozszínházak, asztali porondok szerkezetének, felépítésének megismerése
- Egyszerű szerkezetű paravánok, takarások, díszletelemek alkotása
- Az eddig tanult összes bábkészítési eljárás önálló alkalmazása
- A világítással és fénnel való festés alkalmazása, fényvisszaverő felületek kialakítása
- A műhelymunka fázisainak, szabályainak kialakítása

Felkészülés a vizsgára

- A szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez legközelebb álló bábtechnika kiválasztása
- A bábkészítés fázisainak önállóan felvázolása
- A tanuló által megtervezett bábu elkészítése
- Az elkészült bábu típusához társítható díszletelemek, paravánok, doboz–színházak elkészítése. Játék a létrehozott bábokkal

– Közösen választott témához a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel a csoport bábszínházának kialakítása, kiemelt tekintettel az eddig tanult bábtechnikák szabadon történő felhasználásával

– Az önállóan létrehozott egyéni bábszínház bemutatása a csoport előtt

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a szabadon választott téma önálló feldolgozásának, a tervezésnek, a bábkészítésnek egyes lépéseit

– az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait

– az egyéni munka során felhasználható segédanyagok szabadon történő használatát

– a bábjáték legfontosabb bábtípusait, bábfajtaikat

– a bábfajtákhoz illeszkedő tereket, paravánokat, esztétikai elvárásokat

– a látványtervezés alapvető kritériumait

Legyenek képesek

– a tervezéstől a kivitelezésig önálló munkavégzésre

– az anyagok és a bábtechnika kiválasztásának indoklására

– az egyes bábfajták elkészítéséhez szükséges idő megtervezésére

– az általa tervezett idő betartására

– a kivitelezés, bábkészítés során önmagával és társaival türelmes, igényes, elmélyült alkotási folyamatra

– önellenőrzésre

– önmaga és társai értékelésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

– a bábkészítés során használt anyagok fajtaikat, ezek jellemző tulajdonságát, megmunkálásának eljárásait

– az egyes bábmozgatási technikák elkészítésének bonyolultabb változatait is (pl. zsinóros marionett, bunraku, kétpálcás vajang)

– az általa készített bábu kultúrtörténeti gyökereit

Legyenek képesek

– az alapvető bábtípusokhoz (kesztyűs, vajang, bunraku, marionett, árny) egyéni stílusú báb tervezésére és elkészítésére, a technikai megoldások továbbfejlesztésére

– az anatómiai arányrendszerektől eltérő figurák tervezésére, kivitelezésére

– az absztrakcióra, a stilizálásra

– a bábjátékban speciálisan alkalmazható trükkök, csodás elemek bonyolultabb technikai megoldásainak alkalmazására

- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során saját, egyéni stílus kialakítására, stílusegységre, az attól eltérés megindokolására
- saját elképzeléseinek önálló megvalósítására
- a tervezés során más területeken szerzett ismereteinek (pl. gyermekjátékok, viselet, divat) beépítésére
- az általa készített bábu használatára, működtetésére a saját maga kialakította játéktérben (pl. kisméretű dobozszínház, térbeli domborzatok marionett bábhoz, térbeli, állványra szerelt díszletek kesztyűbábhoz).

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés

- gyakorlati 90 perc
- szóbeli 10 perc

A vizsga tartalma

Gyakorlati vizsga

A bábkészítés gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A vizsgát megelőzően

Adott jelenet bábterveinek (színterv, méretarányos tervrajz) elkészítése, valamint egy, a tanuló által választott figura kivitelezése.

A tanulónak önállóan kell elkészítenie a tanár által megadott 2–3 szereplős jelenethez a vizsgamunkát szabadon választott technikával. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia az intézménynek.

A vizsga helyszínén, ideje alatt

Az elkészített bábtervek egyikének részmegoldása (pl. arcminitázás, mozgatási rendszer megépítése, technológia alkalmazása), elkészítése

A vizsgára elkészített bábút működésbe hozva szerkezeti felépítésének bemutatása

Szóbeli vizsga

A tanuló bemutatja a gyakorlati vizsgára készített bábterveket és az elkészült bábút, melyekről az alábbi szempontok szerint indoklást ad és/vagy kérdésekre válaszol

- a bábtechnika kiválasztása a téma kibontásának szolgálatában
- a tervezés során kialakított stílus
- a készítés szempontjai, a megvalósítás fázisai, anyagai, eljárásai

A vizsga értékelése

- Az alapanyag, a megjelenítés, az indoklás összhangja
- Az adott témához választott bábtechnika megfeleltetése

- A tervek és a bábu kivitelezésének igényessége (képzőművészeti megjelenítés, karakter, stilizáltság, arányok, méretek)
- A formaalkotó és alakító, kifejező, konstruáló képesség színvonala
- A bábu alkalmazhatósága
- A tanuló alkotásában megnyilatkozó eredetiség foka
- Tájékozottság a bábtechnikákban, a színpadok, paravánok típusaiban, a szakkifejezések helyes használatában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok

Alapanyagok

Kéziszerszámok: pl. olló, snitzer, varrókészlet

Vázlatok, tervek készítéséhez szükséges eszközök, pl. ragasztó (papír, fa, műanyag), csomagolóanyagok, ecsetek, hungarocell, színes papírok, celofán

Festéshez szükséges eszközök, pl. vékony- és vastagecset, szivacs henger, vizes és műanyag alapú festékek, textílfestékek

Faragáshoz, daraboláshoz szükséges eszközök, pl. tapétavágó kés, szabászolló, kisolló, kislőrész

Varráshoz szükséges eszközök és anyagok: varrókészlet, varrógép, elasztikus bevonó textíliák, szőrmék, fonalak, cérnák (hajhoz), gombok, cérnák, zsinegek, damilok, filc, frottír, lepedővászon, bőr, dobbőr (pl. árnyjátékhoz), tömőanyag
Faanyagok, famunkához szükséges eszközök, pl. vékony falapok, lécek, fapálcák, szögek, csavarok, szemescsavarok, kalapács, csavarhúzó (több méretben)

Fémek, fémmunkához szükséges eszközök, pl. különböző vastagságú drótok, drótvágó, lemezvágó, réz- vagy alumíniumlemezek, szegecsek, kúpfogó

Világítóeszközök, pl. lámpák, reflektorok, diavetítő vagy írásvetítő, gyertyák

Modulos átalakítható paravánok, függönyök, állványok

KÖZÖS TANTÁRGYAK

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára,

az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólammal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólammal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédleghzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédleghzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólammokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok

- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai
- Ritmus és tempógyakorlatok
- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal
- Hangsúlygyakorlatok
- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól, – az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (válllemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módzatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással

- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
 - Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd
- Mesehallgatás, meseolvasás
- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
 - Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4.évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers–kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése

- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben
- Artikulációs gyakorlatok
- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron–játék” (szájról olvasás) versekkel
- Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal
- Hangsúlygyakorlatok
- A tagadás hangsúlya
- Szöveggel való munka:
- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- Választott nép– vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét

- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani

– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulókat

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció–adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc

– vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterek közül választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók

- ritmus– és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásai megformálására

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszöveggé váló használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben – megoldások
- Kor– és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoritarként való rögzítése

- Iskolai kötelezők mellett szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismerveit

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók

- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka

- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek
- Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bemelegítő hang–gyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező

- erejét
 - a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
- Legyenek képesek*
- halkán és suttogva is szöveget mondani
 - önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
 - csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók

- „beszéd–elemző” hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó–technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat

- a változatos hanghasználatra
- a kifejező–eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár–építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers–színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére
- saját repertoár–építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd–bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása

Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok

Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről

Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai

Szöveggel való munka

A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár-építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten-tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár-építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc

– vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers– és prózamondás

Repertoárból való vizsga:

A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika

CD–lejátszó vagy magnó

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

CD–k, DVD–k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból

Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS ÉS TÁNC

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátítása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására. A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulók

- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás–megállítás gyakorlatok

- Az indítás és megállítás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléssel gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész–vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok

– Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

– Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alapttechnikáit

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

– Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával
- Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással
- Népi játék, tánc
- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módoszatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit

Fejlessze

- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

– Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészvezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

– Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

– Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

– Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Tánc

– Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal

– Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit

– a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

– a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére

– a magasságzintek rugalmas váltására

– az állatmozgások koordinált végrehajtására

– a táncelemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit

– a mozgulat lassításának technikai összetevőit

– a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit

– a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók

– térérzékelését

– egyensúlyérzetét és koordinációs képességét

– mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

– a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére

– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására

– egyéni és csoportos munkában való részvételre

– a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

– A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetékes gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

– Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel történő mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

– Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása

Tánc

– Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)

– Párválasztó játékok

– Páros táncok

– Ugrós-legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a tanult feladatok technikai összetevőit

– az érintett feladatok szakkifejezéseit

– az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

– a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére

– az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására

– különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a test egyes részeinek függetlenített mozgásából adódó lehetőségeket

– a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket

– a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit

– ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit

– az eszközös táncok technikai felépítését

– a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfüzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc– és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz– és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- egyéni produkció 2–3 perc
- csoportos produkció 10–20 perc

A vizsga tartalma

Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozgás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pantomim technikai elemeinek elsajátításán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgató testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc- és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag

Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok

- Gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléssel módon

Színházi akrobatika

- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok

- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés-technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét-gyakorlatok

- A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc

- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfitáncok, pl. legényesek)

- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat

- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorrá; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorrá tervezése

Karaktermozgások

- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag

Kontakt tánc előkészítés

– Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi– és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználat, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc– és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések

– Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció

– Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíción alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd

– Az előzőleg tánc– és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Tánc

– A reneszánsz táncgyományokat hordozó forgató alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás–ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok)

– A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás– és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás– és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc– és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc– és mozgásszínház terén

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc– és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc– és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc– és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag

Szimbolikus pantomim mozgások

- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás – lassú színház

- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéssel történő vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok

- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés

- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc

Párban járt táncok, forgató alapelemek felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

Legyenek képesek

- különböző tánc– és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén

– a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett

Fejlessze a tanulókat

– képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén

– jelenlétét tánc– és mozgásszínházi helyzetekben

– színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában

Ösztönözze a tanulókat

– a részletgazdag tánc– és mozgásszínházi munka elvégzésére

– a különböző típusú tánc– és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére

– mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag

Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése

– Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás

– Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített

alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit

– az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

– a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban

Legyenek képesek

– a tánc– és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére

– színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvéen, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

– a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében

– a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában

– néhány néptánc, történeti és kortárs tánc–, valamint mozgásszínházi stílust

– a tánc– és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait

– a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét

Legyenek képesek

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc– és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékokban
- tánc– és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

– etűd 3–5 perc

– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Etűd

Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás–, illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.

A mozgás– és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.

Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

Csoportos előadás

Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás– és táncszínházi adaptációja lehet.

Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése

– A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete

– A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása

(mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat,

karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó– vagy DVD-lejátszó

Videokamera

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő
CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

ZENE ÉS ZENE ÉS ÉNEK

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti–ti) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés

- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció

- Dallamvisszhang-játék
- Versek megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel

Ritmusgyakorlatok

- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megisméltése

Zenehallgatás

- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés ill. dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmások, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmások)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)

Többszólamú éneklés

- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció

- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmushangszerek

- Egész test mint hangszer használata (taps, dobantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmushangszerek különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mimes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás

- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk táncjátékok karakterét
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történések értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig
- Egyszólamú éneklés
- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népelemek, Gergely–járás)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai hangszeres kísérettel)
- Többszólamú éneklés
- Kánonok
- Quodlibet
- Énekes improvizáció
- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék
- Ritmusgyakorlatok
- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmusosztinató rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Dramatikus játékok
- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények
- Követelmények**
- A tanulók ismerjék*
- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely–járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét
- Legyenek képesek*
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátészó hangszereket

- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- minél több klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés

- Klasszikus kánonok
- Könnyű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció

- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmososztinató rögtönzése az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás

- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát

- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátészó hangszereket
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadására, illetve különböző zenék hangfelvételeinek – szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat

- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok
- Egyszólamú éneklés**
- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok)
- Balladák

- Romantika ismertebb dalai

Többszólamú éneklés

- Romantika dalai
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció

– Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával

– Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

– Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

– Mások által játszott jelenet „szinkronizálása” ritmus és/vagy dallamhangszerekkel

– Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás

– Történet a zenében

– Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját

– romantikus zeneszerzők egyes dalait

– a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Legyenek képesek

– csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni

– a romantikus dalok kifejező éneklésére

– egy hallott zeneműre történetet kitalálni

– a romantika stílusjegyeit felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját

– XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát

– XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát

– a tizenhatod ritmusértéket

– a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók

– biztos légzéstechnikán alapuló éneklését

– értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában

– stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat

- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés

- Könnyebb két- vagy háromszólamú kórusmű

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembevételével

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni

- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam– vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus– és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10–15 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2–3 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus–, metrum–gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus– és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akció sor lekövetése

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3–4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására.

A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása

Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció

Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat

- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag

Opera

Beéneklő gyakorlatok

- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)
- Dinamika változtatása vezényletre

Egyszólamú éneklés

- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció

- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegek könyvének részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok

– A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”

Dramatikus játékok, gyakorlatok

– Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása

– Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez
Zenehallgatás

– Különböző korok operáinak részletei

– Élő előadás és/vagy DVD-felvétel megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit

– az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben

– a jelentősebb operaszerzőket

– néhány, az opera műfaját reprezentáló művet

– egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek

– az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni

– a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére

– a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit

– a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket

– néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók

– hangképzési technikáját

– többszólamú éneklési készségét

– stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

– minél több mű megismerésére

– minél több dal, részlet eléneklésére

– a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására

– élő előadás megtekintésére

– az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására

– az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre

Tananyag

Daljáték – Operett – Musical

Beéneklő gyakorlatok

- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)
- Egyszólamú éneklés
- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)
- Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)
- Énekes improvizáció
- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)
- Ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva
- Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve
- Zenehallgatás
- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése
- Követelmények**
- A tanulók ismerjék*
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet
- Legyenek képesek*
- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock- és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag

Rock opera – világzene – kultúrák párbeszéde

Beéneklő gyakorlatok

- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével

Többszólamú/csoportos éneklés:

- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok/hangszeres improvizáció

- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben

- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különböző kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás

- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét

- a világzenét játszó jelentősebb előadókat
- Legyenek képesek*
- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zene– és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy–egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait

Fejlessze a tanulók

- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során

Ösztönözze a tanulókat

- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag

Színházi zene – alkalmazott zene

Beéneklő gyakorlatok

- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Oktávgyakorlatok

- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával

- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok

- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelm kifejezése ritmikai váltásokkal
- Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval
- Zenehallgatás
- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene– és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait

Legyenek képesek

- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit

Legyenek képesek

- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés– és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

– csoportos zenés színpadi etűd 15–20 perc

– szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3 –5 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Csoportos zenés színpadi etűd

A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!

A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2–4 fő)

A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Etűd:

– a kompozíció íve, megformálása,

– az együttműködés minősége;

– a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód

Ének:

– tiszta intonáció,

– a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,

– szövegérthetőség,

– prozódiai pontosság

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Ritmushangszerek, pl. dobok, gardon, tikfa, fadob

Dallamhangszerek, pl. mirliton, nádsíp, furulya

Egyszerű hangkeltő eszközök, pl. kanál, kanna, köcsögduda

Jelzőhangszerek, pl. kereplő, kolomp, csengő

Komplex (dallam, kísérő) hangszerek, pl. doromb, gitár, szájharmonika

A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

SZÍNHÁZISMERET

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálókká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai. Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgy. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátékos előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóknál egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a téri irányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát

- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs használatára

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé. A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére. Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációk alapján

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg – aláhúzás és ellenpontozás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)

- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)
- A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk
- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttese
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg–gesztus–mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit

- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, –hordozó lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs használatára
- minél több élő mesejáték–előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínházszók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további – az előző évfolyamhoz képest kibővített, mélyített – tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak – szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői

- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)

- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés

- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk

- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és –hordozó lehetőségei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék

Ösztönözze a tanulókat

- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből

Az adott korcsoportoz tartozó gyermek-, illetve diákszínjátsszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek- és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása

- Az egyes szituációk feltárása
 - A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
 - Jelenetek építése a szituációkból
 - Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)
- Figurateremtés drámatechnikákkal
- Jellemzők összegyűjtése
 - Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
 - A figura helyzetben – a jellemek megteremtése
- A szereplők viszonyai
- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
 - Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
 - A szereplők közötti kapcsolatok változása
 - A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében
- A színpadi környezet megteremtése
- A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit

- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Fejlessze a tanulók:

- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat

- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátészó előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátészók munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)

– Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációk egy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és –módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene

- Élő zene, gépzene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, hogyan egy–egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramatikus konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével

- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.

vagy

A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése

A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása

A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)

Fejlessze a tanulók

- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére

- színházi ízlését
 - színházi előadás elemző képességét
- Ösztönözze a tanulókat*
- értékes élő színházi előadások látogatására
 - a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre

Tananyag

A színházművészet sajátosságai

Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete

- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban

- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
 - A komédia tere, térhasználati konvenciói
 - A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
 - A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
 - A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
 - A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
 - A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
 - A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
 - A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
 - A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata
 - Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása
 - Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószerűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)
- Színházi előadás nem drámai alapanyagból
- A rituális játék hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban

- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
 - A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
 - A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
 - A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája
(a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
 - Mozgásformák, tánctechnikák
 - A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc-, illetve a mozgásszínházban
- A színház és rokon műfajai
- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
 - A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
 - Az élő és a rögzített előadás

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját
(pl. rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színházról”
- felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
- különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését

- a színházi tér fogalmát és formáit
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörejt és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az előben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrétabb alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga

- Dráma, adaptáció, „önmagát író” előadás
- Az előadás szövegek könyve

Dramaturgia alapjai

- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér

- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió- vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok

- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg

- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok
- A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája

- Az előadás jelrendszerének, kifejezőmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészvezetés

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zöreje és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető – színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játéktípus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a – problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy – milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

- A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje
- A térköz jelentésteremtő funkciója
- Hangszín, hanghordozás
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játéktípusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben
- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezőmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játékstílus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játékstílussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a szituációteremtés legfőbb formái
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Legyenek képesek

- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- felismerni a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle – emberi viszonyok sajátosságait
- érzékelni egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen – viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
- érzékelni egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- felismerni egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Fejlessze a tanulók

- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy-egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhettek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról

Az alapanyag

- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)
- Az alapanyag stílári, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia

- Színházi szövegkönyv: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek – ezek alkalmazásának célja)
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér

- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek

- A tér berendezésének szerepe a játékban
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék

- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) – ezek illeszkedése a játékstílushoz
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek

- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltözkük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül

- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnak
 - Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
 - A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
 - A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre
 - A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játékstílusával
 - A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról
- A mozgások szerepe az előadásban

- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék

- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játéktípusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe
- A színész figura átteremtő eszközei
- Színészi „létezmódok” (az átéléstől az alak pszicho-fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa

- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás lehangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezőmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Legyenek képesek

- színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl. szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stílusi, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl. drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játéktípusok), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek

- egy–egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl. alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére
- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stílári, illetve formai) konvenciórendszer szerint
- saját színházi tevékenységében – a megismert fogalmi készlet alapján – tudjon érvelni az általa kigondolt elképzelések, megoldások mellett
- egy–egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)

szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5–8 oldal)

Szabadon választott – a vizsga évében – készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára
- a tárgyak, kellékek szerepére
- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra
- az előadás felépítésére, ritmusára
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására

vagy

Tanulói portfólió (dosszié)

Egy – a vizsga évében készült – előadás létrejöttének különböző fázisait (pl. olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl. kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfólióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.

A portfóliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonalát jelenítik meg.

A portfóliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfólió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.

Szemponjtjai:

- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója
- a tárgyak, kellékek szerepe
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott színházi előadásra
- Szemponatok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

Színházi előadások videofelvételei”

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, továbbéltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát-medencei táncgyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a táncszínpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncgyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy

Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy

Folklórismeret (1-6. alapfokú évfolyamon).

Tánc történet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő (E)		Alapfok (A)						Továbbképző (T)			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék	2	2										
Néptánc			3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Folklórismeret			1	1	1	1	1	1			1	1
Tánc történet									1	1		
Összes óra:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tantárgyi óraszámok tanéven belül átcsoportosíthatók.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Előkészítő 1-2.:

Népi játék: 2 óra/hét, 70 óra/tanév

Alapfok 1-6.

Néptánc: 3 óra/hét, 105 óra/tanév

Folklórismeret kötelező tárgyként: 1 óra/hét, 35 óra/tanév

Továbbképző 7-8.:

Néptánc: 3 óra/hét, 105 óra/tanév

Tánc történet: 1 óra/hét, 35 óra/tanév

Továbbképző 9-10.:

Néptánc: 3 óra/hét, 105 óra/tanév

Folklórismeret: 1 óra/hét, 35 óra/tanév

A tanítási órák időtartama: 45 perc.

A NÉPTÁNC TANSZAK ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközeinek értelmezése.

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja a tanulók kompetencia alapú fejlesztését teszi lehetővé, amely során növekszik az önismeretük, önértékelésük, önbizalmuk. Céljaik elérése érdekében kezdeményezőbbé válnak, alkalmassá válnak a sikeres életvezetés megteremtése, alkalmazkodni tudnak a változó világ kihívásaihoz, képessé válnak a változások kezelésére, kialakul az egész életen át tartó tanulás igénye.

A kompetencia alapú képzés intelligens tudást eredményez, amelynek keretén belül a megtanultak belső összefüggéseire, a tantárgyi tudáselemek összekapcsolására, a megtanultak új szituációban történő alkalmazására, más területre történő átvitelére helyeződik a fő hangsúly.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

- A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
- A hagyományos népi játékmód ismerete
- Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
- A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
- A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
- Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő
- ismerete és tudatos alkalmazása
- A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
- A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmazásának
- megismerése
- A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
- Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése.

Személyes kompetenciák

- Az esztétikai érzék fejlesztése
- A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
- Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
- Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
- A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése
- A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
- A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása
- Matematikai készségek
- Kulturális tudatosság (általános műveltség).

Társas kompetenciák

- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
- Interperszonális és állampolgári készségek
- A másság elfogadásának képessége
- Az önálló döntéshozatal képessége
- Kezdeményezőkézség, egyéni feladat– és szerepvállalás
- Vállalkozói készségek
- Nyelvi és non-verbális kommunikáció
- A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- A szabálytudat kialakítása
- A csoportnorma kialakítása
- Szocializációs készségek
- A segítő életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése.
- A közösségi szemlélet kialakítása
- A környezet megóvásának fontossága
- Az egészséges életmód igénye.

Módszerkompetenciák

- Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
- Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
- Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
- Alapkészségek a tudományban és a technológiában
- Informatikai készségek

- Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
- A hatékony önálló tanulásra nevelés
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
- A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A táncművészeti oktatás célja, hogy komplex módon járuljon hozzá a személyiség kompetencia alapú fejlesztéséhez, továbbá pozitív életminőség-változást hozzunk létre a tanulóknban.

Célok:

- ✓ a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóban,
- ✓ a játékokon és táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat a magyar nép táncait, a táncok mozdulat- és motívumanyagát, jellegzetességeit, stílusát,
- ✓ maradandó pozitív életminőség-változás létrehozása a tanulóknban,
- ✓ képesség- és készségfejlesztés, valamint személyiségformálás a tánc eszközeivel,
- ✓ testi képességek fejlesztése,
- ✓ esztétikai nevelés, ízlésformálás,
- ✓ a művészetek befogadására, a különböző kultúrák értékei iránti nyitottságra nevelés.
- ✓

Feladatok:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- a terem és az öltözők használatának rendjét,
- az alapvető ritmusértékeket,
- a térirányokat,
- a szükséges szakkifejezéseket,
- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat,
- a viselet felöltésének szabályait,
- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,
- a néprajzi tájegységek helyét a térképen,
- a tánc hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, csujogatókat, zenei kíséretet, viseletet,

- a néprajztudomány sajátos megközelítési módját,
- a jeles napok és ünnepi szokások eredetét és értelmét,
- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességét,
- a magyar nép hiedelemvilágát,
- a folklórkutatás tárgyának, az alávetett társadalmi rétegeknek, a „nép” műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet fontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alaplát, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait,
- a tantárgyaknál részletezésre kerülő tananyagokat.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- a társakkal való együttműködés természetességét,
- a munkájuk tudatos kontrollálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népelet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadásra nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:

- személyiségét,
- testtudatát,
- mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- helyes testtartását,
- az egyenletes löktetés iránti érzékét és ritmusérzékét,
- hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- mozgáskoordinációját,
- tánctechnikai készségét, képességét, jártasságát,
- ruganyosságát,
- tér-, forma- és stílusérzékét,
- koncentráció képességét (a figyelem megosztása, kitartása és mélysége),

- vizuális memóriáját,
- mozgásmemóriáját,
- képzelőerejét,
- improvizációs készségét,
- gesztusnyelvi kifejezőképességét,
- ízlését, kritikai érzékét,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységet,
- közösséghez való alkalmazkodóképességét, pl. fogja meg a társa kezét,
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét.

Ösztönözze a tanulót:

- a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
- a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,
- a rendszeres múzeumlátogatásra,
- a rendszeres társasági és színházi események látogatására,
- a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvétellel (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények),
- a környezetében adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban:

- a tánctörténeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét:

- a korosztályuknak megfelelő néptáncos, népzenei néprajzi, tánctörténeti irodalomra.

Tegye nyitottá:

- a tanuló személyiségét a folklór iránt.

Irányítsa a tanulót:

- szakirányú továbbtanulásra,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Neveljen:

- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- táncművészetet értő közönséget,
- mozgást, táncot szerető fiatalokat.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei:

- Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.
- Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:

- A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatárgy tekintetében – ebben a dokumentumban határozzuk meg az adott tárgynál.
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján állítjuk össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Vizsga tantárgyak:

Művészeti alapvizsga:

- Néptánc
- Folklórismeret

Művészeti záróvizsga:

- Néptánc
- Tánc történet
- Folklórismeret

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés:

- Mentésülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése:

- A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatárgyanként külön-külön osztályzattal minősítjük.
- A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő).

Amennyiben – a tanuló kérésére – előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervezünk, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

TANÓRÁN KÍVÜL SZERVEZETT TEVÉKENYSÉGFORMÁK

- ✓ táncelőadások és színházlátogatások,
- ✓ múzeumlátogatások,
- ✓ táncházak zenekarral,
- ✓ táborok,
- ✓ belföldi és külföldi tanulmányi kirándulások,
- ✓ rendezvények, rendezvénysorozatok, kurzusok, tréningek neves szakemberek vezetésével,
- ✓ egyéni tehetségfejlesztés (egyéni foglalkozás keretében).

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag

NÉPI JÁTÉK és NÉPTÁNC

A **Népi játék** (előképző 1 – 2.) és a **Néptánc** (alapfok 1 – továbbképző 10.) a tanszak fő tantárgya, s az előkészítő, alapfok, továbbképző minden évfolyamán a legtöbb óraszámban foglalkoznak vele.

Ez a folyamattárgy több részterületet foglal magába:

A tánctechnika, ami minden órát bevezet, a táncos izomzatának, ízületeinek bemelegítése mellett a technikai alapozást hivatott szolgálni.

A ritmikai gyakorlatok és a *táncos nyelvezet* elsajátítása is a táncosok felkészülését segíti.

A népi játékok az előkészítő, és az alapfok 1-2. évfolyamán játszanak fontos szerepet. A gyerekek megismerik a magyar játékkincs legszebb változatait, s ezeken keresztül megszeretik a népzénet és a néptáncot.

A néptánc oktatása elkezdődik az előképzőben, de az alapfok és a továbbképző évfolyamain teljesedik ki. Egyre több dialektus táncrendjeit ismerik meg a tanulók, s táncolják „anyanyelvüként”.

A daltanulás szorosan összetartozik a táncsal.

A koreográfiák a tanult eredeti anyagok összefoglalásai.

NÉPI JÁTÉK TANTÁRGY

ELŐKÉPZŐ ELSŐ ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése.

TANANYAG

- a játékműveltség felmérése,
- utánzó járások,
- ölbeli gyermek játékaik,
- mondókák: természet-, növény-, állat-, egyéb mondókák,
- bölcsődalok, altatók, dajkarímek,
- kisorsolók,
- kiolvasók, kiszámolók,
- szerepjátékok,
- fogócskák,
- vonulások, vonulós-kapuzós játékok,
- fogyó-gyarapodó játékok,
- párválasztó körjátékok,
- tiltó játékok,
- különféle ügyességi és erőjátékok,
- eszközös játékok: eszközös ügyességi játékok, labdajátékok,
- sport jellegű népi játékok eszközzel, vagy anélkül,
- játékhoz fűződő lépések: szép, egyenletes járás, futás, kettes csárdás és az
- alapvető mozdulattípusok, benne: az 5 ugrástípus alkalmazása,
- a népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
- alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés,
- dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok,
- irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés,
- térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- játékfüzések (elsősorban a Felső-Tisza vidéki néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Az előképző első évfolyamán a legfontosabb feladat a közösség, ill. a rendszeres munka természetes igényének a kialakítása, a játék, a tánc, a mozgás örömeinek megélése, és a játékfüzés összeállításakor a színpad megismerése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- a terem és az öltözők használatának rendjét,
- az alapvető ritmusértékeket,
- a fő térirányokat,

- a szükséges szakkifejezéseket,
- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat,
- a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, és a játékfűzéseket.

Legyen képes:

- betartani a tanítási óra rendjét (amibe beletartozik a megfelelő ruha-, ill. hajviselet is),
- betartani a terem és az öltözők használatának rendjét,
- visszatapsolni vagy -dobogni 2 X 2/4-es ütemet,
- rövidebb vagy hosszabb ideig egyenletesen mozogni (járni, tapsolni stb.) zenére vagy énekre,
- ugrani, forogni,
- az együttműködésre, alkalmazkodásra,
- a szabályok betartására,
- mások elfogadására (fejlett vagy fejlődő mértékben),
- a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre,
- a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- aktív részvétel az órai játékokban és játékos tánctanulásban,
- részvétel a játékfűzés bemutatóján más pedagógusok és szülők előtt,
- legyen képes a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
- a közösséghez való alkalmazkodás alapvető jelei megvannak nála,
- ismerjen legalább 5 kiszámolót, 5 különböző típusú játékot, ill. 5 népdalt,
- egyszerű ritmusképleteket vissza tud tapsolni, vagy dobogni (2 X 2/4).

ELŐKÉPZŐ MÁSODIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása

– A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése.

TANANYAG

- népi mondókák, kiolvasók,
- szerepjátékok,
- fogócskák,
- vonulások, vonulós-kapuzós játékok,
- fogyó-gyarapodó játékok,
- párválasztó körjátékok,
- leánykérő játékok,
- párválasztó társasjátékok,
- szellemi játékok: szellemi ügyességi játékok, beugratások, kitalálás, rejtőkereső, tiltó játékok,
- különféle ügyességi és erőjátékok,
- eszközös játékok: eszközös ügyességi játékok, labdajátékok,
- sport jellegű népi játékok eszközzel, vagy anélkül,
- szép, egyenletes járás, futás éneke, zenéje,
- az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek megismertetése,
- egyes-kettes csárdás,
- szökellő, galopp,
- az 5 ugrástípus,
- az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékkismeret bővítése,
- alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban),
- játékfűzések (elsősorban a Felső-Tisza vidéki néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból),
- az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékkismeret bővítése,
- alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban).

Az előképző második évfolyamán még mindig a legfontosabb feladatok közé tartozik a közösség, ill. a rendszeres munka természetes igényének a kialakítása,

a játék, a tánc, a mozgás örömeinek megélése, és a játékfűzés összeállításakor a színpad megismerése, továbbá a párválasztó, leánykérő, ügyességi, sport jellegű stb. játékoknál az egyéni szereplés, és közösségben létezés örömeinek megélése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tananyagban meghatározott játékokat, és játékos táncalapokat,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit.

Legyen képes:

- visszatapsolni vagy -dobogni 4 X 2/4-es ütemet,
- együtt énekelni a csoporttal,
- együtt játszani és táncolni a csoporttal,
- rövidebb vagy hosszabb ideig egyenletesen mozogni (járnai, tapsolni stb.) zenére vagy énekre,
- ugrani,
- az együttműködésre, alkalmazkodásra,
- a szabályok betartására,
- mások elfogadására (fejlett vagy fejlődő mértékben),
- a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre,
- a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- aktív részvétel az órai játékokban és játékos tánc tanulásban,
- részvétel a koreográfia bemutatóján más pedagógusok és szülők előtt,
- legyen képes a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
- alkalmazkodjon a közösséghez,
- ismerjen legalább 10 kiszámolót, 10 különböző típusú játékot, ill. 10 népdalt,
- egyszerű ritmusképleteket vissza tud tapsolni, vagy dobogni (4 X 2/4).

NÉPTÁNC TANTÁRGY

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs képességét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

KÖVETELMÉNYEK AZ ALAPFOK ÉVFOLYAMAIRA

A tanuló ismerje:

a tanult népi játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40),
a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon.

Legyen képes:

a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
4/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Tananyag

A kis magyarországi táncoktól (dunai és tiszai dialektus) fokozatosan jutunk el az erdélyi táncokig. A tanult tájegységek táncainak alkotó módon való improvizálása, a tanult koreográfiák ismerete.

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népi játék–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

TANANYAG

Tánctechnika:

- Táncelőkészítő gimnasztika:
 - járás lábujjon, sarkon, külső lábélen,
 - futások különböző kartartással, lábemeléssel,
 - törzs-, kar- és fejgyakorlatok.
- Speciális gyakorlatok:
 - helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok, pl. a törzs izmainak erősítése, ill. az egész órán megkövetelt helyes testtartás,
 - alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, lábpozíciók (I – II.), súlyváltások, ugrástípusok,
 - boka- és térdhasználat (térdhajlítás, féltalpra emelkedés),
 - térben való eligazodás, térkitöltő játékok
 - páros gyakorlatok: tartás-ellentartás.

Ritmika

- hangjegyérték gyakorlatok: nyolcad, negyed és fél értékű járás tapssal,
- visszhang gyakorlatok,
- ritmus-futótűz továbbadása tapssal, dobogással.

Zenei ismeretek:

- dudaritmus, kanásztánc ritmus, strófa, 2/4-es lüktetés.

Táncos nyelv

- irány fogalma, a 4 fő- és 4 rézsútirány ismerete,

- alakzatok: kör, félkör, sor, oszlop, cikk-cakk.

Népi játék

- énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok),
- a páros tánc előkészítése.

Táncgyakorlat:

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában. Sárközi ugrós mozdulattanítás.
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában. Sárközi lassú csárdás, esetleg a helyi hagyományoknak megfelelően Felső-Tisza vidéki csárdásalapok tanítása.
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrókötel, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia:

- népi gyermekjáték vagy
- népi gyermekjáték és tánc

Népi ének:

- a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Viseletek:

- a választott tájegységre jellemző viseletdarabok, azok elnevezései.

Hagyományőrzés:

- saját táncrégió (Felső-Tisza vidék) gyermekjátékai és táncai – kiegészítő feladat.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a fő- és részsút irányokat,
- a szükséges szakkifejezéseket,
- az ugrás fogalmát, az 5 ugrástípust,
- a kör, a sor, az oszlop és a pár fogalmát,
- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,

- a viseletét,
- a viselet felöltésének szabályait,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat,
- az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot.

Legyen képes:

- visszatapsolni vagy -dobogni 4 X 2/4-es ütemet,
- a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra,
- a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra,
- a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére,
- egyenletesen mozogni (járni, tapsolni, ugrani stb.) zenére vagy énekre,
- a ritmikai gyakorlatok megvalósítására,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig.
- Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre,
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét, és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- alapvető mozdulattípusok,
- támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok,
- boka- és térdhasználat,
- térben való eligazodás,
- dinamikai gyakorlatok,
- pozíciók,
- körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás)
- lenghangsúly– fenthangsúly gyakorlatok,
- összekapaszkodási módok,
- páros gyakorlatok: tartás-ellentartás,
- eszközhasználat,
- csapások,
- gesztusok.

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékkismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése.

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós: sárközi, vagy rábaközi, esetleg somogyi. (A táncpedagógus dönti el az adott évfolyam célkitűzéseire, feladataira, életkori sajátosságaihoz, fiú-lány arányához, személyiségvonásaihoz alkalmazkodva.)
- A csoportvezető által választott ugrós eszközös táncai
- Felső-Tisza vidéki csárdás motívumok páros formában (pl. nyírségi, szatmári vagy hajdúsági).

Koreográfia:

- népi gyermekjáték és tánc és/vagy
- ugrós–eszközös táncok és/vagy
- csárdás.

Ritmika

- egyenletes járás közben hosszabb ritmusképletek visszatapsolása, dobogása,
- kétszólamú mozgás gyakoroltatása.

Táncos nyelv

- térirányok 1-8.: a fő- és mellékirányokat tartalmazó 8 ágú irányrózsa ismerete számokkal,
- karakter (stílus) – azonosság, hasonlóság, különbség.

Zenei ismeretek:

- dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének:

- a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok,
- gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika:

- az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei,
- összekapaszkodási módok,
- a tánc típus főbb jellemzői.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés:

- a Felső-Tisza vidék gyermekjátékai és táncai – ld. a tananyagban.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- az oldalirányú mozgást,
- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- a tanult táncanyagot,
- az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát,
- a tánc közbeni eszközhasználatot
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását, a játékokat.

Legyen képes:

- egyenletesen mozogni (járnai, tapsolni, ugrani stb.) zenére vagy énekre,
- a közösségen belüli aktív tevékenységre,
- a tanult táncanyag újraalkotására, mozdulat- és motívum-improvizációra,
- a ritmikai gyakorlatok megvalósítására,
- a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállítását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

ALAPFOK HARMADIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok:
 - az eddig tanultak kombinációja,
 - lábdobások,
 - fejkapás technika,
 - forgás,
 - páros gyakorlatok: tartás-ellentartás, egymásra figyelés.
- alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok,
- boka- és térdhasználat,
- térben való eligazodás, térirányok gyakorlatai,
- dinamikai gyakorlatok,
- pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás)
- lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai,
- tempóváltások,
- gesztusok, közte a kargesztusok,

- csapások.

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékkismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör- és páros táncok előkészítése.

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc (somogyi, sárközi, rábaközi vagy Galga menti) elmélyítése, a tananyag bővítése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Egy Tisza vidéki körverbunk és csárdások tanulása (pl. bodrogi, hegyaljai, polgári csapásolás, derecskei stb.)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ugrós–eszközös vagy
- a csárdás táncanyagából.

Táncos nyelv

- tempó: lassú, közepes, gyors (tánc típushoz kötve),
- szimmetria-aszimmetria.
-

Zenei ismeretek:

- dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszeregyüttesek.

Ritmika

- kontrás taps gyakorlása,
- járás-futás változó tempójú zenére, énekekre, tapsra stb.

Népi ének:

- a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika:

- az ugrós tánc fejlődése, formái,
- a csárdás jellemző vonásai,
- a tánc típus meghatározása,
- táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások,
- a táncok földrajzi, történelmi háttere.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját táncrégió (Felső-Tisza vidék) gyermekjátékai és táncai – kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit,
- a tanult népdalok szövegét, dallamát,
- a tanult hangszereket,
- a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes:

- az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra,
- a tánc típus fogalmának meghatározására,
- a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az eladói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok:
 - az eddig tanultak nehezített változatai,
 - ugró gyakorlatok,
 - forgások diagonálban,
- alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások,
- boka- és térdhasználat,
- térben való eligazodás, térkitöltő játékok, térirányok,
- dinamikai gyakorlatok,
- pozíciók,
- körtartás, körív mentén haladás,
- lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok,
- összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai,
- tempóváltások,
- forgások, páros forgás,
- csapások,
- gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc (dél-alföldi) ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal (pl. szlavóniai, dél-dunántúli, sárközi-Duna menti, vagy kalocsai).
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ugrós–eszközös vagy
- a csárdás táncanyagából.

Zenei ismeretek:

- a választott vidék jellegzetes hangszerei,
- a hangszerek funkciói, játékmódja,
- 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus.

Ritmika

nehezebb visszhanggyakorlatok,
kéz-láb koordinációs gyakorlatok (mást táncolnak, és más tapsolnak).

Népi ének:

- a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Táncfolklorisztika:

- a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés:

- a saját tánc régió (Felső-Tisza vidék) táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek (cigány kisebbség) tánc hagyományát is – kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység földrajzi elhelyezkedését,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását, a hangszerek jellemzőit,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt (szövegét, dallamát) arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tánc típus fogalmának meghatározására,
- a tanult táncok földrajzi elhelyezésére,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

TANANYAG

Tánctechnika

- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok:
 - alapgyakorlatok,
 - lábkörzések,
 - ugrások fordulva is,
 - forgások és ugrások diagonálban.
- alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok,
- forgások,
- boka- és térdhasználat,
- térben való eligazodás, térkitöltő játékok, térirányok,
- dinamikai gyakorlatok,

- pozíciók,
- körtartás, körív mentén haladás,
- lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok,
- összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai,
- tempóváltások,
- páros forgás,
- csapások,
- gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése: széki legényessel és csárdással.
- A Dunai–dialektus csárdásai közül: somogyi, sárközi, rábaközi vagy Galga menti csárdások tanulása. Az adott csoport szerint kell választani.
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése (a szolisztikus karakterű hajdúsági vagy, szatmári verbunk).
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a decsi verbunk bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai,
- a periódus fogalma,
- a szinkópa.

Ritmika

- hosszabb ritmusképletek memorizálása,
- nehezebb koordinációs gyakorlatok,
- régi és új stílusú zene felismerése.

Népi ének:

- a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok.

Táncfolklorisztika:

- a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai,
- a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is – kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tánc típus, táncrend fogalmát,
- a tanult néprajzi tájegységek földrajzi elhelyezkedését,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt arról a vidékről,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tánc típus fogalmának meghatározására,
- a tanult táncok földrajzi elhelyezésére,
- régi és új stílusú zenét felismerni,
- hosszabb ritmusképleteket memorizálni,
- forogni,
- nehezebb koordinációs gyakorlatokat elvégezni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.

- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika,
- alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat,
- térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás,
- lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások,
- páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat:

- A mezősegi legényesek és páros táncok.
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei,
- a dúvó és az esztam kíséret jellemzői,
- tánc típusok és kíséret módok.

Ritmika

- összetettebb koordinációs gyakorlatok (különböző láb-, kéz-, fejmozgás),
- különböző tánc típus zenei anyagának felismerése a tanult táncrend alapján.

Népi ének:

- a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.

Táncfolklorisztika:

- az ismert táncok jellemző vonásai,
- a tánc típusok,
- táncalkalmak, táncos magatartás.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is
– kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegységek helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- folklorisztikai jellemzőket,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- a tanult ismeretek megfogalmazására,
- forogni,
- csujogatni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére,
- koreográfia előadására,
- a művészeti alapvizsga követelményeinek teljesítésére.

A FÉLÉVI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell minimum két csujogatást,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

KÖVETELMÉNYEK AZ ALAPFOK ELVÉGZÉSE UTÁN

A tanuló ismerje:

- az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint,
- tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit,
- a táncszerkesztés elveit,
- a jellemző összekapaszkodási módokat,
- a tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat,
- a ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- a színpadi törvényszerűségeket,
- a koreográfiák folyamatait,

- az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását,
- a táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes:

- az egyéni és csoportos improvizációra,
- a testtudat fenntartására,
- az eszközhasználatra,
- a tudatos színpadi megjelenésre,
- a táncfolyamatok mozgásemlékezetére,
- a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére,
- a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására,
- a megszerzett ismeretekről beszélni,
- a térben történő eligazodásra,
- a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra,
- ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat,
- képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is,
- környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására,
- a környezettudatos magatartásra,
- a közösségi szerepvállalásra,
- önálló feladatvállalásra,
- a másság elfogadására,
- a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra,
- olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő.

A tanult tájegységek táncai (témakörök)

ugrós és eszközös táncok

egy karikázó a Dunai dialektusból,

egy lent hangsúlyos tájegység teljes táncrendje a Dunai dialektusból,

egy Tisza-vidéki körverbunk és az adott tájegység fent hangsúlyos lassú és friss csárdása,

egy szóló verbunk és fent hangsúlyos csárdás a Felső-Tisza-vidékéről,

dél-alföldi oláhos, lassú és friss csárdás (szólisztikus férfitánc és páros)

egy forgós-forgató páros tánc Erdélyből a vidékhez tartozó férfitáncsal együtt, (széki és/vagy mezőségi)

egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól.

A hat év alatt tanult tánc típusokat külön-külön tételben tünteti fel a szaktanár.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA NÉPTÁNC TANTÁRGYBÓL

> **jelentkezési feltétele:**

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

> **típusa:**

Gyakorlati vizsga.

> **időpontja:**

Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklorismeret tantárgy alapvizsgájával egy napon történik.

> **időtartama:**

- Csoportos koreográfia vagy folyamat: 5 – 10 perc.
- Improvizáció: kis csoportban (max. 3 pár), vagy egyénenként, illetve párban: 2 –3 perc.

> **tartalma:**

- Csoportos: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása.
- Improvizáció: a három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (max. 3 pár), illetve egyénenként/párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják szabadon, a szaktanár által összeállított tételsor alapján. A két tánc nem lehet ugyanabból a dialektusból!

> **bizottsága:**

Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.

> **értékelési szempontok:**

- koreográfia ismerete,
- együttműködés a partnerekkel,
- színpadi jelenlét,
- tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során,

- a táncos mozgás és a zene illeszkedése.

> **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti alapvizsgának ez az egyik jegye. A másik a Folklórismeret tantárgy érdemjegye lesz. A kettő átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata. Ha 5 tizedre végződik, akkor a Népi játék, néptánc tantárgy alapvizsga jegye lesz a művészeti alapvizsga jegye.

KÖVETELMÉNYEK A TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMAIRA

A tanuló ismerje:

a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min. 100),
a tanult táncrendeket.

Legyen képes:

a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
8/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat és alakzatokat.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánc típusonként
- A tánc tételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása

- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika,
- magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat:

- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése,
- Kalotaszegi táncrend.
- Ismerkedés román táncanyaggal (pl. nadabi).
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete,
- zárlatok, félzárlatok,
- a zene és tánc kapcsolata,
- a „jajnoták” szerkezete és jellemzői,
- aszimmetrikus lüktetés.

Népi ének:

- a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése,
- táncbéli kiáltások, táncszók,
- hajnalozó dallamok.

Táncfolklorisztika:

- az Erdélyi dialektus táncai, tánc kultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a tánc ház szerepe, az adatközlők megismerése.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés:

- a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncgyományát is
– kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat,
- a tananyagban leírt táncokat.

Legyen képes:

- csujogatni,
- a tanult táncokhoz tartozó mozdulat-improvizációra,
- a tanult táncokhoz tartozó motívum-improvizációra,
- a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására,
- a koreográfia előadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell minimum két csujogatást,
- ismernie kell a táj népviseletét,

- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábőrészeken
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A táncművek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika,
- a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat:

- Székely vagy Maros-Küküllő vidéki táncrend.
- Somogyi táncrend, súlypontozva a páros ugrós és a friss csárdás.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táncmű anyaga.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok.

Népi ének:

- a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.

Táncfolklorisztika:

- az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere,
- táncalkalmak, táncagyományok, szokások.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is – kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállítását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat,
- a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tanult táncokat, újraalkotásuk módját.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatni,

- az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére,
- a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell minimum két csujogatóst,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfejrészeken
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése
- A táncművek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése

- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika
- a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat:

- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése két gyimesi táncpárral és féloláhossal.
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz),
- az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja.

Népi ének:

- a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.

Táncfolklorisztika:

- az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere,
- táncalkalmak, táncagyományok, szokások.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is
 - kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat,
- a táncok újraalkotásuk módját,
- az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat,
- a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatni,
- az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére,
- a tanult koreográfiák bemutatására,
- a stílusos előadásmód megvalósítására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,
- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell minimum két csujogatást,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes táncművelek funkciójának megismertetése
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

TANANYAG

Tánctechnika:

- gimnasztika
- a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat:

- az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése,
- egy rábaközi vagy szigetközi teljes táncrend elsajátítása.

Koreográfia:

- az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek:

- a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése.

Népi ének:

- a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.

Táncfolklorisztika:

- a Kárpát–medence táncai, tánckultúrája.

Viseletek:

- jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok,
- a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés:

- a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is – kiegészítő anyag.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a tanult néprajzi tájegység helyét a térképen,
- néhány települést az adott tájegységről,
- a viseletét,
- zenekari felállását,
- táncrendjét,
- legalább két népdalt ill. csujogatást arról a vidékről,
- az eddig tanult és a tananyagban meghatározott gimnasztikai, ritmikai feladatok, speciális gyakorlatok és a táncos nyelv szakkifejezéseit, ill. az erre vonatkozó feladatok helyes végrehajtását,
- a tananyagban leírt táncokat,
- a táncok újraalkotásuk módját,
- az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat,
- a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.

Legyen képes:

- forogni,
- csujogatni,
- az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére,
- a tanult koreográfiák bemutatására,
- a stílusos előadásmód megvalósítására.

A FÉLÉVI ÉS A TANÉV VÉGI VIZSGA

- Félévkor az addig tanult tananyagból mozdulat- és/vagy motívum-improvizáció bemutatása két pedagógus előtt a táncteremben. Ez tánc típustól függően egyénileg vagy párban történik, zenére és kb. 1,5 percig. Továbbá a tanulónak válaszolnia kell néhány elméleti kérdésre, pl.:
- meg kell tudnia mutatnia a térképen az adott tájegységet,
- fel kell tudni sorolni az adott tájegység táncrendjét,

- tudni kell minimum két tanult népdalt,
- ismernie kell minimum két csujogatást,
- ismernie kell a táj népviseletét,
- és jellemző zenekari felállását.
- Tanév végén a tanult koreográfia bemutatása viseletben, csoportosan. Ez történhet a Művészeti Gála keretein belül, vagy a táncteremben is, de ekkor is legalább két pedagógus előtt.

KÖVETELMÉNYEK A TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMOK ELVÉGZÉSE UTÁN

A tanuló ismerje:

- az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint,
- a táncdialektusok és tájegységek, tánc típusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit,
- a stílusjegyek,
- a színpadi törvényszerűségek,
- a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban,
- a tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes:

- a testtudat fenntartására,
- a táncok improvizatív bemutatására,
- a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására,
- a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére,
- a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére,
- a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánc típusnak megfelelően,
- a szakmai nyelvezet alkalmazására,
- a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben,
- a kommunikációra,
- véleménynyilvánításra,
- az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére.

A tanult táncok témakörei

L) déli és északi körtáncdialektus,

- M) egy Tisza-vidéki körverbunk és az adott tájegység fent hangsúlyos lassú és friss csárdása,
- N) dél-alföldi oláhos, lassú és friss csárdás (szólisztikus férfitánc és páros)
- O) egy lent hangsúlyos tájegység teljes táncrendje a Dunai dialektusból,
- P) egy szóló verbunk és fent hangsúlyos csárdások a Felső-Tisza-vidékéről,
- Q) egy fent hangsúlyos karikázó, lassú és friss csárdás, ill. verbunk az Északkeleti Felvidékről, vagy a keleti palócoktól,
- R) széki, mezőségi vagy kalotaszegi páros táncok és legényesek,
- S) székely táncok vagy Maros-Küküllő vidéki páros és szólisztikus férfitánc,
- T) somogyi táncrend, súlypontozva a páros ugrós, és a friss csárdás,
- U) két gyimesi táncpár és a féloláhos,
- V) egy kis alföldi, pl. rábaközi vagy szigetközi teljes táncrend verbunkkal és friss csárdással.

A tíz év alatt tanult tánc típusokat külön-külön tételben tünteti fel a szaktanár.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA NÉPTÁNC TANTÁRGYBÓL

A Néptánc záróvizsga

- > **jelentkezési feltétele:**
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett
- > **típusa:**
Gyakorlati vizsga.
- > **időpontja:**
Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklorismeret tantárgy záróvizsgájával egy napon történik. Ha a Tánc történet záróvizsgát előrehozott vizsgaként letette a tanuló a továbbképző nyolcadik évfolyam után, akkor annak a jegyét is be kell számítani a végleges záróvizsgajegybe. Úgy is dönthet a tanuló, hogy a továbbképző tizedik után záróvizsgázik Tánc történetből. Ebben az esetben a Tánc történet záróvizsga is egy napon zajlik a másik két tantárgy záróvizsgájával.

- > **időtartama:**
 - Improvizáció: kis csoportban (max. 3 pár), vagy egyéenként, illetve párban: 8 – 10 perc.

- > **tartalma:**
 - Improvizáció: A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.
 - Táncfolklorisztikai kérdések: a tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

- > **bizottsága:**

A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnöke az iskola vezetőségéből egy személy. A bizottság másik két tagja táncpedagógus. Ebből az egyik a csoportvezető szaktanár.

- > **értékelési szempontok:**
 - a táncrend ismerete, stílusos előadása,
 - a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
 - a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
 - színpadi jelenlét,
 - a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
 - a tánccal bemutatott tájegység táncfolklorisztikai ismerete.

- > **osztályzata:**

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Folklórismeret és a Tánc történet tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

FOLKLÓRISMERET

A **folklórismeret** az alapfok 1-6. évfolyamán és a továbbképző 9 – 10. évfolyamán tanulják a gyerekek. A 6 év alatt a tanulók megismerkednek a jeles napokkal, az emberélet fordulóival, a magyar nép hiedelemvilágával. A továbbképző 9-10. osztályában a népköltészetéről és a magyar nép táji-történeti csoportjairól hallgathatnak előadást.

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

A TANTÁRGY CÉLJA

- A néptáncot tanuló gyerekek számára szükséges, hogy tudatosodjon bennük: művészeti területük egy komplex, elkülönülő részeiben is összefüggő kultúra része.
- A népi világra való rálátás bővítése. Jobban megértik a tanulók, és hitelesebben tudják előadni a táncokat, ha megismerkednek a nép gondolkodásmódjával, szokásaival, rítusaival, hiedelemvilágával.
- A népművészeti kiadványok és a múzeumok anyagának megismerésével önállóan is fejleszthetik magukat.

A TANTÁRGY FELADATAI

Ismertesse meg a tanulóval:

a „folklór” szó jelentését és helyét a néprajztudományban
a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,
az egyes jeles napok időpontját,
a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,
a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,
a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit,
a népművészet alapvető szimbólumait,

tánc hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),
a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv,
lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Fejlessze a tanuló:

- figyelmét, munkafegyelmét,
- képzelőerejét: alkotó fantáziáját, a teremtő kreativitását,
- világképét,
- ízlését, és az ítélőerőt,
- összefüggés-látását a történelem és a művészetek között,
- rész- és összefüggés-látását a népművészet területein belül,
- a bizalmát, az empátiás képességnek működtetését társas helyzetekben,
- hallását, énekhangját,
- önismeretét, önértékelését, bátorságát,
- dramatikai érzékét a legendák és népszokások eljátszása által,
- a tér, a verbális, nonverbális kommunikációs lehetőségek használatát, vagyis a nyelvi és non-verbális kommunikációs kompetenciáját,
- kreativitását az előadásban és a jelmezek, eszközök elkészítésében egyaránt,
- vállalkozói kompetenciáját,
- fogékonyságát a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- interperszonális és állampolgári készségeit,
- tájékozódását a múzeumokban, továbbá a különböző gyűjtemények, lemezek, folyóiratok és könyvek között,
- a tanulás tanulását,
- kulturális tudatosságát, általános műveltségét,
- a múzeumok és kiadványok megértését,
- szociális kompetenciáját: vagyis társaihoz való viszonyát, beilleszkedését, szocializációját, a közösségben létezés, a közös célért végzett tevékenység minden lelki feltételét,
- informatikai kompetenciáját.

Legyen képes a tanuló:

- formailag elemezni a népszokásokat: felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését (rítuscselekmény), a népszokások idejét és rítusrendjét, továbbá a magyarázatát,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket,
- ✓ figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- ✓ társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,

- ✓ a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatosabb használatára,
- ✓ a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
- ✓ érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- ✓ érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,
- ✓ tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
- ✓ pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg,
- ✓ kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
- ✓ saját teste, mozgása, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára,
- ✓ egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a dramatikus népszokások eljátszásában,
- ✓ különböző – felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt – érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
- ✓ összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
- ✓ a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.
- ✓ rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
 - felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
 - önálló ismeretszerzésre,
 - önálló véleménynyilvánításra a látott művekről,
 - a magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni,
 - azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban.

Ösztönözze a tanulót:

- további ismeretek szerzésére,
- a népszokások kellékeinek elkészítésére,
- a népszokások eljátszására,
- a közösségi alkotás örömeiben való részvételre,
- rendszeres múzeumlátogatásra,
- a környezetében adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására mind a tárgyi néprajz, mind a folklór területén,

- az érdeklődésének megfelelő témában való további olvasgatásra, utánajárásra, gyűjtésre, kutatásra.

Biztosítson lehetőséget:

- kipróbálni a népszokásokat tantermen belül, vagy akár kívül is, pl. betlehemezés, csillagozás, regölés, kiszehajtás, pünkösdkirályné-járás stb.

KÖVETELMÉNYEK AZ ALAPFOK ÉVFOLYAMAIRA

A tanuló ismerje:

- a folklór mint történeti hagyomány sajátosságait,
- az egyes jeles napok időpontját,
- a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
- a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
- a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, legendákat,
- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit,
- a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:

- felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

Tananyagelrendezés:

A/1-3. Spirális tananyagelrendezés

Mindig az évkör aktuális jeles napjairól és időszakairól tanulunk, beleértve a munkavégző ünnepeket és időszakokat is. Az X-szel az adott évfolyam új tananyagát jelöltük. Ehhez az előző év(ek)ben tanultakat is ismételni kell, hogy ezáltal teljesebb képet kapjanak a tanulók az ünnepkörök egymáshoz kapcsolódásáról.

	Sz.1.	Sz.8.	Sz. 12.	Sz. 15.	Sz.21.	Sz.29.	O.4.	Szüret	Kuk.fo.	O.15.	O.20.	O.21.	O.26.	O.28.
A/						X		X				X	X	

Helyi tanterv
Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és
Álappokú Művészeti Iskola

1.														
A/2.	X	X							X					
A/3.			X	X	X		X			X	X			X

	N.1.	N.2.	Leányv.	N.11.	N.19.	N.25.	N.30.	Disznót.	Fonó	Tollfo.	Advent	D.4.	D.6.	D.13.
A/1.				X	X	X	X				X		X	X
A/2.								X	X	X		X		
A/3.	X	X	X											

	Szentcsalád-járás	Osty-hord.	D.21.	D.24.	D.25.	D.26.	D.27.	D.28.	D.31.	J.1.	J.6.	Farsang	Vízkereszt utáni 2.vas.
A/1.				X	X	X			X	X	X	X	
A/2.	X						X	X					
A/3.		X	X										X

	J.17.	J.18.	J.22.	J.25.	F.2.	F.3.	F.6.	F.14.	F.16.	F.19.	F.24.	M.12.	M.18.
A/1.					X	X					X		
A/2.			X				X	X	X	X		X	
A/3.	X	X		X									X

	M.19.	M.21.	N.böjt	V.vas.	N.hét	H.vas.	H.hét.	M.25.	Á.1.	Á.24.	Á.25.	Feh.v.	Zöldf.
A/1.		X	X	X		X	X			X		X	X
A/2.					X								
A/3.	X							X	X		X		

	M.1.	M.4.	M.12-14.	M.16.	M.25.	Áld.cs.	Pünk.	Sz.h.v.	Úrnap.	J.8.	J.10.	J.13.	J.24.
A/1.						X	X						X
A/2.	X	X						X		X	X		
A/3.			X	X	X				X			X	

	J.29.	J.2.	J.20.	J.22.	J.25.	J.26.	Aratás	A.10.	A.15.	A.20.	A.24.
A/1.			X							X	
A/2.	X			X		X	X	X			X

A/ 3.		X			X				X	
----------	--	---	--	--	---	--	--	--	---	--

A/4. A magyar nyelvterület három nagy táncdialektusa és néprajzi tájegységei.

A/5. Az emberi életkor fordulói. Az életszakaszok táncalkalmai.

A/6. A népszokások formai és történelmi összetevői, ill. a bennük rejlő történelmi időszámítási rendszerek. A népköltészeti alkotások.

T/9. A magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatai, képviselői. A magyar nép hiedelemvilága 1.

T/10. A magyar nép hiedelemvilága 2.

Tanítási módszerek

A folklórismeret tananyagának átadása történhet PowerPointos diabemutatóval, digitális táblára készített feladatokkal, az eredeti szokásdallam felvételről történő meghallgatásával, énekléssel, a népszokás/legenda eljátszásával, évkör rajzával/időszalaggal, applikációs taneszközök (szókártyák, képek) rendezésével, feladatlapon kiadott keresztrejtvényekkel, feleletválasztós feladatokkal, színezőkkel, egyéni és csoportos versenyekkel, projekttel, tanulásmódszertani ötletekkel (pl. Oroszlány Péter módszerei: szakértői mozaik stb.), továbbá füzetbe ragasztható vázlatokkal stb.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- 1 db néprajzi térkép
- videó/DVD/hangkazetta/CD-lejátszók
- televízió vagy monitor
- 1 db számítógép
- tábla, tükör vagy olyan felület, ahová írni lehet
- néprajzi kézikönyvek, lexikonok
- néprajzi videó és/vagy DVD filmek

ALAPFOK ELSŐ ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,

- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

A tantárgy tanulásának kezdetén világossá kell tenni a *folklór helyét a néprajztudományban*

- Szeptember 29. – Szent Mihály napja, a gazdasági év fordulója.
- Szüret.
- Október 21. – Orsolya napja, hajdúböszörményi népi megfigyelés.
- Október 26. – Dömötör napja, a juhászújév.
- November 11. – Szent Márton napja.
- November 19. – Szent Erzsébet napja.
- November 25. – Szent Katalin napja.
- November 30. – Szent András napja.
- Advent, melynek kezdete a karácsonyi ünnepkör kezdete.
- December 6. – Szent Miklós napja.
- December 13. – Szent Luca napja.
- December 24. – Ádám, Éva napja. Szenteste. Eddig tart az advent.
- December 25. – Karácsony.
- December 26. – Karácsony.
- December 31. – Szilveszter napja.
- Január 1. – Újév.
- Január 6. – Vízkereszt, a karácsonyi ünnepkör vége, a farsang kezdete.
- Farsang.
- Február 2. – Gyertyaszentelő Boldogasszony.
- Február 3. – Balázs napja.
- Február 24. – Mátyás napja.
- Március 21. – Benedek napja, tavaszi napéjegyenlőség.
- Nagyböjt. Húshagyókeddig tart a farsang, hamvazószerdától böjt.
- Virágvasárnap: barkaszentelés, kiszehajtás, villózás.
- Húsvétvasárnap. Mozgóünnep. Kiszámolása.
- Húsvéthétfő – „vízbevető” hétfő.
- Április 24. – Szent György napja, az állatok kihajtása.
- Fehérvasárnap. A húsvéti ünnepkör zárónapja.
- Zöldfarsang.
- Áldozócsütörtök.
- Pünkösd.
- Június 24. – Szent Iván napja.

- Július 20. – Illés napja.
- Augusztus 20. – Szent István napja.

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a „folklor” szó jelentését, helyét a néprajztudományban,
- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat,
- legalább két éneket (pl. kotyoló, karácsonyi, kiszehajtás, villőzés),
- legalább egy mondókát (pl. újévköszöntő vagy húsvéti locsolóvers),
- eredeti népszokás-hangfelvételeket tartalmazó kazettákat, CD-ket,
- gyerekek által is befogadható, képes néprajzi könyveket.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a tanuló:

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK MÁSODIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,

- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- a táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

Ebben a tanévben folyamatosan ismétljük a tavalyi tanév anyagát, kiegészítve újabb jeles napokkal és időszakokkal. Nagyon fontos egyben láttatni az ünnepköröket, továbbá a népszokások „miért”-jeit megvilágítani.

- Szeptember 1. – Egyed napja.
- Szeptember 8. – Kisasszony napja.
- Kukoricafosztó.
- Disznótor.
- Fonó.
- Tollfosztó.
- December 4. – Szent Borbála napja.
- Szentcsaládjárás karácsony előtt 9 napon át.
- December 27. – János napja.
- December 28. – Aprószentek napja.
- Január 22. – Vince napja.
- Február 6. – Dorottya napja.
- Február 14. – Bálint napja.
- Február 16. – Julianna napja.
- Február 19. – Zsuzsanna napja.
- Március 12. – Gergely napja.
- Nagyhét napjai.
- Május 1.
- Május 4.
- Szentháromság vasárnapja.
- Június 8. – Medárd napja.
- Június 10. – Margit napja.
- Június 29. – Péter – Pál napja.
- Július 22. – Mária Magdolna napja.
- Július 26. – Anna napja.
- Aratás.
- Augusztus 10. – Lőrinc napja.
- Augusztus 24. – Bertalan napja (+széki történet).

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat,
- legalább két éneket (pl. karácsony, gergelyjárás),
- egy gyermek- vagy iskolai könyvtár néprajzi részlegét.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI**Ismerje a tanuló:**

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napjokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAFOK HARMADIK ÉVFOLYAM**FEJLESZTÉSI FELADATOK**

- a játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- a táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

Az új jeles napokat és az előző két év anyagának az ismétlését folyamatosan összefűzzük, hogy minél teljesebb kép alakuljon ki a tanulók gondolkodásában az ünnepkörök rendszeréről.

- Szeptember 12. – Mária napja
- Szeptember 15. – Hétfájdalmú Szűzanya napja
- Szeptember 21. – Máté napja

- Október 4. – Assisi Szent Ferenc napja
- Október 15. – Teréz napja
- Október 20. – Vendel napja
- Október 28. – Simon – Júdás napja
- November 1. – Mindenszentek napja
- November 2. – Halottak napja
- Leányvásár
- Ostyahordás
- December 21. – Hitetlen Tamás napja
- Vízkereszt utáni második vasárnap
- Január 17. – Remete Szent Antal napja
- Január 18. – Piroska napja
- Január 25. – Pál napja
- Március 18. – Sándor napja
- Március 19. – József napja
- Március 25. – Gyümölcsoltó Boldogasszony napja
- Április 1.
- Április 25. – Márk napja
- Május 12. – Pongrác, 13. – Szervác, 14. – Bonifác,
- Május 16. – Nepomuki Szent János
- Május 25. – Orbán napja
- Úrnapja
- Június 13. – Páduai Szent Antal napja
- Július 2. – Sarlós Boldogasszony napja
- Július 25. – Jakab napja
- Augusztus 15. – Nagyboldogasszony napja

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanuló:

- a tananyagban felsorolt jeles napok időpontját, és a hozzájuk kapcsolódó legendákat és szokásokat.

Legyen képes:

- előadni egy népszokásdallamot és néhány szokásszöveget.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a tanuló

- a tanult ünnepkörök kezdetét és végét meghatározó napokat,
- a tanult időszakokhoz és jeles napjokhoz kapcsolódó hiedelmeket, népszokásokat és legendákat.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK NEGYEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- a táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása,
- a tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncretegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének,
- földrajzi meghatározásának megismertetése.

TANANYAG

Martin György csoportosítása: a magyar nyelvterület három nagy táncdialektusa: dunai, tiszai, és erdélyi dialektus. Ennek kistájait ilyen csoportosításban is lehet tanítani, vagy táji csoportok szerint is.

Táji csoportok

Dunántúl

- Bakony, Balatonfelvidék,
- Göcsej és Hetés,
- Kisalföld (Hanság, Rábaköz, Szigetköz),
- Mezőföld,
- Ormánság,
- Órség,
- Sárköz (Tolnai)
- Somogy,
- Zselic,
- Szlavónia.

Felvidék

- a palócokról általában,
- Barkók,
- Csallóköz,
- Galga mente, matyók,
- Mátyusföld,
- Tokaj-Hegyalja,
- Zoborvidék.

Alföld

- Bácska,
- Bánát,
- Bodrogköz,
- Debrecen,
- hajdúk,
- jászok,
- Kalocsa vidéke (Kalocsai-Sárköz),
- kunok,
- Szeged.

Erdély, Partium, Moldva, Bukovina

- Erdély és a Partium történelme általában,
- Kalotaszeg,
- Mezőség,
- Szék,
- székelyek, csángók (moldvai, gyimesi, hétfalusi).

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Legyen képes

- megjelölni a térképen az adott táj helyét, vagy fordítva, a megjelölt tájat megnevezni,
- történelmi hátterét röviden összefoglalni,
- híres településeket említeni,
- viseletet,
- táncrendet,
- zenekari felállást felsorolni.

Írásbeli vizsga van félévkor és a tanév végén is.

ALAPFOK ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- a táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

- Az előző tanév anyagának ismétlése (táncdialektusok és tájegységek),
- születés,
- gyermekkor, gyermekjátékok,
- legényélet, leányélet, játék- és táncalkalmai,
- párválasztás,
- a házasság előkészítése,
- a kereszténység előtti magyarság házassági szokásai,
- lakodalom,
- a házasok életmódja, táncalkalmai,
- felnőttek az évkör ünnepein,
- halál.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Legyen képes

- felidézni az emberélet fordulóival és az átmenetek rítusaival kapcsolatos hiedelmeket, szokásokat.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

ALAPFOK HATODIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül,
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- a táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása,
- a tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének,
- földrajzi meghatározásának megismertetése.

TANANYAG

1. A néphagyományok formai összetevői

- rítuscselekmény,
- mondott rítus (ének, mondóka, szerepszöveg),
- rítusmagyarázat (eredetmonda, a szokás funkciójának, miértjének népi magyarázata).

2. A történelmi kultúrkörök

A magyar népszokások kialakulásában szerepet játszó főbb *történelmi kultúrköröket*:

- a kereszténység előtti magyarság szokás- és hiedelemvilágának maradványai,
- a zsidó-keresztény kultúrkör meghatározó és asszimiláló hatásai.

3. A történelmi időszámítási rendszerek

A paraszti év ünnepi időpontjait befolyásoló *különböző történelmi időszámítási rendszerek*:

- holdév – napév (állandó és mozgó ünnepek),
- évkezdő időpontok (ádvent, Luca nap, karácsony, újév, Szent György nap stb.),
- vigília-jelenség (a nap kezdetének változó felfogása),
- ünnepi félév – gazdasági félév,
- napfordulók, napéjegyenlőségek.

4. A népköltészetről

- a népköltészet általános jellemzői,

- verses népköltészet:
 - eposz,
 - népdal,
 - ballada,
 - prózai népköltészet:
 - mese,
 - monda,
- prózai kisműfajok (szólások, közmondások, találós kérdések).

5. Táncfolklorisztika

Régi táncréteg (középkori lánc- és körtáncok, énekes női körtáncok, kanásztánc stílus, botoló, ugrós-legényes tánc típus, küzdő karakterű páros táncok, forgós-forgató páros táncok) és az új táncréteg (verbunk és csárdás) jellemzői. A lassú legényesek (átmenet a régi és új stílus között).

6. Ismétlés az alapvizsgára

Az alapfok 1-6-ig tanult anyag ismétlése.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- a rítus formai összetevőit,
- a folklór kialakulásában szerepet játszó történelmi kultúrköröket,
- a történelmi időszámítási rendszereket,
- a népköltészeti műfajokat és azok jellemzőit,
- táncagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),
- a városi könyvtár néprajzi részlegét,
- legalább két kiadványt, ahol a folklór témában lehet kutatni,
- a Hajdúsági Múzeumot,
- az ország egy másik múzeumát is.

TANÉV VÉGI VIZSGA

Tudja a tanuló

- a népszokások formai elemeit (akár konkrét népszokás segítségével),
- a népszokásokat befolyásoló történelmi kultúrköröket,
- a történelmi időszámítási rendszereket,
- felidézni a népköltészeti műfajokat és azok jellemzőit, táncagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika).

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA FOLKLÓRISMERETBŐL

A tanuló ismerje:

a „folklór” szó jelentését és helyét a néprajztudományban,
a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,
a legfontosabb jeles napok időpontját,
a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait (pl. emberélet fordulói,
munkavégző ünnepek),
a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő
mondákat,
a magyar nép táji és történeti csoportjait,
a népköltészeti műfajokat,
az emberélet fordulóit, időszakait és táncalkalmait,
a népművészet alapvető szimbólumait,
tánchagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),
a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklór-kiadványokat (könyv,
lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

•

Legyen képes:

- előadni a népszokásokhoz tartozó énekeket, mondókákat.

A Folklórismeret alapvizsga

> típusa:

Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló az alapvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.

> időpontja:

Az iskola munkatervében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklórismeret alapvizsga a Népi játék, néptánc tantárgy vizsgájával egyidejűleg is történhet.

> időtartama:

Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 perc.

> tartalma:

Az alapvizsga 6 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgához szükséges tételeket a szaktanár állítja össze.

- Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézést, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
 - A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
- > **bizottsága:**
Az alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.
- > **értékelése:**
- Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.
 - A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:
 - a jeles nap illetve időszak elhelyezése az évkörben,
 - a szokástartalom ismertetése (magyarázata),
 - tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
 - a megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.
- > **osztályzata:**
Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti alapvizsgának ez az egyik jegye. A másik a Népi játék, néptánc tantárgy érdemjegye lesz. A kettő átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata. Ha 5 tizedre végződik, akkor a Népi játék, néptánc tantárgy alapvizsga jegye lesz a művészeti alapvizsga jegye.

KÖVETELMÉNYEK A TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMAIRA

A tanuló ismerje:

- a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,
- a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit.

Legyen képes:

- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,

- megkülönböztetni a népi és „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

TOVÁBBKÉPZŐ KILENCEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül (mesék, hiedelmek, dalok terjesztése),
- a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,
- az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

- A magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatai, képviselői
- A magyar nép hiedelemvilága – Bevezetés (sámánizmus, pogány elemek, keresztény elemek)
- A magyar parasztság hiedelemvilágának történeti rétegei
- A magyar ősvallás
- Táltos
- Világkép
- Égitestek
- A természet
- Növényvilág
- Állatvilág
- Természetfeletti lények:
 - h) lidércfény
 - i) tüzes ember
 - j) elvetélt gyerek
 - k) keresztleetlen gyerek
 - l) lidérc, ludvérc
 - m) szépasszony
 - n) kísértet, hazajáró halott
- Természeti démonok

- d) erdei lények
- e) vízilények
- f) időjárásdémon: sárkány
- Tündér, szépasszony
- Helyek szellemei
 - kincsőrző szellem
 - bányaszellem
- Ördög
- Luca
- Egyebek (vámpirok, gyermekijesztők, betegségdémonok, küldött farkas, sárkány)

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- ismertetni a magyar nép hiedelemvilágának elemeit, és a hozzájuk fűződő tudnivalókat,
- rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE

- híres néprajzkutatók felsorolása,
- a magyar nép hiedelemvilágából a tanult elemek ismertetése.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

TOVÁBBKÉPZŐ TIZEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- a játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül (mesék, hiedelmek, dalok terjesztése stb.),
- a tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés,

– az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.

TANANYAG

- Az előző tanév anyagának ismételése.
- Természetfeletti erővel rendelkező emberek:
 - táltos
 - garabonciás
 - boszorkány
 - d) A népmesei boszorkányalak
 - e) A középkori boszorkánypercek boszorkánya
 - f) A néphit boszorkánya
- bába
- Ördögösök és egyéb foglalkozások
- Látók, nézők
- Tudományosok
- Gyógyítók
- Szerelmi varázslás
- Rontás
- Szemverés
- Tabu
- Különböző fémekhez tartozó hiedelmek
- A magyar tündérmesék világának hiedelemlemei
- Babona, babonás cselekmények.

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a magyar nép hiedelemvilágának a tanult elemeit, és a hozzájuk fűződő tudnivalókat,
- rugalmas szemlélettel látni az egyén, közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra.

TANÉV VÉGI VIZSGA

- a magyar nép hiedelemvilágából a tanult elemek ismertetése.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA FOLKLÓRISMERETBŐL

A tanuló ismerje:

a „folklór” szó jelentését és helyét a néprajztudományban,
a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,
a legfontosabb jeles napok időpontját,
a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,
a magyar nép táji és történeti csoportjait,
az emberélet fordulóit,
a népművészet alapvető szimbólumait,
a tánc-hagyományunk történeti rétegeit (táncfolklorisztika),
a magyar nép hiedelemvilágát,
a korév-folyam szintjének megfelelő legfontosabb folklór-kiadványokat (könyv, lemez)
és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:

- előadni a népszokásokhoz tartozó énekeket, mondókákat.

A Folklórismeret záróvizsga

> típusa:

Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló a záróvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.

> időpontja:

A tanév rendjében meghatározott időpontban kell megszervezni. A többi záróvizsga-tantárgy vizsgájával egy napon is történhet.

> időtartama:

Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 – 10 perc.

> tartalma:

A záróvizsga 8 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgához szükséges tételeket a szaktanár állítja össze.

- Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézést, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
 - A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.
- > **értékelése:**
- Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.
 - A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:
 - a jeles nap illetve időszak elhelyezése az évkörben,
 - a szokástartalom ismertetése (magyarázata),
 - tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
 - a megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.
- > **osztályzata:**
Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Néptánc és a Tánc történet tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata..

TÁNC TÖRTÉNET

A tánc történettel a továbbképzőn találkoznak a tanulók. Ekkor az egyetemes és nemzeti tánc történeti rétegekről, stílusjegyekről tanulnak. Így a táncművészet értő és élvező befogadjává válnak.

A tantárgy járuljon hozzá:

- az egyetemes tánc kultúra megismeréséhez, ezáltal más népek megértéséhez, tiszteletéhez, és kultúrájuk iránt az érdeklődés felkeltéséhez,
- saját tánc kultúránk történetének megismeréséhez,

- a magyarságtudat erősítéséhez,
- a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez,
- a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához,
- igényes képi és hanganyag megismeréséhez,
- a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

- az adott évfolyam tananyagát:
- a táncművészet kimagasló alapl műveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társ művészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

•

Fejlessze a tanuló:

- munkafegyelmét,
- képzelőerejét,
- fogékonyságát a múlt, jelen és a távoli népek értékeinek befogadására,
- ízlését, és az ítélőképességét,
- a közösségben létezés, a közös célért végzett tevékenység minden lelki feltételét,
- nyelvi és non-verbális kommunikációját,
- szocializációs készségeit,
- matematikai készségeit,
- alapkészségeit a tudományban és a technológiában,
- informatikai készségeit,
- a tanulás tanulását,
- interperszonális és állampolgári készségeit,
- vállalkozói készségeit,
- kulturális tudatosságát és általános műveltségét,
 - ✓ esztétikai nevelés, ízlésformálás,
 - ✓ a magyar és más népek kultúrája iránti érdeklődést, nyitottságot, befogadást.

Ösztönözze a tanulót:

- további ismeretek szerzésére,
- rendszeres színházlátogatásra.

TOVÁBBKÉPZŐ HETEDIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánc hagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

TANANYAG

- Óskor – természeti népcsoportok tánc története,
- Mezopotámia és Egyiptom táncművészete,
- India táncművészete,
- Kína táncművészete,
- Japán táncművészete,
- Indián kultúrák Kolombusz előtt,
- Görög táncművészet,
- Római táncművészet,
- A középkor tánckultúrája, a lovagi kultúra virágzása, a társasági táncok megjelenése,
- Az Árpád-kor táncművészete,
- Reneszánsz táncok, táncmesterek és ballók
- A barokk tánckultúra,
- A színpadi táncművészet kialakulása,
- Felvilágosodás – Noverre,
- A romantikus balett,
- A balett sorsa a 19. század végén,
- Megújulás a 20. században,
- Az amerikai modern tánc megelőző személyiségei,

- Az amerikai modern tánc úttörői: Isadora Duncan, Ruth St. Denis, Ted Shawn stb.,
- Az amerikai modern tánc alapítói: Martha Graham, Doris Humphrey, Jose Limón stb.,
- Az amerikai modern tánc kísérletezők nemzedéke: Merce Cunningham, Paul Taylor stb.,
- Az amerikai modern tánc posztmodern korszaka: Trisha Brown stb.,
- Az amerikai modern tánc jazz-tánc irányzata,
- A német expresszionizmus: Laban Rudolf, Mary Wigman, Kurt Jooss, Harald Kreutzberg.
- A balett napjainkban.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

az őskortól a 20. századig a tánctörténet sajátosságait,
az ókori kelet táncainak alapvető szimbólumait,
a korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb tánctörténeti és tánckritikai kiadványokat (folyóirat, könyv), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények), legalább egy balettelőadást.

Legyen képes:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait, rugalmas szemlélettel látni a tánc fejlődését, megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- önálló véleménynyilvánításra, társművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában, stílusban.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

TOVÁBBKÉPZŐ NYOLCADIK ÉVFOLYAM

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A magyar táncok fejlődése és az eddig tanult táncok közötti összefüggés felismerése, megértése
- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A táncház–mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

TANANYAG

- az előző tanév anyagának ismétlése,
- magyar tánc történeti áttekintés: a tánc történet forrásai, a középkori táncművek, kör- és fűzértáncaink,
- dramatikus, rituális táncaink,
- fegyvertánc, hajdútánc jellemzése,
- a páros táncaink története,
- a verbuválás története
- a csárdás kialakulása és története,
- a 19. század nemzeti romantikája, a reformkor táncmozgalma,
- népdalgyűjtések a 19-20. században,
- a népies műdalok,
- a Gyöngyösbokréta Mozgalom és a Népművészeti Mozgalom,
- a regöscserkészlet,
- Millos Aurél, Muharay Elemér,
- 1945-48 közötti időszak,
- 1948-1970 a szovjet együttesek hatása,
- néptáncgyűjtések: Martin György stb.,
- gyermektánc csoportok,
- táncházmozgalom,
- a magyarországi hivatásos tánc együttesek története,
- a néptánc együttesek minősítési rendszerének alakulása, versenyek, amatőr táncélet,
- magyarországi néptánc-folklorizmus,
- összehasonlító elemzések: a köznapi és művészi mozgás, a tánc és társ művészetek,

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismerje:

a 20. század magyar tánc történeti jellegzetességeit,

a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb tánc történeti és tánckritikai kiadványokat (folyóirat, könyv), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények), legalább egy néptáncműsort valamelyik hivatásos vagy amatőr együttestől.

Legyen képes:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait, rugalmas szemlélettel látni a tánc fejlődését, megkülönböztetni a népi és a „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- önálló véleménynyilvánításra, társművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására.

TANÉV VÉGI KÖVETELMÉNY

Legyen képes a tanuló:

- ismertetni a tánc jellemzőit egy-egy témában,
- elemezni a táncművészet különböző stílusait.

Írásbeli vizsga van félévkor és tanév végén is.

MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TÁNC TÖRTÉNETBŐL

A Tánc történet záróvizsga

> **típusa:**

Lehet írásbeli, vagy szóbeli. A tanuló a záróvizsgára való jelentkezésekor jelzi, hogy melyik lehetőséget szeretné választani.

> **időpontja:**

A tanév rendjében meghatározott időpontban kell megszervezni. A Folklorismeret vagy a Néptánc tantárgy vizsgájával egyidejűleg is történhet.

> **időtartama:**

Írásbeli: 30 perc, szóbeli 5 - 10 perc.

> **tartalma:**

A záróvizsga 2 tanév anyagát öleli fel. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli vizsgálóhoz szükséges tételeket a szaktanár állítja össze. Legyen szó benne többek között a következőkről:

- a köznapi és művészi mozgás,
 - a tánc és a társművészetek,
 - a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (középkor, reneszánsz, barokk, romantika),
 - a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett),
 - folklorizmus,
 - jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
 - az egyetemes tánc történet legjelentősebb alkotói és műveik.
- Az írásbeli vizsga feladatlapja a tanultak felidézést, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
- > **bizottsága:**
A záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg. A szóbeli vizsgát hallgatja a bizottság, az írásbelit pedig javítja, illetve mindegyiket értékeli.
- > **értékelése:**
– Az írásbeli feladatsort vagy tesztet az intézmény pedagógusai ill. a vizsgabizottság tagjai a javítókulcs szerint javítják és pontozzák. A ponthatárokat helyben határozzák meg.
– A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:
 - a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
 - tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
 - kiemelkedő alkotók és művek ismerete.
- > **osztályzata:**
Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a bizottság megbeszél, de a vizsga elnöke hagyja jóvá. A művészeti záróvizsgának ez az egyik jegye. A másik kettő a Néptánc és a Folklorismeret tantárgy érdemjegyei lesznek. A három átlagából adódik a művészeti alapvizsga osztályzata.

A tanszak tananyagainak feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök:

- ◆ 1 db tábla vagy flipchart, (esetleg a tükör is szolgálhat táblaként)
- ◆ Vízbázisú filctollak
- ◆ 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
- ◆ Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
- ◆ Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
- ◆ A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
- ◆ Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
- ◆ A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

IRODALOMJEGYZÉK

ANTAL LÁSZLÓ: *A néptánc pedagógiája*. Hagyományok Háza, Budapest, 2002

BALASSA IVÁN – ORTUTAY GYULA: *Magyar néprajz*. Corvina Kiadó, Budapest, 1979

BALOGH ISTVÁN: *Hajdúság*. Gondolat, Budapest, 1969

BALOGH JÚLIA: *Szent Mihály havától Kisasszony haváig. Jeles napokhoz fűződő néphagyományok*. Novadat Bt., Győr, 1996

BARTÓK BÉLA – KODÁLY ZOLTÁN (szerk.): *A magyar népzene tára. I. Gyermekjátékok*. Zeneműkiadó, Budapest, 1951

BENEDEK KRISZTINA: *Cibri, cibri... . Játékfüzések a Galga mentéről*. Hagyományok Háza, Budapest, 2007

BUDAINÉ BALATONI KATALIN: *Így tedd rá! Táncos mozgásfejlesztés az óvodában*. Saramis Bt., Ráckeve, 2010

DANCS LAJOS: *Kör, kör, ki játszik? 100 énekes-táncos népi gyermekjáték Szabolcs-Szatmár megyéből*. Nyíregyháza, 1982.

DEMARCSÉK ZSUZSA – KÁCSOR-IGNÁCZ GABRIELLA – KOVÁCS ZSUZSANNA: *Néptáncoskola. Művészetoktatási intézmények alapfok 1-6. évfolyama számára*. Planétás Kiadó, Budapest, 2009

GAZDA KLÁRA – HAÁZ SÁNDOR: *Székelyek ünneplőben. Színek és formák a székelyföldi népviseletben*. Planétás Kiadó, 1998

GAZDA LÁSZLÓ - VARGA GYULA (szerk.): *Hajdú-Bihar megye népművészete*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1989

GELENCSÉR JÓZSEF – LUKÁCS LÁSZLÓ: *Szép napunk támadt. A népszokások Fejér megyében*. Vörösmarty Nyomda, Székesfehérvár, 1991

- LOVÁSZ GYULA: *Hajdúk és fejedelmek a XVI-XVII. század fordulóján és utódaik a Hajdúkerület székhelyén és más településeken.* Hajdúsági Népfőiskola, Hajdúböszörmény, 1997
- FARKAS ZOLTÁN – TÓTH ILDIKÓ: *A magyar néptáncstanulás alapttechnikái.*
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – GOMBOS ANDRÁS (szerk.): *A népművészet táncos mesterei.* Európai Folklór Központ – Hagyományok Háza – MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2001
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – PÁLFY GYULA (szerk.): *Martin György emlékezete. Visszaemlékezések és tanulmányok születésének hatvanadik évfordulójára.* Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1993
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – PESOVÁR ERNŐ (szerk.): *A magyar nép és nemzetiségeinek táncgyománya.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- FLÓRIÁN MÁRIA: *Magyar parasztviseletek.* Planétás Kiadó, Budapest, 2001
- FOLTIN JOLÁN – TARJÁN T. KATALIN: *Játék és tánc az óvodában.* Hagyományok Háza, Budapest, 2001.
- FUCHS LÍVIA (szerk.): *Fejezetek a modern tánc történetéből.* Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1995
- HERCEGH KATALIN: *Az alfabáltól a labdacébig. A Nagyknység szokásai és játékaik általános iskolában.* Hagyományok Háza, Budapest, 2003
- KAÁN ZSUZSA: *Egyetemestánc történet. I: A táncművészet története az őskortól a XIX. század végéig.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1990
- KAPOSI EDIT: *Bodrogköz táncai és táncélete.* Planétás Kiadó, Budapest, 1999
- KALLÓS ZOLTÁN – MARTIN GYÖRGY: *A gyimesi csángók táncélete és tánca.* In: *Tánc tudományi Tanulmányok 1969 – 1970.,* Budapest, 1970. 195 – 252.
- KARDOS D. LÁSZLÓ: *A magyarországi néptánc-folklorizmus kérdéseire.* Folklór és Etnográfia 31., Oktatási és kutatási kiadvány, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Néprajzi Tanszék, Debrecen, 1987
- KISS ÁRON: *Magyar Gyermekjáték Gyűjtemény.* Budapest, 1891
- KÓKA ROZÁLIA: *Hadikfalvi betlehemes.* Fekete Sas Kiadó, Budapest, 2002
- KÓSA LÁSZLÓ: *„Ki népei vagytok?”.* Magyar néprajz. Planétás Kiadó, Budapest, 1998
- KÖRBER TIVADAR: *A zene és a tánc. Zenetörténeti jegyzet. III. évfolyam.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995
- LÁBÁN RUDOLF: *Koreográfia.* L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2008
- LÁNYI ÁGOSTON – MARTIN GYÖRGY – PESOVÁR ERNŐ: *A körverbunk története, típusai és rokonsága.* Zeneműkiadó, Budapest, 1983
- LÁZÁR KATALIN: *Népi játékok.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- MANGA JÁNOS: *Palócföld.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1979
- MARTIN GYÖRGY: *A mezőségi sűrű legényes.* Néptáncosok Szakmai Háza Népművelődési Intézet, Budapest, 1985
- MARTIN GYÖRGY (szerk.): *Magyar néptáncgyományaik.* Planétás Kiadó, Budapest, 1995

- MARIN GYÖRGY: *Mátyás István 'Mundruc'. Egy kalotaszegi táncos egyéniségvizsgálata.* Mezőgazda Kiadó, MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2004
- MARTIN GYÖRGY: „hajdútánc, hajdótánc” (szócikk). In: Pálffy Gyula (szerk.): *Néptánc kislexikon.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997, 60-61.
- MARTIN GYÖRGY: A sárközi-dunamenti táncok motívumkincse. Motívumkutatás, motívumrendszerzés. Planétás Kiadó, Budapest, 1999
- MATYASOVSKI JÓZSEF: *Vásárhelyi László Emlékkönyv. Egy izzó szenvedélyű táncos életéről.* Mezőgazda Kiadó – Planétás Kiadó – Vásárhelyi László Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, 2006
- MESTERHÁZY KÁROLY: Hajdúböszörmény földjének története a népvándorlás és a honfoglalás korában. In: Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* Hajdúböszörmény, 1973, 14-18.
- NAGY LÁSZLÓ: *Hajdúvitézek: 1591-1699.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1983
- Néptánc nyelven: A Tímármódszer alkalmazása a játékokra és a táncra neveléshez (videó)
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA (szerk.): *Játék és tánc az iskolában I-IV. osztály. Játékok, játékfűzések.* Hagyományok Háza, Budapest, 1998
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA (szerk.): *Motívumfűzések.* Hagyományok Háza, Budapest, 1998.
- NEUWIRTH ANNAMÁRIA: *Néptáncóra az általános iskola 1. osztályában.* Hagyományok Háza, Budapest, 2002.
- NYAKAS MIKLÓS: *Hajdú vármegye létrejötte.* Hajdúsági Közlemények 11. Hajdúböszörmény, 1983
- NYAKAS MIKLÓS: *A hajdúk letelepítése Böszörményben.* Hajdúsági Közlemények 13. Hajdúböszörmény, 1984
- NYAKAS MIKLÓS: A város története. In: Tarczy Péter (szerk.): *Hajdúböszörmény útikalauza.* A Szabadhajdú városi hetilap és a Polgármesteri Hivatal közös kiadványa. h.n., é.n., 3-9.
- OROSZ ISTVÁN: Bocskai István és a hajdúk. In: *Kisebbségkutatás.* h.n. 2004. 3. szám
- PAKSA KATALIN: *Magyar népzene-történet.* Balassi Kiadó, Budapest, 2002
- PÁVAI ISTVÁN: *Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje.* Teleki László Alapítvány, Budapest, 1993
- PESOVÁR ERNŐ: *Tánc-hagyományunk történeti rétegei. A magyar néptánc története.* Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely, 2003
- PESOVÁR ERNŐ – LÁNYI ÁGOSTON: *A magyar nép táncművészete. Néptánciskola.* Néptáncosok Szakmai Háza, Budapest, 1995
- RÁCZ ISTVÁN: *A hajdúk a XVII. században.* Debrecen, 1969
- RATKÓ LUJZA: „Nem úgy van most, mint vót régen...”. *A tánc mint tradíció a nyírségi paraszti kultúrában.* Nyíregyháza – Sóstófürdő, 1996

- RÁCZ GÉZA (szerk.): *Egyetemes néprajz (Ethnographia). Dr. Hunfalvy János egyetemi nyilvános rendes tanár előadásai után.* MTA Néprajzi Kutatóintézet, 1995
- SÁROSI BÁLINT: *Hangszerek a magyar néphagyományban.* Planétás Kiadó, Budapest, 1998
- SEBŐ FERENC: *Népzenei olvasókönyv.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- SÓLYMOS JÓZSEF (szerk.): *Folklórismeret. Az alapfokú művészetoktatás, művészeti gimnáziumok, táncos szakképesítés és a tanárképző főiskolák tananyaga.* Debrecen, 2002
- SÓLYMOS JÓZSEF (szerk.): *Tánc történet. Az alapfokú művészetoktatás, művészeti gimnáziumok, táncos szakképesítés és a tanárképző főiskolák tananyaga.* Debrecen, 2002
- SZABÓ ISTVÁN: *A hajdúság kialakulása.* Alföldi füzetek 1. Debrecen, 1956
- SZABADI MIHÁLY: *Álmok, emlékek, gondolatok. Elmélkedések Sióagárdról.* A Tolna Megyei Önkormányzat Általános Művelődési Központja, Szekszárd, 2007
- SZÉCSÉNYINÉ DR. FEKETE IRÉN: *Művészi gimnasztika táncosoknak.* Planétás Kiadó, 1999
- SZEKERES GYULA: „Tizenhárom ezüst pityke...”. *Néprajzi tanulmányok a Hajdúságból. A Hajdúság Néprajza.* Szabadhajdú Kiadó. Hajdúböszörmény, 2000
- SZEKERES GYULA: *A hajdúböszörményi hagyományos csónak alakú fejfás védett temető rész.* Hajdúböszörmény, 1998
- TARJÁN GÁBOR: *Folklór, népművészet, népies művészet. Bevezetés a népművészeti jelenségek tanulmányozásába.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1991
- TAMÁS MARGIT: *Táncalkalmak, táncszokások, táncrend Lovétén.* Püski Kiadó Kft., Budapest, 2001
- TÁTRAI ZSUZSANNA – KARÁCSONY MOLNÁR ERIKA: *Jeles napok, ünnepi szokások.* Planétás Kiadó, Budapest, 1997
- VÁLYI RÓZSI: *A táncművészet története.* Zeneműkiadó, Budapest, 1969
- ZÓRÁNDI MÁRIA (szerk.): *Ugrós táncaink.* Planétás Kiadó, Budapest, 2003

TÁRSASTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ TÁRSASTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.

Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése.

A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból.

Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.

A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.

A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszak tantárgyai

Főtárgy

Gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)

Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak

Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon) önálló tantárgyként, vagy

Viselkedéskultúra a társastánc tantárgyhoz kapcsolódóan, tantárgyi integrációban is tanítható

Társastánc-történet (5-6. alapfokú évfolyamon, 9-10. továbbképző évfolyamon) önálló tantárgyként, vagy Társastánc-történet a társastánc tantárgyhoz kapcsolódóan, tantárgyi integrációban is tanítható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő (E)		Alapfok (A)						Továbbképző (T)			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Gyermektánc	2	2										
Társastánc			4	4	3	4	3	3	4	4	3	3
Viselkedéskultúra					1							
Társastánc-történet							1	1			1	1
Összes óra:	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tantárgyi óraszámok tanéven belül átcsoportosíthatók.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A TÁRSASTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén.

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén:

Szakmai kompetenciák:

- A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja.
- A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése.
- A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete.
- A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése.
- A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképeség) fejlesztése.
- A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása.
- A táncok történeti háttérének ismerete.
- A historikus táncok ismerete.

Személyes kompetenciák:

- Az esztétikai érzék fejlesztése.
- A tánc iránti szeretetet mélyítése.
- Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása.
- A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése.
- A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés.

Társas kompetenciák:

- A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása.
- A táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés.
- A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése.
- A környezet megóvásának fontossága.
- Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása.

Módszerkompetenciák:

- A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés.
- A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés).
- Művészi önkifejezés fejlesztése.
- Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel.
- A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban.
- Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása.
- Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei:

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján állítja össze az intézményünk oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga: társastánc, társastánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés:

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése:

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

TÁRSASTÁNC TANSZAK

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánc tanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly-, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
- A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
- Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
- A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag:

- Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat).
- A helyes testtartás megtanítása.
- Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással).
- Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet).
- Az irányok, térformák tudatos használata.
- Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok).

- Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsza fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss...)

Követelmények:

- A tanuló ismerje a 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es játékos táncokat, gyermektáncokat.
- A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése.
- A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás).
- A megismerő– és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése.
- Tér–, forma–, stílus– és ritmusérzék fejlesztése.

Tananyag:

- Alapfogalmak tudatos alkalmazása.
- A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat).
- Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták).
- Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások).
- Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha–cha–cha, Boogie–woogie, Polka, Csárdás...).

Követelmények:

- A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat.
- A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére.
- Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni.
- A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.
- A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek, a táncok zenéit tartalmazó CD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó.

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai juttatják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelmvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása.
- Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése.
- A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkézség, az improvizációs készség fejlesztése.

Tananyag:

- A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi.
- A páros tánc szabályai (tánc tartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten).
- A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés).

Követelmények:

- A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit.
- A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása.
- A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása.

- A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése.
- A partnerek közötti kommunikáció javítása.

Tananyag:

- A standard és a latin tánctartás.
- A ritmusok, ritmikák.
- Táncirányok (Alignment).
- Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work).
- Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései.
- A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései.
- A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései.
- A Cha-cha-cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései.
- A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései.
- A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat.
- A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása.
- A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása.
- A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése.

Tananyag:

- A latin táncokban használt akciók (Action Used).
- A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn).
- Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései.
- A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései.
- A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései.
- A Cha–cha–cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései.
- A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései.

- A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái.
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alap figurákból összeállított kombinációkat és etűdöket.
- A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos–táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése.
- A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása.
- A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása.
- Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás.

Tananyag:

- A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn).
- A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall).
- A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései.
- Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái.

- A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái.
- A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái.
- A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései.
- A Cha-cha-cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái.
- A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái.
- A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái.
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést.
- A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban.
- A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása.
- Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása.

– A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése.

Tananyag:

- Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma.
- A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái.
- A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái.
- Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái.
- A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái.
- A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái.
- A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései.
- A Cha–cha–cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái.
- A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái.
- A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái.
- A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát.
- A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése.
 - A koncentráloképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése.
- A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése.

Tananyag:

- A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája.
- Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái.
- A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái.
- A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái.
- A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései.
- A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái.
- A Cha–cha–cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái.
- A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái.
- A Samba Travelling voltas, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái.
- A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit.
- A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- A világtáncok kezdő– és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit.
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit.
- A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét.
- A táncparkett szabályait.

A tanuló legyen képes:

- A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására.
- Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására.
- A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására.
- A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni.
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra.
- Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre.

- Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

A művészeti alapvizsga követelményei:

A vizsga részei: A vizsga gyakorlati vizsgából áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Társastánc főtárgy, 20–25 perc.

A vizsga tartalma:

- A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll.
- A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánc tartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről.
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin-amerikai (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései.

A vizsga értékelése:

- a standard táncok és a latin-amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
- A stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség fejlesztése.
- Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
- Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag:

- A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek.
- Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései.
- A Tangó Promenade link, Four step haladólépései.
- A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései.
- A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései.
- A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái.
- A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései.
- A Cha-cha-cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései.
- A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései.
- A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései.

- A standard és latin táncok stílusjegyei.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
- A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag:

- Szakkifejezések, fogalmak.
- A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája.
- Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései.
- A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései.
- A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések.
- A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.
- A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései.
- A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései.

- A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései.
- A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései.
- A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat.
- A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.
- A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
- A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
- A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag:

- Improvizációs szabályok.
- A Bécsi keringő Contra check haladó figurája.
- Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései.
- A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései.
- A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák.

- A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái.
- A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései.
- A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései.
- A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopated chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései.
- A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái.
- A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái.

Követelmények:

- A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit.
- A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése.
- Egyéni táncstílus kialakítása.
- Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése.
- Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása.

Tananyag:

- Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái.

- A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái.
- A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Topsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái.
- A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái.
- A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái.
- A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái.
- A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái.
- A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái.
- A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's capping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket.
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- A standard és latin–amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket.
- A szakkifejezéseket, fogalmakat.
- A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét.
- A táncok karakterének megfelelő előadásmódot.
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot.

A tanuló legyen képes:

- A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására.
- A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására.
- A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására.
- A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre.
- Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására.
- Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni.
- A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviselőre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére.
- Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére.

A művészeti záróvizsga követelményei:

A vizsga részei: A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Társastánc, főtárgy 25–30 perc.

A vizsga tartalma:

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése.

- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái.
- A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái.
- Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése:

- a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

- Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.
- Társastánczenét tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k.
- A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.

- Fellépő ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák).

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit.

Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása.
- A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése.
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása.

Tananyag:

- Viselkedésünk alapjai.
- Viselkedés táncos alkalmakkor.
- Az étkezés illeme.
- Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága.
- Nők és férfiak (fiúk és lányok).
- Művelődés, szórakozás.
- Az ajándékozás illeme.

- Utazás, közlekedés.
- Kapcsolattartás távolról.
- Nemzeti sajátosságok.
- Amit még illik tudni.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát.
- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

- Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti háttérét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása.

Tananyag:

- A társastánc művészi és közhasznú formái.
- A társasági táncélet alkalmi, eseményei.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttere.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait.
- A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag:

- A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői.
- Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük.

- A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit.
- A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit.
- A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit.

A tanuló legyen képes:

- A tánc sajátosságaira, való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára.

A művészeti alapvizsga követelményei:

A vizsga részei: A vizsga szóbeli vizsgából áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Társastánc történet, 10 perc.

A vizsga tartalma:

A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és

neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti háttéréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről.

- A társasági élet alkalmai.
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése:

- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

A standard táncok, a latin-amerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncéletről, a színpadi táncművészettel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai– és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.
- A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése.

Tananyag:

Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország).

A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig.

Társastáncélet és oktatás Hajdúböszörményben 1920-1940.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését.
- A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóiinak és produkcióiának a felismerésére, tudatos értelmezésére.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
- Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása.

Tananyag:

- A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.
- A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.
- Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket.
- Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit. -- A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit.

A tanuló legyen képes:

- A múlt és a jelen értékeinek befogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei:

A vizsga részei: A vizsga szóbeli vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Társastánc történet, 10 perc.

A vizsga tartalma:

- A társasági élet alkalmai.
- A XX–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.
- A formációs társastáncok kialakulásának története.

A vizsga értékelése:

- a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
- a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete,
- a formációs társastáncok kialakulásának története.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó.

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit.

Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása.
- A kezdeményezőképesség és a kreativitás fejlesztése.
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása.

Tananyag:

- Viselkedésünk alapjai.
- Viselkedés táncos alkalmakkor.
- Az étkezés illeme.
- Ajándék.
- Köszönés.
- Bemutatás.
- Bemutatkozás.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát.

- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

- Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása.
- A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése.
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása.

Tananyag:

- Divat.
- Bőrápolás.
- Egészségügyi protokoll.
- Étkezés.
- Étteremben.
- Ékszerek.
- Órák.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát.

- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása.
- A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése.
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása.

Tananyag:

- Karácsony.
- Szilveszter.
- Húsvét.
- Farsang.
- Bál.
- Ballagás.
- Eljegyzés.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát.

- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz:

- Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti háttérét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása.

Tananyag:

- A társastánc művészi és közhasznú formái.
- A társasági táncélet alkalmi, eseményei.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttére.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait.
- A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag:

- A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői.
- Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük.
- A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit.

- A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása.

Tananyag:

- A társastánc művészi és közhasznú formái.
- A társasági táncélet alkalmi, eseményei.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttere.

Követelmények:

- A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait.
- A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

MODERN TÁNC TANSZAK

CÉLOK, FELADATOK, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEK

A modern tánc tanszak célja, hogy a tánctechnikák megismerése és az előírt tananyag elsajátítása mellett fejlessze a tanuló önálló, kreatív kapcsolatteremtő képességét, a személyiségét.

Feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- a modern táncművészet főbb irányzatait,
- az irányzatok technikai alapelemeit,
- a különböző technikák jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségeit,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait,
- mozgásmemóriáját,
- koncentrálókéességét,
- muzikalitását,
- tér- és formaérzékét,
- előadói készségét,
- személyiségét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a modern táncművészet iránti nyitottságot,
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát,
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát,
- a rendszeres munka igényét,
- az önálló gondolkodás igényét,
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót

- az igényes munkára,
- tánc és színházi események látogatására,
- érzelmi nyitottságra,
- egészséges életmódra.

Adjon teret

- a tanuló fantáziájának kibontakozására,
- a kreativitás megnyilvánulására,

– az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Esztétikus testképzés

A tanuló ismerje

- a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtását,
- a térirányok, térlepcsők gyakorlati alkalmazását,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

Legyen képes

- a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtására,
- a tudatos izomtevékenységre, izommunkára, izomérzékelésre,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek használatára.

Jazz-technika

A tanuló ismerje

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a contraction és release tudatos használatát,
- a technika stílusát és előadásmódját.

Legyen képes

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló, csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Graham-technika

A tanuló ismerje

- a technika mozgásanyagát,
- speciális gerinchasználatát,
- a contraction-release használatát,
- a technika dinamikai, ritmikai sajátosságait.

Legyen képes

- a technika mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos előadására.

Limón-technika

A tanuló ismerje

- a technika alapelemeit, gyakorlatait,
- jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségeit,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.

Legyen képes

- a gyakorlatelemek pontos, tiszta kivitelezésére,
- azok kombinálására,
- a technika dinamikai és érzelmi változásainak figyelembevételével egy koreográfia meggyőző előadására.

Kontakt-technika

A tanuló ismerje

- a technika tanult mozgásanyagát,
- improvizációs és kombinációs lehetőségeit.

Legyen képes

- a gördülékeny és puha izomtónus kialakítására és a föld használatára,
- a technikai elemek tánc közbeni előhívására,
- a kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

Modern jazz-technika

A tanuló ismerje

- a technika speciális gyakorlatait, mozgássorait,
- a technikára jellemző harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Legyen képes

- a technika elemeit biztonsággal, stílusosan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos előadásra,
- a zene és tánc kapcsolatának megteremtésére.

Improvizáció, kompozíció

A tanuló ismerje

- a tanult technika gyakorlatait,
- a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes

- a forma, az idő, a tér, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
- kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

Tánc történet

A tanuló ismerje

- az adott évfolyam tananyagát:
 - = a táncművészet kimagasló alpműveit,
 - = nagy egyéniségeinek munkásságát,

= az egyetemes és nemzetközi tánctörténeti folyamatokat.

Legyen képes

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- a társművészetek iránti érdeklődésre.

A MODERN TÁNC TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Jazz-technika 35–40 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga tartalma:

A vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított és betanított gyakorlatokból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Jazz-technika

Izolációs gyakorlatsor a gerincoszlop szakaszainak mozgásával

- fej, váll, törzs izolálása irányokba, körbe, plié beiktatásával külön gyakorlatokban,
- mindhárom testrész izolálása egy gyakorlatban,
- törzshullámok, csípővel, majd fejjel indítva különböző irányokból,
- alulról indított testhullámok – body roll,
- fejfördítések, törzsfördítések karral, plié alkalmazásával, majd törzsdöntésben,
- release – contraction használata, törzsfördítésben,
- karnyújtások törzsdöntésben, contraction – release végzésével.

Fekvő és ülő helyzetben végzett gyakorlatok – Giordano tréning

- homorítás – contraction, semleges lüktetés, lábnyújtás fekvésben,
- ruganyozás előre, nyújtott ülésben, felülésben diagonál kartartással,
- törzsív, majd lábemelést alkalmazó gyakorlatok fekvésben,
- törzsnyújtás, contraction terpeszülésben.

Rövid kombináció, amely tartalmazza a tanult mozgásanyagot.

3. A vizsga értékelése

Jazz-technika gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

- a bemutatott tananyag pontos ismerete,
- a gyakorlatok technikai biztonsága,
- a jazz-technika sajátosságainak stílusos bemutatása,
- a kontrakció és a release tudatos használata.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet 10 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Modern tánctechnika, a helyi tantervben megjelöltek szerint választhatóan:

- Graham-technika, vagy
- Limón-technika, vagy
- Kontakt-technika, vagy
- Modern jazz-technika 35–40 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. A szóbeli vizsga tartalma:

Tánc történet

- a köznapis és művészi mozgás,
- a tánc és a társ művészetek,
- a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai,
- a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor),
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk),
- a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett),
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórismus,
- jelentős hazai együttesek, táncosok, koreográfusok jellemzői,
- az egyetemes tánc történet legjelentősebb alkotói és műveik.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma

A vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított és betanított gyakorlatokból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

A helyi tantervben megjelöltek szerint választhatóan:

Graham-technika

Talajon végzett gyakorlatok

– bounces, breathing, contraction, spirál, dőlések, hajlások alkalmazásával, különböző testhelyzetekben.

Álló középgyakorlatok

– brushes, weight shift, suspension – testsúlyáthelyezések, plié, contraction – release alkalmazásával.

Diagonális – haladó gyakorlatok

– walks, triplets, ugrások helyben, páros lábbal, skip – ugrások haladva.

A tanult anyagból, a tanár által összeállított kombináció bemutatása.

Limón-technika

Talajgyakorlatok fekvő helyzetben

– a fej, kar, láb, majd a gerinc izolációs gyakorlatai, a gördülések különböző fázisainak összekötése folyamatos mozgással.

Talajgyakorlatok ülő helyzetben

– a fej, kar, láb izolációs használatának összekötése, a láb és karpozíciók használata a gerinc szakaszainak mozgásával összekötve, rugók, gördülések spirál alkalmazásával, a gravitáció használata zuhanásokkal.

Álló középgyakorlatok

– átvezetés az állógyakorlatokhoz, izolációk, kisebb zuhanások plié – relevével, lendülések, suspension és oppozíció kiemelése.

Diagonális – haladó gyakorlatok:

– folyamatos előrehaladás, kis ugrások, láblengetések, egyik lábról a másik lábra történő átugrások alkalmazásával.

Modern jazz-technika

Bázisgyakorlatok

– paralel – en dehors pozícióváltások, relevé, talon, plié, majd rotációk mellkasból, plié, battement tendu, kontrakció 4 fázisban, battement tendu jeté, fej izoláció, port de bras, twist alkalmazásával, rond de jambe par terre, en l'air, váll izoláció, frappé, adagio, grand battement jeté.

Középgyakorlatok

– rond de jambe par terre haladva, tour gyakorlatok, chaîne, developpé, grand battement jeté.

Kis allegrok

– sauté paralel – en dehors váltva, egylábás sauté, assemblé, sissonne.

Diagonálban haladó gyakorlatok :

– földhasználattal és ugrásokkal kombinálva.

Rövid kombináció a tanult anyagból.

Kontakt-technika

Alaptechnika

– egyéni és páros gyakorlatok földön, középhelyzetekben, állásban

– gurulások variálása, talajtámaszok, gurulások ugrásból, emelések, társ levitele a földre,

– ugrások elkapással mozgássorok alkalmazásával.

Test tudatossági gyakorlatok

– partner grafika és release, súlyáthelyezések különböző pozíciókba.

Térben haladó gyakorlatok

– ugrások, gurulások, zuhanások alkalmazásával.

3. A vizsga értékelése

3.1. Tánc történet szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

– a tánc művészi és közhasználatú formáinak ismerete,

– a táncművészet főbb korszakainak ismerete,

– tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,

– a tánc és a társ művészetek kapcsolatának ismerete,

– kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

3.2. Modern tánc technika gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

– a tanult tananyag pontos bemutatása,

– a bemutatott gyakorlatok technikai biztonsága.

Graham-technikában:

– a Graham-technika speciális gerinchesználatának tudatossága,

– a technika dinamikai, ritmikai sajátosságainak alkalmazása.

Limón-technikában:

– harmonikus, koordinált bemutatás,

– a stílusnak megfelelő előadásmód,

– a technika dinamikai változásainak bemutatása.

Jazz-technikában:

– harmonikus, koordinált, stílusos előadásmód,

– a zene és a tánc összhangjának megteremtése.

Kontakt-technikában.

- gördülékeny, puha izomtónus,
- helyes földhasználat,
- a partnerrel való felelős együttműködés.

II/2. AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK, TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A taneszközök kiválasztása a szaktanárok javaslata alapján történik. Az adott művészeti ág, tanszak cél- és feladatrendszeréből, de mindennapi gyakorlatából is következik, hogy a könyvek, irodalmi anyagok használata a tevékenység egészét áthatja.

Ugyanakkor pedagógiai munkánkból következik, hogy az Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanítványai számára nem ír elő kötelezően megvásárolandó tankönyveket, pedagógiai munkája nem valamely tankönyv anyagának feldolgozására és az ott leírtak számonkérésére épül.

A helyi tanterv valamennyi tantárgy esetén igen részletesen tartalmazza az ajánlott irodalmak jegyzékét, mind a szakirodalmak, mind a feldolgozásra szánt művek vonatkozásában. A szakkönyvválasztás a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével a szaktanár joga. A választásnál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- ✓ tartalma feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- ✓ korszerű ismereteket közvetítsen, didaktikai módszerei feleljenek meg – a pedagógiai programban meghatározott – az iskolában folyó nevelés-
oktatás alapelveinek, céljainak, feladatainak, eszközeinek, eljárásainak,
- ✓ differenciált képességfejlesztésre legyen alkalmas,
- ✓ segítse elő az önálló tanulást,
- ✓ motiváljon,
- ✓ nyelvezete az adott korosztálynak megfelelő legyen,
- ✓ szerkezete legyen világos, érthető,
- ✓ esztétikus, igényes legyen,
- ✓ az ára legyen kedvező.

Az iskola biztosítja a kiválasztott szakkönyvek könyvtári hozzáférhetőségét is. Intézményünk technikai felszereltsége jó: laptopok, projektor, interaktív tábla mindenki számára hozzáférhető. A tanárok szívesen használják ezeket az órákon, így az internet segítségével érdekesebbek, változatosabbak lettek a foglalkozások.

A művészeti oktatáshoz szükséges eszközök, felszerelések beszerzése szakmai szempontok szerinti fontosságban, a költségvetés által biztosított keretek figyelembevételével történik a tanév során.

II/3. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

Felvétel az iskola évfolyamaira

Az iskola 1. előképző és 1. alapfokú évfolyamára jelentkezés életkori feltételei:

- ✓ az előképző 1. évfolyamára azok a tanulók jelentkezhetnek, akik a

jelentkezés évében töltik be 6. vagy 7. életévüket;

- ✓ az alapfok 1. évfolyamára azok jelentkezhetnek, akik a jelentkezés évében töltik be 8. vagy 9. életévüket.

Ha a tanuló az iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság vizsga alapján dönt az iskola helyi tantervében az adott évfolyamra meghatározott követelmények figyelembevételével, majd javaslatot készít az igazgatónak a tanuló évfolyam- és csoportbesorolását illetően.

A meghallgatás és a vizsga feladatait tanévenként a bizottság tagjai állítják össze.

A tanulók felvételéről az igazgató dönt.

Ha a tanuló más alapfokú művészetoktatási intézményből kéri átvételét, akkor bizonyítványába bejegyzett elvégzett évfolyamai alapján soroljuk be a megfelelő évfolyamba, illetve csoportba. Ha a kötelezően, illetve a szabadon választott tantárgya módosul, a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie az iskola helyi tantervében az adott évfolyamokra meghatározott követelmények alapján.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Ha tanév végén a tanuló teljesítményére – legfeljebb két tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha elégtelen osztályzatainak száma meghaladja a kettőt, a tanuló az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

A tanuló kérelmezheti, hogy több évfolyam tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget osztályozó vizsga letételével.

Az iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamra az léphet, aki – a jogszabályban meghatározottak szerint szervezett – művészeti alapvizsgát tett.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés egyik alapfeltétele a foglalkozások rendszeres látogatása, hiszen ezeken olyan gyakorlati tevékenység folyik, melyek nem iskolai körülmények között nehezen biztosíthatók. Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása a tanítási órák egyharmadát meghaladja, a tanuló nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A tanulók mulasztásainak igazolásával kapcsolatos szabályozásokat az iskola szervezeti és működési szabályzata és házirendje tartalmazza.

Egyéb esetekben az idevonatkozó hatályos jogszabályok a meghatározók.

II/4. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI, A TANULÓ SZORGALMA ÉS TELJESÍTMÉNYE ÉRTÉKELÉSÉNEK, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁI

Az alapfokú művészetoktatásban a művészetek specifikussága, az ismeretanyagban, a készségekben, a kifejező eszközökben meglévő alapvető különbségek miatt az ellenőrzés és értékelés más-más jellegű.

Alapvető pedagógiai feladat a tanuló tevékenységének, ismereteinek, készségeinek, művészi megnyilvánulásainak rendszeres és folyamatos ellenőrzése, értékelése és minősítése.

Mivel a tanulók egyéni és csoportos oktatásban vesznek részt, ezért a módszerek eltérőek.

Egységes szempont a tantervi anyag elvégzése, a követelmény teljesítésének színvonala, illetve annak megállapítása, hogy a követelmény minimumát vagy maximumát teljesítette. A tanár értékeli a tanuló pozitív fejlődését, a tanulásban tapasztalt folyamatosságot, stagnálást vagy visszaesést. A tanulók művészetiskolai tevékenységének és teljesítményének ellenőrzése elméleti tárgyak, tevékenységek esetében előadói, alkotói, színpadi előadás, vizsgakiállítás formájában történhet.

A csoportos produkciók esetében külön kell értékelni a tanuló egyéni fejlődését és produktumát és külön a csoportban, közösségben nyújtott teljesítményét, szerepvállalását.

Iskolánk valamennyi tanulójaival szembeni alapkövetelmény, hogy önként vállalt művészeti tanulmányait tehetségének és képességeinek megfelelően végezze, és a tanszaka által előírt követelményeknek tegyen eleget. A továbbhaladással kapcsolatos követelményeket az alapfokú művészetoktatásra előírt tantervi program és a helyi tantervek határozzák meg.

A tanuló szorgalmának minősítési szempontjait jelen programban a tantestület fogadta el.

Az alábbiakban az egyes művészeti területek ellenőrzési módszereit és rendszerét határozzuk meg.

Az iskola értékelési rendje, osztályzás, felsőbb osztályba lépés feltételei

A művészeti iskolában a tanulók teljesítményét, a követelmények teljesítését folyamatosan értékelni, osztályozni kell. Az osztályzás lehet részletes, a tanuló tanítási órán nyújtott teljesítményének vagy részfeladatok teljesítésének rendszeres minősítése.

Osztályozhatjuk az egy hónapban nyújtott teljesítményeket. A rész és havi osztályzatokat a tanár pedagógiai gyakorlata határozza meg.

Félév és tanév végén a tanuló féléves, és egész évi teljesítményét kell osztályozni, az előírt és teljesített követelmények alapján.

Félévkor a tanulói teljesítményt a szaktanár értékeli, tanév végén a tanuló vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról (táncművészeti, zeneművészeti ág).

A tanév végi osztályzatoknál meghatározó szempontok a tanuló tanévben nyújtott teljesítménye mellett a meghallgatásokon, vizsgán, vizsgaelőadásokon, kiállításokon, versenyeken nyújtott tanulói teljesítmény.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen)

A tanuló félévben és a tanév végén elért osztályzatait a szorgalom osztályzat kivételével összegezni kell, ebből átlag érdemjegyet kell megállapítani.

Az átlagosztályzat térítési díj megállapításához szükséges.

A művészeti iskola felsőbb osztályába az a tanuló léphet, aki az évfolyamára megállapított tantervi minimális követelményeknek eleget tett, arról bizonyítványt kapott és tanulmányait folytatni kívánja.

Felmentés vagy más ok miatt a tanuló főtárgyi és kötelező tárgyi osztályba sorolása eltérhet egymástól. Ebben az esetben az osztálybesorolásnál a főtárgyi osztályt kell figyelembe venni.

Az alapfokú évfolyamok elvégzése után a továbbképző osztályokba való átlépéshez a művészeti iskolában tanulónak művészeti alapvizsgát kell tennie. A vizsga anyaga a helyi művészeti szaktárgyi tanszakok követelményei szerint állítandó össze. A vizsga szervezését az aktuálisan érvényben lévő kormányrendeletben foglaltak szerint kell elvégezni.

A zeneművészeti terület különböző tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal meghallgatást (félévi, év végi) kell tartani. A lehetőségeknek megfelelően egyéb (házi versenyek, növendékkoncertek) formák is alkalmazhatók.

A tanulónak a tanév végén a tantervi követelményekben előírt vizsgaanyagot (pl. etűdöt, előadási darabot) kell előadnia, amely tükrözi a tanuló technikai és zenei képességének, készségének fejlődését.

A követelmények teljesítésének szinkronban kell lennie a végzett tananyaggal, ezért fontos, hogy a dokumentáció, napló, tükrözze a tanévben elvégzett tananyagot.

A táncművészeti terület tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal (félévi, év végi) kell értékelést tartani. A félévi ellenőrzéskor azt kell értékelni, hogy a tanuló az osztály tantervi követelményének megfelelő tananyagát milyen szinten sajátította el.

Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően összeállított vizsgafeladatok (koreográfia) valamint a 2. félévi tanulói teljesítmény és vizsgaelőadáson nyújtott teljesítmény alapján történik az értékelés, osztályozás.

Az ellenőrzés egyéb formái is alkalmazhatók a tanév során, például fellépéseken való szereplés. Évente célszerű legalább két növendék bemutató előadást szervezni.

Az elméleti tantárgyak esetén a tanulók félévenként szóbeli vagy/és írásbeli beszámolója alapján történik az ellenőrzés és osztályzás.

A képző és iparművészeti terület tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal (félévben és év végén) kell ellenőrzést és értékelést tartani. A félévi

értékeléskor azt kell figyelembe venni, hogy a tanuló az adott osztály követelményének megfelelő tananyagot milyen szinten sajátította el, illetve készség szintje megfelel-e az előírtaknak.

Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően valamint a 2. félévben elkészített tanulói alkotások ("munkák") alapján történik az értékelés. Az ellenőrzés egyéb formái is alkalmazhatók a tanév során, pl. kiállításokon, pályázatokon való szereplés, múzeumlátogatásokon való aktív részvétellel.

A színművészeti és bábművészet tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal (félévben és év végén) kell ellenőrzést és értékelést tartani. A félévi értékeléskor azt kell értékelni, hogy a tanuló az osztály tantervi követelményeinek megfelelő tananyagot milyen szinten sajátította el, fejlődése, előrehaladása perspektivikus volt-e.

Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően összeállított vizsgafeladat, a 2. félévi tanulói teljesítmény valamint a vizsgaelőadáson nyújtott teljesítmény alapján történik az ellenőrzés, értékelés illetve osztályzás.

A vizsgaelőadás nyilvánosan zajlik.

A szorgalom osztályozása

A tanuló főtárgy és a kötelezőtárgy tanulásában tanúsított szorgalmát folyamatosan, lehetőleg havonta értékelni kell.

A szorgalom minősítésére négy fokozatot kell használni:

példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)

A szorgalom minősítését félévkor a tájékoztató füzetbe, év végén a bizonyítvány megfelelő rovatába kell bevezetni a napló alapján, betűvel és számmal.

A szorgalom osztályzat a tanulmányi átlagba nem számít bele.

Példás (5) osztályzatot kaphat az a tanuló, aki képességeihez, tehetségéhez képest tanul, rendszeresen, pontosan készül feladataira, kiváló eredményei vannak, érdemjegyei megfelelnek képességeinek.

Jó (4) osztályzatot kaphat az a tanuló, aki képességeihez, körülményeihez képest jól teljesít, érdemjegyei megközelítik képességeit.

Változó (3) osztályzatot kap az a tanuló, akinek tanulmányi eredményei jelentősen elmaradnak képességeitől. Munkájában, tanulásában csak ritkán tanúsít erőfeszítést, törekvést.

Hanyag (2) osztályzatot kap az a tanuló, aki rendszeresen felkészületlen, munkája megbízhatatlan, kötelességét figyelmeztetésre sem végzi el.

Három alkalmat meghaladó igazolatlan hiányzás esetén "változó" minősítésnél jobbat nem adható.

Javítóvizsga

Főtárgyból és kötelező tantárgyból a tanév végén kapott elégtelen osztályzat esetén a tanuló augusztus 25. és szeptember 15. között javítóvizsgát tehet.

A javítóvizsga napját az igazgató állapítja meg és az iskola hirdető tábláján teszi közzé.

A javítóvizsga idejéről és a vele kapcsolatos tudnivalókról a tanulók szüleit értesíteni kell.

Ha a tanuló a javítóvizsga napján nem jelenik meg, vagy a javítóvizsgán nem felelt meg, tanulmányait csak az osztály megismétlésével folytathatja.

A javítóvizsgát bizottság előtt kell megtartani, melynek elnöke az igazgató vagy megbízottja, tagjai a kérdező tanár és még egy, lehetőleg azonos vagy rokon szakos tanár.

A javítóvizsga eredményét a főtárgy tanára vezeti be a törzslapra és a bizonyítványba.

A záradékot az igazgató és a főtárgy tanára írja alá, az eredményhirdetés a bizonyítvány kiosztásával történik.

A javítóvizsga nem nyilvános és nem ismételhető meg.

Összevont beszámoló

Rendkívüli előrehaladás esetén a szaktanár és a tanszakvezető tanár együttes javaslata alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a tanuló a tanév végén két, esetleg több osztály anyagából tegyen összevont beszámolót.

A főtárgyi beszámoló anyagát kétharmad részben a magasabb osztály anyagából kell összeállítani.

A kötelező tantárgynál a magasabb osztály követelményei alapján kell az osztályzatot megállapítani.

Összevont beszámolót a tanév végi beszámolókkal egyidejűleg, vagy az igazgató által megadott időben lehet tartani.

Művészeti alapvizsga, záróvizsga

Az alapfokú évfolyamok elvégzése után a tanuló művészeti alapvizsgát tesz, mely a továbbképző évfolyamokon való tanulmányok folytatásának feltétele.

A továbbképző évfolyamok elvégzése után, az alapfokú művészeti képzés befejezéseként a tanuló művészeti záróvizsgát tehet.

A vizsgákat „a nemzeti erőforrás miniszter 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelete az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról” előírásainak megfelelően kell lebonyolítani. A részletes követelményrendszert programunk helyi tanterv része tartalmazza.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. Az alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az intézmény oly módon állítja össze, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, a tanulóknak – a szaktanár által a megadott kötelező elemek felhasználásával összeállított – begyakorolt gyakorlatsort kell önállóan, csoportos formában bemutatniuk.

3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

4. Az alapvizsga és záróvizsga minősítése

Az intézmény a vizsgatárgyaknál meghatározott értékelési szempontsor alapján minősíti a tanuló teljesítményét.

A tanuló teljesítményét az alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Az intézmény a színjáték tanszakon beszédgyakorlatok, valamint mozgásgyakorlatok tantárgyból köztes vizsga lehetőségét biztosítja.

A köztes vizsga eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt

tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzata a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Osztályismétlés

Az a tanuló, aki a tanult főtárgy előírt tananyagát és követelményeit önhibáján kívül (pl. betegség, közismereti iskolai tanulmányai stb.) nem tudja teljesíteni, kérheti az iskola igazgatójától, hogy tanulmányait a következő tanévben az előző tanévi osztálybesorolásban folytathassa.

Ebben az esetben a tanuló osztályzatot nem kap. A törzslapra és a bizonyítványba a fenti tényt be kell jegyezni.

Ugyanezt a bejegyzést kell alkalmazni, ha a tanuló igazolt mulasztása valamely tantárgyból az össz évi óraszám 1/3-át meghaladja.